

Vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m. har jag förordat att vissa anslagstekniska omläggningar skall genomföras i riksstaten för nästa budgetår. Enligt vad jag därvid anfört bör i riksstaten föras upp fakultetsvis fördelade anslag till dels avlöningar till lärarpersonal, dels driftkostnader.

Förevarande anslag avses för farmaceutiska fakulteten vid universitetet i Uppsala samt för utbildningen av receptarier.

I följande sammanställning redovisas — med hänsyn till vad som i det föregående anförts under vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m. — endast lärarpersonal och belopp som hänför sig till sådan personal.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Universitets- kanslersämbetet	Föredraganden
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	52	+8	+3,5
<i>Anslag</i>			
<i>Utgifter</i>			
Avlöningar till lärarpersonal	2 383 000	+ 528 000	+ 256 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation .	—	+ 568 000	+ 568 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70..		+ 101 000	+ 39 000
<i>Uppbördsmedel</i>			
Avkastning från donationsfond	7 000	of.	of.
Nettoutgift	2 376 000	+1 197 000	+ 863 000

Universitetskanslersämbetet

Sedan den 1 juli 1968 ingår farmaceutiska fakulteten i universitetet i Uppsala. Detta innebär att farmaceutiska institutet upphört som självständig läroanstalt. Verksamheten är dock fortfarande förlagd till Stockholm. Överflyttningen till Uppsala beräknas bli genomförd successivt. Där kommer huvuddelen av de farmaceutiska ämnena att placeras i nybyggnader på Artillerifältet.

Intagningskapaciteten vid farmaceutiska fakulteten skall i samband med flyttningen ökas från nuvarande 80 till 120 nybörjarplatser per år. Enligt den nya utbildningsordning som tillämpas sedan läsåret 1967/68 (jfr prop. 1965: 141 s. 187, SU 173, rskr 411) leder utbildningen efter fem terminers studier till farmacie kandidatexamen och efter ytterligare tre terminers studier till farmacie magisterexamen. Den första grupp studerande som följt den nya utbildningsordningen kan beräknas avlägga farmacie kandidatexamen höstterminen 1969. Fr. o. m. vårterminen 1970 kommer den därpå följande utbildningen att kunna bedrivas vid dels en farmaceutisk linje, dels en medicinsk linje.

I fråga om professurer omfattar ämbetets förslag en plan för utbyggnaden t. o. m. budgetåret 1970/71. I övrigt avser ämbetets förslag budgetåret 1969/70. Ändringsförslagen rörande lärarpersonal innebär i korthet.

1. Professurer (1969/70 + 90 000 kr.).

Budgetår/ämne	Läro- anstalt	Anmärkning
<i>1969/70</i>		
Toxikologi	Uppsala	Principbeslut 1965 (prop. 141 s. 189, SU 173, rskr 411). Gemensam med medicinska fakulteten
<i>1970/71</i>		
Mikrobiologi	Uppsala	Omvandling av laboratur. Beslutad 1968 (prop. 1 bil. 10 s. 275, SU 41, rskr 114)

Anm. Enligt principbeslut år 1965 (prop. 141, SU 173, rskr 411) skall benämningen på professuren i farmakodynamik och toxikologi den 1 juli 1969 ändras till professur i farmakologi.

2. Övriga tjänster vid fakulteten enligt 1965 års principbeslut: 4 universitetslektorat i Uo 22:25, forskarassistenttjänst samt indragning av lektorat i botanik i Ue 20 och lärartjänst i kemi i Ue 16 (prop. 1965: 141 s. 189, SU 173, rskr 411) (+ 260 000 kr.).

3. 4 000 assistenttimmar (+ 180 000 kr.).

4. Höjning av kursanslag (+ 11 000 kr.).

5. Löneomräkning (+ 88 000 kr.).

6. Lönekostnadspålägg (+ 568 000 kr.).

Föredraganden

Jag vill först erinra om vad jag i det föregående anfört vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m.

Med utgångspunkt i statsmakternas principbeslut år 1965 angående den farmaceutiska utbildnings- och forskningsorganisationen (prop. 141, SU 173, rskr 411) har Kungl. Maj:t — som redan framgått — föreskrivit att farmaceutiska fakulteten skall ingå i universitetet i Uppsala fr. o. m. den 1 juli 1968.

Personalorganisationen skall enligt statsmakternas nyssnämnda principbeslut förstärkas nästa budgetår med ett antal lärartjänster, främst på grund av den nya utbildningsordning som f. n. genomförs vid fakulteten. En professur i toxikologi, gemensam för farmaceutiska fakulteten och medicinska fakulteten, har sålunda avsetts bli inrättad vid universitetet i Uppsala den 1 juli 1969. I samband därmed skall benämningen på den befintliga professuren i farmakodynamik och toxikologi ändras till professur i farmakologi. Dessa beslut bör nu förverkligas. Vidare skall en tjänst som forskarassistent komma till. Jag beräknar medel för dessa tidigare principbeslutade tjänster samt för ytterligare 2 500 assistenttimmar. Vid min medelsberäkning tar jag hänsyn till att — i överensstämmelse med 1965 års beslut — tjänsten som lektor i botanik i Ue 20 skall dragas in vid utgången av juni 1969.

I samband med den planerade överflyttningen av verksamheten till Uppsala

skall intagningskapaciteten vid fakulteten ökas. Överflyttningen kommer inte att kunna inledas nästa budgetår. Någon ökning av antalet nybörjarplatser torde därför inte bli aktuell läsåret 1969/70. Med hänsyn härtill beräknar jag inte nu medel för de fyra universitetslektorat i kemiska ämnen som enligt 1965 års beslut skulle inrättas budgetåret 1969/70. Den befintliga tjänsten som lärare i kemi i Ue 16 bör tills vidare stå kvar i organisationen. I överensstämmelse med universitetskanslersämbetets förslag tar jag upp medel för en ökning av kursanslaget med 11 000 kr.

Med hänvisning till anslagssammanställningen beräknar jag anslaget till avlöningar till lärarpersonal till (2 376 000 + 863 000 =) 3 239 000 kr. Vidare beräknar jag i överensstämmelse med vad jag anfört i det föregående vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m. anslaget till driftkostnader till 2 400 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att inrätta en professur i toxikologi vid universitetet i Uppsala,

b) till *Farmaceutiska fakulteten m. m.*: *Avlöningar till lärarpersonal* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 3 239 000 kr.,

c) till *Farmaceutiska fakulteten m. m.*: *Driftkostnader* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 2 400 000 kr.

E 19. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna m. m.: Avlöningar till lärarpersonal

E 20. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna m. m.: Driftkostnader

1967/68 Utgift	82 130 009 ¹	Reservation	1 634 092 ³
1968/69 Anslag . . .	84 022 000 ¹		
1969/70 Förslag . . .	111 541 000 ²		

¹ Anslagen Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna m. m.: Avlöningar och Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna m. m.: Materiel m. m.

² Därav avlöningar till lärarpersonal 76 321 000 kr. och driftkostnader 35 220 000 kr.

³ Anslaget Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna m. m.: Materiel m. m.

Vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m. har jag förordat att vissa anslagstekniska omläggningar skall genomföras i riksstaten för nästa budgetår. Enligt vad jag därvid anfört bör i riksstaten föras upp fakultetsvis fördelade anslag till dels avlöningar till lärarpersonal, dels driftkostnader.

Förevarande anslag avses för de matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna vid universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg, Stockholm och Umeå. Vidare skall från

dessas anslag medel utgå för dels utbildningen till filosofiska examina i vissa ämnen vid Chalmers tekniska högskola, dels vissa delar av utbildningen inom ämnesområdet informationsbehandling vid denna högskola och tekniska högskolan i Stockholm.

I följande sammanställning redovisas — med hänsyn till vad som i det föregående anförts under vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m. — endast lärarpersonal och belopp som hänför sig till sådan personal.

	1968/69	Beräknad Universitets- kanslersämbetet	ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	1 407	+73	+36,5
<i>Anslag</i>			
<i>Utgifter</i>			
Avlöningar till lärarpersonal	58 344 000	+ 5 743 000	+ 3 852 500
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation..	—	+13 916 000	+13 916 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70..		+ 823 000	+ 389 400
<i>Uppbördsmedel</i>			
Avkastning från vissa fonder m. m.	176 700	+ 4 200	+ 4 200
Nettoutgift	58 167 300	+20 477 800	+18 153 700

Universitetskanslersämbetet

Naturvetarnas andel av totalantalet nyinskrivna studerande vid de icke spärrade fakulteterna har under de senaste åren minskat. Även under läsåret 1967/68 har tillströmningen av studerande till de matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna blivit mindre än beräknat. En tänkbar förklaring till denna utveckling är enligt ämbetets mening att de spärrade utbildningslinjerna byggts ut kraftigt under 1960-talet.

Samhällets krav på universitetens medverkan i naturvårdsforskning medför behov av ökade resurser för de biologiska vetenskaperna. Inom universitetskanslersämbetet har bl. a. hithörande frågor utretts av 1965 års biologiutredning, vars betänkande Utbyggnadsplan för det biologiska grundforskningsområdet (stencil) — framlagt i februari 1967 — ligger till grund för en rad förslag i ämbetets anslagsframställningar för nästa budgetår. Vidare har inom ämbetet lagts fram särskilda utredningar om såväl det geovetenskapliga ämnesområdet som ämnet fysik. Dessa utredningar tjänar som underlag för ämbetets fortsatta planering. Ämbetets förslag till personalförstärkningar nästa budgetår har i övrigt till stor del koncentrerats till forskarassistenttjänster.

I fråga om professurer omfattar ämbetets förslag en plan för utbyggnaden t. o. m. budgetåret 1970/71. Därutöver föreslår ämbetet principbeslut om inrättande av två professurer budgetåret 1971/72. I övrigt avser ämbetets förslag budgetåret 1969/70. Ändringsförslagen rörande lärarpersonal innebär i korthet.

1. Professurer (1969/70 +483 000 kr.).

Budgetår/ämne	Läro- anstalt	Anmärkning
<i>1969/70</i>		
Biokemi	Uppsala	Principbeslut 1967 (prop. 1 bil. 10 s. 265, SU 40, rskr 113)
Fysiologisk botanik	Uppsala	
Kvartärgeologi	Uppsala	Omvandling av laboratur. Förste innehavare S. Florin
Kvartärgeologi	Lund	Omvandling av laboratur. Förste innehavare T. Nilsson
Kvartärgeologi	Stockholm	Omvandling av laboratur. Förste innehavare C.-G. Wenner
Mikrobiologi	Göteborg	
Teoretisk fysik, särskilt kvantkemi ..	Stockholm	Första innehavare Inga Fischer-Hjalmars
Zoofysiologi	Uppsala	
Zoofysiologi	Stockholm	Personlig för T. Gustafson. Vakanssättning av laboratur
<i>1970/71</i>		
Ekologisk botanik	Stockholm	
Ekologisk zoologi	Lund	
Fysik, särskilt fasta tillståndets fysik	Umeå	
Fysiologisk botanik	Lund	
Limnologi, särskilt vattenvård	Uppsala	
Molekylärbiologi	Uppsala	Beslutad 1968 (prop. 1 bil. 10 s. 280, SU 41, rskr 114)
Strukturkemi	Stockholm	Förste innehavare P. Kierkegaard
<i>1971/72</i>		
Astronomi, särskilt astrofysik	Göteborg	
Informationsbehandling, särskilt numerisk analys	Umeå	

2. Forskardocentttjänst (Göteborg) (+77 000 kr.).

3. 5 forskarassistenttjänster (Göteborg 1, Stockholm 1, Umeå 2 och Chalmers tekniska högskola 1) (+294 000 kr.).

4. Medel för 10 500 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete (+478 000 kr.).

5. Ökad medelsanvisning till avlöning av vissa lärare (+3 075 000 kr.).

6. Löneomräkning (+2 159 000 kr.).

7. Lönekostnadspålägg (+13 916 000 kr.).

I särskild skrivelse har ämbetet — under erinran om att innehavaren av en personlig professur i teoretisk fysik vid universitetet i Lund, Gunnar Källén, avlidit — hemställt om åtgärder för att behovet av forskarhandledning m. m. i ämnet skall tillgodoses.

Föredraganden

Jag vill först erinra om vad jag i det föregående anført vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m.

Trots att intagningskapaciteten i spärrade naturvetenskapliga ämnen under de senaste åren byggts ut kraftigt och trots att ökningen av antalet studerande vid de matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna totalt sett blivit mindre än vad man räknade med vid 1965 års riksdagsbeslut angående utbyggnaden av universitet och högskolor m. m. (prop. 141, SU 173, rskr 411), har antalet sökande till flertalet av de spärrade ämnena inom dessa fakulteter fortsatt att ligga väsentligt över antalet befintliga nybörjarplatser. Som redan framgått pågår i anslutning till U 68:s arbete undersökningar om man — bl. a. genom effektivare utnyttjande av tillgängliga resurser — kan öka intagningskapaciteten vid spärrade naturvetenskapliga ämnen. Det är enligt min mening angeläget att man tar tillvara de möjligheter som kan föreligga för en ökning av antalet intagningsplatser redan nästa läsår.

Det mikrobiologiska ämnesområdet intar en framträdande ställning bland de biologiska vetenskaperna. Genom statsmakternas beslut har under den senaste femårsperioden sammanlagt ett tiotal högre tjänster kommit till inom den mikrobiologiska forskningssektorn. Universitetskanslersämbetet har föreslagit att ämnet mikrobiologi skall bli företrätt av professor även vid universitetet i Göteborg. Förslaget grundar sig på en framställning från biologisk-geografiska sektionen vid universitetet, som — i likhet med bl. a. 1965 års biologiutredning — betonar att viss differentiering i fråga om inriktningen av professurerna i mikrobiologi bör komma till stånd. Med utgångspunkt i sektionens förslag förordar jag att en professur i marin mikrobiologi inrättas vid Göteborgs universitet den 1 juli 1969. I anslutning till mitt förslag om professuren beräknar jag medel för 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete.

Med anledning av att innehavaren av den personliga professuren i teoretisk fysik vid universitetet i Lund, Gunnar Källén, avlidit, har matematisk-naturvetenskapliga fakulteten i Lund föreslagit att en professur i teoretisk fysik, särskilt högenergifysik och fältteori, skall inrättas vid nämnda universitet den 1 juli 1969. Mot bakgrund av bl. a. behovet av forskarhandledning förordar jag att en professur i teoretisk fysik inrättas vid universitetet i Lund vid sagda tidpunkt. Den närmare inriktningen av professuren bör ytterligare övervägas av ämbetet.

Enligt statsmakternas beslut år 1967 (prop. 1 bil. 10 s. 265, SU 40, rskr 113) skall vid universitetet i Uppsala inrättas en professur i biokemi den 1 juli 1969. Jag beräknar nu medel för denna tjänst. Vidare tar jag upp medel för 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete i anslutning till denna professur.

Med stöd av riksdagens bemyndigande (jfr prop. 1966: 1 bil. 10 s. 361, SU 42, rskr 125) har Kungl. Maj:t föreskrivit att benämningen av professuren i zoologi, särskilt jämförande anatomi och histologi, vid universitetet i Uppsala, skall i samband med tjänstens återbesättande ändras till professur i morfologisk zoologi.

Därjämte har Kungl. Maj:t beslutat inrätta fyra ordinarie universitetslektorat den 1 juli 1968, nämligen ett i matematik vid universitetet i Uppsala, ett i informations-

behandling, särskilt administrativ databehandling, vid universitetet i Lund samt ett i vartdera av ämnena matematik och oorganisk kemi vid universitetet i Göteborg.

Frågan om medel för inrättande av ytterligare tjänster som docent och forskarassistent avser departementschefen att ta upp vid sin anmälan av den förut nämnda frågan om reformerad forskarutbildning.

Jag beräknar här medel för sammanlagt 2 500 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete, varav 500 timmar i ämnet seismologi vid Uppsala universitet och 2 000 timmar i ämnet geokosmofysik vid Umeå universitet.

I övrigt räknar jag för nästa budgetår inte med andra förändringar under förevarande avlöningsanslag än sådana av automatisk natur. Med hänvisning till anslagssammanställningen beräknar jag anslaget till avlöningar till lärarpersonal till $(58\,167\,300 + 18\,153\,700 =) 76\,321\,000$ kr. Vidare beräknar jag i överensstämmelse med vad jag anfört i det föregående vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m. anslaget till driftkostnader till 35 220 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att inrätta professurer enligt vad jag förordat i det föregående,

b) till *Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna m. m.*: Avlöningar till lärarpersonal för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 76 321 000 kr.,

c) till *Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna m. m.*: Driftkostnader för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 35 220 000 kr.

E 21. Tekniska fakulteterna m. m.: Avlöningar till lärarpersonal

E 22. Tekniska fakulteterna m. m.: Driftkostnader

1967/68 Utgift	96 294 644 ¹	Reservation	2 338 900 ³
1968/69 Anslag	108 239 000 ¹		
1969/70 Förslag	145 672 000 ²		

¹ Anslagen Tekniska fakulteterna m. m.: Avlöningar och Tekniska fakulteterna m. m.: Materiel m. m.

² Därav avlöningar till lärarpersonal 100 162 000 kr. och driftkostnader 45 510 000 kr.

³ Anslaget Tekniska fakulteterna: Materiel m. m.

Vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m. har jag förordat att vissa anslagstekniska omläggningar skall genomföras i riksstaten för nästa budgetår. Enligt vad jag därvid anfört bör i riksstaten föras upp fakultetsvis fördelade anslag till dels avlöningar till lärarpersonal, dels driftkostnader.

Förevarande anslag avses för de tekniska fakulteterna vid universitetet i Lund, tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola, den tekniska utbildnings- och forskningsenheten i Linköping samt för civilingenjörsutbildningen i Uppsala och utbildningen till teknisk magisterexamen i Örebro.

I följande sammanställning redovisas — med hänsyn till vad som i det föregående anförts under vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m. — endast lärarpersonal och belopp som hänför sig till sådan personal.

	1968/69	Beräknad Universitets- kanslersämbetet	ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	1 692	+ 117	+ 61
<i>Anslag</i>			
<i>Utgifter</i>			
Avlöningar till lärarpersonal	76 088 000	+ 7 679 000	+ 5 519 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation ..	—	+ 18 148 000	+ 18 148 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70 ..		+ 1 119 000	+ 622 000
<i>Uppbördsmedel</i>			
Avkastning från vissa fonder m. m.	215 000	of.	of.
Nettoutgift	75 873 000	+ 26 946 000	+ 24 289 000

Universitetskanslersämbetet

Antalet intagningsplatser i första årskursen vid högre teknisk utbildning skall enligt gällande utbyggnadsprogram öka med 200 fr. o. m. nästa budgetår och därmed nå upp till sammanlagt 2 486, av vilka 920 vid tekniska högskolan i Stockholm, en ökning med 20 jämfört med innevarande budgetår, 756 vid Chalmers tekniska högskola, 490 vid tekniska högskolan i Lund, som enligt statsmakternas beslut förra året (prop. 1968: 83 s. 27, SU 119, rskr 273) skall gå in som en fakultet vid universitetet i Lund den 1 juli 1969, 60 vid den fyraåriga civilingenjörsutbildningen vid universitetet i Uppsala, 40 vid utbildning till teknisk magisterexamen i Örebro samt 180 för civilingenjörsutbildning och 40 för utbildning till teknisk magisterexamen vid den nya tekniska enheten i Linköping, vilken skall starta sin verksamhet höstterminen 1969 (prop. 1968: 83 s. 47, SU 119, rskr 273). Härtill kommer sammanlagt 136 intagningsplatser i tredje årskursen, av vilka 56 vid tekniska högskolan i Stockholm och 50 vid tekniska fakulteten i Lund, samtliga avsedda för utbildning av s. k. universitetskemister (jfr prop. 1964: 1 bil. 10 s. 478 och prop. 1967: 1 bil. 10 s. 273), samt 30 vid den tvååriga civilingenjörsutbildningen i Uppsala, vid vilken intagning skall ske sista gången höstterminen 1970 (jfr prop. 1968: 1 bil. 10 s. 287). Enligt ämbetets mening bör 32 intagningsplatser i tredje årskursen inom sektion K vid tekniska högskolan i Stockholm flyttas över till första årskursen inför läsåret 1969/70. Ämbetet finner vidare att antalet nybörjarplatser fr. o. m. läsåret 1969/70 bör ökas inom dels sektion F vid tekniska högskolan i Stockholm med 15 till 60 per år, dels sektion M vid nämnda högskola med 14 till 164 per år, dels sektion M vid Chalmers tekniska högskola med 6 till 156 per år.

I sitt planeringsarbete för teknisk utbildning och forskning har ämbetet funnit att sådana åtgärder bör stödjas som syftar till bred samverkan mellan olika ämnes- och fakultetsområden och som öppnar nya vägar för kontakter mellan högskolor-

na, näringslivet och samhällsinstitutioner utanför utbildningssektorn. Enligt ämbetet bör stöd ges särskilt åt tre forskargrupper som kommit till i nämnda syfte, nämligen materialcentrum vid tekniska högskolan i Stockholm samt samarbetsgruppen för materialvetenskap och nämnden för vatten-, luft- och jordforskning vid Chalmers tekniska högskola och universitetet i Göteborg.

Inom ämbetet har frågan om utformningen av den framtida byggnadsutbildningen utretts av en särskild sakkunnig. I ett betänkande, Byggnadsutbildningen vid de tekniska högskolorna (stencil), berörs dels möjligheterna att öka samverkan mellan sektionerna för väg- och vattenbyggnad, arkitektur och lantmäteri, dels formerna för projekteringsundervisning inom arkitektursektionerna. Bakgrunden till utredningen utgörs av statsmakternas beslut år 1965 om att en studieinriktning för samhällsbyggnad skulle komma till stånd vid tekniska högskolan i Stockholm (prop. 141 s. 138, SU 173, rskr 411). I betänkandet föreslås ökad samverkan mellan institutioner, sektioner och högskolor i fråga om undervisningen samt differentiering mellan professurer i samma eller närbesläktade ämnen för att en rationalisering skall komma till stånd inom befintliga ramar. Ämbetet finner att samhällsbyggarutbildningen bör genomföras i två etapper, av vilka den första bör inledas läsåret 1969/70 och den andra sedan bl. a. möjligheterna till samverkan med det nystartade nordiska institutet för samhällsplanering undersökts (jfr prop. 1968: 20, SU 48, rskr 131). I anslutning till betänkandet föreslår ämbetet att sektion A vid tekniska högskolan i Stockholm förstärks med två professurer — en i byggnadsfunktionslära och en i stadsgestaltning — samt två universitetslektorat jämte medel för övningsassistenter vid projekteringshandledning.

Även frågan om den skeppstekniska utbildningen och forskningen har utretts inom ämbetet. Med hänsyn till att forskningen inom skeppstekniken alltmer kommit att ta upp grundläggande problem som bearbetas inom andra institutioner vid högskolorna finner ämbetet att skeppsteknisk forskning även framgent bör bedrivas i både Stockholm och Göteborg. Ämbetet hemställer att Kungl. Maj:t snarast låter utreda frågan om formerna för ökad samverkan mellan sektion S vid Chalmers tekniska högskola och statens skeppsprovningsanstalt. Den skeppstekniska utbildningen vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola bör enligt ämbetets uppfattning i fortsättningen bedrivas inom nämnda högskolors maskintekniska sektioner. De 26 intagningsplatserna vid studielinjen för skeppsteknik i Stockholm liksom de 36 intagningsplatserna vid sektion S i Göteborg bör fr. o. m. nästa budgetår flyttas över till respektive maskintekniska sektion.

Ämbetets anslagsframställningar för nästa budgetår tar upp främst sådana tjänster som fordras för utbyggnaden av den tekniska utbildningsorganisationen. Därutöver för ämbetet fram förslag om bl. a. ett betydande antal forskarassistenttjänster. I fråga om professurer omfattar ämbetets förslag en plan för utbyggnaden t. o. m. budgetåret 1970/71. För överblickens skull tar ämbetet upp även de professurer som enligt statsmakternas beslut skall komma till i Linköping under budgetåren 1971/72 och 1972/73. I övrigt avser ämbetets förslag budgetåret 1969/70. Ändringsförslagen rörande lärarpersonal innebär i korthet.

1. Professurer (1969/70 + 727 000 kr.).

Budgetår/ämne	Läro- anstalt ¹	Anmärkning
<i>1969/70</i>		
Byggnadsfunktionslära	KTH	
Byggnadsmateriallära ²	KTH	
Hållfasthetslära ³	Linköping	
Informationsbehandling, särskilt numerisk analys ³	Linköping	
Materiefysik ³	Linköping	
Statistisk fysik	CTH	Förste innehavare A. Sjölander. Samtidigt indragning av laboratur i mekanik
Stålbyggnad ²	KTH	
Tillämpad matematik	KTH	Personlig för U. Grenander
Tillämpad matematik ³	Linköping	
<i>1970/71</i>		
Automatiseringsteknik	KTH	
Informationsteori ³	Linköping	1.1.1971
Kemisk reaktionsteknik	CTH	Samtidigt bortfall av personlig professur i oljekemi för K. E. B. Schjånberg
Konstruktionsmaterial	Lund	
Konstruktionsteknik ³	Linköping	
Mätteknik ³	Linköping	1.1.1971
Optimeringslära ³	Linköping	1.1.1971
Produktionsekonomi ³	Linköping	
Teoretisk fysik ³	Linköping	
Tillämpad elektronik ³	Linköping	
<i>1971/72</i>		
Elautomatik och datamaskinteknik ³	Linköping	1.1.1972
Hydraulik och pneumatik ³	Linköping	1.1.1972
Industriell marknadsföring ³	Linköping	
Industriell organisation ³	Linköping	
Produktionsteknik I ³	Linköping	
Produktionsteknik II ³	Linköping	
Reglerteknik ³	Linköping	1.1.1972
<i>1972/73</i>		
Datatransmission ³	Linköping	
Konstruktionsmaterial ³	Linköping	
Medicinsk teknik I ³	Linköping	
Medicinsk teknik II ³	Linköping	1.1.1973
Telesystem ³	Linköping	
Tillämpad fysik ³	Linköping	
Transportsystem ³	Linköping	

¹ KTH = tekniska högskolan i Stockholm; CTH = Chalmers tekniska högskola i Göteborg.² Beslutad 1968 (prop. 1 bil. 10 s. 289, SU 41, rskr 114).³ Beslutad 1968 (prop. 83 s. 49, SU 119, rskr 273).

2. 13 universitetslektorat i Uo 22:25 (KTH 3, CTH 2, Lund 2, Linköping 4 och Uppsala 2) (+916 000 kr.).

3. 13 forskarassistenttjänster (KTH 3, CTH 5, Lund 4 och Uppsala 1) (+764 000 kr.).

4. 9 assistenter (+408 000 kr.).

5. Ökad medelsanvisning till avlöning av vissa lärare (+3 168 000 kr.).

6. Löneomräkning (+2 815 000 kr.).

7. Lönekostnadspålägg (+18 148 000 kr.).

Föredraganden

Jag vill först erinra om vad jag i det föregående anfört vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m.

Innan jag berör frågan om den fortsatta utbyggnaden av organisationen för högre teknisk utbildning, vill jag erinra om att Kungl. Maj:t i anslutning till prop. 1968:83 (s. 47) gett universitetskanslersämbetet i uppdrag att närmare utreda förutsättningarna för att vid landets samtliga tekniska högskolor införa dels en för flertalet utbildningslinjer sammanhållen grundutbildning, dels gemensam intagning till denna grundutbildning. Vidare har Kungl. Maj:t uppdragit åt ämbetet att utreda frågan om anordnande av teknisk utbildning — motsvarande de ämnesteoretiska delarna av nuvarande utbildning för teknisk magisterexamen — inom ramen för en fastare organisation av utbildningen vid de filosofiska fakulteterna. I avvaktan på ställningstagande till hithörande frågor kommer — enligt Kungl. Maj:ts beslut den 28 juni 1968 — utbildning för teknisk magisterexamen inte att anordnas i Uppsala (jfr prop. 1968: 1 bil. 10 s. 287).

Innevarande läsår är antalet nybörjarplatser i första årskursen vid högre teknisk utbildning 2 286. Hösten 1969 inleds enligt statsmakternas beslut förra året (prop. 1968: 83 s. 47, SU 119, rskr 273) civilingenjörsutbildning i Linköping med 180 nybörjarplatser, av vilka 80 platser avser utbildningslinjen för teknisk fysik och elektroteknik, 50 platser utbildningslinjen för maskinteknik samt 50 platser ekonomingenjörsutbildning. Med anledning av statsmakternas beslut år 1965 (prop. 141 s. 137, SU 173, rskr 411) tillkommer vidare läsåret 1969/70 20 nybörjarplatser vid sektion E vid tekniska högskolan i Stockholm.

Universitetskanslersämbetet har — som nyss framgått — föreslagit vissa ytterligare intagningsökningar vid de tekniska högskolorna höstterminen 1969. I överensstämmelse med vad jag tidigare anfört vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m. finner jag att dessa förslag bör genomföras. Om pågående undersökningar i anslutning till U 68:s arbete ger vid handen att förutsättningar föreligger, kan ytterligare ökningar av den högre tekniska utbildningen bli aktuella redan vid början av läsåret 1969/70.

Vid sektion K vid tekniska högskolan i Stockholm finns f. n. 56 intagningsplatser i tredje årskursen avsedda för universitetsstuderande med betyg i kemi, matematik och fysik (jfr prop. 1964: 1 bil. 10 s. 478, SU 55, rskr 158). Till denna utbildning av s. k. universitetskemister har hittills endast ett fåtal studerande anmält sig. Med hänsyn härtill föreslår ämbetet att 32 av nämnda intagningsplatser skall föras över från tredje till första årskursen inför läsåret 1969/70. Förslaget bör enligt min mening genomföras. Vidare bör ämbetet i annat sammanhang ges i uppdrag att undersöka möjligheterna att dels föra över ytterligare intagningsplatser från tredje till första årskursen vid nämnda sektion, dels vidta motsvarande åtgärd vid sektion K vid tekniska fakulteten i Lund.

Universitetskanslersämbetet har — som redan framgått — låtit utreda vissa frågor som hänger samman med den skeppstekniska utbildningen och forskningen. I överensstämmelse med ämbetets förslag förordar jag att den skeppstekniska utbildningen fr. o. m. läsåret 1969/70 skall bedrivas vid sektionerna för

maskinteknik vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola. Utbildningslinjen för flygteknik vid förstnämnda högskola bör tills vidare utgöra en självständig sektion.

Enligt beslut vid förra årets riksdag (prop. 1968: 83 s. 46, SU 119, rskr 273) kommer utbildningen för teknisk magisterexamen i Linköping att tillhöra den tekniska utbildnings- och forskningsenheten där fr. o. m. den 1 juli 1969. Vidare bör — såsom ämbetet föreslagit — utbildningen för teknisk magisterexamen i Örebro vid nämnda tidpunkt organisatoriskt inordnas under universitetet i Uppsala som en del av universitetsfilialen.

Dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet uttalade i prop. 1964: 50 (s. 450) angående universitetens och högskolornas organisation och förvaltning m. m. att stora institutioner, omfattande flera professorer, laboratorer och andra forskare, utgör en mera fruktbar miljö för forskning och forskarutbildning än enprofessorsinstitutioner. Enligt min mening är det från rationaliseringssynpunkt väsentligt att storinstitutioner, gemensamma för två eller flera läroanstalter, kommer till stånd. Erfarenheterna av institutionsorganisationen för vissa matematisk-naturvetenskapliga ämnen, som är gemensamma för Göteborgs universitet och Chalmers tekniska högskola, är till övervägande delen positiva. Enligt vad jag erfarit diskuteras f. n. ett motsvarande samarbete i Stockholm mellan universitetet och tekniska högskolan. Jag finner det angeläget att dessa diskussioner snabbt leder till resultat och räknar med att universitetskanslersämbetet lägger fram härav be-tingade förslag.

Vid tekniska högskolan i Stockholm har förslag utarbetats om inrättande av ett forskningsorgan med uppgift att dels bedriva forskning i tillämpad matematik, dels utföra forskningsuppdrag inom samma ämnesområde. Ingeniörsvetenskapsakademien har i anslutning härtil föreslagit att professorn i försäkringsmatematik och matematisk statistik vid universitetet i Stockholm, Ulf Grenander, skall engageras som vetenskaplig ledare för nämnda forskningsorgan. För Grenander bör därvid — enligt akademien — inrättas en personlig professur i tillämpad matematik. Liksom universitetskanslersämbetet anser jag att det från samhällets synpunkt är angeläget att en förstärkning av forskningen inom det aktuella ämnesområdet kommer till stånd. Med hänsyn härtil förordar jag att en för Grenander personlig professur i tillämpad matematik inrättas vid tekniska högskolan i Stockholm den 1 juli 1969. Jag räknar med att Grenander — vid bifall till förslaget — ges säte och stämma även i matematisk-naturvetenskapliga fakulteten vid Stockholms universitet. Det bör i annat sammanhang uppdragas åt ämbetet att komma in med förslag om undervisningsskyldighetens omfattning m. m.

Den av statsmakterna beslutade studieinriktningen mot samhällsbyggnad inom sektionerna V, A och L vid tekniska högskolan i Stockholm (prop. 1965: 141 s. 138, SU 173, rskr 411; prop. 1967: 1 bil. 10 s. 276, SU 40, rskr 113) avses komma till stånd nästa läsår. En väsentlig förutsättning för att byggnadsutbildningen skall kunna genomföras är — framhåller ämbetet — att en professur i byggnadsfunktionslära inrättas. Inom detta ämne studeras grunderna för byggnadsprojekteringen och utvecklas metoder för att funktionskraven i skilda bygg-

nadstyper, t. ex. bostäder, sjukhus och industrier, skall kunna bestämmas. De växande statliga och kommunala investeringarna i vårdbyggnader, skolor och laboratorielokaler m. m. ökar enligt min mening behovet av utbildning och forskning kring hithörande problem. Med hänsyn härtill förordar jag — på grundval av universitetskanslersämbetets förslag — att en professur i byggnadsfunktionslära inrättas vid tekniska högskolan i Stockholm den 1 juli 1969.

I överensstämmelse med förslag i prop. 1968: 1 (bil. 10 s. 289) har riksdagen tidigare beslutat (SU 41, rskr 114) att två professurer skall inrättas vid tekniska högskolan i Stockholm den 1 juli 1969, nämligen en i stålbyggnad och en i byggnadsmateriallära. Vidare har statsmakterna förra året beslutat (prop. 1968: 83, SU 119, rskr 273), att fyra professurer skall inrättas vid den tekniska utbildnings- och forskningsenheten i Linköping den 1 juli 1969, nämligen en i vart och ett av ämnena tillämpad matematik, informationsbehandling, särskilt numerisk analys, materiefysik och hållfasthetslära. Jag räknar nu medel för ifrågavarande tjänster.

Utvecklingen inom den moderna datatekniken har gjort det möjligt att behandla även mycket komplicerade kemiska reaktionssystem med hög grad av tillförlitlighet. Därmed ges större möjlighet att föra över kemiska processer från laboratorieskala till industriskala. Med hänsyn till den betydelse en vidgad utbildning och forskning i ämnet kemisk reaktionsteknik kan få för bl. a. den kemiska industrin föreslår universitetskanslersämbetet att en professur i nämnda ämne inrättas vid Chalmers tekniska högskola. Denna tjänst bör enligt ämbetet komma till vid den tidpunkt då professorn Karl Schjånberg avgår med pension från sin personliga professur i oljekemi. I överensstämmelse med ämbetets förslag förordar jag att en professur i kemisk reaktionsteknik inrättas vid Chalmers tekniska högskola den 1 juli 1970.

Vid tekniska högskolan i Stockholm skall enligt Kungl. Majts beslut fr. o. m. den 1 juli 1968 finnas ytterligare två ordinarie universitetslektorat, av vilka ett i informationsbehandling, särskilt administrativ databehandling, och ett i informationsbehandling, särskilt numerisk analys. Med anledning av ämbetets förslag beräknar jag vidare medel från den 1 juli 1969 för ytterligare tio ordinarie universitetslektorat enligt följande sammanställning.

Läroanstalt	Sektion	Ämne
<i>Lunds universitet</i>	M	Maskinkonstruktion
<i>Tekniska högskolan i Stockholm</i>	V	Vattenbyggnad ¹
	A	Husbyggnad
	A	Stadsbyggnad
<i>Chalmers tekniska högskola</i>	M	Konstruktionsmaterial I ²
	K	Kemisk apparatteknik ²
<i>Tekniska enheten i Linköping</i>		Tillämpad matematik
		Tillämpad matematik
		Företagsekonomi ³
		Mekanik

¹ Samtidigt indragning av medel för assistenttjänst.

² Samtidigt indragning av medel för tjänst som biträdande lärare.

³ Undervisningsskyldighet även vid universitetsfilialen i Linköping.

Frågan om medel för inrättande av ytterligare tjänster som docent och forskarassistent avser departementschefen att ta upp vid sin anmälan av den förut nämnda frågan om reformerad forskarutbildning.

Jag räknar med att nu utgående medelsanvisningar till arvoden åt speciallärare och biträdande lärare samt ersättningar åt extra universitetslektorer, tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter vid högre teknisk utbildning — sammanlagt 46 950 000 kr. — nästa budgetår bör höjas med 1 853 000 kr. utöver löneomräkning och lönekostnadspålägg för den befintliga organisationen. Kungl. Maj:t bör äga fördela det totala beloppet för ifrågavarande ändamål efter förslag av universitetskanslersämbetet.

I övrigt räknar jag för nästa budgetår inte med andra förändringar under ifrågavarande avlöningsanslag än sådana av automatisk natur. Med hänvisning till anslagssammanställningen beräknar jag anslaget till avlöningar till lärarpersonal till (75 873 000 + 24 289 000 =) 100 162 000 kr. Vidare beräknar jag i överensstämmelse med vad jag anfört i det föregående vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m. anslaget till driftkostnader till 45 510 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att inrätta professurer enligt vad jag förordat i det föregående,

b) till *Tekniska fakulteterna m. m.: Avlöningar till lärarpersonal* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 100 162 000 kr., varav 1 043 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,

c) till *Tekniska fakulteterna m. m.: Driftkostnader* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 45 510 000 kr.

E 23. Vetenskapliga bibliotek: Avlöningar

1967/68 Utgift 18 247 903¹

1968/69 Anslag 19 791 000¹

1969/70 Förslag 26 550 000

¹ Anslagen Kungl. biblioteket: Avlöningar, Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek och Universitetsbiblioteken m. fl. bibliotek: Avlöningar

I enlighet med vad departementschefen i det föregående inledningsvis nämnt vid sin anmälan av anslagen under avsnittet Bb. Arkiv, museer m. m. bör från ett nytt förslagsanslag med här angiven rubrik bestridas avlöningskostnaderna vid kungl. biblioteket och vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek. Från anslaget bör vidare bestridas avlöningskostnader vid de bibliotek för vilka medel innevarande budgetår beräknats under förslagsanslaget Universitetsbiblioteken m. fl. bibliotek: Avlöningar, dvs. universitetsbiblioteken i Uppsala, Lund, Göteborg och Umeå samt biblioteken vid karolinska institutet, handelshögskolan i Göteborg, tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola samt de juridiska och matematisk-naturvetenskapliga biblioteken vid universitetet i Stockholm. Innevarande

budgetår har under skilda anslag beräknats sammanlagt 19 753 000 kr. för avlöningar vid de bibliotek för vilka medel för nästa budgetår bör tas upp under förevarande nya anslag.

Universitetsbiblioteken i Lund, Göteborg och Umeå svarar också för bibliotekservice åt socialhögskolorna på dessa orter. Universitetsbiblioteket i Uppsala lämnar motsvarande service åt nordiska afrikainstitutet och socialhögskolan i Örebro. Som jag nämnt vid min anmälan av anslagen till farmaceutiska fakulteten, ingår denna fakultet sedan den 1 juli 1968 i universitetet i Uppsala. Personalen vid fakultetens bibliotek har därvid förts över till universitetsbiblioteket där. Verksamheten är dock fortfarande förlagd till Stockholm.

Kungl. biblioteket har som nationalbibliotek bl. a. till uppgift att samla, förvara och tillhandahålla i landet framställda och utgivna tryckta skrifter samt utomlands utgivna tryckta skrifter som är utgivna på svenska, av svenska författare eller avser svenska förhållanden. I bibliotekets uppgifter ingår vidare att ge ut de nationalbibliografiska publikationerna och accessionskatalog över utländsk litteratur i svenska forskningsbibliotek, att svara för den centrala katalogiseringen av det svenska trycket samt att även i övrigt främja utvecklingen av svenskt biblioteksväsen. Biblioteket är också lokalt forskningsbibliotek inom de rättsvetenskapliga, humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnesområdena. Inom det humanistiska ämnesområdet svarar biblioteket för biblioteksservice åt universitetet i Stockholm. Biblioteket är vidare tillsynsmyndighet för stifts- och landsbiblioteken. Slutligen finns inom biblioteket bibliografiska institutet, nationalfonoteket och statens biblioteksdepå, vilka svarar för vissa av bibliotekets centrala åligganden, samt en biblioteksskola.

Från anslagen till kungl. biblioteket bestrids innevarande budgetår kostnaderna för forskningsbiblioteksrådet, som är ett organ för samråd i frågor av gemensamt intresse för de vetenskapliga biblioteken. Rådet har särskilt att behandla frågor om arbetsfördelningen mellan biblioteken, bokanskaffning, bokvård, bibliografiskt arbete och rationaliseringsåtgärder av teknisk och annan art.

Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek är landets vetenskapliga specialbibliotek för ämnesområdena psykologi och pedagogik.

I följande sammanställning redovisas avlöningskostnaderna m. m. vid de bibliotek för vilka medel bör beräknas under förevarande anslag.

	1968/69	Beräknad Myndig- heterna	ändring 1969/70 Föredraganden
Avlöningar till tjänstemän	19 740 000	+3 815 000	+1 833 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation..	—	+4 752 000	+4 752 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70..		+ 613 000	+ 211 000
Arvoden och särskilda ersättningar	13 000	of.	+ 1 000
	19 753 000	+9 180 000	+6 797 000

Av de angivna beloppen 3 815 000 kr. och 1 833 000 kr. avser 917 000 kr. löneomräkning. I följande sammanställning redovisas den beräknade personalen innevarande budgetår vid de skilda biblioteken. Av sammanställningen framgår vidare fördelningen av avlöningskostnaderna — exklusive lönekostnadspålägg och i 1 000-

tal kr. — av $(19\,740\,000 + 917\,000 =)$ 20 657 000 kr. för denna personal efter löneomräkning, dvs. i 1968 års löneläge. Av sammanställningen framgår också fördelningen av de kostnadsökningar — exklusive nämnda pålägg — av resp. $(3\,815\,000 - 917\,000 =)$ 2 898 000 kr och $(1\,833\,000 - 917\,000 =)$ 916 000 kr. som följer av myndigheternas och mina egna förslag till medelsberäkningar för ytterligare personal.

	Befintlig personal 1968/69					Beräknad ändring 1969/70	
	Bibliote- karier (A 20) m. fl.	Förste biblio- teksass.	Övrig perso- nal	Summa perso- nal	Löne- kost- nad	Myndig- heterna	Föredra- ganden
<i>Kungl. biblioteket</i>	31	16	97	144	4 656	+ 927	+326
<i>Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek</i>	2	1	4	7	229	+ 130	of.
<i>Universitetsbiblioteken m. fl. bibliotek</i>	90	55	396	541	15 772	+1 841	+590
Stockholm							
universitetet	3	—	11	14	400	+ 14	—135
karolinska institutet	4	5	26	35	1 040	+ 118	+ 20
tekniska högskolan	6	3	29	38	1 102	+ 119	+ 30
Uppsala	25	14	100	139	4 006	+ 188	+ 70
Linköping	—	—	—	—	—	+ 579	+285
Lund	22	11	104	137	3 865	+ 232	+160
Göteborg							
universitetet	16	16	65	97	2 973	+ 302	} + 85
handelshögskolan	1	—	5	6	155	+ 18	
Chalmers tekniska högskola .	5	2	21	28	830	+ 68	
Umeå	8	4	35	47	1 400	+ 203	+ 50
	123	72	497	692	20 657	+2 898	+916

Kungl. biblioteket

Kungl. biblioteket erinrar om att statskontoret på Kungl. Maj:ts uppdrag utreder de vetenskapliga bibliotekens inre organisation och vissa övriga frågor rörande dessa bibliotek, vilket givetvis kan påverka den fortsatta utvecklingen på skilda punkter. Planläggningen av den framtida samverkan mellan kungl. biblioteket i innerstaden, biblioteksorganisationen i Frescati och statens biblioteksdepå i Bålsta framhålls som en brådskande angelägenhet, där betydande rationaliseringsvinster kan uppnås genom en ingående planering på ett tidigt stadium.

Statskontoret har yttrat sig över kungl. bibliotekets anslagsframställning.

Ändringsförslagen för nästa budgetår innebär i korthet följande.

1. Förste bibliotekarietjänst och samtidig indragning av bibliotekarietjänst, bibliotekarietjänst, konservatorietjänst i A 22 och samtidig indragning av personlig tjänst i A 15, 3 förste biblioteksassistenttjänster i A 20 samt 5 biträdestjänster för bibliotekets uppgifter som *national- och forskningsbibliotek* (+ 358 420 kr.).

2. Avdelningsdirektörstjänst (ADB-verksamhet), intendentstjänst i A 26, 4,5 biträdestjänster samt ökad medelsanvisning för extra arbetskraft (111 600 kr.) för bibliotekets *centrala åligganden* (+ 513 254 kr.).

3. Förste bibliotekarietjänst och samtidig indragning av bibliotekarietjänst, 3 förste biblioteksassistenttjänster i A 20, 2 biträdestjänster samt ökad medelsanvis-

ning för extra arbetskraft (12 193 kr.) avseende bibliotekets service åt universitetet i Stockholm (+ 212 784 kr.).

4. Ökad medelsanvisning för forskningsbiblioteksrådets verksamhet (+ 53 781 kr.).

5. Löneomräkning (+ 193 375 kr.).

Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek

Ändringsförslagen för nästa budgetår innebär i korthet följande.

1. Dokumentalisttjänst i A 24 och amanuensjänst för litteraturtjänst och bibliografisk service m. m. (+ 97 534 kr.).

2. Biträdestjänster (+ 62 538 kr.).

3. Löneomräkning (+ 9 260 kr.).

Universitetskanslersämbetet

Den snabba utvecklingen under efterkrigstiden har medfört ständigt ökade krav på biblioteken vid universitet och högskolor. Forskningsbibliotekens nyttjare har allt större, berättigade fordringar på effektiv service. Den internationella vetenskapliga litteratur- och tidskriftsproduktionens kraftiga expansion kräver en motsvarande utbyggnad av bibliotekens resurser. Med ett siffermaterial beträffande låneverksamhetens utveckling belyser ämbetet de ökade kraven under 1960-talet på biblioteken.

I avvaktan på resultaten av bl. a. den i det föregående nämnda utredningen inom statskontoret begränsas förslagen om anslagshöjningar till sådana som gör det möjligt att bygga upp en biblioteksorganisation i Linköping och en viss fortsatt upprustning av befintliga bibliotek.

Ändringsförslagen för nästa budgetår innebär i korthet följande.

1. Överbibliotekarietjänst i B 6, 3 förste bibliotekarietjänster, bibliotekarietjänst och samtidig indragning av motsvarande tjänst vid universitetet i Stockholm, intendentstjänst i A 24, förste biblioteksassistenttjänst i A 20, 7 biträdestjänster samt medelsanvisning för extra arbetskraft (54 000 kr.) och samtidig indragning av en biträdestjänst vid universitetet i Stockholm för *linköpingsbiblioteket* (+ 628 000 kr.).

2. Förste bibliotekarietjänst (matematisk-naturvetenskapliga fakulteten vid universitetet i Stockholm) (+ 70 000 kr.).

3. 4 bibliotekarietjänster (Uppsala 1, Lund 1, Göteborg 2) (+ 246 000 kr.).

4. 3 dokumentalisttjänster i A 24 (karolinska institutet, tekniska högskolan i Stockholm, Chalmers tekniska högskola) (+ 170 000 kr.).

5. 10,5 kvalificerade medhjälpare (Uppsala 2, Lund 2, Göteborg 3, Umeå 2, handelshögskolan i Göteborg 0,5, tekniska högskolan i Stockholm 1) (+ 490 000 kr.).

6. 21,5 biträdestjänster (Uppsala 3, Lund 5, Göteborg 4, Stockholm 1, Umeå 4, karolinska institutet 3, tekniska högskolan i Stockholm 1,5, Chalmers tekniska högskola 1) (+ 657 000 kr.).

7. Löneomräkning (+ 715 000 kr.).

Vissa biblioteksfrågor i Stockholm

Dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet behandlade i prop. 1965: 1 (bil. 10 s. 81) frågan om *biblioteksservice åt universitetet i Stockholm*. Han framhöll därvid att kungl. biblioteket borde fungera som universitetsbibliotek åt detta universitet med undantag för det naturvetenskapliga ämnesområdet. Beträffande *socialvetenskapliga biblioteket* och *statens psykologisk-pedagogiska bibliotek* uttalade han att universitetskanslersämbetet och riksbibliotekarien i samråd med övriga berörda myndigheter borde utreda och inkomma med förslag rörande dessa biblioteks organisatoriska samordning med kungl. biblioteket och universitetets biblioteksenheter. Ämbetet har med särskild skrivelse i februari 1968 — med överlämnande av en utredning som gjorts av en särskild tillkallad sakkunnig jämte yttrande över utredningen som avgivits av ett antal myndigheter och organisationer — lagt fram förslag, i vilka riksbibliotekarien instämt, om den framtida organisationen av de två ifrågavarande biblioteken.

Utredningsmannen skisserar för socialvetenskapliga bibliotekets del två alternativ. Det ena innebär att biblioteket integreras fullständigt med den planerade biblioteksorganisationen i Frescati för de humanistiska, samhällsvetenskapliga och juridiska ämnesområdena och det andra att biblioteket förläggs till den planerade biblioteksbyggnaden i Frescati men behåller sin karaktär av specialbibliotek och sin administrativa anknytning till socialhögskolan i Stockholm. Utredningsmannen förordar för sin del — med instämmande av konsistoriet vid universitetet i Stockholm och styrelsen för socialhögskolan — sistnämnda alternativ. Bibliotekssakkunniga remissinstanser ansluter sig å andra sidan till det förstnämnda alternativet med hänvisning till att litteraturförvärv och biblioteksservice inom det samhällsvetenskapliga området såvitt möjligt bör samordnas. *Universitetskanslersämbetet*, som inte kan finna några rationella skäl för en parallellorganisation i Frescati inom detta ämnesområde, förordar att socialvetenskapliga biblioteket i samband med flyttningen till Frescati integreras i den biblioteksorganisation som planeras där. Bibliotekets personal bör därvid — på samma sätt som personalen vid universitetets humanistiska och slaviska biblioteksenheter — redovisas under kungl. biblioteket.

Vad gäller statens psykologisk-pedagogiska bibliotek finner *utredningsmannen* att dess karaktär av specialbibliotek bör bevaras. Han är inte beredd att föreslå några större organisatoriska förändringar, innan det blir klart om biblioteket skall stanna kvar i de nuvarande lokalerna vid Hagagatan. Skulle biblioteket flyttas till Frescati torde det dock enligt utredningsmannen vara nödvändigt att ompröva frågan om bibliotekets organisation. Han framhåller i sammanhanget att vissa låntagargrupper, bl. a. vid lärarhögskolan, vid en sådan flyttning skulle få sämre möjligheter att utnyttja bibliotekets samlingar.

Så gott som samtliga remissinstanser tillstyrker att statens psykologisk-pedagogiska bibliotek bevaras som fristående specialbibliotek samtidigt som de förordar vidgad samordning med kungl. biblioteket och universitetet. Flera bibliotekssak-

kunniga instanser förutsätter dock att bibliotekets organisatoriska ställning prövas på nytt, om en utflyttning till Frescatiområdet blir aktuell. För en sådan flyttning uttalar sig bl. a. skolöverstyrelsen och konsistoriet vid universitetet i Stockholm, medan bibliotekets styrelse anser att det bör vara förlagt i ett centralt läge i Stockholm.

Universitetskanslersämbetet framhåller att den i utredningen redovisade fördelningen på låntagarkategorier av hemlån under en period år 1965 visar att lärare och studerande vid universitetet utgjorde omkring en tredjedel av låntagarna. Av besökarna i läsesalen torde andelen universitetsstuderande enligt ämbetet vara betydande. Bibliotekets betydelse för lärare och studerande vid universitetet kan vidare antas ha ökat sedan biblioteket flyttat från de äldre lokalerna vid Hantverkargatan till lokaler vid Hagagatan och där fått ökade utrymmen i ett läge som är mer tillgängligt för berörda universitetsinstitutioner. För att de beteendevetenskapliga ämnenas litteraturbehov skall kunna tillgodoses effektivt efter en flyttning till Frescatiområdet är det enligt ämbetets bedömning nödvändigt att antingen psykologisk-pedagogiska biblioteket förläggs till detta område eller att nya biblioteksresurser för dessa ämnen byggs upp där. Att det senare alternativet bör undvikas är enligt ämbetet uppenbart. Ämbetet föreslår därför att ifrågasvarande bibliotek förläggs till Frescati och där samordnas såväl lokal- som funktionsmässigt med övriga biblioteksenheter. Enligt ämbetet kan detta i och för sig ske utan en organisatorisk samordning. Ämbetet finner dock flera skäl tala för att detta bibliotek på samma sätt som ämbetet föreslagit beträffande socialvetenskapliga biblioteket integreras i den planerade biblioteksorganisationen. Enligt ämbetets bedömning utesluter detta inte särskilda anordningar för att i möjligaste mån bevara de fördelar som psykologisk-pedagogiska bibliotekets karaktär av specialbibliotek erbjuder. Universitetskanslersämbetet avser att senare återkomma till bl. a. denna fråga.

Statskontoret, vilket — som jag tidigare nämnt — på uppdrag av Kungl. Maj:t ser över de vetenskapliga bibliotekens inre organisation, har i juli 1968 yttrat sig över universitetskanslersämbetets ifrågasvarande skrivelse. Ämbetsverket har vidare i ett yttrande i oktober 1968 över ett av lokal- och utrustningsprogramkommittén för Stockholm upprättat lokalprogram för en biblioteksbyggnad på Frescatiområdet tagit upp vissa frågor rörande organisationen av biblioteksservicen åt universitetet i Stockholm. Enligt statskontorets uppfattning bör de två ifrågasvarande biblioteken förläggas till Frescati. Praktiska skäl talar vidare enligt ämbetsverket för att dessa bibliotek såväl organisatoriskt som funktionellt samordnas med andra samhällsvetenskapliga biblioteksenheter i Stockholm. Verket föreslår också vissa övergångsanordningar i fråga om de två bibliotekens organisation.

Statskontoret tar upp även frågan om organisationen av biblioteksverksamheten inom det matematiskt-naturvetenskapliga området och efterlyser — bl. a. mot bakgrund av den snabba utvecklingen i fråga om vetenskaplig information och dokumentation inom områdena för teknik och naturvetenskap — en närmare analys av möjligheterna till samordning med tekniska högskolans bibliotek.

Föredraganden

Kungl. bibliotekets centrala funktioner inom forskningsbiblioteksväsendet liksom dess ansvar för biblioteksservice åt universitetet i Stockholm får allt större betydelse. Detta motiverar att utgifterna vid nämnda bibliotek ses i sammanhang med utgifterna vid övriga vetenskapliga bibliotek i landet. Under förevarande anslagsrubrik bör därför, som departementschefen nämnt i det föregående, medel anvisas till avlöningskostnaderna vid kungl. biblioteket och statens psykologisk-pedagogiska bibliotek samt vid universitetsbiblioteken m. fl. bibliotek.

Jag vill i detta sammanhang stryka under att den föreslagna omläggningen av den nuvarande redovisningen i riksstaten av medelsanvisningarna till de skilda biblioteken inte innebär att några ändringar sker beträffande organisationen av och verksamheten vid de skilda biblioteken. Som jag tidigare nämnt pågår emellertid ett utredningsarbete inom statskontoret som kan leda till förändringar av den inre organisationen av dessa bibliotek.

I det föregående har jag redogjort för de förslag som universitetskanslersämbetet lagt fram om den framtida organisationen av socialvetenskapliga biblioteket och statens psykologisk-pedagogiska bibliotek. Innan jag går in på de framlagda förslagen, vill jag framhålla att den första av de nybyggnader för icke-laborativa institutioner som nu uppförs inom Frescatiområdet beräknas bli inflyttningsklar till höstterminen 1970 (jfr prop. 1968: 26 s. 6 och 10). Denna byggnad avses inrymma lokaler för bl. a. socialhögskolan och vissa samhällsvetenskapliga ämnen vid universitetet i Stockholm. Med hänsyn till planeringen av bibliotekslokalerna i Frescati är det därför angeläget att ställning tas till organisationen av biblioteksservicen åt universitetet och socialhögskolan. Utgångspunkten är härvid att kungl. biblioteket — i enlighet med vad dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet anförde i prop. 1965: 1 (bil. 10 s. 81, SU 8 s. 24, rskr 8) — skall fungera som universitetsbibliotek åt universitetet i Stockholm utom vad gäller det naturvetenskapliga ämnesområdet. Mot denna bakgrund framstår universitetskanslersämbetets förslag att socialvetenskapliga biblioteket och statens psykologisk-pedagogiska bibliotek skall integreras i den planerade biblioteksorganisationen i Frescati som följdriktiga.

Enligt min mening talar övervägande skäl för att den fortsatta planeringen av bibliotekslokalerna i Frescati bör utgå från att statens psykologisk-pedagogiska bibliotek, som universitetskanslersämbetet föreslagit, skall förläggas dit och nära samordnas med biblioteksorganisationen i övrigt. Jag finner det emellertid vara av stor vikt att fördelarna med bibliotekets karaktär av specialbibliotek bevaras. Som jag nämnt i det föregående avser ämbetet att återkomma till bl. a. denna fråga. I avvaktan härpå är jag inte beredd att nu ta ställning till frågan, om statens psykologisk-pedagogiska bibliotek bör behålla sin nuvarande organisatoriskt fristående ställning eller inte.

Vad gäller socialvetenskapliga biblioteket finner jag skälen för den av universitetskanslersämbetet föreslagna integrationen i den planerade biblioteksorganisationen i Frescati övertygande. Socialhögskolan och vissa samhällsvetenskapliga institutioner vid universitetet beräknas, som jag nämnt, redan höstterminen 1970

flytta till nya lokaler på Frescatiområdet. De åtgärder som behövs för att då ge högskolan och universitetsinstitutionerna god biblioteksservice måste därför förberedas redan under nästa budgetår. Kungl. biblioteket bör, med hänsyn till dess funktion som universitetsbibliotek inom bl. a. det samhällsvetenskapliga ämnesområdet, ha huvudansvaret för uppbyggnaden inom detta område av biblioteksverksamheten i Frescati. Socialvetenskapliga biblioteket bör därför vid början av nästa budgetår inordnas i kungl. bibliotekets organisation. För biblioteksservice åt socialhögskolorna utanför Stockholm svarar de olika universitetsbiblioteken (jfr prop. 1968: 1 bil. 10 s. 294). På motsvarande sätt bör kungl. biblioteket sköta sådan service åt socialhögskolan i Stockholm.

Som jag redovisat i det föregående har statskontoret tagit upp frågan om organisationen av biblioteksservicen åt universitetet i Stockholm inom det matematisk-naturvetenskapliga ämnesområdet. Ämbetsverket har därvid föreslagit att möjligheterna till en samordning med tekniska högskolans bibliotek skall analyseras. Frågan om service åt universitetet inom det nämnda ämnesområdet har vidare behandlats av riksmuseiutredningen i betänkandet Vetenskapsakademiens bibliotek (Stencil E 1966: 15), i vilket betänkande förslag till avtal om samverkan med Vetenskapsakademien på detta område läggs fram. Jag har för egen del kommit till att en lösning av universitetets biblioteksproblem inom ifrågasvarande ämnesområde måste grundas på en samlad överblick över bibliotekssituationen inom detta och angränsande områden. I sammanhanget måste sålunda uppmärksammas att på kort avstånd från universitetsområdet i Frescati finns fyra högre läroanstalter med goda biblioteksresurser, nämligen karolinska institutet, tekniska högskolan, skoghögskolan och veterinärhögskolan. Vetenskapsakademiens bibliotek ligger vidare i direkt anslutning till universitetsområdet. De samlade resurserna måste givetvis användas så att samtliga berörda läroanstalter ges effektivast möjliga biblioteksservice. En rationell samverkan och arbetsfördelning mellan de skilda biblioteken måste därför åstadkommas. Jag har efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet kommit till den uppfattningen att en närmare utredning bör göras av dessa frågor. En huvuduppgift i utredningsarbetet bör vara att klargöra hur universitetets behov av biblioteksservice inom det matematisk-naturvetenskapliga området skall tillgodoses såväl på längre sikt som på kort sikt, i det senare fallet eventuellt i form av provisoriska åtgärder och övergångsanordningar. Jag avser att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att ge statskontoret i uppdrag att utreda dessa frågor. Detta ämbetsverk har redan, som jag förut nämnt, i uppdrag att se över de vetenskapliga bibliotekens inre organisation.

Som framgår av sammanställningen i det föregående har jag beräknat 326 000 kr. — jämte lönekostnadspålägg — för ökad personal vid kungl. biblioteket. Av detta belopp avser 147 000 kr. avlöningskostnader för befintliga tjänster m. m. vid socialvetenskapliga biblioteket, bl. a. en förste bibliotekarietjänst i Ae 30. I överensstämmelse med kungl. bibliotekets förslag beräknar jag — i syfte att ledningsfunktionen för institutionstjänsten vid universitetet i Stockholm skall för-

stärkas — medel för en ny förste bibliotekarietjänst i Ae 28 med samtidig indragning av en bibliotekarietjänst. För att en utbyggd service inom det samhällsvetenskapliga området åt universitetet och socialhögskolan skall komma till stånd beräknar jag vidare medel för ytterligare en bibliotekarietjänst i Ae 24. De medel som härutöver ställs till kungl. bibliotekets förfogande möjliggör att 4—6 nya assistent- och biträdestjänster kan inrättas.

I enlighet med vad jag anförde i prop. 1968: 83 (s. 26) avses en för de tekniska och medicinska enheterna samt universitetsfilialen gemensam biblioteksorganisation komma till i Linköping den 1 juli 1969. Jag beräknar nu medel för den tjänst som överbibliotekarie i Be 6 som enligt vad jag anförde i nämnda proposition bör inrättas vid sagda tidpunkt. Vidare beräknar jag medel för en förste bibliotekarietjänst i Ae 30 och viss ytterligare personal samt för de tjänster m. m. vid universitetsfilialens bibliotek, bl. a. en bibliotekarietjänst i Ae 24, som innevarande budgetår redovisas under universitetet i Stockholm.

Vid mina anslagsberäkningar för nästa budgetår har jag räknat med en betydande förstärkning av resurserna vid universitetsbiblioteket i Lund med hänsyn till att detta bibliotek har att svara för biblioteksservice åt den tekniska fakulteten.

Av samma skäl som anförts för t. ex. socialvetenskapliga bibliotekets inordnande i en större biblioteksorganisation har jag funnit att universitetsbiblioteket i Göteborg vid ingången av nästa budgetår bör ta över ansvaret för biblioteksservice åt handelshögskolan i Göteborg. Vid min medelsberäkning för universitetsbiblioteket i Göteborg har jag tagit särskild hänsyn till behovet av en förstärkning av institutionstjänsten i Göteborg på det samhällsvetenskapliga området samt till att biblioteket skall svara för utökad biblioteksservice på det iberio-amerikanska området.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Vetenskapliga bibliotek: Avlöningar* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 26 550 000 kr.

E 24. Vetenskapliga bibliotek: Bokinköp m. m.

1967/68 Utgift	7 971 937 ¹	Reservation	293 289 ¹
1968/69 Anslag	9 155 000 ¹		
1969/70 Förslag	11 240 000		

¹ Anslagen Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning, Bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek samt Universiteten och vissa högskolor: Bokinköp m. m.

I enlighet med vad departementschefen i det föregående inledningsvis anförte vid sin anmälan av anslagen under avsnittet Bb. Arkiv, museer m. m. bör från detta nya reservationsanslag bestridas kostnaderna för bokinköp m. m. vid kungl. biblioteket, statens psykologisk-pedagogiska bibliotek samt biblioteken vid universiteten och de under universitetskanslersämbetet hörande högskolorna.

Kungl. biblioteket

Om biblioteket skall kunna fullgöra sina uppgifter som nationalbibliotek och som forskningsbibliotek inom framförallt de humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena krävs en radikal förbättring av anslaget för inköp och bindning av böcker. Särskilt angeläget har detta blivit genom bibliotekets växande uppgifter som centralt bibliotek för universitetet i Stockholm samt de förpliktelser som skötseln av nationalfonoteket och lånecentralen för tidningsfilm medför. Biblioteket hänvisar till att forskningsbiblioteksrådet framhållit att man med stöd av senast tillgängliga internationella statistik bör räkna med en årlig ökning av den vetenskapliga bokproduktionen med ca 10 %. Samtidigt kan man räkna med en årlig prisökning på utländsk vetenskaplig litteratur med 10 %.

Av den begärda ökningen om 1 189 000 kr. utgör 863 000 kr. medelsanvisningar av tillfällig natur. Dessa anvisningar begärs för anskaffning av mikrofilmer av tidningar (641 000 kr.), mikrofilmning av bibliotekets isländska handskrifter (17 000 kr.), inköp av auditivt material (25 000 kr.), emballering av dagstidningar (90 000 kr.) samt för komplettering av bibliotekets samhällsvetenskapliga litteratur (90 000 kr.).

Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek

Med hänsyn till ökad utlåning samt stigande bok- och tidskriftspriser föreslås en ökning av anslaget med 25 000 kr.

Universitetskanslersämbetet

Ämbetet föreslår att anslaget höjs med 2,5 milj. kr. Av detta belopp hänför sig 397 000 kr. till att medelsanvisningarna för ändamål av tillfällig natur föreslås bli ökade från 920 000 kr. till 1 317 000 kr.

Förslagen till ökning av medelsanvisningarna — bortsett från föreslagna anvisningar för ändamål av tillfällig natur — framgår av följande sammanställning (1 000-tal kr.).

	1967/68	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
			Myndig- heterna	Föredra- ganden
<i>Kungl. biblioteket</i>	1 044	1 190	+ 326	+1 100
<i>Statens psykologisk-pedagogiska biblio- tek</i>	80	90	+ 25	+ 35
<i>Universitetsbiblioteken m. fl. bibliotek</i>	6 165	6 955	+2 103	+ 950
Stockholm				
universitetet	390	435	+ 70	+ 85
karolinska institutet	360	410	+ 85	+ 40
tekniska högskolan	410	485	+ 135	+ 45
Uppsala	1 450	1 620	+ 375	+ 160
Linköping	—	—	+ 498	+ 220
Lund	1 530	1 725	+ 365	+ 175
Göteborg				
universitetet	1 180	1 315	+ 300	+ 130
handelshögskolan	55	60	+ 15	+ 5
Chalmers tekniska högskola	360	415	+ 105	+ 40
Umeå	430	490	+ 155	+ 50
	7 289	8 235	+2 454	+2 085

Eb

Föredraganden

Detta nya reservationsanslag bör på samma sätt som det för innevarande budgetår uppförda anslaget Universiteten och vissa högskolor: Bokinköp m. m. fungera som ramanslag för verksamheten vid respektive bibliotek.

För kungl. biblioteket och statens psykologisk-pedagogiska bibliotek bör således utgifter bestridas från förevarande anslag och anslaget Universiteten m. m.: Gemensamma driftkostnader med samma fördelning av utgifterna mellan de två anslagen som vid universitetsbiblioteken. Jag har vid min anslagsberäkning beaktat att under anslaget Kungl. biblioteket: Omkostnader och anslaget Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek för innevarande budgetår beräknas respektive ca 815 000 kr. och ca 20 000 kr. för ändamål, bl. a. vissa reseersättningar, expenser och publikationstryck, för vilka utgifterna nästa budgetår sålunda bestrids från förevarande anslag.

Liksom för innevarande budgetår har jag beräknat 920 000 kr. för ändamål av tillfällig natur. Jag tar därvid upp 280 000 kr. för den fortsatta uppbyggnaden av bokbeståndet vid filialbiblioteken i Örebro, Växjö och Karlstad. Filialbiblioteket i Linköping inordnas vid ingången av nästa budgetår i det nya biblioteket för de högre utbildnings- och forskningsenheterna på denna ort. För detta bibliotek har jag utöver det i sammanställningen upptagna beloppet av 220 000 kr. beräknat 390 000 kr. för nästa budgetår för retroaktiv bokanskaffning, dvs. sammanlagt 610 000 kr. För universitetet i Umeå tar jag upp en tillfällig medelsanvisning av 250 000 kr., varav 150 000 kr. för viss kemilitteratur samt för de återstående ändamål som tagits upp av 1962 års umeåkommitté (jfr prop. 1964: 74 s. 25) och 100 000 kr. för fortsatt uppbyggnad av resurserna inom det humanistiska ämnesområdet.

Den anslagsökning av 85 000 kr. som jag tagit upp för universitetet i Stockholm hänger delvis samman med att vissa utgifter för inköp av samhällsvetenskaplig litteratur som innevarande budgetår bestrids från socialhögskolornas omkostnadsanslag för nästa budgetår bör bestridas från förevarande anslag. Denna ändring är en följd av mina förslag rörande socialvetenskapliga biblioteket under anslaget Vetenskapliga bibliotek: Avlöningar.

I enlighet med vad jag anfört i det föregående bör anslaget för nästa budgetår föras upp med (8 235 000 + 2 085 000 + 920 000 =) 11 240 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Vetenskapliga bibliotek: Bokinköp m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 11 240 000 kr.

E 25. Förvaltningarna m. m. vid universiteten och vissa högskolor

1967/68 Utgift		21 417 676 ¹
1968/69 Anslag		21 804 000 ¹
1969/70 Förslag		23 560 000

¹ Anslaget Förvaltningarna m. m. vid universiteten och vissa högskolor: Avlöningar

I enlighet med vad jag anfört i det föregående vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m. bör från detta anslag bestridas de av-

Eb

löningskostnader för förvaltningarna m. m. vid universiteten, karolinska institutet, de tekniska högskolorna och handelshögskolan i Göteborg som innevarande budgetår bestrids från förslagsanslaget Förvaltningarna m. m. vid universiteten och vissa högskolor: Avlöningar. Avlöningskostnaderna för fastighetstjänsten på universitetsorterna och för värme- och kraftcentralerna vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola bör dock som jag därvid anfört bestridas från det nya anslaget till gemensamma driftkostnader vid universiteten m. m.

Som jag nämnt vid min anmälan av anslagen till farmaceutiska fakulteten, ingår denna sedan den 1 juli 1968 i universitetet i Uppsala. Farmaceutiska institutet har sålunda upphört som självständig läroanstalt. Personalen vid institutets förvaltning har därvid överförs till förvaltningen vid universitetet.

I följande sammanställning redovisas den beräknade personalen vid förvaltningarna innevarande budgetår samt de beräknade avlöningskostnaderna — exklusive lönekostnadspålägg och i 1 000-tal kr. — för denna personal efter löneomräkning, dvs. i 1968 års löneläge.

Befintlig personal 1968/69				
	Handläggande personal	Övrig personal	Summa	Lönekostnad
Uppsala universitet	22	67	89	2 582
Lunds universitet och tekniska högskolan i Lund	24	85	109	3 064
Göteborgs universitet	14	38	52	1 576
Stockholms universitet	14	63	77	2 310
Umeå universitet	8	36	44	1 264
Karolinska institutet	8	44	52	1 493
Handelshögskolan i Göteborg	1	6	7	167
Tekniska högskolan i Stock- holm	10	57	67	1 874
Chalmers tekniska högskola .	8	45	53	1 465
	109	441	550	15 795

Utöver de i sammanställningen upptagna kostnaderna har innevarande budgetår under det nuvarande förslagsanslaget till förvaltningarna också beräknats 500 000 kr. för registrering av studerande vid filosofisk fakultet m. m., 600 000 kr. för vissa kostnader i samband med införande av fasta studiegångar vid de filosofiska fakulteterna och för punktinsatser på studierådgivningsområdet i ämnen där sådana åtgärder är särskilt påkallade och 200 000 kr. för personal vid AV-centraler.

Från det nuvarande förvaltningsanslaget bestrids vidare kostnaderna för en tjänst som director musices i vardera Uppsala och Lund samt för tre personliga tjänster, två i Uppsala och en i Lund, för motionsverksamhet för studerande.

Från en anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar utgår slutligen bl. a. uppdragstillägg till rektorer, dekaner, prefekter och studierektorer samt representationsbidrag till rektorer.

Från det nya förvaltningsanslaget bör även, som jag föreslagit vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m., bestridas kostnader för

publikationstryck, datamaskintid m. m. och övriga expenser vid förvaltningarna samt för resor i gemensamma angelägenheter vid ifrågavarande läroanstalter.

I följande sammanställning redovisas de belopp som innevarande budgetår beräknats för de ändamål som bör hänföras till förevarande anslag samt de beräknade ändringarna för budgetåret 1969/70.

	1968/69	Beräknad Universitets- kanslersämbetet	ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Utgifter</i>			
Avlöningar till tjänstemän	16 680 500	+2 471 000	+1 358 500
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation	—	+3 977 000	+3 977 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 428 000	+ 173 000
Arvoden och särskilda ersättningar	2 625 000	+ 177 000	—2 431 000
Vissa reseersättningar	99 000	+ 21 000	+ 21 000
Publikationstryck	550 000	+ 34 000	+ 34 000
Datamaskintid m. m.	600 000	+ 130 000	+ 130 000
Övriga expenser	1 280 000	+ 100 000	+ 100 000
	21 834 500	+7 338 000	+3 362 500
<i>Uppbördsmedel</i>			
Avkastning från vissa fonder m. m.	336 500	of.	of.
Ersättning för förvaltningskostnader	—	—	+1 300 500
Nettoutgift	21 498 000	+7 338 000	+2 062 000

Universitetskanslersämbetet

Ändringsförslagen rörande personal för nästa budgetår innebär i korthet följande.

1. Förvaltningsorganisationen för utbildnings- och forskningsenheterna i Linköping bör utformas i huvudsaklig överensstämmelse med förslagen i ämbetets yttrande över betänkandet *Linköpings högskola. Teknisk högre utbildning och forskning i Linköping. Del II* (SOU 1967: 55; jfr prop. 1968: 83 s. 11 och 18) (+ 1 020 000 kr.).
2. Ny förvaltningsorganisation vid universitetet i Lund (+ 251 000 kr.).
3. 4,5 byråsekreterartjänster för uppgifter i samband med kurslitteraturbevakning (+ 252 000 kr.).
4. Fortsatt uppbyggnad av AV-centraler (+ 492 000 kr.).
5. Byrådirektörstjänst och samtidig indragning av förste byråsekreterartjänst samt förste byråintendent (Chalmers tekniska högskola), förste byråsekreterartjänst (Göteborg), byråsekreterartjänst (karolinska institutet) samt 4 biträdestjänster (Umeå 2, tekniska högskolan i Stockholm 1 och Chalmers tekniska högskola 1) (+ 274 000 kr.).
6. Löneomräkning (+ 788 000 kr.).
7. Lönekostnadspålägg (+ 3 977 000 kr.).

Ämbetets förslag i fråga om förstärkning av utbildningsbyråerna för studierådgivning m. m. kommer jag att ta upp vid min anmälan av frågan om organisationen av utbildningen vid filosofisk fakultet. Jag avser att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att underställa årets riksdag denna fråga.

Ämbetet har lagt fram förslag till ny *förvaltningsorganisation för universitetet i Lund* med anledning av statsmakternas beslut att universitetet och tekniska högskolan i Lund skall utgöra en organisatorisk enhet fr. o. m. den 1 juli 1969 (jfr prop. 1968: 83, SU 119, rskr 273). Ämbetet föreslår att förvaltningen, som nu är uppdelad på en utbildningsbyrå och en administrativ byrå, skall organiseras på tre byråer, nämligen utbildningsbyrå, administrativ byrå och planeringsbyrå, samt på en allmän sektion. Ämbetet redovisar även att universitetet i Lund den 1 juli 1969 — enligt planer som riksrevisionsverket upprättat — avses bli central kameralmyndighet för universitetet, socialhögskolan i Lund och landsmålsarkivet där samt föreslår att försök görs med en intern revisions- och kontrollfunktion vid universitetet.

Kostnaderna för den av ämbetet föreslagna personalorganisationen vid förvaltningen i Lund beräknas budgetåret 1969/70 medföra ett ökat medelsbehov av 251 000 kr.

Föredraganden

Universitets- och högskoleförvaltningarna, som fick sin nuvarande organisation genom statsmakternas beslut år 1964 (prop. 50, SU 119, rskr 293) är i princip uppdelade på dels en utbildningsbyrå/avdelning, dels en administrativ byrå/avdelning som svarar för juridiska och personaladministrativa ärenden samt planeringsfrågor. Med anledning av ett förslag från universitetskanslersämbetet om särskilda enheter för planeringsuppgifter — direkt underställda förvaltningscheferna — vid de större förvaltningarna framhöll dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet i 1967 års statsverksproposition (bil. 10 s. 286) att det var viktigt att universitetskanslersämbetet i sitt rationaliseringsarbete rörande förvaltningsorganisationen vid universitet och högskolor ägnade särskild uppmärksamhet åt planeringsfunktionerna, lämpligen genom försöksverksamhet vid någon eller några läroanstalter.

Jag är inte beredd att nu föreslå att förvaltningen vid universitetet i Lund ges en organisation som avviker från den som beslutades 1964. Däremot anser jag det önskvärt att en utvidgad försöksverksamhet bedrivs vid de skilda läroanstalterna avseende förvaltningsverksamhetens olika funktioner och att därvid en förstärkt planeringsfunktion prövas vid förvaltningen i Lund. Erfarenheter kan därigenom vinnas som kan läggas till grund för en eventuell omprövning av 1964 års beslut om förvaltningarnas organisation.

De beräknade kostnaderna innevarande budgetår för de två förvaltningsorganisationerna i Lund uppgår som redovisats i det föregående till sammanlagt 3 064 000 kr. i 1968 års löneläge och exklusive lönekostnadspålägg, vilket inklusive nämnda pålägg motsvaras av ca 3 770 000 kr. För avlöningskostnader vid förvaltningen i Lund bör för nästa budgetår ytterligare 100 000 kr. beräknas. Inom ramen för de medel som därmed står till förfogande bör bestridas bl. a. kostnaderna för de speciella sekretariatsresurser som enligt vad jag nämnt i prop. 1968: 83 (s. 27) kan komma att behövas för att den tekniska fakultetens kontakter med näringslivet skall underlättas (2).

Den interimsstyrelse som sedan januari 1968 under universitetskanslersämbetet fungerar som ledningsorgan för de tekniska och medicinska utbildnings- och forskningsenheterna i Linköping (jfr prop. 1968: 83 s. 24) bör även under nästa budgetår svara för denna uppgift, varvid kostnaderna för styrelsen och dess sekretariat bör bestridas från åttonde huvudtitelns kommittéanslag (1).

För nästa budgetår beräknar jag ytterligare 400 000 kr. för personal vid AV-centralerna och för bevakning av kurslitteraturfrågor. Till ämbetets förslag rörande kurslitteraturfrågorna återkommer departementschefen i det följande vid anmälan av anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete m. m. vid universitet och högskolor (E 45) (3, 4).

Universitetskanslersämbetet har funnit en förstärkning av inköpsfunktionen vid universitet och högskolor angelägen. Ämbetet har redogjort för den samordning av inköpsverksamheten som påbörjats vid läroanstalterna i Göteborg. Jag finner de initiativ som tagits i syfte att större effektivitet skall nås vid inköpen på lokal nivå värdefulla som komplement till de åtgärder som vidtas centralt och för vilka jag redogjort i det föregående vid min anmälan av anslaget till utrustningsnämnden vid universitet och högskolor (E 3). För förstärkningar av de administrativa byråerna/avdelningarna vid förvaltningarna, främst vad gäller inköpsfunktionerna, beräknar jag för nästa budgetår sammanlagt 170 000 kr. Jag har därvid beaktat behovet av att förvaltningen vid universitetet i Göteborg tillförs ökade resurser med anledning av bl. a. de ökade arbetsuppgifterna till följd av tillkomsten av den odontologiska fakulteten (5).

Jag har i det föregående vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m. uttalat att kostnaderna för förvaltningarnas arbete med att ha hand om medel som ställs till förfogande av forskningsråd, enskilda stiftelser m. m. eller som flyter in genom uppdragsverksamhet bör bestridas av dessa medel. Med utgångspunkt i att en procent av influtna medel i genomsnitt skall tas i anspråk för att täcka dessa kostnader beräknar jag — på grundval av en av universitetskanslersämbetet redovisad undersökning — ersättningen för förvaltningskostnaderna till ca 1,3 milj. kr. för budgetåret 1969/70. Denna ersättning bör redovisas som uppbördsmedel under förevarande anslag.

I enlighet med vad jag anfört vid min anmälan i det föregående av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m. bör medel beräknas under förevarande anslag för att göra det möjligt för förvaltningarna att ge information och service, dels åt institutioner och enskilda forskare i frågor som hänger samman med uppdragsverksamheten, dels åt olika avnämarkategorier om forskningsverksamheten vid läroanstalterna. För dessa ändamål och för det arbete som hänger samman med konsistoriernas tillsyn över uppdragsverksamheten beräknar jag en anslagsökning av 250 000 kr.

Slutligen vill jag erinra om att, som jag anfört vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m., medel för uppdragstillägg till dekaner, prefekter och studierektorer samt vissa tjänstemän vid universitetsfilialerna för nästa budgetår har beräknats under driftkostnadsanslagen. Under anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar under förevarande anslag har jag därför endast

beaktat medelsbehovet för uppdragstillägg till rektorer, prorektorer och valda ledamöter av konsistorier samt för representationsbidrag till rektorer.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Förvaltningarna m. m. vid universiteten och vissa högskolor* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 23 560 000 kr.

E 26. Universiteten m. m.: Gemensamma driftkostnader

1967/68 Utgift 33 085 790¹

1968/69 Anslag 30 155 000¹

1969/70 Förslag 112 450 000

¹ Anslagen Kungl. Biblioteket: Omkostnader och Universiteten och vissa högskolor: Omkostnader.

I enlighet med vad jag anfört i det föregående vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande universiteten m. m. ersätter förevarande förslagsanslag det nuvarande omkostnadsanslaget till universiteten och de under universitetskanslersämbetet hörande högskolorna. Medel för publikationstryck, datamaskintid m. m. och övriga expenser vid förvaltningarna samt för resor i gemensamma angelägenheter vid ifrågavarande läroanstalter för nästa budgetår har jag dock i det föregående beräknat under anslaget till förvaltningarna vid dessa läroanstalter. Vidare har jag för nästa budgetår beräknat medel för förbrukningsmateriel för den praktiska verksamheten i anslutning till den odontologiska utbildningen under det nya förslagsanslaget Odontologiska fakulteterna m. m.: Vissa tandsjukvårdskostnader.

Jag har vidare framhållit i det föregående att de avlöningskostnader för fastighetstjänsten på universitetsorterna och för värme- och kraftcentralerna vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola som innevarande budgetår belastar anslaget till förvaltningarna bör bestridas från förevarande anslag. I följande sammanställning redovisas den beräknade personalen innevarande budgetår och de beräknade kostnaderna — exklusive lönekostnadspålägg och i 1 000-tal kr. — för denna personal efter löneomräkning, dvs. i 1968 års löneläge.

	Befintlig personal 1968/69	
	Personal	Lönekostnad
<i>Fastighetstjänsten</i>		
Stockholm	31	802
Uppsala	18	467
Lund	18	446
Göteborg	17	146
Umeå	5	447
	89	2 308
<i>Värme- och kraftcentralerna</i>		
KTH	13	412
CTH	12	356
	25	768

Från anslaget bör bestridas även de avlöningskostnader för arbetare vid de botaniska trädgårdarna vid universiteten i Uppsala och Lund för vilka medel innevarande budgetår beräknats under avlöningsanslaget till de matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna.

Från detta anslag bör, som jag nämnt vid min anmälan av anslaget Vetenskapliga bibliotek: Bokinköp m. m. (E 24), bestridas utgifter även vid kungl. biblioteket och statens psykologisk-pedagogiska bibliotek för de ändamål, för vilka medel beräknas under anslaget.

I följande sammanställning redovisas de belopp som innevarande budgetår beräknats för de ändamål som bör hänföras till förevarande anslag samt de av universitetskanslersämbetet och — vad gäller kungl. biblioteket och statens psykologisk-pedagogiska bibliotek — av dessa myndigheter beräknade ändringarna för budgetåret 1969/70. Av sammanställningen framgår också mina egna beräkningar.

	1968/69		Beräknad ändring 1969/70		
			Myndigheterna	Föredraganden	
<i>Utgifter</i>					
1. Sjukvård m. m.	393 500	+	104 000	+	101 500
2. Resersättningar	532 000	+	109 000	+	108 000
3. Bränsle, lyse och vatten	10 843 000	+	974 000	+	197 000
4. Renhållning och städning	10 944 000	+	3 093 000	+	2 796 000
5. Telegram och telefon	2 676 500	+	300 500	+	303 500
6. Vissa expenser vid akademiska högtidli- heter m. m.	140 000	+	5 000		of.
7. Ersättning till Umeå stad för vissa lokaler för universitetsbiblioteket	42 000	—	42 000	—	42 000
8. Lokalhyror	—	+	78 713 000	+	78 713 000
9. Avlöningar vid fastighetstjänsten	2 109 000	+	446 000	+	231 000
Lönekostnadspålägg					
a) Beräknat belopp för befintlig personal	—	+	531 000	+	531 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+	57 000	+	7 000
10. Avlöningar vid värme- och kraftcentra- lerna	727 000	+	41 000	+	41 000
Beräknat lönekostnadspålägg för befintlig personal	—	+	174 000	+	174 000
11. Arbetare vid de botaniska trädgårdarna vid universiteten i Uppsala och Lund	717 000		of.		of.
Beräknat lönekostnadspålägg för befintlig personal	—	+	165 000	+	165 000
	29 124 000		+ 84 670 500		+ 83 326 000
<i>Uppbördsmedel</i>	743 000	+	28 000	—	743 000
	28 381 000		+ 84 642 500		+ 84 069 000

Universitetskanslersämbetet

1. Ökad medelsanvisning till renhållning och städning för vissa utgifter för parkskötsel vid universiteten i Uppsala och Lund, som innevarande budgetår bestrids av medel för underhållskostnader som tagits upp i staten för statens allmänna fastighetsfond (+ 550 000 kr.).

2. Nybyggnad för universitetsbiblioteket i Umeå kommer att tas i bruk till den 1 januari 1969. Samtidigt upphör det med Umeå stad träffade avtalet om provisoriska lokaler för universitetsbiblioteket (jfr prop. 1966: 1 bil. 10 s. 484). Någon ersättning till Umeå stad för dessa lokaler erfordras därför inte längre (— 42 000 kr.).

3. Ämbetet föreslår att tiden för försöksverksamhet med ny fastighetstjänstorganisation (jfr prop. 1967: 1 bil. 10 s. 285) utsträcks till att omfatta även budgetåret 1969/70.

4. 9 tjänster vid fastighetstjänsten (+ 304 000 kr.).

5. Löneomräkning för fastighetstjänsten (+ 199 000 kr.).

6. Löneomräkning för värme- och kraftcentralerna (+ 41 000 kr.).

Föredraganden

De inkomster som innevarande budgetår redovisas som uppbördsmedel under omkostnadsanslaget avser ersättningar för bränsle, lyse och vatten. Vid min beräkning av medelsbehovet för detta ändamål för nästa budgetår har jag dragit av dessa ersättningar, vilka bedömts komma att uppgå till ca 770 000 kr.

Jag beräknar ytterligare 30 000 kr. till avlöningskostnader vid fastighetstjänsten i Göteborg med hänsyn till de ökade arbetsuppgifterna till följd av bl. a. tillkomsten av nybyggnaden för odontologiska fakulteten.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Universiteten m. m.: Gemensamma driftkostnader* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 112 450 000 kr.

E 27. Decentraliserad akademisk utbildning m. m.

1967/68 Utgift	2 630 968	Reservation	3 136 184
1968/69 Anslag	2 399 000		
1969/70 Förslag	1 000 000		

Från förevarande reservationsanslag bestrids kostnader för decentraliserad akademisk utbildning och akademisk utbildning anordnad av Hermods korrespondensinstituts stiftelse. Ansvar för dessa utbildningsgrenar vilar enligt gällande bestämmelser på universitetskanslersämbetet.

	1968/69	Beräknad Universitets- kanslersämbetet	ändring 1969/70 Föredraganden
1. Decentraliserad akademisk utbildning	2 022 000	—22 000	—1 399 000
2. Bidrag till Hermods korrespondensinstituts stiftelse	376 000	+24 000	
3. Till Kungl. Maj:ts disposition	1 000	— 1 000	
	2 399 000	+ 1 000	—1 399 000

Universitetskanslersämbetet

1. Decentraliserad akademisk ettbetygsutbildning anordnas f. n. i vissa humanistiska, samhällsvetenskapliga och matematisk-naturvetenskapliga ämnen. Budgetåret 1967/68 anordnades 42 kurser på 20 orter. Antalet studerande i dessa kurser uppgick till ca 1 100. Svårigheter att rekrytera lärare i framför allt de samhällsvetenskapliga ämnena har hindrat en utökning av antalet kurser. Ämbetet utgår emellertid från att den decentraliserade akademiska ettbetygsutbildningen skall kunna ökas ut i samma utsträckning som under de senaste budgetåren. Medelsbehovet för ifrågavarande kurser beräknas till 2 milj. kr. Ämbetet har därvid räknat med att kunna ta i anspråk reserverade medel.

Ämbetet förutsätter att man inom ramen för disponibla medel skall få anordna även tvåbetygsutbildning efter Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall.

2. Bidrag till Hermods korrespondensinstituts stiftelse har de senaste budgetåren utgått med oförändrat belopp. Höjda undervisningsarvoden och en beräknad ökning av antalet studerande motiverar emellertid en uppräknig av medelsanvisningen. I samband med att man genomför en ändrad organisation av utbildningen vid de filosofiska fakulteterna blir en omarbetning av de korrespondenskurser som nu är i bruk aktuell. Ämbetet räknar med att den befintliga reservationen kan utnyttjas för detta ändamål.

Föredraganden

Reservationen på anslaget har ökat från ca 1 354 000 kr. vid utgången av budgetåret 1966/67 till ca 3 136 000 kr. vid utgången av budgetåret 1967/68.

Liksom universitetskanslersämbetet räknar jag med att reservationen på anslaget bör kunna utnyttjas på sådant sätt att verksamheten utökas i samma utsträckning som under de senaste budgetåren. Jag avser att senare föreslå Kungl. Maj:t att ställa reservationen till ämbetets disposition.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Decentraliserad akademisk utbildning m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

E 28. Bidrag till Handelshögskolan i Stockholm

1967/68 Utgift	2 208 200
1968/69 Anslag	1 563 000
1969/70 Förslag	1 578 000

Finansieringen av verksamheten vid Handelshögskolan i Stockholm regleras genom ett avtal den 23 januari 1954. I detta avtal har vidtagits vissa ändringar, av vilka den senaste trädde i kraft den 1 juli 1967, då det årliga statliga bidraget till

högskolan fastställdes till 1 553 200 kr. Avtalets giltighetstid har sedermera förlängts till den 30 juni 1979. Under anslaget Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m. är innevarande budgetår ett belopp av 15 000 kr. upptaget för Handelshögskolan i Stockholm. Medel för detta ändamål bör nästa budgetår beräknas under förevarande anslag. Från anslaget bestrids kostnader även för arvoden åt av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter och suppleanter i handelshögskolans direktion samt åt revisor för granskning av handelshögskolans och handelshögskoleföreningens räkenskaper. Med hänsyn till vad jag här anfört finner jag att anslaget för nästa budgetår bör föras upp med 1 578 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Handelshögskolan i Stockholm* för budgetåret 1969/70 anvisa ett anslag av 1 578 000 kr.

E 29. Vissa kostnader för utbildningen vid filosofisk fakultet, m. m.

Med anledning av riksdagens beslut år 1965 angående utbyggnaden av universitet och högskolor m. m. (prop. 141, SU 173, rskr 411) uppdrog Kungl. Maj:t den 21 januari 1966 åt universitetskanslersämbetet att utreda och komma in med förslag beträffande en fastare organisation av utbildningen fram till primär-examen vid de filosofiska fakulteterna. Vidare uppdrog Kungl. Maj:t den 14 april och den 12 maj 1967 — med anledning av riksdagens beslut år 1967 angående reformerad lärarutbildning (prop. 4, SU 51, rskr 143) — åt universitetskanslersämbetet att komma in med förslag beträffande bl. a. organisationen av den ämnes-teoretiska utbildningen för adjunktstjänst i allmänna, tekniska och ekonomiska läroämnen samt förslag till bestämmelser om betygssättning och examination vid denna utbildning. Universitetskanslersämbetet har den 15 oktober 1968 kommit in med förslag i anledning av Kungl. Maj:ts förutnämnda uppdrag. Jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att lägga fram proposition i ämnet för 1969 års riksdag. I avvaktan härpå bör under förevarande rubrik i riksstatförslaget föras upp ett preliminärt beräknat belopp av 2 500 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa kostnader för utbildning vid filosofisk fakultet, m. m.* för budgetåret 1969/70 beräkna ett förslagsanslag av 2 500 000 kr.

E 30. Vissa kostnader för reformerad forskarutbildning m. m.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1963 tillkallade dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet den 17 juni samma år sakkunniga för att utreda frågan om forskarutbildningen och forskarkarriären m. m. De sakkunniga

antog benämningen *1963 års forskarutredning*. Med skrivelse den 10 november 1966 har utredningen lagt fram betänkandet *Forskarutbildning och forskarkarriär* jämte bilagor (SOU 1966: 67—68). Som redan framgått avser departementschefen att senare föreslå Kungl. Maj:t att lägga fram proposition i ämnet för 1969 års riksdag. I avvaktan härpå bör under förevarande rubrik i riksstatförslaget föras upp ett preliminärt beräknat belopp av 8 600 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa kostnader för reformerad forskarutbildning m. m.* för budgetåret 1969/70 beräkna ett förslagsanslag av 8 600 000 kr.

c) Vissa högskolor m. m.

Vissa gemensamma frågor

Intagningskapaciteten vid eftergymnasiala utbildningslinjer utanför universitetssektorn har i stort sett fördubblats under perioden 1960/61—1967/68. Socialhögskolorna hör till den grupp av läroanstalter som expanderat särskilt starkt. Vid åtskilliga av de från universiteten fristående läroanstalterna är likväl konkurrensen om de tillgängliga platserna mycket hård. Antalet inträdessökande vid socialhögskolorna har innevarande läsår varit ca 6 000, medan antalet nybörjarplatser är 1 020. Vid journalishögskolorna har ca 1 700 sökande konkurrerat om 240 platser. Som framgått i det föregående har 1968 års utbildningsutredning (U 68) fått i uppdrag bl. a. att föreslå nya riktlinjer för utbyggnaden av den eftergymnasiala utbildningen under en period efter början av 1970-talet. Beträffande vissa utbildningslinjer prövar utredningen f. n. möjligheterna att redan nästa läsår öka intagningskapaciteten. I sammanhanget bör nämnas att Kungl. Maj:t med anledning av en framställning från U 68 om ökad socionomutbildning medgett att — utöver tidigare fastställd intagningskapacitet av sammanlagt 930 platser läsåret 1968/69 — totalt ytterligare 90 nybörjarplatser får anordnas vårterminen 1969, av vilka 30 vid var och en av högskolorna i Stockholm, Göteborg och Umeå.

I såväl socionom- som journalistutbildningen ingår obligatorisk studiepraktik. På grund av svårigheterna att få fram tillräckligt antal lämpliga praktikplatser är det nödvändigt att tills vidare behålla nuvarande intagningsbegränsningar vid dessa utbildningslinjer. Inom ramen för socionomutbildningen pågår f. n. försök med särskilda praktikcentra, vid vilka praktikhandledaren svarar för utbildning av ett flertal studerande samtidigt. Enligt vad jag erfarit har de resultat som hittills nåtts vid praktikcentra varit övervägande positiva. Försöksverksamheten — som genomförs i samarbete mellan kommunala myndigheter och socialhögskolorna — bör enligt min mening successivt utvidgas. Med hänsyn till arbetsmarknadens stora efterfrågan på personal med utbildning från socialhögskolornas sociala linje finner jag — liksom bl. a. U 68 — det angeläget att intagningskapaciteten vid högskolorna vidgas i första hand på denna linje. En sådan inriktning torde emellertid kräva att ett flertal nya praktikcentra anordnas inom den sociala sektorn.

I prop. 1965: 155 (bil. 6 s. 55) tog dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet upp vissa frågor som hänger samman med den obligatoriska studiepraktiken för studerande vid socialhögskolorna. Mot bakgrund av att studiemedelsystemet omfattar även sådan studiepraktik som utgör en integrerad del av socionomutbildningen fann departementschefen att någon särskild ersättning inte borde utgå till de studerande under studiepraktik. Departementschefen erinrade vidare om att extra studiemedel kan utgå under sådan praktik, om synnerliga skäl för detta föreligger. Även kommunförbunden hade — enligt departementschefen — konstaterat

rat att studiepraktiken borde betraktas som utbildning under vilken de studerande skall få bidrag till sina levnadskostnader av statliga studiemedel. Statsutskottet framhöll i sitt av riksdagen godkända utlåtande (SU 187, rskr 436) över propositionen angelägenheten av att enhetliga principer för ersättning vid praktiktjänstgöring inom skilda utbildningsområden kommer till stånd. Socialhögskolornas studentkårers organisation har senare lagt fram förslag om förbättringar av studiepraktiken och om ersättning till de studerande under praktiktiden. Över denna framställning har samarbetsnämnden för socialhögskolorna avgett yttrande. Centrala studiehjälpsnämnden har därefter i oktober 1967 anmodats att — mot bakgrund av bl. a. riksdagens ställningstagande i frågan — pröva de i ärendet framförda förslagen av studiesocial natur i ett vidare sammanhang.

Jag vill här nämna att Kungl. Maj:t den 6 juni 1968 meddelat bestämmelser om att resekostnadsersättning och ersättning vid övernattningsfår utgå till studerande vid bl. a. social- och journalishögskolorna vid resor som den studerande obligatoriskt skall företa i samband med utbildningen (jfr prop. 1968: 1 bil. 10 s. 302). Riksrevisionsverket har i anslutning härtill meddelat anvisningar, av vilka det framgår bl. a. att traktamente kan utgå i vissa fall även under studiepraktik, om den studerande har kostnader för bostad på såväl den ordinarie studieorten som praktikorten.

Centrala studiehjälpsnämnden har inom ramen för nyssnämnda uppdrag undersökt och i en promemoria redovisat de ekonomiska förhållandena under praktiktiden för studerande vid journalishögskolorna. I anslutning härtill har Tidningarnas arbetsgivareförening rekommenderat sina medlemsföretag att ge praktikanter samma förmåner som de anställda i fråga om subventionerade måltider och ersättningar för vissa taxiresor. Nämnden har vidare med anledning av här berörda uppdrag företagit en rad undersökningar om de ekonomiska villkor som f. n. gäller för praktikanter. Enligt vad jag erfarit kommer nämnden inom kort att med utgångspunkt i dessa undersökningar lägga fram förslag till enhetliga principer för studiefinansiering i samband med studiepraktik vid såväl gymnasiala som eftergymnasiala utbildningslinjer. I avvaktan på detta förslag är jag inte beredd att ta ställning till frågan om särskilda praktikanterersättningar vid social- och journalishögskolorna. Jag vill emellertid här framhålla att det — mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts av praktikutbildningen vid berörda läroanstalter och inför aktuella önskemål om betydande kapacitetsökningar vid utbildningslinjer med inbyggd studiepraktik — kan bli nödvändigt att ompröva hela frågan om praktikens omfattning, organisation och innehåll.

E 31. Socialhögskolorna

1967/68 Utgift		7 713 590 ¹
1968/69 Anslag		10 062 000 ²
1969/70 Förslag		15 141 000

¹ Anslagen Socialhögskolorna: Avlöningar, Socialhögskolorna: Omkostnader samt Vissa kostnader vid socialhögskolorna.

² Anslagen Socialhögskolorna: Avlöningar och Socialhögskolorna: Omkostnader.

Förevarande förslagsanslag avses för socialhögskolorna i Stockholm, Göteborg, Lund, Umeå och Örebro samt samarbetsnämnden för socialhögskolorna.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Styrelserna och nämnden	Föredraganden
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	59	+ 6	+6
Övrig personal	54,5	+14,5	+3
	113,5	+20,5	+9

Anm. Utöver de angivna tjänsterna har för budgetåret 1968/69 anvisats medel för undervisningsarvoden (ca 2,1 milj. kr.) och för handledararvoden (ca 2,1 milj. kr.).

Anslag

Avlöningar till lärarpersonal	7 374 100	+1 425 000	+1 307 000
Avlöningar till övrig personal	1 674 500	+ 629 100	+ 158 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation ..	—	+2 177 300	+2 143 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70..		+ 376 600	+ 276 000
Arvoden och särskilda ersättningar	20 400	+ 11 500	+ 10 000
Sjukvård m. m.	16 000	of.	of.
Reseersättningar			
a) Reseersättningar till lärare och deltagare i handledarkurser	268 000	+ 50 800	+ 52 000
b) Reseersättningar till studerande	75 000	+ 14 500	+ 15 000
c) Övriga reseersättningar	100 500	+ 54 400	+ 23 000
Expenser			
a) Beräknade lokalhyror	—	+1 050 000	+1 050 000
b) Bränsle, lyse och vatten	31 000	+ 2 000	+ 9 000
c) Bokinköp m. m.	137 500	+ 33 000	— 30 000
d) Renhållning och städning	65 000	+ 16 300	+ 25 000
e) Övriga expenser	300 000	+ 86 500	+ 41 000
Publikationstryck	—	+ 20 000	of.
	10 062 000	+5 947 000	+5 079 000

Samarbetsnämndens anslagsframställningar

Med hänsyn till den rådande bristen på socionomer inom bl. a. socialvård och kommunal förvaltning samt mot bakgrund av den kraftiga ökningen av antalet sökande till socialhögskolorna är det önskvärt att en utbyggnad av intagningskapaciteten kommer till stånd utöver tidigare framlagt program, som för läsåret 1969/70 tar upp sammanlagt 1 080 platser. Det största hindret för en snabbare ökning utgör bristen på praktikplatser. F. n. pågår emellertid — som redan framgått — viss försöksverksamhet med praktikcentra. En förutsättning för fortsatt ökning av intagningskapaciteten är vidare väsentligt utökade resurser i fråga om konsulent- och biträdespersonal. Önskemålen i dessa avseenden har därför givits hög prioritet.

De förslag till tjänster m. m. som läggs fram av samarbetsnämnden och de lokala högskolestyrelserna innebär i korthet.

Samarbetsnämnden

1. Expeditionsvakt (+27 000 kr.).

2. Ökad medelsanvisning till arvoden åt experter och tillfällig personal för den centrala elevantagningen m. m. (+ 18 000 kr.).

3. Löneomräkning m.m. (+ 53 000 kr., varav för lönekostnadspålägg 46 000 kr.).

Hö g s k o l o r n a

1. 6 universitetslektorer i Uo 22:25 (Stockholm 2, Göteborg 2, Umeå 1 och Örebro 1) (+ 491 000 kr.).

2. 8 konsulenter (Stockholm 2, varav en från den 1 januari 1970, Göteborg 2, Lund 1, Umeå 1 och Örebro 2) (+ 395 000 kr.).

3. Förste biblioteksassistent (Stockholm) (+ 54 000 kr.).

4. Ökad medelsanvisning för arvoden till praktikhandledare (+ 454 000 kr.).

5. Ökad medelsanvisning till avlöning av vissa lärare (+ 263 000 kr.) samt till assistenttimmar för allmänt institutionsarbete i samband med undervisningen (+ 75 000 kr.).

6. Medel till arvoden för undervisning i yrkesorientering (+ 28 000 kr.).

7. Medel för datainsamling genom studerande i samband med uppsatsarbete (+ 31 000 kr.).

8. Ökad medelsanvisning till avlöning av vaktmästar- och biträdespersonal (+ 171 000 kr.) samt för arvoden till tentamensvakter (+ 5 000 kr.).

9. Löne- och prisomräkning m. m. (+ 3 647 000 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 3 181 000 kr.).

I särskild skrivelse har U 68 föreslagit en ökning av intagningskapaciteten vid socialhögskolan i Örebro med 30 platser höstterminen 1969 och därjämte 30 platser vårterminen 1970 utöver vad som hittills planerats.

Föredraganden

Jag vill först erinra om vad jag i det föregående anfört vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande vissa högskolor m. m. samt — beträffande förslag om professur i socialpolitik — vid min anmälan av avlöningsanslaget till lärarpersonal vid de samhällsvetenskapliga fakulteterna m. m.

Samarbetsnämnden och U 68 har föreslagit att intagningskapaciteten vid socialhögskolorna skall ökas även nästa budgetår med hänsyn till den stora efterfrågan på socialt utbildad arbetskraft. Jag delar denna uppfattning och räknar med en ökning av antalet nybörjarplatser med 120 — 30 i Stockholm, 30 i Göteborg och 60 i Örebro — till sammanlagt 1 140 under nästa läsår.

De senaste årens intagningsökningar medför behov av förstärkta lärarresurser. Vid min medelsberäkning har jag utgått från att följande ordinarie universitetslektorat bör inrättas den 1 juli 1969.

Socialhögskola	Ämne
Stockholm	Psykologi Rättskunskap, särskilt förvaltningsrätt
Göteborg	Psykologi Kommunal ekonomi och planering
Umeå	Psykologi
Örebro	Rättskunskap, särskilt förvaltningsrätt

I sammanhanget bör anmälas att Kungl. Maj:t beslutat inrätta ett ordinarie universitetslektorat i samhällsekonomi med socialpolitik vid socialhögskolan i Örebro den 1 september 1968.

Beträffande lärarpersonalen i övrigt räknar jag för nästa budgetår med ökningsar — utöver löneomräkning och lönekostnadspålägg för den befintliga organisationen — av medelsanvisningarna till undervisnings- och examinationsarvoden åt timarvoderad lärarpersonal m. m. med 153 000 kr., till assistenttimmar för allmänt institutionsarbete i samband med undervisningen med 46 000 kr., till arvoden åt lärare vid handledarkurser med 23 000 kr. och till arvoden åt praktikhandledare med 485 000 kr. Vid beräkningen av sistnämnda belopp har hänsyn tagits även till behovet av medel för motsvarande ändamål vid Svenska diakonsällskapets sociala utbildningsverksamhet.

Arbetet med information, studierådgivning och studiepraktik m. m. ökar i takt med det växande studerandeantalet. Med hänsyn härtill beräknar jag medel för ytterligare fyra tjänster som konsulent, av vilka en vid vardera av högskolorna i Stockholm och Göteborg samt två vid högskolan i Örebro. En av de båda sistnämnda tjänsterna avses komma till den 1 januari 1970. För arvoden till experter och tillfällig personal vid samarbetsnämnden, för ersättningar åt extra vaktmästar- och biträdeshjälp vid högskolorna samt för arvoden till tentamensvakter tar jag upp 89 000 kr. utöver löneomräkning och lönekostnadspålägg för den befintliga organisationen. Vidare räknar jag med en höjning av medelsanvisningen till arvoden och särskilda ersättningar med 10 000 kr.

I det föregående har jag vid min behandling av avlöningsanslaget till de vetenskapliga biblioteken under berörda bibliotek räknat medel för biblioteksservice åt socialhögskolorna. Sålunda har under sistnämnda anslag medel beräknats även för nuvarande socialvetenskapliga biblioteket i Stockholm. Detta innebär att medelsbehovet under förevarande anslag för avlöning av bibliotekspersonal, sammanlagt 147 000 kr., faller bort. Vidare har jag vid min medelsberäkning under anslaget till bokinköp m. m. vid de vetenskapliga biblioteken tagit upp medel för bokinköp vid socialvetenskapliga biblioteket i Stockholm i den del verksamheten hänför sig till universitetet. Därigenom minskar medelsbehovet under förevarande anslag med 40 000 kr.

För bränsle, lyse och vatten samt för renhållning och städning beräknar jag för nästa budgetår medel under förevarande anslag även vid socialhögskolan i Stock-

holm. Kostnaderna för dessa ändamål belastar innevarande budgetår förslagsanslaget Universiteten och vissa högskolor: Omkostnader.

Med hänvisning till anslagssammanställningen beräknar jag anslaget till (10 062 000 + 5 079 000 =) 15 141 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Socialhögskolorna* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 15 141 000 kr.

E 32. Fortbildning av socionomer, journalister m. m.

1967/68 Utgift		77 802 ¹	Reservation		51 981 ¹
1968/69 Anslag		90 000 ¹			
1969/70 Förslag		128 000			

¹ Anslaget Fortbildning av socionomer m. m.

Av reservationsanslaget till fortbildning av socionomer m. m. får för innevarande budgetår disponeras högst 68 000 kr. för anordnande av en mentalhygienisk kurs vid socialhögskolan i Stockholm samt högst 10 000 kr. till stipendier och resekostnadsbidrag till deltagare i kursen.

Samarbetsnämnden för socialhögskolorna

1. Medelsanvisningen till den mentalhygieniska kursen i Stockholm bör räknas upp med sammanlagt 21 000 kr. med hänsyn till lönekostnadspålägg (15 000 kr.), höjda lärararvoden (3 000 kr.) och ökat behov av stipendier (3 000 kr.).

2. Medel till en mentalhygienisk kurs av samma omfattning som den befintliga bör ställas till förfogande för socialhögskolan i Lund (+ 99 000 kr.).

Samarbetsnämnden för journalisthögskolorna

Sedan år 1962 har fortbildningskurser för journalister anordnats av Stiftelsen Pressinstitutet i nära samarbete med journalisthögskolorna i Stockholm och Göteborg. Kraven på fortbildningsverksamhet har under de senaste åren kraftigt ökat. Med hänsyn härtill bör av statsmedel nästa budgetår anvisas ett anslag av 50 000 kr. för ifrågasvarande ändamål.

Föredraganden

Benämningen på det nuvarande reservationsanslaget till fortbildning av socionomer m. m. bör fr. o. m. nästa budgetår ändras till Fortbildning av socionomer, journalister m. m. Detta bör emellertid inte medföra att anslaget skall behandlas som ett nytt reservationsanslag.

Grundutbildningen av journalister har under 1960-talet successivt förstärkts, senast genom statsmakternas beslut år 1967 (prop. 43, SU 86, rskr 199). I samband därmed har behovet av fortbildning av yrkesverksamma journalister blivit alltmer

påtagligt. Detta gäller inte minst dem som saknat möjlighet att få kvalificerad grundutbildning. I skilda sammanhang har framhållits att ansvaret för fortbildning av journalister till betydande del bör vila på samhället. Jag delar denna uppfattning och beräknar under förevarande anslag 20 000 kr. för detta ändamål.

I övrigt räknar jag under detta anslag endast med förändringar av automatisk natur (+ 18 000 kr.). Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Fortbildning av socionomer, journalister m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 128 000 kr.

E 33. Bidrag till Svenska diakonsällskapets sociala utbildningsverksamhet

1967/68 Utgift	275 000
1968/69 Anslag	294 000
1969/70 Förslag	311 000

Från anslaget bestrids utgifter för utbildningsverksamheten vid sköndalsinstitutets sociala linje.

Direktionen för Svenska diakonsällskapet

Bidraget bör för nästa budgetår beräknas med hänsyn till dels ökade lärarkostnader, dels kostnader för arvoden till praktikhandledare. Det bör höjas med i runt tal 53 000 kr.

Föredraganden

Statsutskottet framhöll år 1967 (SU 139) med anledning av motioner om avveckling av statsbidraget till Svenska diakonsällskapets sociala utbildningsverksamhet (I: 135 och II: 174), att det i rådande läge inte skulle vara tillrådligt att vidta några åtgärder som kunde leda till en minskning av den befintliga organisationen för utbildning av personal inom social verksamhet. Vad sålunda anförts av utskottet godkändes av riksdagen (rskr 337). Med hänsyn till den rådande bristen på sådan arbetskraft anser jag att det f. n. inte finns anledning att ompröva frågan om bidrag till den sociala utbildningsverksamheten vid sköndalsinstitutet. Som framgått av min redogörelse i det föregående pågår emellertid en kraftig utbyggnad av socialhögskolornas intagningskapacitet.

I fråga om arvoden till praktikhandledare vill jag hänvisa till vad jag förut anfört vid min anmälan av anslaget till socialhögskolorna.

Förevarande anslag bör nästa budgetår höjas med 17 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Svenska diakonsällskapets sociala utbildningsverksamhet* för budgetåret 1969/70 anvisa ett anslag av 311 000 kr.

E 34. Journalisthögskolorna

1967/68 Utgift	1 537 221 ¹
1968/69 Anslag	2 275 000 ¹
1969/70 Förslag	4 184 000

¹ Anslagen Journalisthögskolorna: Avlöningar och Journalisthögskolorna: Omkostnader.

Förevarande förslagsanslag avses för journalisthögskolorna i Stockholm och Göteborg samt samarbetsnämnden för journalisthögskolorna.

	1968/69	Beräknad Styrelserna och nämnden	ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	14	of.	of.
Övrig personal	11	+4,5	+1
	25	+4,5	+1

Anm. Utöver de angivna tjänsterna har för budgetåret 1968/69 anvisats medel för undervisningsarvoden m. m. (ca 0,4 milj. kr.).

<i>Anslag</i>			
Avlöningar till lärarpersonal	1 060 800	+ 562 800	+ 504 000
Avlöningar till övrig personal	348 100	+ 167 800	+ 52 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation	—	+ 351 300	+ 351 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 163 100	+ 101 000
Arvoden och särskilda ersättningar	20 100	of.	of.
Sjukvård	2 200	of.	of.
Reseersättningar			
a) Reseersättningar till lärare och deltagare i handledarkurser	—	+ 18 000	+ 18 000
b) Reseersättningar till studerande	62 500	+ 247 100	+ 3 000
c) Övriga reseersättningar	25 200	+ 20 800	+ 9 000
Expenser			
a) Beräknade lokalhyror	—	+ 680 000	+ 680 000
b) Bränsle, lyse och vatten	6 300	of.	of.
c) Bokinköp m. m.	24 000	+ 16 000	+ 4 000
d) Övriga expenser	125 800	+ 40 500	— 15 000
därav engångsutgift	—	+9 000	—
Övningar			
a) Tidningar	278 000	+ 152 800	+ 86 000
b) Radio-TV	232 000	+ 72 000	+ 66 000
Psykotekniska prov	90 000	+ 50 000	+ 50 000
	2 275 000	+2 542 200	+1 909 000

Samarbetsnämnden för journalisthögskolorna

Vid utgången av budgetåret 1968/69 kommer 1967 års beslut om ökad utbildning av journalister m. m. (prop. 43, SU 86, rskr 199) att vara helt genomfört. Fördjupningsstudier kommer därefter att äga rum vid högskolorna både höst- och vårtermin.

Samarbetsnämnden upprepar även inför nästa budgetår kravet på medel för arvoden till praktikhandledare. Nämnden framhåller att arvodering av praktikhand-

ledare är en förutsättning för att praktikutbildningen skall kunna genomföras på tillfredsställande sätt.

De förslag till tjänster m. m. som läggs fram av samarbetsnämnden och de lokala högskolestyrelserna innebär i korthet.

S a m a r b e t s n ä m n d e n

1. Ökad medelsanvisning till arvoden åt experter och tillfällig personal för bl. a. den centrala elevantagningen (+ 15 000 kr.).

2. Löneomräkning m. m. (+ 22 000 kr., varav för lönekostnadspålägg 17 000 kr.).

H ö g s k o l o r n a

1. Samma lön och tjänsteställning för lektorerna i praktiska ämnen som för universitetslektorerna (+ 70 000 kr.).

2. 2 konsulenter (Stockholm 1 och Göteborg 1) (+ 107 000 kr.).

3. 2 förste biblioteksassistenter med halvtidstjänstgöring (Stockholm 1 och Göteborg 1) (+ 31 000 kr.).

4. Medelsanvisning för arvoden till praktikhandledare (+ 314 000 kr.).

5. Ökad medelsanvisning till avlöning åt vissa lärare (+ 111 000 kr.) samt till assistenttimmar för allmänt institutionsarbete i samband med undervisningen (+ 74 000 kr.).

6. Ökad medelsanvisning till ersättningar åt extra vaktmästar- och biträdespersonal (+ 37 000 kr.) samt för arvoden till tentamensvakter (+ 2 000 kr.).

7. Bortfall av medelsanvisning för arvoden till redogörare vid anslutning av journalisthögskolorna till central kameral myndighet (— 11 000 kr.).

8. Löne- och prisomräkning m. m. (+ 1 226 000 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 1 014 000 kr.).

Föredraganden

Jag vill först erinra om vad jag i det föregående anfört vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande vissa högskolor m. m.

Vid journalisthögskolorna kommer fr. o. m. nästa läsår fördjupningsstudier enligt den nya tvååriga studiegången att bedrivas under både höst- och vårtermin (jfr prop. 1967: 43 s. 25). Detta medför ökat behov av medel för avlöning av lärare. Jag räknar för nästa budgetår med ökningar — utöver löneomräkning och lönekostnadspålägg för den befintliga organisationen — av medelsanvisningarna till undervisnings- och examinationsarvoden åt timarvoderad lärarpersonal m. m. med 103 000 kr., till assistenttimmar för allmänt institutionsarbete i samband med undervisningen med 74 000 kr. samt till arvoden åt lärare vid handledarkurser med 8 000 kr.

I den nya studieordningen ingår obligatorisk studiepraktik, som f. n. omfattar fyra månader. Samarbetsnämnden har — med utgångspunkt i ett av riksdagen godkänt uttalande av statsutskottet år 1968 (SU 41 s. 19, rskr 114) — utarbetat program avseende praktikens innehåll och utformning. Liksom nämnden anser jag att en förutsättning för att studiepraktiken skall kunna fast inordnas i journalistutbildningen är att de studerande ges kvalificerad handledning på praktikinstitutionerna av särskilt utvald personal. För den kontinuerliga allmänt yrkesinriktade handledningen krävs betydande insatser utanför det ordinarie arbetet och ett personligt ansvar av handledaren. Det ingår sålunda i dennes uppgifter bl. a. att betygsätta praktikantens arbetsprestationer. Mot denna bakgrund finner jag att handledare av praktikanter från journalisthögskolorna bör erhålla särskilt arvode. I min anslagsberäkning för nästa budgetår tar jag upp medel för detta ändamål.

I övrigt beräknar jag medel för bl. a. en tjänst som förste biblioteksassistent med heltidstjänstgöring vid vardera högskolan i stället för nuvarande tjänster med halvtidstjänstgöring. Vid min medelsberäkning tar jag vidare upp ytterligare 6 000 kr. för arvoden till experter och tillfällig personal vid samarbetsnämnden samt 2 000 kr. för arvoden till tentamensvakter.

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till (2 275 000 + 1 909 000 =) 4 184 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Journalisthögskolorna* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 4 184 000 kr.

E 35. Nordiska afrikainstitutet: Förvaltningskostnader

1967/68 Utgift	301 619 ¹
1968/69 Anslag	329 000 ¹
1969/70 Förslag	469 000

¹ Anslagen Nordiska afrikainstitutet: Avlöningar och Nordiska afrikainstitutet: Omkostnader.

Nordiska afrikainstitutet, som är förlagt till Uppsala, kom till genom statsmakternas beslut år 1962 (prop. 100, SU 135, rskr 313). Institutet har till uppgift att i Norden främja studiet av afrikanska förhållanden samt verka för den internationella biståndsverksamheten i vad denna berör Afrika. Det åligger institutet särskilt att främja utbildning av personal för biståndsverksamhet i Afrika, att sprida information rörande Afrika och aktuella afrikanska förhållanden, att vara dokumentationscentrum för afrikaforskningen samt främja vetenskaplig forskning och undervisning om Afrika. Kungl. Maj:t har den 29 juni 1964 meddelat instruktion för institutet.

	1968/69	Beräknad Styrelsen	ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Personal</i>			
Handläggande personal	3	+ 1	of.
Övrig personal	5	of.	of.
	8	+ 1	of.

Anm. Härutöver finns för institutet en tjänst inom vardera gruppen inrättad vid Uppsala universitetsbibliotek.

Anslag

Avlöningar till tjänstemän	240 500	+ 65 500	+ 19 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation	—	+ 58 000	+ 58 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 11 000	of.
Arvoden och särskilda ersättningar	1 500	+ 500	of.
Sjukvård m. m.	1 000	of.	of.
Reseersättningar	21 000	+ 14 000	+ 4 000
därav utomnordiska tjänsteresor	14 000	+ 6 000	of.
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror	—	+ 50 000	+ 50 000
b) Renhållning och städning	6 000	+ 2 000	+ 2 000
c) Telefonavgifter	9 000	of.	of.
d) Övriga expenser	14 000	+ 7 000	+ 7 000
Publikationstryck	36 000	+ 4 000	of.
	329 000	+ 212 000	+ 140 000

Styrelsen för nordiska afrikainstitutet

1. Löne- och prisomräkning m. m. (+ 125 000 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror + 108 000 kr.).

2. Med hänsyn till att verksamheten vid institutet fortsätter att expandera behöver personalen förstärkas med en forskarassistent (+ 59 000 kr.) samt ett biblioteksbiträde, den senare tjänsten vid Uppsala universitetsbibliotek.

Föredraganden

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Nordiska afrikainstitutet: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 469 000 kr.

E 36. Nordiska afrikainstitutet: Bokinköp, gästföreläsningar m. m.

1967/68 Utgift	169 890	Reservation	45 000
1968/69 Anslag	124 000		
1969/70 Förslag	131 000		

	1968/69	Beräknad Styrelsen	ändring 1969/70 Föredraganden
1. Bokinköp och bokbindning	35 000	+ 10 000	+ 4 000
2. Gästföreläsningar m. m.			
a) Nordiska och utländska gästföreläsare	17 000	+ 3 000	+ 2 000
b) Seminarium med utländska deltagare	15 000	+ 10 000	of.
c) Nordiska seminarier för personer som yrkesmässigt sysslar med afrikanska problem	7 000	+ 1 000	+ 1 000
3. Resestipendier	50 000	+ 30 000	of.
	124 000	+ 54 000	+ 7 000

Ec

Föredraganden

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Nordiska afrikainstitutet: Bokinköp, gästföreläsningar m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 131 000 kr.

E 37. Ibero-amerikanska institutet i Stockholm

Ibero-amerikanska institutet i Stockholm är f. n. knutet till Handelshögskolan. Universitetskanslersämbetet har lagt fram förslag om att institutet skall föras över till Stockholms universitet. Som redan framgått avser jag att senare föreslå Kungl. Maj:t att lägga fram proposition om institutets organisation, ställning m. m. för 1969 års riksdag. I avvaktan härpå bör under förevarande rubrik i riksstatförslaget föras upp ett preliminärt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till *Ibero-amerikanska institutet i Stockholm* för budgetåret 1969/70 beräkna ett förslagsanslag av 1 000 kr.

E 38. Vissa kurser för utländska studerande

1967/68 Utgift		335 000 ¹
1968/69 Anslag		712 000
1969/70 Förslag		1 170 000

¹ Anslaget Bidrag till den internationella engelskspråkiga kursverksamheten vid Stockholms universitet.

Från förevarande förslagsanslag utgår bidrag till styrelsen för the Stockholm University Institute for English-Speaking Students för anordnande vid universitetet i Stockholm av internationell engelskspråkig undervisning i samhällsvetenskapliga ämnen. Bestämmelser härom har meddelats av Kungl. Maj:t den 29 juni 1966. Från anslaget bestrids även kostnader för kurser i svenska språket för icke svensktalande studerande m. fl. Sistnämnda undervisning står under universitetskanslersämbetets överinseende och meddelas vid universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg och Stockholm. Kungl. Maj:t har beträffande dessa kurser meddelat bestämmelser den 28 juni 1968.

	1968/69	Beräknad Universitetskans- lersämbetet	ändring 1969/70 Föredraganden
1. Internationell engelskspråkig kursverksamhet för utländska studerande:			
Undervisningsarvoden m. m.	182 000	+ 7 000	+ 7 000
Lönekostnadspålägg för befintlig organisation	—	+ 43 000	+ 43 000
2. Kurser i svenska för icke svensktalande studerande m. fl.:			
Undervisningsarvoden m. m.	500 000	+254 000	+208 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation	—	+119 000	+135 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 54 000	+ 28 000
Förbrukningsmateriel	30 000	+ 15 000	+ 37 000
	712 000	+492 000	+458 000

Universitetskanslersämbetet

1. Löneomräkning m. m. (+188 000 kr., varav för lönekostnadspålägg 162 000 kr.).

2. Med hänsyn till att efterfrågan på undervisning i svenska språket växer snabbt bör för ändamålet anvisas ytterligare medel till undervisningsarvoden, administration och förbrukningsmateriel m. m. (+304 000 kr.).

Statens avtalsverk har på uppdrag av chefen för utbildningsdepartementet förhandlat med Sveriges akademikers centralorganisation om undervisningsarvoden och föreståndararvoden vid ifrågavarande kurser i svenska språket. Avtal har träffats under förbehåll om Kungl. Maj:ts godkännande. Kungl. Maj:t har överlämnat avtalet till riksdagens lönedelelegation och denna har på riksdagens vägnar godkänt innehållet i avtalet. Genom beslut den 13 december 1968 har Kungl. Maj:t godkänt avtalet.

Föredraganden

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Vissa kurser för utländska studerande* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 1 170 000 kr.

d) Gemensamt för universitet och högskolor

E 39. Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer

1967/68 Utgift	341 869
1968/69 Anslag	300 000
1969/70 Förslag	300 000

Från detta förslagsanslag bestrids kostnader för ersättning åt vissa opponenter vid disputationer inom de läroanstalter, för vilka universitetskanslersämbetet är central förvaltningsmyndighet. För anslaget gäller föreskrifterna i Kungl. Maj:ts beslut den 2 juni 1961 (ändrat den 4 juni 1964) samt i Kungl. Maj:ts cirkulär den 9 juni 1967 ang. arvoden m. m. för vissa uppdrag (ändrat den 28 juni 1968).

Universitetskanslersämbetet

Anslaget bör för nästa budgetår föras upp med oförändrat belopp.

Föredraganden

Jag biträder universitetskanslersämbetets förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kr.

E 40. Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden

1967/68 Utgift	1 730 859
1968/69 Anslag	1 800 000
1969/70 Förslag	1 800 000

Från detta förslagsanslag bestrids kostnader i samband med sakkunnigförfarande vid tillsättande av dels högre tjänster vid universiteten m. fl. läroanstalter, dels — såvitt gäller forskningsråden inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde — särskilda forskartjänster samt tjänster som professor, laborator och forskningsläkare vid forskargrupper, dels ock vissa tjänster vid undervisningssjukhusen. För anslaget gäller föreskrifterna i Kungl. Maj:ts beslut den 2 juni 1961 (senast ändrat den 4 juni 1964) samt i Kungl. Maj:ts cirkulär den 9 juni 1967 ang. arvoden m. m. för vissa uppdrag (ändrat den 28 juni 1968).

Universitetskanslersämbetet

Anslaget bör för nästa budgetår föras upp med oförändrat belopp.

Föredraganden

Jag biträder universitetskanslersämbetets förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kr.

E 41. Gästföreläsningar

1967/68 Utgift	381 426	Reservation	377 480
1968/69 Anslag	369 000		
1969/70 Förslag	369 000		

Bestämmelser för detta reservationsanslag har meddelats av Kungl. Maj:t den 9 juni 1967.

	1968/69	Beräknad Universitets- kanslersämbetet	ändring Föredraganden	1969/70
1. Inbjudan av gästföreläsare	75 000	+ 25 000	}	of.
2. Inbjudan av gästprofessorer	169 000	+ 50 000		
3. Nordiska docentstipendier	124 000	+ 25 000		
4. Anordnande av nordiskt-akademiskt lärar- utbyte	1 000	of.		
	369 000	+ 100 000		of.

Föredraganden

Med beaktande av reservationen på anslaget förordar jag att detta för nästa budgetår förs upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Gästföreläsningar* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 369 000 kr.

E 42. Provisoriska åtgärder för forskarutbildning, forskarhandledning m. m.**E 43. Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier**

I det föregående har jag under Vissa kostnader för reformerad forskarutbildning m. m. anmält att departementschefen har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att för 1969 års riksdag lägga fram proposition angående reformerad forskarutbildning m. m. I avvaktan härpå bör förevarande båda anslag föras upp med preliminära belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1969/70 beräkna

a) till *Provisoriska åtgärder för forskarutbildning, forskarhandledning m. m.* ett anslag av 2 300 000 kr.,

b) till *Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier* ett reservationsanslag av 8 186 000 kr.

E 44. Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar

1967/68 Utgift	2 079 314
1968/69 Anslag	1 500 000
1969/70 Förslag	1 600 000

Från detta förslagsanslag utgår bidrag till tryckning av vetenskapliga avhandlingar. Bidragsbestämmelserna återfinns i kungörelsen den 25 mars 1960 (nr 52) om statsbidrag till kostnader för vissa vetenskapliga avhandlingar (ändrad 1965: 299).

Statens medicinska forskningsråd och styrelsen för teknisk utveckling

Anslaget bör ökas med sammanlagt 100 000 kr.

Föredraganden

Med hänsyn till anslagsbelastningen förordar jag att anslaget höjs med 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kr.

E 45. Pedagogiskt utvecklingsarbete m. m. vid universitet och högskolor

1967/68 Utgift	964 466	Reservation	1 017 841
1968/69 Anslag	1 015 000		
1969/70 Förslag	2 877 000		

	1968/69	Beräknad medelsanvisning Universitets- kanslersämbetet	Departements- chefen
1. Produktion av kurslitteratur	125 000	135 000	135 000
2. Pedagogiskt utvecklingsarbete m. m.	889 000	2 270 000	2 326 000
a) Mål, prov och evalvering		425 000	
b) Pedagogiska förutsättningsanalyser m. m.		150 000	
c) Totala utbildningsteknologiska analyser m. m.		360 000	
d) Språklaboratorier		300 000	
e) Programmerat material		360 000	
f) Inköp av film m. m.		125 000	
g) Studieteknisk orientering		200 000	
h) Pedagogisk utbildning av akademiska lärare m. fl.		350 000	
3. Pedagogisk service	—	667 000	
a) Arbetsenhet vid universitetskanslersämbetet		267 000	—
b) Lokala serviceenheter		400 000	
4. Till Kungl. Maj:ts disposition	1 000	1 000	—
5. Löneomräkning	—	25 000	25 000
6. Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation	—	161 000	161 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		331 000	230 000
	1 015 000	3 590 000 (+2 575 000)	2 877 000 (+1 862 000)

Universitetskanslersämbetet

I anslagsframställningarna för de senaste budgetåren har universitetskanslersämbetet starkt understrukt behovet av en ökad satsning på pedagogiskt forsknings- och utvecklingsarbete. Både i andra länder och, särskilt vad gäller den obligatoriska skolan, i Sverige har detta område under 1960-talet genomgått en kraftig expansion.

Fortfarande råder enligt ämbetet en allvarlig eftersläpning inom området för universitetspedagogiskt forsknings- och utvecklingsarbete i Sverige. Detta arbete var länge koncentrerat på forskning om elevernas förutsättningar för viss utbildning men har efterhand vidgats och under senare tid allt mera inriktats mot själva inlärningsprocessen. I högre grad än tidigare är man nu även inställd på att övergripande syssla med hela utbildningssystem och att därvid åstadkomma s. k. totala utbildningsteknologiska analyser.

Även målfrågorna kräver betydande insatser i fortsättningen. De övergripande målen för utbildningssystemen bör ständigt undersökas och prövas bl. a. utifrån den långsiktiga samhällsplaneringens krav.

Ämbetet framhåller att kompetensutredningens förslag kan komma att innebära förändrad rekrytering till universitetsstudier. Dessa ändringar tillsammans med effekterna av det nya gymnasiet nödvändiggör fortsatta insatser då det gäller förutsättningsproblemen.

Ett reformerat utbildningssystem vid de filosofiska fakulteterna synes innebära bl. a. en avsevärt förändrad studiesituation, vars konsekvenser måste följas upp genom forskning.

Utvecklingen medför nya och allt starkare krav på service i olika avseenden till såväl studerande som lärare. De studerande behöver en väsentligt utökad studierådgivning och lärarna behöver stöd av en effektiv och adekvat pedagogisk utbildning.

I det följande redogörs i korthet för de enskilda förslagen till pedagogiskt utvecklingsarbete.

1. Medel bör beräknas för produktion av kurslitteratur, produktion och distribution av material inom språklaboratorieområdet samt programmerat inlärningsmaterial.

En bevakningsorganisation för kurslitteratur m. m. bör vidare inrättas. I detta syfte föreslås en läromedelsnämnd med en heltidsanställd sekreterare vid universitetskanslersämbetet och särskilda sekreterartjänster vid förvaltningarna vid universiteten.

Det centrala organet avses få till uppgift bl. a. att bereda framställningar om anslag för produktion av kurslitteratur, ansvara för kurslitteraturfrågor som rör flera läroanstalter och ge riktlinjer för de lokala organens verksamhet.

Arbetsuppgifterna på lokal nivå bör, enligt ämbetet, främst bestå i att bevaka kurslitteratursituationen vid läroanstalterna och verka för nyproduktion och omtryck av kurslitteratur samt att lämna information i kurslitteraturfrågor till bokhandlare, bibliotek, förlag m. fl.

2a. Problem som rör mål, prov och evalvering avses bli föremål för flera undersökningar. Bland dessa undersökningar kan nämnas projekt som avser målsättning, undervisning och prov i engelska, franska och tyska, försök med centrala prov i matematik samt försök med systematiserad undervisningsvärdering.

2b. Pedagogiska förutsättningsanalyser, dvs. forskning om intelligens, intresse, attityder och övriga personlighetsvariabler i relation till utbildningen, utförs bl. a. inom ett projekt, som syftar till att kartlägga de studerandes studievanor och arbetsbörda vid en sektion vid Chalmers tekniska högskola. På basis av de resultat som kommer fram vid denna undersökning räknar ämbetet med att åtgärder skall kunna föreslås som kan leda till att utbildningsresurserna utnyttjas på ett effektivare och mer ekonomiskt sätt än som nu är fallet.

2c. Som led i en total utbildningsteknologisk analys av ett antal studielinjer bör tillkomma försök med läromedelspaket, sammansatta av t. ex. programmerat material, ljudbildband, televisionsprogram, film och lärarledd undervisning i skilda former. Ett modellprojekt planeras inom ämnet pedagogik.

2d. I försöksverksamheten med språklaboratorier deltar samtliga engelska, franska och tyska institutioner (motsv.) vid universiteten samt de slaviska institutionerna (motsv.) vid universiteten i Uppsala, Göteborg och Stockholm. Under budgetåret 1969/70 kommer ett relativt stort antal program att finnas färdiga för användning i reguljär undervisning. Enligt ämbetet erfordras medel för fortsatt metod- och materialutveckling samt produktion och distribution av färdiga produkter.

2e. Under vårterminen 1968 har färdigställts programmerat undervisningsmaterial inom ämnet nationalekonomi (nationalräkenskap) vid handelshögskolan i Göteborg samt inom ämnet fysiologi (njurfysiologi). Undervisningsprogram för delstudiekursen i statistik för pedagoger, psykologer och sociologer är under utarbetande. Ytterligare sjutton projekt har satts i gång eller planlagts för de närmaste budgetåren. Vidare är försök med datamaskinförmedlad utbildning aktuella.

2f. Ämbetet har i särskild framställning avseende verksamheten under budgetåret 1968/69 begärt medel för inköp av filmkopior och produktion av film. I denna framställning påpekar ämbetet att efterfrågan på undervisningsfilm har ökat. För att möta denna efterfrågan är inköp av kopior av utländska undervisningsfilmer som regel ekonomiskt mer fördelaktigt än egen produktion. En viss egen produktion är dock nödvändig. Ämbetet förordar en fortsatt utveckling av verksamheten under budgetåret 1969/70.

2g. Nyinskrivna studerande bör få tillgång till allmän studieteknisk orientering utöver den som meddelas inom ramen för ordinarie undervisning. Vidare erfordras medel för förproducerat material för användning vid denna orientering.

2h. Kurser i universitetspedagogik har anordnats främst för lärare med ingen eller obetydlig undervisningsvana. Kurser av denna typ liksom kurser för mer erfarna lärare, företrädesvis sådana som sysslar med utbildningsplanering på institutionsnivå bör äga rum under läsåret 1969/70. I samråd med skolöverstyrelsen planeras s. k. produktutvecklingskurser, i första hand avsedda för ämnesexperter

engagerade i olika projekt rörande utveckling av läromedel. Vidare planeras fortbildningskurser på olika nivåer samt kurser för teknisk personal.

3a. En central arbetsenhet för pedagogiskt forsknings- och utvecklingsarbete bör inrättas. Administrativt och anslagsmässigt bör denna inordnas i universitetskanslersämbetets ordinarie organisation. Den centrala enheten avses svara för bl. a. organiserandet av viss inomverksutbildning, i första hand utbildning av akademiska lärare, utarbetande av centrala prov och informationsverksamhet. Inom ramen för förevarande anslag bör beräknas medel för sex tjänster, bl. a. en tjänst som byråchef samt tre tjänster som handläggande personal.

3b. Möjligheter bör, enligt ämbetet, skapas för en successiv utbyggnad av lokala pedagogiska serviceenheter. Dessa enheter bör ha till uppgift bl. a. att medverka vid uppläggning och genomförande av lokala kurser i pedagogik för akademiska lärare och i studieteknik för nyinskrivna studerande, att ge råd i fråga om uppläggning av undervisning och examination och att i samråd med den centrala enheten initiera pedagogiskt forsknings- och utvecklingsarbete.

Med hänsyn till svårigheten att vid alla läroanstalter få kvalificerad personal för denna verksamhet är det inte lämpligt att redan under uppbyggnadsskedet närmare binda organisationen.

Ämbetets förslag till olika åtgärder för att utvidga och förbättra studierådgivningen vid universiteten kommer att tas upp vid anmälan av den proposition om organisation av utbildningen vid filosofisk fakultet som föredraganden avser att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att lägga fram för årets riksdag.

Efter remiss har *pedagogikutredningen* avgivit yttrande över universitetskanslersämbetets förslag till arbetsenhet vid universitetskanslersämbetet och lokala serviceenheter. Pedagogikutredningen finner det värdefullt att en arbetsenhet inrättas vid universitetskanslersämbetet med i huvudsak de arbetsuppgifter som föreslagits. Även lokala serviceenheter bör inrättas. Utredningen framhåller att olika organisatoriska former för de lokala serviceenheterna bör prövas.

Departementschefen

Det pedagogiska utvecklingsarbetet på universitetsområdet har länge haft ganska blygsam omfattning. Under senare år har dock denna verksamhet expanderat och resultat i form av projektrapporter har kunnat redovisas.

En intensifiering av det pedagogiska utvecklingsarbetet ingår som ett betydelsefullt led i strävandena att förbättra utbildningen. Reformarbetet på den högre utbildningens område måste omfatta såväl dimensioneringen och den yttre strukturen som den inre verksamheten och formerna för utbildningen. Det pedagogiska utvecklingsarbetet bidrar härvid inte bara till en kvalitativ förbättring utan också till ett bättre tillvaratagande av resurserna.

Universitetskanslersämbetet har i sina förslag till anslagsframställningar för budgetåret 1969/70 gett det pedagogiska utvecklingsarbetet hög prioritet. Jag delar

ämbetets uppfattning att avsevärt större insatser än hittills bör göras inom detta område. De konkreta förslag, som för nästa budgetår förs fram av ämbetet, finner jag intressanta och värdefulla. Verksamheten inom det universitetspedagogiska området bör utvidgas i huvudsaklig överensstämmelse med ämbetets förslag.

Åtgärder i syfte att stimulera produktion av läromedel är av stor betydelse. God tillgång på kurslitteratur av hög kvalitet och med ett sakinnehåll som väl svarar mot studieplanernas mål är av största vikt för att man skall uppnå såväl en önskvärd förkortning av studietiderna som en förbättring av utbildningens kvalitet. I syfte att tillgången på kurslitteratur skall förbättras bör som ämbetet föreslagit bevakningen av kurslitteraturfrågor förstärkas. Föredraganden har vid sin anmälan av respektive universitetskanslersämbetets förvaltningsanslag och anslaget till förvaltningarna beräknat medel för en tjänst som byrådirektör vid universitetskanslersämbetet och för personal vid förvaltningarna. Under förevarande anslag har jag beaktat medelsbehovet för bl. a. en läromedelsnämnd (1).

Utbildningsmålen bör ständigt vara föremål för kartläggning och analys. Detta arbete bör omfatta utbildningsmålen för såväl utbildningslinjer och studiekurser som enskilda kurser och undervisningstillfällen. Undersökningar av sambanden mellan studieresultat och de studerandes bakgrund, attityder, studiesituation m. m. bör kunna ge värdefulla bidrag till arbetet med uppläggnings av utbildningen. Genom utveckling av hela utbildningssystem bör man kunna pröva i vilken utsträckning olika typer av undervisning och hjälpmedel samt olika kombinationer av undervisning och hjälpmedel kan föra individer med olika förutsättningar och studiesituation fram till studiemålen. Jag har beräknat medel för nämnda ändamål. (2a—c).

De hittillsvarande erfarenheterna av försöken att förbättra undervisningen i främmande språk på universitetsnivå med hjälp av språklaboratorier bör följas upp. Vid min medelsberäkning har jag tagit hänsyn härtill. (2d).

Programmerat inlärningsmaterial bör kunna utnyttjas inte bara i kurser med stort studerandeantal utan även inom kursavsnitt vars faktainnehåll ställer särskilt stora krav på de studerandes inlärningsförmåga och t. ex. där det är svårt att få kompetenta lärare i tillräckligt antal. Ämbetet har redovisat ett stort antal pågående och planerade projekt. Verksamheten bör utvidgas i huvudsak i enlighet med ämbetets förslag (2e).

Den verksamhet med orienteringskurser i studieteknik, för vilken medel anvisats innevarande budgetår, bör utvidgas i enlighet med ämbetets förslag (2g).

Under budgetåret 1967/68 anordnades både lokala och centrala kurser i pedagogik för universitetslärare. Försöksverksamhet med sådana kurser pågår i vidgad omfattning under budgetåret 1968/69. Det är enligt min mening mycket värdefullt att universitetslärare genom dessa kurser görs förtroagna med praktiskt pedagogiskt arbete. Genom sådana kurser kan också det pedagogiska utvecklingsarbetets resultat föras ut i praktisk tillämpning och försök. Kursverksamheten bör utvidgas i huvudsak i enlighet med ämbetets förslag (2h).

Det universitetspedagogiska utvecklingsarbetet bedrivs till stor del under ledning av den av universitetskanslersämbetet år 1965 tillsatta universitetspedagogiska utredningen. Utredningen har i viss utsträckning fungerat som en arbetsenhet ansluten till ämbetet. Kostnaderna för denna utredning bestrids f. n. från ämbetets utredningsanslag. I likhet med både ämbetet och pedagogikutredningen anser jag att det universitetspedagogiska utvecklingsarbetet bör utvidgas.

Viss verksamhet på det universitetspedagogiska området är av sådan karaktär att handläggning och administration på central nivå ter sig särskilt lämplig. Hit hör bl. a. uppgiften att initiera och samordna olika långsiktiga projekt. Organisationen bör tills vidare inte ges en definitiv utformning.

Behoven av pedagogisk service till lärare och studerande är dock ofta av sådan art att de bäst tillgodoses genom lokala initiativ och åtgärder. Jag anser det vara av vikt att lokala serviceenheter — gemensamma för läroanstalterna på respektive orter — kommer till stånd. Under uppbyggnadsskedet bör olika organisatoriska former prövas, t. ex. anknytning till utbildningsbyråerna (motsv.) vid universitetsförvaltningarna eller till de beteendevetenskapliga, främst de pedagogiska, institutionerna. Jag räknar vidare med att samarbete bör komma till stånd med bl. a. lärarhögskolorna. Under förevarande anslag har jag beräknat medel både för administration m. m. vid universitetskanslersämbetet av pedagogiskt utvecklingsarbete och för lokala serviceenheter (3a, b). Jag räknar därvid med att vissa kostnader för verksamheten vid ämbetet även i fortsättningen bestrids från ämbetets utredningsanslag.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Pedagogiskt utvecklingsarbete m. m. vid universitet och högskolor* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 2 877 000 kr.

E 46. Universitetens datamaskincentraler

1967/68 Utgift	1 280 267
1968/69 Anslag	3 000 000
1969/70 Förslag	500 000

Organisationen av den automatiska databehandlingen inom den högre utbildningens och forskningens område fastställdes av statsmakterna år 1965 (prop. 40, SU 107, rskr 297 och prop. 42, SU 91, rskr 224). På var och en av de fem universitetssorterna finns en datamaskincentral. Centralen i Stockholm är gemensam för de högre läroanstalterna på orten och försvarets forskningsanstalt. Finansieringen av centralernas utbyggnad samt förnyelse av datamaskinanläggningarna sker över statens datamaskinfond som förvaltas av statskontoret.

Datamaskincentralerna skall vara helt självförsörjande. Kostnaderna skall alltså täckas genom avgifter för utnyttjande av centralernas tjänster, varvid den del av

avgifterna som utgör avskrivning och ränta inlevereras till fonden. Förevarande förslagsanslag belastas med de underskott som kan uppstå ett enskilt budgetår med hänsyn till ojämnheter i utnyttjandet av maskinerna m. m.

För datamaskincentralerna har den 1 juli 1968 inrättats en gemensam styrelse som i första hand skall svara för ledning och samordning av driften för datamaskincentralerna. Chefsmyndighet för styrelsen och centralerna är enligt beslut av Kungl. Maj:t fr. o. m. budgetåret 1968/69 universitetskanslersämbetet.

Universitetskanslersämbetet

Utbyggnaden av datamaskincentralerna har under budgetåret 1967/68 i hudsak berört Stockholms datamaskincentral. Under första kvartalet 1968 installerades planerligt bl. a. en A-maskin och två snabba terminaler. En av Stockholms datamaskincentral övergångsvis disponerad B-maskin har under sommaren 1968 överflyttats till Umeå datamaskincentral. Under senare delen av budgetåret 1968/69 beräknas det nuvarande maskinsystemet i Göteborg kunna bytas ut mot ett nytt system som tillgodoser uppställda krav. Installationen av en B-maskin vid Lunds datamaskincentral beräknas kunna äga rum tidigast under budgetåret 1969/70.

Budgetåret 1967/68 uppgick den sammanlagda nettoutgiften för centralerna till ca 1 280 000 kr. Det periodicerade resultatet innebar ett underskott för centralerna på sammanlagt ca 1,7 milj. kr.

Universitetskanslersämbetet har under anslaget Kostnader för datamaskintid begärt 20,5 milj. kr. Av detta belopp beräknar ämbetet att ca 19,2 milj. kr. kommer att utnyttjas för bearbetningar vid universitetens datamaskincentraler och återstående 1,3 milj. kr. för bearbetningar på andra maskinanläggningar. Ämbetet har uppskattat centralernas inkomster genom försäljning av datamaskintid till avnämare utanför universitetsområdet till ca 3,2 milj. kr. De sammanlagda inkomsterna skulle sålunda uppgå till $(19,2 + 3,2 =)$ 22,4 milj. kr. under budgetåret.

De direkta driftkostnaderna beräknas innevarande budgetår uppgå till 21,3 milj. kr. och för nästa budgetår till 23,4 milj. kr. Driftunderskottet beräknas sålunda för budgetåret 1969/70 komma att uppgå till $(23,4 - 22,4 =)$ 1 milj. kr.

Föredraganden

Som jag nämnt i det föregående skall datamaskincentralerna vara helt självförsörjande och förevarande anslag endast belastas med underskott som kan uppstå ett enskilt budgetår med hänsyn till ojämnheter i utnyttjandet av maskinerna m. m. Budgetåret 1967/68 uppgick enligt statskontoret de totala intäkterna i verksamheten till ca 12,3 milj. kr. och de totala kostnaderna till ca 14 milj. kr. Driftunderskottet — dvs. det bokföringsmässiga, periodicerade resultatet — uppgick sålunda till 1,7 milj. kr., medan de nettoutgifter som avförts från anslaget uppgick till ca 1,3 milj. kr. För innevarande budgetår har nettoutgifterna, bl. a. med hänsyn till vissa engångsutgifter, beräknats till 3 milj. kr. (jfr prop. 1968: 1

bil. 10 s. 332). För nästa budgetår föreslår universitetskanslersämbetet att anslaget förs upp med 1 milj. kr.

För egen del finner jag att ett visst driftunderskott kan godtas med hänsyn till de särskilda utgifter, bl. a. av investeringsnatur, som uppstår under den period då centralerna byggs ut. Jag vill i detta sammanhang också erinra om att taxorna vid centralerna utformas så att dessa underskott avses bli täckta genom motsvarande överskott från driften under ett senare skede av verksamheten (jfr prop. 1967: 1 bil. 10 s. 329). Jag räknar dock med att nettoutgifterna för nästa budgetår skall kunna begränsas till 500 000 kr. genom bl. a. ökad försäljning av datamaskintid till avnämare utanför universitetssektorn. Jag utgår vidare från att universitetskanslersämbetet som chefsmyndighet tar tillvara alla möjligheter att minska kostnaderna för centralernas drift.

Jag vill också framhålla att planeringen för centralernas verksamhet bör inriktas på att driftöverskott skall kunna redovisas redan under budgetåret 1970/71. Risk föreligger annars för att de samlade underskotten under flera budgetår inte kan täckas inom rimlig tid genom motsvarande överskott.

I enlighet med vad jag anført bör förevarande anslag för nästa budgetår minskas med 2,5 milj. kr. till 500 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Universitetens datamaskincentraler* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

E 47. Kostnader för datamaskintid

1967/68	Utgift		14 525 839
1968/69	Anslag		17 800 000
1969/70	Förslag		19 300 000

Från detta förslagsanslag bestrids kostnader för sådant utnyttjande av datamaskinanläggning som är avsett för högre utbildning och forskning samt för sådana projekt som provas ha vetenskapligt intresse och vara utan direkt förvärvssyfte.

Universitetskanslersämbetet

Anslaget bör för nästa budgetår ökas med 2,7 milj. kr. till 20,5 milj. kr. Ämbetet utgår vid sin medelsberäkning från ökade intäkter vid datamaskincentralerna från externa utnyttjare samt ett minskat utflöde av medel till maskiner utanför datacentralerna.

Föredraganden

Under förevarande anslag har för budgetåren 1964/65—1967/68 anvisats respektive 2,5, 10, 11,5 och 13,8 milj. kr. För innevarande budgetår har 17,8 milj. kr. anvisats. Under en relativt kort period har alltså anslaget ökat mycket kraftigt. Pa-

rallellt härmed har datamaskincentraler byggts ut på de olika universitetsorterna. Samtidigt som tillgången på medel för datamaskintid ökat betydligt har sålunda maskinerna blivit lätt tillgängliga för forskarna. Datamaskiner har som följd härav blivit ett allt vanligare hjälpmedel i forskningsarbetet. Incitament att använda datamaskinella forskningsmetoder i stället för andra metoder har även funnits genom att medlen till datamaskintid har, vilket är naturligt under en uppbyggnadsperiod, ökat betydligt snabbare än resurserna för de flesta andra ändamål.

Den utveckling som jag här skisserat innebär att den högre utbildningen och forskningen i landet mycket snabbt anpassat sig till den internationella utvecklingen på detta område. Den svenska forskningen ligger också på flera områden väl framme när det gäller att utnyttja datamaskinella arbetsmetoder. Dessa metoder har också fått en naturlig plats bland övriga arbetsmetoder som forskarna utnyttjar. Den gjorda prioriteringen av medlen till datamaskintid har sålunda enligt min mening fyllt sitt syfte. Tiden är därför inne att pröva frågan om särskilda medel även i framtiden bör anvisas för detta ändamål eller om utnyttjandet av datamaskintid i stället — inom ramen för forskningsanslag eller fakulteternas driftkostnadsanslag — bör vägas mot utnyttjande av andra typer av resurser. Denna fråga bör närmare övervägas bl. a. i samband med det pågående utredningsarbetet rörande programbudgetering inom området för högre utbildning och forskning.

För nästa budgetår bör anslaget ökas med 1,5 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kostnader för datamaskintid* för budgetåret 1969/70
anvisa ett förslagsanslag av 19 300 000 kr.

E 48. Extra utgifter vid universitet och högskolor

1967/68 Utgift	900 140	Reservation	1 403 392
1968/69 Anslag	1 035 000		
1969/70 Förslag	1 035 000		

Detta reservationsanslag är genom beslut av Kungl. Maj:t i regleringsbrev för innevarande budgetår fördelat enligt följande sammanställning.

1. Universitetet i Lund	75 000
2. Universitetet i Göteborg	50 000
3. Universitetet i Stockholm	65 000
4. Universitetet i Umeå	40 000
5. Karolinska mediko-kirurgiska institutet	50 000
6. Handelshögskolan i Göteborg	5 000
7. Tekniska högskolan i Stockholm	20 000
8. Chalmers tekniska högskola	20 000
9. Tekniska högskolan i Lund	10 000
10. Till universitetskanslersämbetets disposition	160 000
11. Till Kungl. Maj:ts disposition	540 000

1 035 000

Posterna 1—9 disponeras i enlighet med beslut av resp. konsistorium (motsv.). Från den post som står till Kungl. Maj:ts disposition bestrids kostnader för erforderliga förstärkningsåtgärder — huvudsakligen i vad avser undervisningsresurserna — vid samtliga universitet och högskolor inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde.

Universitetskanslersämbetet

Anslaget bör för nästa budgetår föras upp med oförändrat belopp.

Föredraganden

Jag biträder universitetskanslersämbetets förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Extra utgifter vid universitet och högskolor* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 1 035 000 kr.

e) Vissa forskningsändamål

Vissa gemensamma frågor

Utbyggnaden av samhällets stöd till forskning och teknisk utveckling har under senare år koncentrerats främst till sådan tillämpad forskning, som framstått som särskilt angelägen. Genom statsmakernas beslut åt 1968 (prop. 68, SU 131, rskr 304) har en ny organisation skapats för statligt stöd till teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete. En styrelse för teknisk utveckling och ett statligt utvecklingsbolag har sålunda inrättats. I samband härmed har anslagen till dessa ändamål förstärkts väsentligt.

Miljövårdsproblemen har likaså ägnats stor uppmärksamhet. Sedan en central statlig myndighet på området, statens naturvårdsverk, inrättats, har vårdforskningen omorganiserats och tilldelats ökade anslag (prop. 1968: 37, JoU 19, rskr 165).

Inom ramen för samhällets växande stöd till forskning och utvecklingsarbete har de statliga forskningsrådets resurser expanderat snabbast. Under 1960-talet har sålunda anslagen till forskningsråden givits hög prioritet. Med allt snabbare vetenskapliga och tekniska framsteg sker en ständig omprövning av forskningsmålen. Härmed accentueras behovet av betydande rörliga resurser, som kan sättas in för att nya angelägna forskningsändamål skall kunna tillgodoses. Vi är härvid inte bara beroende av förskjutningar i behoven inom vårt eget samhälle. Våra egna insatser måste kontinuerligt anpassas till även den internationella vetenskapliga utvecklingen.

Utformningen av samhällets forskningspolitik fastställs av statsmakterna. Riktlinjerna för avvägningen mellan olika vetenskapliga och tekniska forskningsinriktningar — det må gälla grundforskning eller målinriktad forskning och utvecklingsarbete — måste ansluta sig till samhällets allmänpolitiska mål. De resurser som ställs till förfogande måste vägas mot samhällets övriga behov, vår egen vetenskapliga potential och de möjligheter till samverkan som erbjuds inom internationell forskning.

I föregående års statsverksproposition anmälde jag min avsikt att ingående överväga här berörda avvägningsfrågor. Dessa överväganden sker bl. a. genom medverkan av forskningsberedningen. Beredningen är ett forum för samråd om den långsiktiga inriktningen av den svenska forskningspolitiken. En del av dess verksamhet består i att uppmärksamma behovet av utredningar och ta upp diskussioner, som kan belysa läget och utvecklingstendenserna på olika forskningsområden och ge underlag för fortlöpande analyser av forskningsbehoven på skilda samhällsområden. Man får därigenom en bild även av förändringar i forskningens karaktär, vilken kan utnyttjas vid överväganden om behovet av nya organisatoriska former för forskningsverksamheten.

I samspelet mellan samhället och forskningen medverkar en rad myndigheter

och forskningsorgan. Inte minst forskningsråden spelar här en viktig roll som organ för att stimulera och utveckla forskningen inom olika vetenskapliga discipliner. Vid rådens bedömning av ansökningar om ekonomiskt stöd är det vetenskapliga värdet av olika projekt ett väsentligt kriterium. Tillämpningen av principen att de vetenskapligt sett bästa projekten skall stödjas och sådana områden främjas, där vi har de bästa forskarna, är sannolikt en garanti för att rådets anslagsmedel kommer till bästa användning. Vid avvägningen av de olika projektens värde måste råden tillämpa ytterligare ett antal vetenskapliga delkriterier. I detta syfte har medicinska forskningsrådet utvecklat ett prioriteringssystem som synes fungera väl. Jag vill i sammanhanget framhålla att en konsekvent tillämpning av olika kriterier för avvägning — dvs. även omprövning av pågående verksamhet — är en förutsättning för den frihet råden har att efter egen bedömning besluta om stöd åt olika projekt. Min bedömning härvidlag bör ses som en självklar följd av att våra resurser är begränsade.

Som redan framhållits måste även andra, samhälleliga motiv komma med i totalbilden vid rådets bedömning av anslagsfördelningen. Principerna för tilldelning av resurser måste också genomgå en fortlöpande omvärdering och anpassas till vetenskapens egen utveckling och samhällets föränderliga krav. Rådets verksamhet blir sålunda beroende av den allmänna forskningspolitiken.

Vid sidan av de satsningar som nu görs inom de närings- och miljövärdspolitiska områdena är det i dagens läge mest angeläget att sådan forskning stimuleras som kan bidra till att förbättra den enskilda individens livsvillkor i den tekniskt och socialt föränderliga samhällsmiljön. Detta betyder att socialvetenskaperna och livsvetenskaperna — grundläggande biologisk och medicinsk forskning och dess tillämpningar i vidaste bemärkelse — kommer att inta en framträdande plats i de kommande årens forskningsprogram.

Till bilden av forskningens växande roll i samhällsutvecklingen hör att det blir allt viktigare att föra ut forskningsresultaten i praktisk tillämpning i samhället. Inte minst i de allra senaste årens debatt om forskningen och samhället har forskarna själva visat ett växande intresse för bättre samstämmighet mellan vetenskapens mål och samhällets behov. Känslan av ansvar gentemot samhället har kommit till uttryck i en strävan att klarlägga och analysera de samhälleliga konsekvenserna av vetenskapliga och tekniska framsteg. Mot denna bakgrund är det angeläget att forskningsråd och andra vetenskapliga organ medverkar till att forskningsresultaten utnyttjas snabbt och effektivt i samhällets tjänst. Även universitetet och högskolorna bör medverka till att sprida information om sin forskningsverksamhet till avnämarna. Medel för sådan verksamhet har beräknats i det föregående under anslaget till förvaltningarna m. m. vid universiteten och vissa högskolor (E 25).

I anslutning till vad jag nyss berört vill jag ta upp några aktuella frågor rörande vårt lands medverkan i det internationella forskningssamarbetet.

Sedan några år pågår inom den europeiska organisationen på *kärnforskningens område*, CERN, planering av ett nytt europeiskt samarbetsprojekt, en storaccelerator med en energi av 300 GeV. Planeringen för detta projekt har nu nått en avslutande fas. Beredningen av ärendet fortsätter.

På *rymdforskningens område* deltar Sverige i det europeiska samarbetet inom ESRO. Under de senaste åren har bl. a. en organisatorisk samordning av de skilda europeiska aktiviteterna på rymdverksamhetens område diskuterats, bl. a. i syfte att utvecklingen av s. k. nyttosatelliter skall stimuleras. Frågan befinner sig alltså på utredningsstadiet.

Ett annat aktuellt vetenskapligt samarbetsprojekt föreligger på det *molekylärbiologiska området*. Vid min anmälan av frågan om europeisk samverkan inom den molekylärbiologiska organisationen i föregående års statsverksproposition förutsatte jag att definitivt avtal om detta samarbetsprojekt skulle träffas i början av år 1968. Av olika skäl har emellertid arbetet med utformningen av konventionen fördröjts. Ett slutligt förslag till avtal föreligger dock och kan väntas bli undertecknat inom kort av de deltagande staterna (jfr prop. 1968: 1 bil. 10 s. 342, SU 41, rskr 114).

I anslutning till vad jag nyss anförde beträffande det internationella samarbetet inom kärnforskningen, rymdverksamheten och molekylärbiologin vill jag framhålla, att frågan om svensk medverkan i internationella forskningsprojekt måste bedömas mot bakgrunden av inte bara alternativa internationella forskningsprojekt utan även samspelet mellan de internationella resurserna och våra nationella möjligheter och behov.

Ett bifall till vad jag kommer att förorda under anslagen till de olika forskningsområdena innebär — inklusive lönekostnadspålägg och beräknade lokalkyror — följande ökningar i förhållande till innevarande budgetårs medelsanvisningar (milj. kr.).

Ändamål	Anslag 1968/69	Beräknad ändring	Anslag 1969/70
Medicinsk forskning	27,100	+ 8,200	35,300
Humanistisk forskning	5,313	+ 0,987	6,300
Samhällsforskning	4,300	+ 2,100	6,400
Naturvetenskaplig forskning	28,500	+ 7,900	36,400
Atomforskning	12,200	+ 2,200	14,400
	77,413	+ 21,387	98,800

E 49. Medicinsk forskning

1967/68 Utgift	23 022 199	Reservation	481 989
1968/69 Anslag	27 100 000		
1969/70 Förslag	35 300 000		

Från detta reservationsanslag bestrids dels kostnader för forskningsprojekt och forskargrupper inom statens medicinska forskningsråds verksamhetsområde, dels rådets förvaltningskostnader.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Rådet	Departements- chefen
1. Allmänmedicinsk och yrkesmedicinsk forskning	22 238 000	+20 882 000	} +8 200 000
2. Försvarsmedicinsk forskning	4 150 000	+ 1 730 000	
3. Medicinsk publiceringsverksamhet	300 000	+ 170 000	
4. Förvaltningskostnader	382 000	} + 48 000	
5. Till Kungl. Maj:ts disposition	30 000		
6. Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisa- tion	—	+ 4 100 000	
c) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 3 400 000	
7. Beräknade lokalhyror	—	+ 70 000	
	27 100 000	+30 400 000	+8 200 000

Statens medicinska forskningsråd

1. En stor del av rådets aktivitet ägnas åt att behandla ansökningar om forskningsbidrag. Erfarenheterna visar att denna indirekta initiativverksamhet har stor betydelse för rådets översiktliga planering. Den direkta initiativverksamheten, som omfattar bl. a. arbetet inom rådets planeringsgrupper samt dokumentationsverksamheten, ställer stora krav på rådets resurser. Vidare bör stödet åt läkemedels- och näringsforskning, alkoholforskning och försvarsmedicinsk forskning ges hög prioritet.

2. Rådet överväger att ta initiativ till en inventering av behovet av s. k. tung utrustning samt till ökat utbyte av utrustning mellan institutionerna. För nästa budgetår behövs betydande belopp för att en upprustning på apparatsidan skall bli möjlig.

3. Den vid rådet inrättade extra ordinarie laboraturen i experimentell psykologi bör omvandlas till extra ordinarie professur med laboratorn vid rådet Marianne Frankenhäuser som första innehavare.

4. Tjänst som byråchef i Ce 1 vid rådet.

Departementschefen

Jag vill erinra om vad jag anfört vid min behandling av vissa för forskningsråden gemensamma frågor.

Beträffande den försvarsmedicinska forskningen räknar jag efter samråd med chefen för försvarsdepartementet — som bedömt frågan från totalförsvarssynpunkt — med att det belopp som för innevarande budgetår anvisats under förevarande anslag för nämnda ändamål — 4 150 000 kr. — nästa budgetår skall höjas med 150 000 kr.

I överensstämmelse med medicinska forskningsrådets förslag förordar jag att den vid rådet inrättade extra ordinarie laboraturen i experimentell psykologi den 1 juli 1969 omvandlas till extra ordinarie professur i samma ämne. Till första innehavare av professuren bör i annat sammanhang utses innehavaren av den nuvarande laboraturen, filosofie doktorn Marianne Frankenhæuser, vilkens kompetens till professur i ämnet vitsordas i sakkunnigutlåtanden.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vid statens medicinska forskningsråd inrätta en extra ordinarie professur i experimentell psykologi,

b) till *Medicinsk forskning* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 35 300 000 kr.

E 50. Humanistisk forskning

1967/68 Utgift		4 838 862	Reservation		43 610
1968/69 Anslag		5 313 000			
1969/70 Förslag		6 300 000			

Från detta reservationsanslag bestrids dels kostnader för forskningsprojekt inom statens humanistiska forskningsråds verksamhetsområde, dels rådets förvaltningskostnader.

	1968/69	Beräknad Rådet	ändring 1969/70 Departements- chefen
1. Humanistisk forskning	5 155 000	+3 160 500	} +987 000
2. Förvaltningskostnader	150 000	+ 32 000	
3. Till Kungl. Maj:ts disposition	8 000	of.	
4. Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation	—	+ 361 000	
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 236 000	
5. Beräknade lokalhyror	—	+ 2 500	
	5 313 000	+3 792 000	+987 000

Statens humanistiska forskningsråd

1. Rådet bör ges så stora resurser att man i första hand kan fullfölja redan påbörjade projekt, i andra hand kan initiera forskningsprojekt inom de områden som f. n. är eftersatta, bl. a. inom de språkvetenskapliga, litteratursociologiska och socialantropologiska områdena. Rådet redovisar planerna på ett svenskt deltagande i ett större internationellt projekt, som syftar till att utforska den tyska emigrantlitteraturen från såväl språkliga som litterära utgångspunkter.

2. Extra ordinarie forskarprofessur i historia, särskilt de svenska folkrörelsernas historia.

3. Tjänst som sekreterare i B 6 vid rådet.

Departementschefen

Jag vill erinra om vad jag anfört vid min behandling av vissa för forskningsråden gemensamma frågor.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Humanistisk forskning* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 6 300 000 kr.

E 51. Samhällsforskning

1967/68 Utgift	3 806 878	Reservation	859 144
1968/69 Anslag	4 300 000		
1969/70 Förslag	6 400 000		

Från detta reservationsanslag bestrids dels kostnader för forskningsprojekt i regi av statens råd för samhällsforskning, dels kostnader för rådets forskargrupp för psykofysik och skalmethodik, dels rådets förvaltningskostnader, dels ock kostnader för Sveriges bidrag till nordiska samarbetsrådet för kriminologi (jfr prop. 1961: 78 s. 24, SU 106, rskr 277).

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Rådet	Departements- chefen
1. Socialvetenskaplig forskning och publiceringsverksamhet	1 720 000	+1 956 000	+2 100 000
2. Rättsvetenskaplig forskning och publiceringsverksamhet	473 000	+ 338 000	
3. Psykologisk och pedagogisk forskning och publiceringsverksamhet	1 935 000	+1 731 000	
4. Förvaltningskostnader	164 000	+ 70 000	
5. Till Kungl. Maj:ts disposition	8 000	+ 5 000	
6. Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation	—	+ 723 000	
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 707 000	
7. Beräknade lokalhyror	—	+ 70 000	
	4 300 000	+5 600 000	+2 100 000

Statens råd för samhällsforskning

1. På det socialvetenskapliga området behövs bl. a. en ökad forskningsinsats för att de praktiska verkningarna av politiska beslut skall kunna kartläggas. Den rättsvetenskapliga forskningen börjar få en ny inriktning, inom vilken man närmar sig samhällsvetenskaperna i övrigt. De för framtiden viktigaste nya forskningsuppgifterna kommer enligt rådet att ligga inom rättssociologin. För att garantier skall nås för förbättrad anpassning mellan individ och samhälle är det nödvändigt

att planering och genomförande av olika samhällsinsatser i större utsträckning baseras på beteendevetenskaplig forskning. Detta förutsätter ökade resurser inom det psykologiska och pedagogiska forskningsområdet.

Rådet behöver därför större resurser för att dels i ökad omfattning kunna stödja tvärvetenskapliga projekt, dels få till stånd vidgad forskarrekrutering, dels kunna utöka och förbättra utrednings- och initieringsverksamheten.

2. Tjänst som kanslichef i C 1 vid rådet.

Sveriges psykologförbund framhåller i särskild skrivelse att det psykologisk-pedagogiska forskningsområdet f. n. genomgår en mycket snabb utveckling. För yngre forskares verksamhet och för forskning avseende helt nya projekt räcker emellertid inte de nuvarande anslagen. Det är därför angeläget att den psykologisk-pedagogiska sektionen inom statens råd för samhällsforskning får sådana resurser att dylika behov kan tillgodoses.

Departementschefen

Jag vill erinra om vad jag anfört vid min behandling av vissa för forskningsråden gemensamma frågor.

Universitetskanslersämbetet har, som föredraganden tidigare redovisat vid anmälan av anslaget till avlöningar till lärarpersonal vid de samhällsvetenskapliga fakulteterna m. m., föreslagit att en professur i statistik, särskilt demografi, skall inrättas vid universitetet i Göteborg med den nuvarande innehavaren av professuren i statistik vid universitetet, Hannes Hyrenius, som förste innehavare. Under de senaste åren har enligt ämbetet behovet av forskning och utbildning i demografi blivit alltmer framträdande. Liksom ämbetet anser jag det angeläget att en fördjupad forskning kommer till stånd rörande samspelet mellan befolkningsutveckling, ekonomiska faktorer och sociala förhållanden. En sådan forskning är av betydelse inte minst för samhällsplaneringen och den internationella biståndsverksamheten. Med anledning av ämbetets förslag förordar jag att den 1 juli 1969 inrättas en forskargrupp för demografi vid statens råd för samhällsforskning. Gruppen bör ledas av en extra ordinarie professor. Till förste innehavare av professuren bör i annat sammanhang utses professorn Hyrenius. Jag förordar att den av Hyrenius innehavda ordinarie tjänsten som professor förs över stat och att den på stat uppförda tjänsten återbesätts. Kungl. Maj:t äger fastställa den tjänstgöring som bör förenas med den extra ordinarie professuren.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vid statens råd för samhällsforskning inrätta en extra ordinarie professur i demografi och vidta de övergångsanordningar som jag angivit i det föregående,
- b) till *Samhällsforskning* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 6 400 000 kr.

E 52. Naturvetenskaplig forskning

1967/68 Utgift	24 556 952	Reservation	5 247 068
1968/69 Anslag	28 500 000		
1969/70 Förslag	36 400 000		

Från detta reservationsanslag bestrids dels kostnader för forskningsprojekt och forskargrupper inom statens naturvetenskapliga forskningsråds verksamhetsområde, dels rådets förvaltningskostnader.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Rådet	Departements- chefen
1. Naturvetenskaplig forskning	26 814 000	+23 800 000	} +7 900 000
2. Naturvetenskaplig publiceringsverksamhet	1 200 000	+ 400 000	
3. Förvaltningskostnader	456 000	+ 300 000	
4. Till Kungl. Maj:ts disposition	30 000	of.	
5. Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisa- tion	—	+ 3 900 000	
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 3 400 000	
6. Beräknade lokalhyror	—	+ 120 000	
	28 500 000	+31 920 000	+7 900 000

Statens naturvetenskapliga forskningsråd

1. Inom det naturvetenskapliga området har behovet av s. k. tyngre apparatur blivit alltmer framträdande. Därutöver krävs förstärkning av resurserna för forskning inom fysik, matematik och kemi samt geo- och biovetenskaper. Vidare måste rådet tillgodose ett ökat medelsbehov inom rymdforskning, ekologisk forskning, oceanografi och informationsteori.

2. Från förevarande anslag bestrids även kostnaderna för Sveriges deltagande i vissa internationella forskningsprojekt. För nästa budgetår räknar rådet med ökade kostnader för det planerade europeiska samarbetet på det molekylärbiologiska ämnesområdet (jfr prop. 1968: 1 bil. 10 s. 342, SU 41, rskr 114), den europeiska organisationen för astronomisk forskning rörande södra stjärnhimlen (ESO) (jfr prop. 1961: 78 s. 23, SU 106, rskr 277), den s. k. internationella hydrologiska dekadern (jfr prop. 1965: 40 s. 63, SU 107, rskr 297) och det internationella biologiska programmet.

3. Två forskargrupper bör inrättas vid rådet den 1 juli 1969, nämligen en för etologi med placering vid universitetet i Stockholm och en för preparativ organisk kemi. Vardera gruppen bör ledas av en extra ordinarie professor. Till förste innehavare av professuren i etologi bör utses docenten vid universitetet i Stockholm Eric Fabricius. Universitetskanslersämbetet har tillstyrkt dessa förslag.

4. Vissa tjänster vid naturhistoriska riksmuseet, vilka nu bekostas av rådet, bör föras upp i museets stat.

Vetenskapsakademien

Inom ramen för makarna Mittag-Lefflers matematiska stiftelse planerar Vetenskapsakademien att upprätta ett matematiskt forskningsinstitut. Akademien hem-

ställer om bidrag till institutets drift med ett belopp för nästa budgetår av 100 000 kr. Universitetskanslersämbetet har yttrat sig över förslaget.

Departementschefen

Jag vill erinra om vad jag anfört vid min behandling av vissa för forskningsråden gemensamma frågor.

Inom det naturvetenskapliga området har behovet av tyngre utrustning kunnat tillgodoses delvis genom att medel från Malmfonden ställts till naturvetenskapliga forskningsrådets förfogande. Malmfondens medel förvaltas sedan den 1 juli 1968 av styrelsen för teknisk utveckling. Jag har vid min anslagsberäkning beaktat det ytterligare medelsbehov som kan förväntas med anledning av att Malmfondens medel numera helt utnyttjas för tekniskt utvecklingsarbete (jfr prop. 1968: 68 s. 55).

Den molekylära cytogenetiken intar en central ställning inom modern biologisk forskning och har därjämte väsentlig betydelse för medicinsk grundforskning. Biologisk-geografiska sektionen vid Lunds universitet har föreslagit att en professur i molekylär cytogenetik skall inrättas vid universitetet. Med hänsyn till ämnets tvärvetenskapliga karaktär finner jag det motiverat att ämnet blir företrätt av professor vid forskningsråd. Jag förordar att en forskargrupp för molekylär cytogenetik inrättas vid naturvetenskapliga forskningsrådet den 1 juli 1969. Gruppen bör ledas av en extra ordinarie professor. Till förste innehavare av professuren bör i annat sammanhang utses docenten vid universitetet i Lund Antonio Lima-de-Faria. Dennes kompetens till professur i ämnet vitsordas i sakkunnigutlåtanden.

Kostnaderna för bidrag till driften av det matematiska forskningsinstitut som Vetenskapakademien planerar bör bestridas från förevarande anslag. Jag har för nästa budgetår beräknat 100 000 kr. för detta ändamål.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vid statens naturvetenskapliga forskningsråd inrätta en extra ordinarie professur i molekylär cytogenetik,

b) till *Naturvetenskaplig forskning* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 36 400 000 kr.

E 53. Atomforskning

1967/68 Utgift	11 137 273	Reservation	1 271 715
1968/69 Anslag	12 200 000		
1969/70 Förslag	14 400 000		

Från detta reservationsanslag bestrids dels kostnader för forskningsprojekt i regi av statens råd för atomforskning, dels kostnader för en vid rådet inrättad extra

ordinarie professur i plasmafysik med fusionsforskning, dels rådets förvaltningskostnader.

	1968/69	Beräknad Rådet	ändring 1969/70 Departements- chefen
1. Atomforskning	11 745 000	+4 440 000	} +2 200 000
2. Förvaltningskostnader	425 000	+ 47 000	
3. Till Kungl. Maj:ts disposition	30 000	of.	
4. Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisa- tion	—	+1 673 000	
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 170 000	
5. Beräknade lokalhyror	—	+ 70 000	
	12 200 000	+6 400 000	+2 200 000

Statens råd för atomforskning

1. Huvuddelen av rådets resurser går till forskningsprojekt inom ämnesområdena elementarpartikelfysik, kärnstrukturforskning, plasmafysik, kärnkemi, fasta tillståndets fysik samt strålningsbiologi och radiofysik. Med hänsyn till den snabba utvecklingen inom dessa områden är det av avgörande betydelse för forskningens effektivitet att en kontinuerlig förnyelse av forskningsmaterielen äger rum.

2. Rådet räknar med ökat medelsbehov för verksamheten vid bl. a. elektron-synkrotronen i Lund, Gustaf Werners institut och tandem Van de Graaff-acceleratorn i Uppsala. Forskarna bör vidare få större möjligheter att utnyttja CERN:s resurser. Rådet räknar bl. a. med ökat medelsbehov avseende den svenska andelen av kostnaderna för det dansk-svenska projektet för automatisk mätning av bubbelkamarbilder, vilket är förlagt till fysiska institutionen vid universitetet i Stockholm.

3. En forskargrupp för kärnkemi bör inrättas vid rådet den 1 juli 1969 med placering vid forskningsrådets laboratorium i Studsvik. Gruppen bör ledas av en extra ordinarie professor. Till förste innehavare av professuren bör utses docenten vid universitetet i Uppsala Gösta Rudstam. Professuren bör förenas med undervisnings- och examinationsskyldighet inom området kärnkemi vid nämnda universitet.

Departementschefen

Jag vill erinra om vad jag anfört vid min behandling av vissa för forskningsråden gemensamma frågor.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Atomforskning* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 14 400 000 kr.

E 54. Europeiskt samarbete inom kärnforskningen

1967/68 Utgift	12 629 179
1968/69 Anslag	14 040 000
1969/70 Förslag	17 315 000

Från detta förslagsanslag bestrids kostnaderna för Sveriges deltagande i det europeiska samarbetet på kärnforskningens område, CERN (jfr prop. 1953: 127, SU 77, rskr 167).

Statens råd för atomforskning

1. Inom ramen för CERN:s ordinarie program pågår f. n. en successiv utbyggnad av forskningsmöjligheterna huvudsakligen genom förbättringar av organisationens protonsynkrotron i Genève för en effekt av 28 GeV. Genom det avtal som den 4 juli 1967 träffades mellan CERN och den sovjetiska statskommittén för utnyttjande av atomenergi har organisationen fått möjlighet att deltaga i forskningsexperiment vid den sovjetiska 70 GeV-acceleratorn i Serpukhov.

Det svenska bidraget till CERN:s ordinarie program för nästa budgetår bör enligt preliminära beräkningar — vid en bidragskvot av 4,11 % — räknas upp till 11 320 000 kr. (+ 1 400 000 kr.).

2. CERN:s tilläggsprogram innebär att den befintliga protonsynkrotronen skall kompletteras med s. k. lagringsringar (jfr prop. 1966: 1 bil. 10 s. 560). Enligt preliminära beräkningar bör det svenska bidraget till tilläggsprogrammet nästa budgetår — vid en bidragskvot av 4,16 % — bli 3 990 000 kr. (+ 70 000 kr.).

3. Inom CERN pågår f. n. förberedande studier för en europeisk storaccelerator för produktion av protoner med energi av 300 GeV. Kostnaderna för Sveriges del för den fortsatta projekteringen av storacceleratorn uppskattas för nästa budgetår — vid en bidragskvot av 5,26 % — till 630 000 kr. (+ 430 000 kr.).

4. Inom ramen för anslaget för nästa budgetår bör rådet få disponera 33 000 kr. för svenska representanters deltagande i sammanträden med CERN och dess kommittéer.

Departementschefen

Jag vill erinra om vad jag anfört vid min behandling av vissa för forskningsråden gemensamma frågor.

CERN:s råd har fastställt budgeten för år 1969 och en preliminär budget för år 1970 till belopp som i viss utsträckning avviker från vad som preliminärt beräknats. Jag räknar sålunda — med utgångspunkt i en bidragskvot av 4,59 % — med en ökning av det svenska bidraget till CERN:s ordinarie program med i runt tal 2 590 000 kr. till 12 510 000 kr. Vidare beräknar jag — med utgångspunkt i en bidragskvot av 4,62 % — en ökning av det svenska bidraget till organisationens tilläggsprogram med 650 000 kr. till 4 570 000 kr. För projektering i oförändrad omfattning av den planerade storacceleratorn beräknar jag — med

utgångspunkt i en bidragskvot av 5,9 % — det svenska bidraget till 235 000 kr. (+ 35 000 kr.).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Europeiskt samarbete inom kärnforskningen* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 17 315 000 kr.

E 55. Europeiskt samarbete inom rymdforskningen

1967/68 Utgift	10 632 252
1968/69 Anslag	12 972 000
1969/70 Förslag	12 547 000

Från förslagsanslaget till europeiskt samarbete inom rymdforskningen bestrids kostnaderna för Sveriges deltagande i den europeiska rymdforskningsorganisationen (ESRO). Enligt det till konventionen angående upprättande av organisationen för europeisk rymdforskning fogade budgetprotokollet får organisationens kostnader under den första åttaårsperioden efter konventionens ikraftträdande inte överstiga motvärdet av 1 575 milj. kr. räknat efter 1962 års prisnivå (jfr prop. 1962: 85, SU 75, rskr 195). Konventionen trädde i kraft år 1964 och ifrågavarande åttaårsperiod gäller tiden 1964—72.

I januari 1967 beslöt ESRO om projektering och utveckling av ett vetenskapligt satellitprojekt, det s. k. TD-projektet, vilket innefattade uppskjutning av två satelliter under perioden 1970—71 med amerikanska Thor-Deltaraketer (TD). Under våren 1968 visade det sig att totalkostnaden för projektet som ursprungligen uppskattats till ca 150 milj. kr. skulle kunna komma att uppgå till ca 300 milj. kr. Med anledning härav deklarerade Italien att man i fortsättningen inte önskade stödja projektet. ESRO:s råd skall enligt artikel X i konventionen genom enhälligt beslut av samtliga medlemmar bestämma storleken av de tillgångar som under en period av tre år skall ställas till organisationens förfogande. Kostnaderna för projektet skulle komma att infalla under en tid av fem år. Med hänsyn till den italienska ståndpunkten kunde ett enhälligt beslut om fortsatt medelsanvisning till projektet inte fattas. Detta betydde att projektet inte kunde fullföljas och att de kostnader som hittills lagts ned på projektering och utveckling — ca 75 milj. kr. — skulle gå förlorade.

I denna situation har de övriga medlemsländerna i ESRO, dvs. Belgien, Danmark, Frankrike, Förbundsrepubliken Tyskland, Nederländerna, Schweiz, Spanien, Storbritannien och Sverige den 9 oktober 1968 upprättat ett förslag till överenskommelse mellan ESRO och nyssnämnda medlemsstater om projektets fullföljande i reducerad skala som ett s. k. särskilt projekt enligt konventionens artikel VIII. Förslaget innebär att ifrågavarande medlemsstater uppdrar åt ESRO att fullfölja utvecklingen av TD-projektet — dock med endast en satellit — inom en fast kostnadsram av ca 205 milj. kr. i 1968 års prisnivå. Ifrågavarande belopp förs över från ESRO:s gällande åttaårsbudget till en särskild för TD-projektet upprättad budget. Samtidigt minskas åttaårsbudgeten i motsvarande mån. Härigenom — samt

genom vissa besparingar inom ESRO:s satellitprogram i övrigt — kan kostnaderna för den totala rymdforskningsverksamheten i ESRO:s regi under perioden 1964—72 hållas inom samma kostnadsram som förutsattes vid ESRO-konventionens ikraftträdande år 1964. För TD-projektet skall gälla de regler som fastställts i ESRO-konventionen jämte tillhörande protokoll samt de bestämmelser i övrigt beträffande ESRO:s verksamhet som fastställts eller kan komma att fastställas av organisationens styrelse. Kostnaden för den svenska andelen i projektet kan med en bidragsandel av ca 5 % under perioden 1968—72 beräknas till drygt 10 milj. kr. Samtidigt minskas den svenska andelen i ESRO:s ordinarie program med i runt tal samma belopp. Överenskommelsen har varit öppen för undertecknande till den 1 januari 1969 samt träder i kraft när den biträtts av medlemsländer, vilkas bidragsandelar representerar 90 % av den totala budgeten. Kungl. Maj:t har genom beslut den 18 oktober 1968 godkänt överenskommelsen under förutsättning av riksdagens godkännande.

Genom att Italien inte deltar i TD-projektet har detta formellt karaktären av ett från ESRO:s övriga verksamhet fristående projekt. Till följd härav bör frågan om det svenska deltagandet underställas riksdagens prövning. För egen del har jag funnit det angeläget att det totala programmet fullföljs i vidast möjliga omfattning inom ramen för de resurser som beräknats för organisationen.

De utgifter som kan uppkomma under innevarande budgetår för det svenska deltagandet i projektet kan bestridas inom ramen för det belopp av 12 972 000 kr. som för budgetåret 1968/69 anvisats under förevarande förslagsanslag. Jag anser att så får ske.

Jag avser att senare denna dag vid anmälan av ärenden angående utgifter på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1968/69 hemställa att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att godkänna det svenska deltagandet i TD-projektet och vad jag anfört om bestridande av utgifterna för detta deltagande under innevarande budgetår.

För år 1969 har ESRO:s råd fastställt budgeten till 260 milj. franska francs, varav 55 milj. franska francs avser kostnaderna för TD-projektet. För år 1970 har kostnaderna beräknats till 285 milj. franska francs, varav 63 milj. franska francs för TD-projektet. Den svenska bidragsandelen för åren 1969 och 1970 utgör 4,3 % resp. 4,6 % för det ordinarie programmet och 4,9 % resp. 5,3 % för TD-projektet.

Med utgångspunkt häri beräknar jag att det svenska bidraget till ESRO:s verksamhet för nästa budgetår kommer att minska med 425 000 kr. till 12 547 000 kr. Sistnämnda belopp innefattar även kostnader för svensk bevakning av arbetet i ESRO:s olika organ samt kostnader under budgetåret 1969/70 för den s. k. rymdtekniska gruppens verksamhet efter i huvudsak de riktlinjer som gäller för innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Europeiskt samarbete inom rymdforskningen* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 12 547 000 kr.

E 56. Särskilda forskartjänster

1967/68 Utgift	2 809 353
1968/69 Anslag	3 470 000
1969/70 Förslag	4 616 000

Från detta förslagsanslag bestrids avlöningskostnaderna vid 62 extra ordinarie tjänster som forskare vid forskningsråden inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde.

Ändamål	Antal forskartjänster				
	1968/69	Beräknad ändring 1969/70			
		Råden			Departements- chefen
	Ue 20	Ue 20 ¹	Ue 22: 25	Ue 27	Ue 20 ¹
Medicinsk forskning	23	+ 7	+4	+2	+1
Humanistisk forskning	5	+ 4			+1
Samhällsforskning	9	+ 3			+1
Naturvetenskaplig forskning	20	+ 6			
Atomforskning	5	+ 4	+1		
	62	+24	+5	+2	+3

¹ Till forskare i Ue 20 utgår viss avlöningsförstärkning enligt kollektivavtal.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag medel för ytterligare tre forskartjänster (+ 220 000 kr.). För löneomräkning och lönekostnadspålägg beräknar jag 926 000 kr., varav för lönekostnadspålägg 798 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Särskilda forskartjänster* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 4 616 000 kr.

E 57. Institutet för arbetsmarknadsfrågor

1967/68 Utgift	244 795 ¹
1968/69 Anslag	308 000 ¹
1969/70 Förslag	455 000

¹ Anslagen Institutet för arbetsmarknadsfrågor: Avlöningar och Institutet för arbetsmarknadsfrågor: Omkostnader.

Institutet för arbetsmarknadsfrågor, som inrättades år 1966 (jfr prop. 1966: 52 s. 254, SU 107, rskr 251), har till uppgift att anordna och medverka vid utbildning i arbetsmarknadsfrågor, driva och främja arbetsmarknadsforskning samt verka för samordning av sådan utbildning och forskning. Kungl. Maj:t har den 9 september 1966 meddelat instruktion för institutet (nr 541, ändrad 1968: 132). Universitetskanslersämbetet är chefsmyndighet för institutet.

	1968/69	Beräknad Universitets- kanslersämbetet	ändring 1969/70 Departements- chefen
<i>Personal</i>			
Handläggande personal	2	+1	of.
Övrig personal	4	+0,5	of.
	6	+1,5	of.
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	247 000	+ 65 000	+ 25 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation..	—	+ 64 000	+ 64 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70..		+ 13 000	—
Arvoden och särskilda ersättningar	5 000	+ 2 000	+ 2 000
Sjukvård m. m.	1 000	of.	of.
Reseersättningar	9 000	+ 3 000	+ 1 000
Expenser			
a) Beräknade lokalhyror	—	+ 50 000	+ 50 000
b) Övriga expenser	46 000	+ 10 000	+ 5 000
	308 000	+207 000	+147 000

Universitetskanslersämbetet

1. Löne- och prisomräkning m. m. (+ 124 000 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 114 000 kr.).

2. För administrativa arbetsuppgifter och dokumentationstjänst m. m. bör medel beräknas för dels en tjänst som byråsekreterare (+ 51 300 kr.), dels extra arbetskraft (+ 18 500 kr.).

3. Arvode till styrelsens ordförande (+ 2 000 kr.) samt — vid bifall till förslaget om en byråsekreterartjänst — indragning av arvode till sekreterare i styrelsen (—1 800 kr.).

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 455 000 kr. Jag har därvid tagit upp medel bl. a. för ytterligare extra arbetskraft (+ 15 000 kr.).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Institutet för arbetsmarknadsfrågor* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 455 000 kr.

E 58. Forskningsinstitutet för atomfysik: Förvaltningskostnader

1967/68 Utgift	1 382 525 ¹
1968/69 Anslag	1 251 000 ¹
1969/70 Förslag	1 712 000

¹ Anslagen Forskningsinstitutet för atomfysik: Avlöningar och Forskningsinstitutet för atomfysik: Omkostnader.

Forskningsinstitutet för atomfysik, som förstатligades år 1964 (jfr prop. 1964: 47, SU 47, rskr 148), har till uppgift att bedriva forskning och utbildning inom atomfysikens område. Kungl. Maj:t har den 29 juni 1964 fastställt stadga för institutet. Universitetskanslersämbetet är central förvaltningsmyndighet för institutet.

	1968/69	Beräknad Universitets- kanslersämbetet	ändring 1969/70 Departements- chefen
<i>Personal</i>			
Forskarpersonal	10	of.	of.
Övrig personal	15	of.	of.
	25	of.	of.
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	1 036 000	+ 38 000	+ 38 000
Lönekostnadspålägg för befintlig organisation	—	+248 000	+248 000
Arvoden och särskilda ersättningar	3 000	of.	of.
Sjukvård m. m.	5 500	of.	+ 2 500
Reseersättningar	1 500	of.	of.
Beräknade lokalhyror	—	+175 000	+175 000
Bränsle, lyse och vatten	120 000	of.	+ 20 000
Renhållning och städning	36 500	of.	+ 2 000
Telegram och telefon	21 000	of.	+ 3 000
Övriga expenser	27 500	of.	— 27 500
	1 251 000	+461 000	+461 000

Universitetskanslersämbetet

Löne- och prisomräkning m. m. (+461 000 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 423 000 kr.).

Departementschefen

Jag avser att för nästa budgetår under reservationsanslaget Forskningsinstitutet för atomfysik: Materiel m. m. ta upp medel motsvarande dem som för innevarande budgetår anvisats till övriga expenser under institutets omkostnadsanslag.

Som framgår av sammanställningen beräknar jag anslaget till 1 712 000 kr. Jag har därvid tagit hänsyn till belastningen för skilda ändamål under institutets nuvarande omkostnadsanslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Forskningsinstitutet för atomfysik: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 1 712 000 kr.

E 59. Forskningsinstitutet för atomfysik: Materiel m. m.

1967/68 Utgift	102 331	Reservation	35 846
1968/69 Anslag	143 000		
1969/70 Förslag	184 000		

Universitetskanslersämbetet

Förevarande reservationsanslag bör nästa budgetår höjas med 50 000 kr.

Departementschefen

Medel motsvarande dem som för innevarande budgetår anvisats under institutets omkostnadsanslag till övriga expenser (27 500 kr.) bör för nästa budgetår beräknas under förevarande anslag. Därutöver bör anslaget med hänsyn till den allmänna kostnadsutvecklingen höjas med 13 500 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Forskningsinstitutet för atomfysik: Materiel m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 184 000 kr.

E 60. Nordiska institutet för samhällsplanering

1968/69 Anslag 263 000

1969/70 Förslag 288 000

Från detta förslagsanslag bestrids Sveriges andel av kostnaderna för verksamheten vid det för Danmark, Finland, Norge och Sverige gemensamma nordiska institutet för samhällsplanering, vilket enligt statsmakternas beslut har inrättats i Stockholm den 1 juli 1968 (jfr prop. 1968: 20, SU 48, rskr 131). Institutet, som är samordnat med konsthögskolans arkitekturskola i fråga om personal och lokaler, har till uppgift att dels anordna vidareutbildning av stads- och regionplanerare från de nordiska länderna, dels bedriva och främja forskarutbildning och forskning inom samhällsplaneringens område. Vid institutet har tre professorer inrättats, nämligen en i vart och ett av ämnena ekonomisk geografi med samhällsplanering, fysisk planering samt trafik- och kommunikationsteknik. Institutets driftkostnader, som för innevarande budgetår beräknats uppgå till 700 000 kr., fördelas mellan de berörda länderna så att Danmark och Norge betalar vardera 25 %, Finland 12,5 % och Sverige 37,5 %.

Kungl. Maj:t fastställde den 28 juni 1968 stadga för institutet (nr 427), vilket enligt en av Kungl. Maj:t samma dag godkänd överenskommelse mellan berörda länder skall ha ställning som svensk statlig myndighet. Ledningen av institutet skall utövas av en styrelse med företrädare för Danmark, Finland, Norge och Sverige, ett lärarråd samt av föreståndaren. I mars 1968 tillkallades med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande en interimsstyrelse. Den 1 januari 1969 trädde den ordinarie styrelsen i funktion.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70 av institutets totala budget	
		Interims- styrelsen	Departements- chefen
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	5	+1	of.
Övrig personal	4	+1	of.
	9	+2	of.
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till lärarpersonal	315 000	+ 78 000	+34 000
Avlöningar till övrig personal	99 000	+ 25 000	+ 5 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation..	108 000	— 18 000	—18 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70..		+ 18 000	—
Arvoden och särskilda ersättningar	7 500	of.	of.
Sjukvård m. m.	500	+ 500	of.
Resersättningar	45 000	+ 45 000	+30 000
därav utomnordiska tjänsteresor	6 000	of.	of.
Beräknade lokalhyror	45 000	of.	of.
Bränsle, lyse och vatten	5 000	of.	of.
Övriga expenser	75 000	+ 21 500	+16 000
därav engångsutgifter	34 000	—4 000	+3 000
	700 000	+170 000	+67 000
Ee			

Interimsstyrelsen för nordiska institutet för samhällsplanering

1. Löne- och prisomräkning m. m. (+ 16 000 kr., varav för lönekostnadspålägg — 18 000 kr.).
2. Docentur i regional och kommunal ekonomi (+ 48 000 kr.).
3. Budgetåret 1969/70 sker en ökning från 25 till 50 intagningsplatser till vidareutbildningen (jfr prop. 1968: 20 s. 16). Behovet av timarvoderad personal och biträdespersonal kommer därför att öka (+ 25 000 kr.).
4. För institutets övriga verksamhet behövs en förstärkning med + 81 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag Sveriges andel (37,5 %) av kostnaderna för verksamheten budgetåret 1969/70 till 288 000 kr. (+ 25 000 kr.).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Nordiska institutet för samhällsplanering* för budgetåret
1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 288 000 kr.

E 61. Bidrag till centralinstitutet för nordisk asienforskning

1967/68 Utgift	115 811
1968/69 Anslag	137 000
1969/70 Förslag	185 000

Från detta förslagsanslag bestrids utgifter för Sveriges andel (37,2 %) av kostnaderna för verksamheten vid centralinstitutet för nordisk asienforskning i Köpenhamn (jfr prop. 1966: 1 bil. 10 s. 566, SU 42, rskr 125). Institutet har till uppgift att i de nordiska länderna främja forskning och undervisning om Asien. Kungl. Maj:t har den 27 maj 1966 för Sveriges del godkänt statuter för institutet.

Genom beslut den 6 juni 1968 medgav Kungl. Maj:t att från anslaget får betalas ut högst 142 200 kr. avseende Sveriges andel av kostnaderna för budgetåret 1968/69. Vidare medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 18 oktober 1968 att anslaget därutöver får belastas med högst motvärdet av 21 538 danska kr. för ökade lönekostnader år 1968.

Enligt planerna vid institutets tillkomst skulle dess personal omfatta bl. a. fyra vetenskapliga medarbetare. Institutets styrelse planerar nu att utöka personalen med en vetenskaplig medarbetare kalenderåret 1969 och ytterligare en kalenderåret 1970.

Med hänsyn till dels den planerade personalförstärkningen, dels inträffade och väntade löne- och prisstegringar i Danmark bör Sveriges andel av kostnaderna för verksamheten budgetåret 1969/70 beräknas till 185 000 kr. (+ 48 000 kr.).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Bidrag till centralinstitutet för nordisk asienforskning*
för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 185 000 kr.

E 62. Bidrag till nordiska institutet för sjörätt

1967/68 Utgift	63 306
1968/69 Anslag	83 000
1969/70 Förslag	92 000

Från detta förslagsanslag bestrids utgifter för Sveriges andel (35 %) av kostnaderna för verksamheten vid nordiska institutet för sjörätt i Oslo (jfr prop. 1962: 1 bil. 10 s. 520, SU 102, rskr 245). Institutet har till uppgift att främja forskning och undervisning inom sjörättens område. Kungl. Maj:t har den 19 december 1963 för Sveriges del godkänt statuter för institutet.

Genom beslut den 6 juni 1968 medgav Kungl. Maj:t att från anslaget får betalas ut högst 83 800 kr. avseende Sveriges andel av kostnaderna för kalenderåret 1969. Med hänsyn härtill och till väntade löne- och prisstegringar i Norge bör Sveriges andel av kostnaderna för kalenderåret 1970 beräknas till 92 000 kr. (+9 000 kr.).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till nordiska institutet för sjörätt* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 92 000 kr.

E 63. Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik

1967/68 Utgift	651 137
1968/69 Anslag	726 000
1969/70 Förslag	885 000

Från detta förslagsanslag bestrids utgifter för Sveriges andel (37,01 %) av kostnaderna för verksamheten vid nordiska institutet för teoretisk atomfysik i Köpenhamn (jfr prop. 1957: 119, SU 71, rskr 209). Institutet har till uppgift att stimulera den teoretiska kärn- och atomfysikforskningen i Norden. Kungl. Maj:t har den 6 juni 1957 meddelat bestämmelser angående svenskt deltagande i institutets verksamhet.

Genom beslut den 6 juni 1968 medgav Kungl. Maj:t att från anslaget får betalas ut högst 788 300 kr. avseende Sveriges andel av kostnaderna för budgetåret 1968/69.

Statens råd för atomforskning

1. Beräknade löne- och prisstegringar (+115 000 kr.).
2. Antalet stipendiater vid institutet bör ökas med två till sammanlagt 17 (+26 000 kr.).
3. Vid institutet bör anställas en vetenskaplig medarbetare (+18 000 kr.).

Departementschefen

Med hänsyn till dels den planerade utvidgningen av institutets verksamhet, dels inträffade och väntade löne- och prisstegringar i Danmark bör anslaget räknas upp med sammanlagt 159 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 885 000 kr.

E 64. Bidrag till Institutet för internationell ekonomi

1967/68 Utgift	450 000
1968/69 Anslag	480 000
1969/70 Förslag	671 000

Från anslaget bestrids kostnaderna för forskningsverksamheten vid Institutet för internationell ekonomi (jfr prop. 1962: 1 bil. 10 s. 525, SU 102, rskr 245). Institutet är därjämte institution i ämnet internationell ekonomi vid universitetet i Stockholm. Enligt sina stadgar, fastställda av Kungl. Maj:t den 6 juni 1962 (ändrade senast den 18 oktober 1968) har institutet till uppgift att bedriva forskning rörande internationella ekonomiska relationer. En redogörelse för institutets organisation lämnades i prop. 1966: 1 (bil. 10 s. 569).

Universitetskanslersämbetet

1. Löne- och prisomräkning m. m. (+ 191 000 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalkyror 176 000 kr.).

2. För inbjudan av utländska gästforskare föreslås en förstärkning med 12 000 kr.

Departementschefen

Under förevarande anslag räknar jag inte med andra förändringar än sådana som hänför sig till löne- och prisstegringar m. m. Jag förordar därför att anslaget för nästa budgetår räknas upp med 191 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Institutet för internationell ekonomi* för budgetåret 1969/70 anvisa ett anslag av 671 000 kr.

E 65. Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut

1967/68 Utgift	468 000 ¹
1968/69 Anslag	513 000
1969/70 Förslag	571 000

¹ Härjämte har från det i riksstaten för budgetåret 1967/68 under tolfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till täckning av beräknade merkostnader för löner och pensioner m. m. anvisats högst 53 000 kr. för bestridande av vissa ökade kostnader för löner som utbetalas från förevarande anslag.

Från anslaget bestrids vissa personalkostnader vid Konung Gustaf V:s forskningsinstitut. Övriga kostnader för verksamheten täcks av medel från Konung Gustaf V:s 80-årsfond. Vid institutet, där ett fyrtiotal forskare är verksamma, bedrivs i allt väsentligt forskning med inriktning mot reumatiska och andra invaliderande folksjukdomar (jfr prop. 1947: 272 s. 451, SU 247, rskr 446).

Styrelsen för Konung Gustaf V:s forskningsinstitut

För löneomräkning bör anslaget höjas med 58 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder styrelsens förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut* för budgetåret 1969/70 anvisa ett anslag av 571 000 kr.

E 66. Bidrag till Internationella meteorologiska institutet i Stockholm

1967/68 Utgift	220 000
1968/69 Anslag	235 000
1969/70 Förslag	280 000

Från anslaget bestrids vissa driftkostnader vid Internationella meteorologiska institutet i Stockholm (jfr prop. 1955: 1 bil. 10 s. 697, SU 8, rskr 8). Enligt sina stadgar, fastställda av Kungl. Maj:t den 28 december 1956, har institutet till uppgift att bedriva forskning i meteorologi och därmed sammanhängande ämnen samt att främja internationellt vetenskapligt samarbete på meteorologins område.

Styrelsen för Internationella meteorologiska institutet i Stockholm

1. Löneomräkning m. m. (+39 000 kr., varav för lönekostnadspålägg 29 000 kr.).
2. För att institutet skall kunna öka sin gästforskarverksamhet föreslås en förstärkning med 150 000 kr.
3. För reseersättningar och materiel m. m. behövs en förstärkning med 20 000 kr.

Departementschefen

Under förevarande anslag räknar jag inte med andra förändringar än sådana som hänför sig till löne- och prisstegringar samt lönekostnadspålägg inklusive allmän arbetsgivaravgift. Jag förordar därför att anslaget för nästa budgetår räknas upp med 45 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Internationella meteorologiska institutet i Stockholm* för budgetåret 1969/70 anvisa ett anslag av 280 000 kr.

E 67. Bidrag till Riksföreningen mot cancer

1967/68 Utgift		3 000 000	Reservation		—
1968/69 Anslag		3 000 000			
1969/70 Förslag		3 000 000			

Detta reservationsanslag är avsett som bidrag till verksamheten inom Riksföreningen mot cancer för fortsatt och utökad forskning såväl i gränsområdet mellan grundläggande biologisk forskning och cancerforskning som i form av direkt tillämpad klinisk forskning rörande tumörsjukdomarnas diagnostik och behandling.

Anslaget utgår med 3 milj. kr. per budgetår t. o. m. budgetåret 1970/71 (jfr prop. 1966: 1 bil. 10 s. 570, SU 42, rskr 125). Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Riksföreningen mot cancer* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

f) Inredning och utrustning

E 68. Inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.

I riksstaten för innevarande budgetår finns uppfört ett reservationsanslag för detta ändamål av 55 milj. kr.

För nästa budgetår föreligger anslagsframställningar från utrustningsnämnden för universitet och högskolor, byggnadsstyrelsen samt tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté om sammanlagt 67 665 000 kr. Beredningen av denna fråga är ännu inte avslutad. I riksstatförslaget bör tas upp ett preliminärt belopp av 60 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till *Inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.* för budgetåret 1969/70 beräkna ett reservationsanslag av 60 000 000 kr.

F. Lärarutbildning

F 1. Lärarhögskolorna: Utbildningskostnader

1967/68 Utgift	111 396 182 ¹
1968/69 Anslag . . .	118 420 000 ¹
1969/70 Förslag . . .	175 364 000

¹ Anslagen Lärarhögskolorna: Avlöningar och Lärarhögskolorna: Omkostnader

Lärarhögskola finns dels i Göteborg, Linköping, Malmö, Stockholm, Umeå och Uppsala (större lärarhögskola för klasslärar- och ämneslärarutbildning m. m.), dels i Falun, Gävle, Härnösand, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Kristianstad, Luleå och Växjö (mindre lärarhögskola för enbart klasslärarutbildning). Bestämmelser om verksamheten vid lärarhögskola återfinns i stadgan den 28 maj 1968 (nr 318) för lärarhögskolorna.

	1968/69	Beräknad Skolöver- styrelsen	Ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	938	+229	+196
Övrig personal	315,5	+ 59	+ 34
	1 253,5	+288	+230
<i>Anslag</i>			
<i>Utgifter</i>			
Avlöningar till tjänstemän	111 930 000	+24 110 000 ²	+20 239 000 ^c
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation . .	—	+27 434 000	+27 434 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70 . .		+ 3 856 000	+ 3 199 000
Arvoden och särskilda ersättningar	70 000	of.	of.
Sjukvård m. m.	120 000	+ 29 000	+ 29 000
Reseersättningar åt tjänstemän	1 257 000	+ 240 000	+ 215 000
Reseersättningar åt lärarkandidater m. fl.	1 915 000	+ 347 000	+ 322 000
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror	—	+ 4 498 000	+ 5 005 000
b) Bränsle, lyse, vatten	1 126 000	+ 193 000	+ 193 000
c) Städning och renhållning	1 962 000	+ 297 000	+ 297 000
Bidrag till studie- och idrottsutfärder m. m. . .	51 000	+ 159 000	+ 11 000
	118 431 000	+61 163 000²	+56 944 000^c
<i>Uppbördsmedel</i>			
Uppplåtelse av lokaler m. m.	11 000	of.	of.
	118 420 000	+61 163 000²	+56 944 000^c

² Därav överföring 120 000 kr. från anslaget Utbildning av lärare vid folkhögskola

Skolöverstyrelsen

Grunden för anslagsframställningen för budgetåret 1969/70 är riksdagens beslut år 1967 om en reformerad utbildning för klasslärare och lärare i läroämnena (prop. 1967: 4, SU 51, rskr 143).

Den nya klasslärarutbildningen, som infördes höstterminen 1968, omfattar för lärare på lågstadiet fem terminer och för lärare på mellanstadiet sex terminer. För budgetåret 1969/70 räknar överstyrelsen med samma antal intagningsplatser som innevarande budgetår, dvs. 1 536 platser på lågstadielärlinje och 2 064 platser på mellanstadielärlinje. Härutöver föreslås att 72 studerande skall tas in till utbildning på 4-årig folkskollärlinje samt att 72 lärare på lågstadiet och 72 lärare på mellanstadiet skall tas in till den innevarande budgetår påbörjade, temporärt anordnade utbildningen för oexaminerade klasslärare. Enligt överstyrelsens förslag skall sammanlagt något mer än 3 800 blivande klasslärare börja sin utbildning vid lärarhögskola under budgetåret 1969/70. Härutöver räknar överstyrelsen med en intagning av lärarkandidater vid kvarvarande folkskoleseminariers treåriga småskollärlinje (anslaget Folkskoleseminarierna: Utbildningskostnader).

För den praktisk-pedagogiska utbildningen av lärare i läroämnena som omfattar två terminer föreslår överstyrelsen ca 2 300 intagningsplatser vid lärarhögskola. I detta tal ingår även ett antal platser för blivande folkhögskollärare. Den förberedande praktisk-pedagogiska utbildningen för vissa studerande vid universitet m. m. (den didaktiska kursen) beräknas bli beviljad av ca 6 800 studerande under höstterminen och av ytterligare ca 2 000 studerande under vårterminen.

I avvaktan på resultatet av en planerad undersökning av behovet av speciallärare räknar överstyrelsen med oförändrad intagning vid lärarhögskolans speciallärarlinje, dvs. ca 570 intagningsplatser för utbildning om 1—4 terminer. Inom ramen för speciallärarlinjens utbildningsgren 1 föreslås emellertid en särskild utbildning av lärare för undervisning på sjukhus.

Enligt överstyrelsens förslag till intagningskapacitet vid lärarhögskolorna skall sammanlagt 7 000 blivande klasslärare, lärare i läroämnena och speciallärare tas in under budgetåret 1969/70. Utbildningen vid lärarhögskolorna tillsammans med utbildningen av lärare i övningsämnena och yrkesämnena vid andra lärarutbildningsanstalter ger ett årligt lärartillskott som svarar mot ungefär en tiondel av de ca 90 000 lärare, som nu är verksamma inom skolväsendet.

Överstyrelsen aktualiserar i sin anslagsframställning frågan om inrättande av en sjunde större lärarhögskola. Enligt överstyrelsen har behovet därav framträtt allt klarare i samma mån som trycket på de större lärarhögskolornas utbildningskapacitet ökat och fråga väckts att till dessa utbildningsanstalter förlägga praktisk lärarutbildning av lärarkategorier, för vilka särskilda utbildningslinjer från början inte organiserats vid lärarhögskolorna. Överstyrelsen hemställer därför, att Kungl. Maj:t snarast föranstaltar om åtgärder för inrättande av en större lärarhögskola i Örebro.

Överstyrelsens förslag i övrigt innebär i korthet.

1. Löne- och prisomräkning m. m. 39 852 000 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 32 439 000 kr.

2. Överstyrelsen föreslår, att följande antal ordinarie eller extra ordinarie lärartjänster inrättas budgetåret 1969/70 (+ 11 755 000 kr.):

- 3 lektorer i pedagogik i U 22,
- 23 lektorer i ämnesteori och ämnesmetodik eller i ämnesmetodik i U 22,
- 11 lektorer i ämnesteori och ämnesmetodik i U 22 eller i ämnesmetodik i U 22 eller U 21,
- 11 lektorer i ämnesmetodik i U 21,
- 49 adjunkter i ämnesteori i U 19,
- 2 adjunkter i pedagogik i U 17,
- 2 lektorer i specialundervisningens metodik i U 18 eller U 16,
- 16 lektorer i mellanstadiets metodik i U 17,
- 9 lektorer i bild- och formarbetets metodik i U 17,
- 9 lektorer i musikens metodik i U 17,
- 29 lektorer i lågstadiets metodik i U 17 eller U 14,
- 2 lärare i röst- och talvård i U 16,
- 14 lärare i musik i U 15.

3. Medlen till tjänster som extra lärare och till timmar över stat m. m. bör räknas upp på grund av lärarutbildningens ökade omfattning (+ 1 434 000 kr.).

4. En betydande produktion av ITV-program för lärarutbildningen planeras äga rum under nästa budgetår vid lärarhögskolorna i Göteborg, Malmö, Stockholm och Uppsala. Kvalificerad personal bör anställas för detta ändamål. Överstyrelsen beräknar för var och en av nämnda lärarhögskolor dels medel motsvarande en halv tjänst som lektor i U 22, dels 45 000 kr. för en till inspelningsverksamheten knuten producent. Härtill kommer lönekostnadspålägg om tillsammans 72 400 kr. för ifrågavarande avlöningar (+ 388 000 kr.).

5. Överstyrelsen har i uppdrag att utreda hur ledningen av en lärarhögskola skall vara organiserad. I avvaktan på resultatet av denna utredning har överstyrelsen i sin anslagsframställning preliminärt beräknat 300 000 kr. för ifrågavarande ändamål. Härtill kommer lönekostnadspålägg om 69 000 kr. (+ 369 000 kr.). I särskilda skrivelser den 10 oktober och den 11 november 1968 har överstyrelsen framlagt förslag om förstärkning av ledningen av de sex större lärarhögskolorna. Förslaget avser en första etapp i den omorganisation av lärarhögskolornas ledning som överstyrelsen fått i uppdrag att utreda. Överstyrelsen föreslår, att femton lönegradsplacerade ordinarie tjänster som studierektor med förordnande på bestämd tid, i regel sex år, inrättas fr. o. m. den 1 juli 1969 vid de större lärarhögskolorna i utbyte mot samma antal arvodestjänster som biträdande utbildningsledare. Tjänsterna skall vara av tre slag, nämligen studierektorstjänst för ämneslärarutbildning, studierektorstjänst för klasslärarutbildning och studierektorstjänst för speciallärarutbildning. Tjänsterna föreslås fördelade på de sex större lärarhögskolorna med en tjänst för varje vid dessa förekommande slag av lärarutbildning. De arvodestjänster som biträdande utbildningsledare, vilka f. n. utöver nämnda femton tjänster finns inrättade vid lärarhögskolorna, bör finnas kvar oförändrade till dess utredningsuppdraget helt slutförts. Om innehavarna av de föreslagna studierektorstjänsterna får ringa eller ingen undervisningsskyldighet, uppkommer vissa kostnadsökningar för

de undervisningstimmar som de biträdande utbildningsledarna nu fullgör. Dessa kostnader beräknas till ca 150 000 kr.

6. Medlen till utbildning av kyrkomusiker och till kurser i yrkesvägledningsfrågor bör räknas ned på grund av minskat antal klasser som följer den äldre utbildningen inom seminarieorganisationen (− 97 500 kr.).

7. Den didaktiska kursen, som omfattar pedagogik, ämnesmetodik och praktik under den ämnesteoretiska utbildningen för vissa studerande vid universitet och högskolor, beräknas under det första året kosta 872 000 kr. Den didaktiska kursen, som omfattar en tid av tre år, blir slutförd av de studerande först med utgången av läsåret 1971/72. Detta innebär, att lärarhögskolorna på sin ämneslärarlinje under den närmaste treårsperioden får ta emot studerande, som inte genomgått den förberedande praktisk-pedagogiska utbildning som i normala fall skall vara förutsättning för tillträde till lärarhögskolas ämneslärarlinje. Därför föreslås till en kostnad av 210 000 kr. en förkortad didaktisk kurs för sådana studerande, som tas in på ämneslärarlinje under nästa budgetår. För försöksverksamhet med en praktisk-pedagogisk introduktionskurs för universitetsstuderande enligt 1960 års lärarutbildningssakkunnigas modell begärs särskilda medel om 50 000 kr. Härtill kommer lönekostnadspålägg om sammanlagt 260 000 kr. (+ 1 392 000 kr.).

8. Folkhögskolans lärarutredning föreslog i sitt betänkande Lärarutbildning för folkhögskolan (SOU 1967: 47), att en ettårig praktisk-pedagogisk utbildning av folkhögskollärare skulle förläggas till lärarhögskolan i Linköping. Överstyrelsen beräknar medel för ändamålet enligt utredningens förslag, vilket även inkluderar medel till två modifierade s. k. Åsakurser. Samtidigt överförs 120 000 kr. till lärarhögskolornas avlöningsanslag från det för budgetåret 1968/69 på riksstaten upptagna anslaget Utbildning av lärare vid folkhögskolor (+ 1 052 800 kr.).

9. Medlen till tjänstgöringstillägg enligt 29 § i specialbestämmelserna till AST bör räknas upp på grund av ökad lärarutbildningsorganisation (+ 325 000 kr.).

10. En särskild utbildning av oexaminerade lärare på grundskolans låg- och mellanstadier har organiserats vid lärarhögskolan i Stockholm med början sommaren 1968. För nästa budgetår föreslår överstyrelsen en utvidgning av denna utbildning men i en form som utgör en variant av stockholmsmodellen, nämligen en kombination av självstudier och lärarledda studier vid lärarhögskola. De senare skall bedrivas dels under en hel termin, dels under sommarkurser. Under de tre första terminerna tjänstgör lärarkandidaterna med minst halv tjänstgöring i hemkommunen. Som handledare tjänstgör därvid dels lärare i kommunen, dels lektorer från den lärarhögskola som svarar för utbildningen. Utbildningen föreslås förlagd till tre lärarhögskolor, en i Norrland, en i Mellansverige (ej Stockholm) och en i södra eller sydvästra Sverige. Lågstadielärarutbildningen och mellanstadielärarutbildningen kan dock tänkas förlagd till olika lärarhögskolor inom regionerna. Behovet av lärare även under ferietid torde göra det nödvändigt att förlägga utbildningen till Umeå, Uppsala/Karlstad och Göteborg/Linköping. Om båda utbildningslinjerna

inom ett område förläggs till en och samma lärarhögskola, bör samundervisning i viss utsträckning kunna anordnas under den första sommarkursen. Den totala kostnaden beräknas för följande treårsperiod till 3 344 000 kr., varav för budgetåret 1969/70 321 000 kr. Härtill kommer lönekostnadspålägg om 769 000 kr., varav för budgetåret 1969/70 73 800 kr. (+ 394 800 kr.).

11. Enligt beslut av 1968 års riksdag skall två nya professurer i praktisk pedagogik inrättas den 1 juli 1969, en vid lärarhögskolan i Uppsala och en vid lärarhögskolan i Linköping. Tillsättningsproceduren har inletts och överstyrelsen räknar med att de nya professorerna kommer att vara i tjänst den 1 juli 1969. Utöver medel för dessa tjänster beräknas medel till fyra tjänster som laborator och 14 tjänster som assistent i U 10/14. Kostnaderna för forskartermin för professorer och laboratorer har räknats upp med hänsyn till den föreslagna ökningen av antalet tjänster. För den forskningsverksamhet, som bedrivits vid statens försöksskola i Linköping och som pågår under innevarande budgetår, räknar överstyrelsen med oförändrade kostnader under budgetåret 1969/70. (+ 1 186 000 kr.)

12. Överstyrelsen föreslår, att följande antal extra ordinarie tjänster för personal som inte är lärare inrättas budgetåret 1969/70 (+ 1 648 000 kr.):

- 3 förste biblioteksassistenter i A 15
- 3 förste biblioteksbiträden i A 11
- 2 kamrerare i A 17
- 1 kanslist i A 11/17
- 7 kontorsskrivare i A 13 eller kansliskrivare i A 11
- 13 kontorsbiträden i högst A 9
- 4 materialförvaltare i A 13
- 1 maskinist i A 11
- 2 expeditionsvakter i högst A 9
- 2 tekniker i A 15
- 12 institutionstekniker i A 12
- 6 kuratorer i A 17

13. Medlen till ersättning till extra arbetskraft m. m. och för övertidstjänstgöring bör med anledning av det ökade behovet av skrivningsvakt räknas upp med 55 000 kr. Härtill kommer lönekostnadspålägg med 12 600 kr. (+ 67 600 kr.).

14. Överstyrelsen föreslår, att posten till arvoden till experter och särskilda sakkunniga räknas upp med 577 000 kr. samtidigt som posten till arvoden m. m. för biträde med pedagogisk-administrativa arbetsuppgifter om 547 000 kr. förutsätts utgå. Härtill kommer lönekostnadspålägg om 6 900 kr. För organisation av praktikcentra samt för försöksverksamhet med kompletterande utbildning för vissa klasslärarkandidater räknas med oförändrade belopp under nästa budgetår. (+ 36 900 kr.)

15. För kallortstillägg och vissa vikariatsersättningar räknar överstyrelsen med ytterligare kostnader på grund av den utökade lärarutbildningsorganisationen (+ 664 200 kr.).

I anslagsframställningen under anslaget Bidrag till driften av grundskolor m. m.

har skolöverstyrelsen för nästa budgetår räknat med ytterligare 9 särskilda ordinarie tjänster (med beteckningen Up) som lågstadielärare och 6 sådana tjänster som mellanstadielärare samt 16 särskilda arvodestjänster som handledare med förordnande tills vidare för tre år.

I skrivelse den 7 oktober 1968 har överstyrelsen vidare föreslagit att — med erforderlig ändring av kungörelsen den 28 maj 1968 (nr 319) om viss personal för lärartutbildning, m. m. — särskilda ordinarie övningslärartjänster (med beteckningen Up) skall få inrättas även för tjänstgöring på låg- och mellanstadierna. Merkostnaden för dessa senare tjänster beräknas i skrivelsen till 825 000 kr. Härtill kommer lönekostnadspålägg om 189 750 kr.

I skrivelse den 4 september 1968 har skolöverstyrelsen framlagt förslag till vissa åtgärder för att tillgodose behovet av lärare för den finsktalande befolkningen i Sverige. Undervisningen i finska språket förläggs enligt förslaget utanför den reguljära lärartutbildningen men organiseras av lärarhögskolan i Luleå och får formen av två sommarkurser för finsktalande blivande (och redan examinerade) förskollärare, småskollärare och folkskollärare med början sommaren 1970.

Föredraganden

För nästa budgetår bör enligt skolöverstyrelsen antalet intagningsplatser till den nya klasslärartutbildningen vara 1 536 på lågstadielärlinje och 2 064 på mellanstadielärlinje, dvs. sammanlagt 3 600 platser. På ämneslärlinje räknar överstyrelsen med ca 2 300 intagningsplatser för praktisk-pedagogisk utbildning av lärare i läroämnena och på speciallärlinje ca 570 intagningsplatser för utbildning om en till fyra terminer. Utöver denna intagningskapacitet föreslås 72 platser på den 4-åriga folkskollärlinje, som bygger på grundskolan och övergångsvis finns kvar vid lärarhögskolorna i Karlstad, Kristianstad och Luleå, samt 144 platser för särskild utbildning av klasslärare utan föreskriven utbildning. Jag har ingen erinran mot överstyrelsens förslag till dimensionering av lärartutbildningsorganisationen för nästa budgetår. Kungl. Maj:t bör bemyndigas fastställa antalet intagningsplatser vid lärarhögskola. I fråga om den av överstyrelsen föreslagna utbildningen av lärare för undervisning på sjukhus inom ramen för speciallärlinjens utbildningsgren 1 ankommer det på Kungl. Maj:t att besluta.

Överstyrelsen har hemställt, att Kungl. Maj:t föranstaltar om de åtgärder som behövs för att planläggningen av en sjunde större lärarhögskola, förlagd till Örebro, snarast skall kunna påbörjas. I skrivelse till Kungl. Maj:t har företrädare för Värmlands län och Karlstads stad i anledning därav hemställt, att vid eventuellt fortsatt utbyggnad av lärarhögskolororganisationen hänsyn skall tas till Karlstads förutsättningar som lokaliseringsort för en större lärarhögskola. I skrivelse har å andra sidan representanter för Örebro län och stad understrukit lämpligheten av att till Örebro förlägga en större lärarhögskola, som utöver klass- och ämneslärartutbildning omfattar även special-, musik-, tecknings- och yrkeslärartut-

bildning. Till denna lärarhögskola anses också böra knytas de slag av lärarutbildning — utbildning av förskollärare och gymnastiklärare — som nu finns i Örebro samt fortbildning för lärare inom vuxenutbildningen. Av skrivelsen framgår att provisoriska lokaler för en lärarhögskola i staden kan erhållas fr. o. m. hösten 1971.

Jag är inte beredd att utan närmare utredning ta ställning till frågan om inrättande av ytterligare en större lärarhögskola. Denna fråga får prövas i samband med det arbete som 1968 års utbildningsutredning bedriver.

För nästa budgetår bör i fråga om nya tjänster vid lärarhögskolorna medel beräknas till 15 ordinarie tjänster som lektor i U 22 i ämnesteorier och ämnesmetodik eller i ämnesmetodik, varav 9 vid mindre lärarhögskolor, 6 ordinarie tjänster som lektor i U 21 i ämnesmetodik, 29 ordinarie tjänster som adjunkt i ämnesteorier, varav 15 vid mindre lärarhögskolor, 5 ordinarie tjänster som lektor i mellanstadiet metodik och 9 ordinarie tjänster som lektor i musikens metodik vid mindre lärarhögskolor samt 12 ordinarie tjänster som lektor i lågstadiet metodik, varav 6 vid mindre lärarhögskolor. Jag beräknar vidare medel för 2 extra ordinarie tjänster som lärare i röst- och talvård och 14 extra ordinarie tjänster som lärare i musik samt för extra tjänster och för lärartimmar över stat till den omfattning som därutöver behövs för att uppehålla undervisningen vid lärarhögskolorna. Härvid har jag även beaktat de behov som kan föranledas av de förslag som inom kort avses bli framlagda för riksdagen i fråga om utbildning av lärare vid folkhögskolor m. m. (2, 3 och 8).

Enligt beslut av 1968 års riksdag (prop. 1968: 65, SU 93, rskr 224) skall två nya professurer i praktisk pedagogik inrättas den 1 juli 1969, en vid lärarhögskolan i Uppsala och en vid lärarhögskolan i Linköping. Jag beräknar medel till dessa tjänster samt till två tjänster som assistent (11). Medel till tjänster som biträde åt professorerna beräknas i det följande. Vidare bör den på personalförteckningen till lärarhögskolorna uppförda tjänsten som försöksledare, vilken innehas av E. J. T. Malmquist, omändras till en för honom personlig laboratur i praktisk pedagogik. Under lärarhögskolornas stat finns innevarande budgetår medel till ersättningar åt experter och extra biträdeshjälp för slutförande av vissa forskningsprojekt vid f. d. statens försöksskola i Linköping. Ifrågavarande projekt bör efter den 1 juli 1969 bekostas ur anslaget Pedagogiskt utvecklingsarbete inom skolväsendet. Medel för verksamheten har inräknats i detta anslag för budgetåret 1969/70. För produktion av ITV-program vid lärarhögskolorna i Göteborg, Malmö, Stockholm och Uppsala beräknar jag 271 000 kr. (4). Medel bör vidare beräknas till didaktisk kurs m. m. Kungl. Maj:t bör slutligt fastställa omfattningen av ifrågavarande praktisk-pedagogiska utbildning under nästa budgetår (7).

Överstyrelsen har föreslagit att den särskilda utbildning av klasslärare utan föreskriven utbildning som finns anordnad innevarande budgetår skall utvidgas och därvid ges en något annorlunda utformning. Utbildningen ansluter sig i fråga om innehåll och målsättning nära till den nya klasslärarutbildningen och utgör en kombination av självstudier på vederbörande lärares tjänstgöringsorter och lärarledda studier vid lärarhögskola. Jag anser det angeläget med en utvidgning av denna

verksamhet med hänsyn till det stora intresse som finns bland personer som utan formell kompetens under en längre tid har verkat inom skolväsendet och förordar, att medel beräknas för ändamålet i enlighet med skolöverstyrelsens förslag. Kungl. Maj:t bör fastställa, till vilka lärarhögskolor utbildningen skall förläggas. Behovet av medel till omkostnader och materiel för utbildningen har jag beaktat under förevarande anslag och under anslaget till materiel m. m. vid lärarhögskolorna. (10)

Behovet av icke-pedagogisk personal vid lärarhögskolorna har genom lärarutbildningsreformen ökat. Jag beräknar medel för följande nya tjänster, nämligen en tjänst som kanslist vid var och en av lärarhögskolorna i Linköping och Umeå, en tjänst som kontorsskrivare vid var och en av lärarhögskolorna i Linköping och Stockholm, en tjänst som kansliskrivare vid var och en av lärarhögskolorna i Linköping, Göteborg, Malmö och Uppsala samt en tjänst som kontorsbiträde vid varje mindre lärarhögskola. Medel bör vidare beräknas till en tjänst som förste biblioteksassistent i A 15 vid var och en av lärarhögskolorna i Göteborg och Malmö, en tjänst som förste biblioteksbiträde vid lärarhögskolan i Linköping, en tjänst som maskinist och två tjänster som expeditionsvakt vid lärarhögskolan i Uppsala, en tjänst som tekniker vid var och en av lärarhögskolorna i Linköping och Umeå samt en tjänst som institutionstekniker vid varje mindre lärarhögskola. (12)

Jag har intet att erinra mot överstyrelsens beräkning av medel till skrivningsvakt (13). Posten till arvoden till experter och särskilda sakkunniga och posten till arvoden m. m. för biträde med pedagogisk-administrativa arbetsuppgifter bör bibehållas vid oförändrade belopp. Den kompletterande utbildningen i matematik, fysik och kemi bör koncentreras till ett begränsat antal lärarhögskolor (14). Medel bör slutligen beräknas till tjänstgöringstillägg samt kallortstillägg och vissa vikariats-tillägg (9 och 15). I enlighet med överstyrelsens förslag bör medlen till utbildning av kyrkomusiker och kurser i yrkesvägledningsfrågor räknas ned (6).

Från anslaget Bidrag till driften av grundskolor m. m. bör medel utgå för ytterligare 31 särskilda arvodestjänster som handledare med förordnande tills vidare för tre år på grundskolans låg- eller mellanstadium. Jag är inte beredd att ta ställning till frågan om inrättande av särskilda ordinarie tjänster med beteckningen Up i övningsämnen på låg- och mellanstadierna. Tillräckliga erfarenheter föreligger ännu ej från den praktiska lärarutbildningsverksamheten. Jag avser däremot att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att medge att i kommun med större lärarhögskola del av undervisningsskyldighet för innehavare av särskild ordinarie tjänst i övningsämne försöksvis får förläggas till mellanstadium och lågstadium. Jag ämnar vidare föreslå Kungl. Maj:t att uppdra åt skolöverstyrelsen att redovisa erfarenheterna av lärarutbildningsverksamheten under budgetåret 1968/69 inom skolenheterna för försöks- och demonstrationsverksamhet i vad gäller den praktiska utbildningen av klasslärare i övningsämnena.

Genom beslut den 26 januari 1968 medgav Kungl. Maj:t att den som dels vid utgången av juni 1968 varit innehavare av extra ordinarie statlig lärartjänst vid folkskoleseminarium, vid lärarhögskolas övningsskola eller vid statens försöksskola i Linköping, dels förordnats till innehavare av den extra ordinarie statliga tjänsten

senast fr. o. m. början av höstterminen 1966, skulle få kvarstå i denna tjänst övergångsvis intill utgången av juni 1969. Jag har för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att förordna, att ifrågavarande extra ordinarie lärare skall kunna kvarstå i tjänst övergångsvis även under nästa budgetår.

Det är angeläget att utbildning av finsktalande lärare med sikte på behoven bland den numera ganska stora finsktalande folkgruppen i Sverige kommer till stånd. F. n. pågår efter medgivande av den finska regeringen viss rekrytering av lärare från Finland för att tillgodose dessa behov. Jag har ingen erinran mot vad överstyrelsen föreslagit i fråga om utbildningens uppläggning men anser att man beträffande verksamhetsformerna får pröva sig fram. Kostnaderna för utbildningen bör bestridas med de medel som står till Kungl. Maj:ts disposition under anslaget Särskilda lärarutbildningsåtgärder.

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 175 364 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om antalet intagningsplatser vid lärarhögskolorna,
- b) till *Lärarhögskolorna: Utbildningskostnader* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 175 364 000 kr.

F 2. Lärarhögskolorna: Materiel m. m.

1968/69 Anslag		6 915 000 ¹
1969/70 Förslag		8 010 000

¹ Anslaget Lärarhögskolorna: Materiel, böcker m. m.

Anslaget är fördelat på 16 anslagsposter. Anslagsposterna 1—15 upptar belopp som fördelats på de femton lärarhögskolorna och utbetalas till dessa av vederbörande länsstyrelser. Dessa poster, som rymmer medel till expenser och löpande förbrukning m. m. för klasslärar-, ämneslärar- och speciallärarutbildning samt försöks- och demonstrationsverksamhet, uppgår för budgetåret 1968/69 till sammanlagt 4 650 000 kr. Under anslagsposten 16. Viss utrustning m. m., som utbetalas av skolöverstyrelsen, har för budgetåret 1968/69 beräknats sammanlagt 2 265 000 kr. till materiel för centralplanerad ITV-programproduktion m. m. och till ersättningsanskaffning och nyanskaffning av dels möbler och inventarier, dels undervisningsmateriel.

Skolöverstyrelsen

För innevarande budgetår anvisat belopp till expenser, löpande förbrukning, materiel för ITV-programproduktion m. m. samt till ersättningsanskaffning och nyanskaffning av dels möbler och inventarier, dels undervisningsmateriel bör enligt överstyrelsen räknas upp för budgetåret 1969/70. Medelsbehovet till expenser m. m. beräknas således stiga bl. a. beroende på att antalet lärarkandidater ökar med över 20 %. Vidare föreslås att medel skall utgå för inköp av läroplaner till de studerande. (+ 2 451 000 kr.)

Under anslaget Inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m. har i gällande utrustningsplan kostnadsramar (delramar) upptagits för vissa ändamål vid lärarhögskolorna. *Utrustningsnämnden för universitet och högskolor* har i samråd med skolöverstyrelsen upprättat förslag till höjda kostnadsramar (delramar) för dessa ändamål under nämnda anslag. Utrustningsplaneringen har redovisats av skolöverstyrelsen i anslagsframställningarna för budgetåren 1968/69 och 1969/70.

Objekt	Nuvarande kostnadsram (delram)	Föreslagen ökning	Ny kostnadsram (delram)
AV- och laboratoriemateriel m. m.	1 300 000	+ 750 000	2 050 000
Intern television m. m.	600 000	+ 735 000	1 335 000
Inlärningsstudior	600 000	+1 015 000	1 615 000

Föredraganden

Med hänsyn till att antalet lärarkandidater i utbildningsorganisationen ökar bör anslagsposterna till expenser och förbrukningsmateriel m. m. räknas upp med 20 %. Till viss utrustning m. m. bör för nästa budgetår beräknas sammanlagt 2 430 000 kr. Jag beräknar inte medel till inköp av läroplaner till de studerande.

Jag avser att i annat sammanhang anmäla frågan om särskild proposition angående bl. a. anslag för nästa budgetår till inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m. Jag räknar med att i utrustningsplanen för nästa budgetår bör föras upp kostnadsramar (delramar) av 2,4 milj. kr. och 750 000 kr. till resp. AV- och laboratoriemateriel m. m. och till intern television m. m., vilket innebär en höjning av dessa ramar med resp. 1,1 milj. kr. och 150 000 kr. Dessa beräkningar utgår från att det tills vidare inte skall produceras ITV-program vid de mindre lärarhögskolorna. Jag anser, att kostnadsramen till inlärningsstudior skall föras upp med oförändrat belopp, dvs. med 600 000 kr.

I anslagsframställningen för budgetåret 1968/69 gjorde skolöverstyrelsen en bedömning av utrustningsbehoven för lärarhögskolorna i anledning av lärarutbildningsreformen. Medelsbehovet förutsattes därvid bli fördelat på en treårsperiod. Jag avser föreslå Kungl. Maj:t att uppdra åt överstyrelsen att i anslagsframställningen för budgetåret 1970/71 dels redovisa den totala utrustningskostnaden för undervisningsmateriel m. m. och för möbler, inventarier m. m. i anledning av reformen, dels ange i vilken utsträckning utrustning inköpts eller kan inköpas för medel som anvisats för budgetåren 1968/69 och 1969/70. Jag avser vidare föreslå Kungl. Maj:t att uppdra åt utrustningsnämnden för universitet och högskolor att inför budgetåret 1970/71 avge förslag till definitiva kostnadsramar för berörda anslagsposter i samråd med skolöverstyrelsen.

I enlighet med vad jag anfört bör förevarande anslag höjas med 1 095 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lärarhögskolorna: Materiel m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 8 010 000 kr.

F 3. Folkskoleseminarierna: Utbildningskostnader1968/69 Anslag 8 622 000¹

1969/70 Förslag 8 408 000

¹ Anslagen Folkskoleseminarierna: Avlöningar och Folkskoleseminarierna: Omkostnader

Folkskoleseminarium finns under budgetåret 1969/70 i Haparanda, Landskrona, Skara och Strängnäs samt i Göteborg. Enligt beslut av 1967 års riksdag (prop. 1967: 4, SU 51, rskr 143) skall folkskoleseminariet i Göteborg upphöra med utgången av juni 1970. Bestämmelser om verksamheten vid folkskoleseminarium återfinns i stadgan den 30 juni 1958 (nr 427) för folkskoleseminarierna (senast ändrad 1968: 315). Utbildningen av småskollärare vid folkskoleseminarium är treårig och bygger på grundskolan.

	1968/69	Beräknad Skolöver- styrelsen	ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	139	— 32	— 32
Övrig personal	28	— 9	— 9
	167	— 41	— 41
<i>Anslag</i>			
<i>Utgifter</i>			
Avlöningar till tjänstemän	7 740 000	— 1 678 200	— 1 678 200
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation..	—	+ 1 919 000	+ 1 919 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70..		— 525 000	— 525 000
Arvoden och särskilda ersättningar	40 000	— 1 800	— 1 800
Sjukvård m. m.	13 000	of.	of.
Reseersättningar åt tjänstemän	8 000	+ 12 000	+ 12 000
Reseersättningar åt lärarkandidater	55 000	— 22 000	— 22 000
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror	—	+ 308 000	+ 390 000
b) Bränsle, lyse, vatten	190 000	— 70 000	— 70 000
c) Städning och renhållning	415 000	— 195 000	— 195 000
d) Övriga expenser	110 000	— 25 000	— 25 000
Bidrag till studie- och idrottsutfärder	4 600	+ 6 500	of.
Skötsel av trädgårdar	25 000	— 7 000	— 7 000
Särskilda kurser och föreläsningar m. m.	25 000	— 11 000	— 11 000
Underhåll och förnyelse av inventarierna i lärarkandidaternas bostadsrum vid folkskoleseminariet i Haparanda	600	of.	of.
	8 626 200	— 239 500	— 214 000
<i>Uppbördsmedel</i>			
Upplåtelse av lokaler, ersättning för lyse	3 600	— 800	— 800
Inkomst av trädgårdarna	—	+ 300	+ 300
Lärarkandidatavgifter till underhåll och förnyelse av inventarierna i lärarkandidaternas bostadsrum vid folkskoleseminariet i Haparanda	600	of.	of.
Nettoutgift	8 622 000	— 289 000	— 213 500
Avrundat			— 214 000

Skolöverstyrelsen

I skrivelse den 4 september 1968 har överstyrelsen föreslagit att folkskoleseminarierna i Haparanda och Strängnäs skall upphöra med utgången av juni 1971,

folkskoleseminariet i Landskrona med utgången av juni 1972 och folkskoleseminariet i Skara med utgången av juni 1973. Intagning för budgetåret 1969/70 föreslås äga rum endast vid folkskoleseminarierna i Landskrona och Skara. Antalet intagningsplatser blir sammanlagt 144. Överstyrelsens förslag till avveckling framgår av följande tablå över antalet undervisningsavdelningar om 24 elever på de olika seminarieorterna.

Folkskoleseminariet i	Läsår			
	1969/70	1970/71	1971/72	1972/73
Haparanda	2	1	—	—
Landskrona	8	6	3	—
Skara	8	9	6	3
Strängnäs	5	3	—	—
	23	19	9	3

För löne- och prisomräkning m. m. beräknar överstyrelsen för budgetåret 1969/70 2 831 400 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 2 227 000 kr. Anslagsförändringarna i övrigt föränleds huvudsakligen av föreslagen organisationsminskning.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har i skrivelse den 18 oktober framhållit, att avvecklingen av folkskoleseminariet i Haparanda är en fråga av väsentlig näringspolitisk betydelse för Haparanda-regionen. I ett läge, då näringspolitiska satsningar av betydande omfattning görs inom regionen, skulle det enligt länsstyrelsens uppfattning vara olyckligt om åtgärder vidtas som har sysselsättningsminskande effekt.

Kollegiet vid folkskoleseminariet i Strängnäs har inkommit med en skrift, vari kollegiet uttalar oro för de konsekvenser i personalhänseende som en avveckling av seminariet fr. o. m. den 1 juli 1969 skulle medföra.

Föredraganden

Skolöverstyrelsen har föreslagit att folkskoleseminarierna i Haparanda och Strängnäs skall upphöra med utgången av juni 1971. Folkskoleseminariet i Strängnäs bör som överstyrelsen föreslagit avvecklas med början läsåret 1969/70. Jag har inhämtat att frågan om placering av övertalig personal efter den 1 juli 1969 skall kunna lösas på ett i stort sett tillfredsställande sätt. Avvecklingen av folkskoleseminariet i Haparanda bör däremot av flera skäl anstå ett år. Seminariet bör således avvecklas med början läsåret 1970/71 och upphöra med utgången av juni 1972. Beträffande frågan om utbildning av lärare för den finsktalande befolkningen i Sverige får jag hänvisa till vad jag anför under anslagen Lärarhögskolorna: Utbildningskostnader och Särskilda lärarutbildningsåtgärder.

Skolöverstyrelsen har vidare föreslagit att seminariet i Landskrona avvecklas med början 1970/71 och seminariet i Skara med början läsåret 1971/72. De avses upphöra med utgången av juni 1972 resp. juni 1973. Jag ansluter mig till vad överstyrelsen föreslagit. Det ankommer på överstyrelsen att pröva med avvecklingen sammanhängande frågor om personalens framtida placering.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- a) besluta att folkskoleseminariet i Strängnäs skall avvecklas med början läsåret 1969/70,
- b) besluta att folkskoleseminarierna i Haparanda och Landskrona skall avvecklas med början läsåret 1970/71,
- c) besluta att folkskoleseminariet i Skara skall avvecklas med början läsåret 1971/72,
- d) bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om antalet intagningsklasser vid folkskoleseminarierna,
- e) till *Folkskoleseminarierna: Utbildningskostnader* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 8 408 000 kr.

F 4. Folkskoleseminarierna: Materiel m. m.

1968/69 Anslag	380 000 ¹
1969/70 Förslag	230 000

¹ Anslaget Folkskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m.

Skolöverstyrelsen

På grund av föreslagen minskning av folkskoleseminarieorganisationen bör anslaget minskas med 150 000 kr. Samtidigt bör emellertid medelstilldelningen per klass höjas med 1 800 kr. till 11 800 kr., vilket föranleder en ökning av medelsbehovet med 42 000 kr. Överstyrelsen föreslår, att anslaget förs upp med 272 000 kr. (— 108 000 kr.).

Föredraganden

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Folkskoleseminarierna: Materiel m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 230 000 kr.

F 5. Förskoleseminarierna: Utbildningskostnader1967/68 Utgift 9 160 858¹1968/69 Anslag 9 230 000¹

1969/70 Förslag 16 669 000

¹ Anslagen Förskoleseminarierna: Avlöningar och Förskoleseminarierna: Omkostnader

Förskoleseminarium finns i Borås, Gävle, Göteborg, Jönköping, Luleå, Malmö, Norrköping, Solna, Stockholm, Södertälje, Umeå, Uppsala, Västerås och Örebro. Bestämmelser för verksamheten vid förskoleseminarium återfinns i Kungl. Maj:ts bestämmelser den 29 april 1964 rörande förskoleseminarierna (senast ändrade 28 juni 1968). Utbildningen vid förskoleseminarium är tvåårig.

	1968/69	Beräknad Skolöver- styrelsen	ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	130	+20	+20
Övrig personal	38	+ 1	+ 1
	168	+21	+21
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	8 255 000	+3 187 100	+2 621 100
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation	—	+2 252 000	+2 252 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 373 000	+ 259 000
Arvoden och särskilda ersättningar	30 000	+ 7 900	+ 7 900
Sjukvård m. m.	9 000	+ 3 000	+ 3 000
Reseersättningar åt tjänstemän	35 000	+ 30 000	+ 30 000
Reseersättningar åt lärarkandidater	43 000	+ 10 000	+ 10 000
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror	—	+2 180 000	+2 180 000
b) Bränsle, lyse, vatten	136 000	of.	of.
c) Städning och renhållning	351 000	+ 25 000	+ 25 000
d) Övriga expenser	318 000	+ 51 000	+ 51 000
Studieutfärder	42 000	+ 11 000	of.
Skötsel av trädgårdar	11 000	of.	of.
	9 230 000	+8 130 000	+7 439 000

Skolöverstyrelsen

Den 1 januari 1968 fanns i daghem 19 000 platser, i lekskolor 31 800 platser och i fritidshem 4 200 platser. Behovet av förskollärare är beroende av takten för kommunernas utbyggnad av barnstugeverksamheten m. m. under den närmaste femårsperioden. Med utgångspunkt i det antal platser, som den 1 januari 1973 beräknas finnas i daghem, lekskolor och fritidshem, och det framräknade behovet av förskollärare med heltidstjänst vid samma tidpunkt jämförd med det framräknade antalet aktiva förskollärare och den beräknade graden av yrkesverksamhet hos de förskollärare som examineras föreslår överstyrelsen, att nuvarande intagningskapacitet vid förskoleseminarierna om 1 260 platser ökas med 150 intagningsplatser för budgetåret 1969/70. Även för de följande budgetåren räknar överstyrelsen med ökning av intagningskapaciteten.

Överstyrelsens förslag i övrigt innebär i korthet.

1. Löne- och prisomräkning m. m. 6 037 500 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 4 432 000 kr.

2. Med anledning av föreslagen ökad intagningskapacitet beräknas ytterligare medel till lärarkostnader m. m. (+ 648 500 kr.).

3. 150 nya intagningsplatser beslöts för budgetåret 1968/69, vilket medför ett större antal klasser i årskurs 2 under nästa budgetår (+ 648 500 kr.).

4. Överstyrelsen föreslår ytterligare medel för undervisning i röst- och talvård samt i musik och i frivillig instrumentalmusik (+ 610 100 kr.).

5. Enligt överstyrelsen bör i närheten av förskoleseminariet i Stockholm en lämplig barnstuga ställas till förfogande för försöks- och demonstrationsverksamhet. Medel beräknas för vissa kostnader i samband med den föreslagna verksamheten (+ 86 100 kr.).

Föredraganden

Platsantalet i daghem och fritidshem beräknas i år vara mer än dubbelt så stort som år 1965. Enligt kommunernas planer kan man räkna med ett årligt plats-tillskott på omkring 9 000 platser. Den snabba utbyggnaden av barnstugeverksamheten har gett anledning till en kraftig ökning av förskoleseminariernas intagningskapacitet. Innevarande budgetår har förskoleseminarierna 1 260 intagningsplatser. Jag förordar, att antalet intagningsplatser vid förskoleseminarierna ökas till 1 410 under nästa budgetår.

Jag beräknar medel i enlighet med överstyrelsens förslag för lärarkostnader i anledning av ökat antal klasser i årskurs 1 och 2 (2 och 3). Jag är däremot inte beredd att föreslå extra medel för undervisning i röst- och talvård samt i musik och i frivillig instrumentalmusik (4).

Förslaget om försöks- och demonstrationsverksamhet vid en barnstuga i Stockholm syftar till att skapa förutsättningar för ett utvecklingsarbete med inriktning på förskolestadiet. Detta utvecklingsarbete bör, efter överenskommelse med vederbörande kommunala organ, kunna knytas till en barnstuga och ledas av den pedagogiska institutionen vid lärarhögskolan i Stockholm, närmast barnpsykologiska forskningsinstitutet, i nära samverkan med förskoleseminariet i samma stad. Kostnaderna för verksamheten bör bestridas ur anslaget Pedagogiskt utvecklingsarbete inom skolväsendet. Medel härför har inräknats i detta anslag för budgetåret 1969/70.

Under hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

till *Förskoleseminarierna: Utbildningskostnader* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 16 669 000 kr.

F 6. Förskoleseminarierna: Materiel m. m.

1967/68 Utgift	890 991 ¹	Reservation	4 699
1968/69 Anslag	560 000 ¹		
1969/70 Förslag	945 000		

¹ Anslaget Förskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m.

Skolöverstyrelsen

1. För löpande förbrukning föreslås oförändrat 2 500 kr. för klass. Medelsbehovet för ändamålet beräknas under beaktande av ökat klassantal till 225 000 kr. (+ 25 000 kr.).

2. Till ersättningsanskaffning av materiel utgår för budgetåret 1968/69 100 000 kr. För budgetåret 1969/70 beräknas ett medelsbehov av 150 000 kr. (+ 50 000 kr.).

3. För varje ny klass beräknar skolöverstyrelsen oavsett årskurs 12 000 kr. för engångsanskaffningar, dvs. sammanlagt 120 000 kr., vilket föranleder ett ökat medelsbehov av 60 000 kr. För inredning och utrustning av lokaler m. m. beräknas 700 000 kr., vilket innebär en ökning av medelsbehovet med 500 000 kr. Vidare föreslås medel till ITV-utrustning. (+ 1 160 000 kr.)

Föredraganden

För löpande förbrukning beräknar jag i likhet med skolöverstyrelsen 225 000 kr. Till ersättningsanskaffning föreslår jag ett oförändrat belopp av 100 000 kr. Jag beräknar vidare till engångsanskaffning på grund av ökat antal klasser i utbildningsorganisationen 120 000 kr. och till inredning och utrustning av lokaler 500 000 kr. Jag beräknar inte medel till ITV-utrustning för nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Förskoleseminarierna: Materiel m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 945 000 kr.

F 7. Gymnastik- och idrottshögskolorna: Utbildningskostnader

1968/69 Anslag	4 143 000 ¹
1969/70 Förslag	5 938 000

¹ Anslagen Gymnastik- och idrottshögskolorna: Avlöningar och Gymnastik- och idrottshögskolorna: Omkostnader

Gymnastik- och idrottshögskola finns i Stockholm och Örebro. Bestämmelser för verksamheten återfinns i stadgan den 25 maj 1967 (nr 273) för gymnastik- och idrottshögskolorna (senast ändrad 1968: 138). Utbildningen på gymnastik-

lärarlinje och idrottslärarlinje omfattar två år. Den senare linjen finns endast i Stockholm. Ledningen av högskolorna utövas av styrelsen för gymnastik- och idrottshögskolorna.

	1968/69	Beräknad Styrelsen	ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	44	+1	of.
Övrig personal	24	+2	+1
	68	+3	+1
<i>Anslag</i>			
<i>Utgifter</i>			
Avlöningar till tjänstemän	3 338 000	+ 344 000	+ 286 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation..	—	+ 832 000	+ 832 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70..		+ 17 000	+ 4 000
Arvoden och särskilda ersättningar	11 000	— 1 000	— 1 000
Sjukvård m. m.	2 600	+ 1 000	+ 1 000
Reseersättningar åt tjänstemän m. fl.	73 100	+ 10 500	+ 8 000
Reseersättningar åt lärarkandidater	310 500	+ 5 000	+ 5 000
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror	—	+ 655 000	+ 655 000
b) Bränsle, lyse, vatten	144 700	of.	of.
c) Städning och renhållning	178 600	of.	of.
d) Övriga expenser	78 500	+ 7 000	+ 7 000
därav engångsutgifter		+5 000	+5 000
Lokaler m. m. för viss undervisning i idrott och gymnastik	14 000	— 1 500	— 1 500
	4 151 000	+1 869 000	+1 795 500
<i>Uppbördsmedel</i>			
Lokalhyror m. m.	8 000	of.	of.
	4 143 000	+1 869 000	+1 795 500
Avrundat		+1 871 000	+1 795 000

Styrelsen för gymnastik- och idrottshögskolorna

Styrelsen räknar för budgetåret 1969/70 med oförändrad intagning, dvs. 200 intagningsplatser på gymnastiklärarlinje och 25 intagningsplatser på idrottslärarlinje. Den för docent P. O. Åstrand personliga laboraturen i fysiologi, särskilt kroppsövningarnas fysiologi, föreslås omvandlad till ordinarie tjänst. Förslag framförs vidare om att inrätta en laboratur i pedagogik med inriktning företrädesvis mot fysisk fostran. Innehavaren av tjänsten förutsätts bli placerad vid lärarhögskolan i Stockholm och bedriva forskning och undervisning vid såväl lärarhögskolan som gymnastik- och idrottshögskolan.

Styrelsens förslag i övrigt innebär i korthet.

1. Löne- och prisomräkning m. m. 1 777 600 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 1 487 000 kr.

2. Medel begärs till en ny tjänst som förste laboratorieassistent vid den fysiologiska institutionen vid högskolan i Stockholm (+ 33 948 kr.).

3. En tjänst som vaktmästare föreslås inrättad vid högskolan i Stockholm. Samtidigt förutsätts att vissa medel till vaktmästarhjälp dras in (+ 18 700 kr.).

4. Särskilda medel tas upp för utländska experter som avses undervisa på idrottslärlarlinje samt för tillfälliga föreläsare vid högskolan i Stockholm (+ 18 450 kr.).

5. Medlen till pianobeledsagning vid båda högskolorna bör räknas upp (+ 2 765 kr.).

6. För högskolan i Örebro begärs medel för assistenttimmar i pedagogik (+ 11 567 kr.).

7. Särskilda medel tas upp för såväl pedagogisk-administrativ som juridisk-administrativ hjälp åt rektor vid högskolan i Örebro (+ 7 872 kr.).

Föredraganden

Styrelsen har föreslagit att en särskild tjänst inrättas för pedagogisk-psykologisk forskning inom området fysisk fostran. Enligt min mening bör sådant utvecklingsarbete bekostas ur anslaget Pedagogiskt utvecklingsarbete inom skolväsendet. Skolöverstyrelsen bör i samråd med styrelsen för gymnastik- och idrottshögskolorna ta initiativ till och utforma ett utvecklingsarbete på ifrågavarande område.

Jag räknar inte nu med en omvandling av den personliga laboraturen i fysiologi, särskilt kroppsövningarnas fysiologi, till laboratur på ordinarie stat.

Jag beräknar medel till en ny tjänst som vaktmästare vid gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm i enlighet med styrelsens förslag (3). Till gymnastik- och idrottshögskolan i Örebro bör anvisas ett belopp om 3 000 kr. att användas till juridisk-administrativ hjälp för rektor (7). I övrigt är jag inte beredd att tillstyrka styrelsens förslag (2, 4, 5, 6).

Jag vill under detta anslag omnämna att Kungl. Maj:t den 8 november 1968 be-myndigat mig att tillkalla sakkunniga med uppdrag att utreda frågor rörande utbildning av lärare i s. k. övningsämnen m. m. De ämnen som omfattas av utredningsuppdraget är bl. a. teckning, gymnastik, trä- och metallslöjd, textilslöjd, hem-kunskap, barnavård, hushållsteknik, familjekunskap, konsumentkunskap och dra-matik samt bild- och formarbete vid lärarhögskola.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Gymnastik- och idrottshögskolorna: Utbildningskost-*
nader för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av
5 938 000 kr.

F 8. Gymnastik- och idrottshögskolorna: Materiel m. m.

1968/69 Anslag 225 000¹

1969/70 Förslag 225 000

¹ Anslaget Gymnastik- och idrottshögskolorna: Materiel, böcker m. m.

Styrelsen för gymnastik- och idrottshögskolorna

1. Till löpande förbrukning och till viss ersättningsanskaffning av materiel utgår för budgetåret 1968/69 190 000 kr., varav 51 000 kr. för institutionen för fysiologi vid högskolan i Stockholm. För samma budgetår anvisades därutöver för engångsändamål 35 000 kr. För budgetåret 1969/70 begärs för prisstegringar, reparation och underhåll av ITV-apparatur m. m. en uppräknig av medelsanvisningen till löpande förbrukning med 40 000 kr. samtidigt som nyssnämnda engångsanvisning förutsätts bortfalla. (+ 5 000 kr.)

2. Som engångsanvisning begärs för budgetåret 1969/70 särskilda medel för anskaffande av apparatur för institutionen för fysiologi vid högskolan i Stockholm. Enligt styrelsen erfordras ett årligt medelstillskott på 50 000 kr. under tre år (+ 50 000 kr.).

Föredraganden

Anslaget bör för nästa budgetår föras upp med oförändrat belopp. Eftersom det i anslaget för budgetåret 1968/69 ingick engångsanvisningar om sammanlagt 35 000 kr., innebär oförändrat anslag en ökning av medelsanvisningen till andra ändamål med 35 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Gymnastik- och idrottshögskolorna: Materiel m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 kr.

F 9. Seminarierna för huslig utbildning: Utbildningskostnader

1967/68 Utgift	9 743 858 ¹
1968/69 Anslag	11 555 000 ¹
1969/70 Förslag	16 500 000

¹ Anslagen Seminarierna för huslig utbildning: Avlöningar och Seminarierna för huslig utbildning: Omkostnader

Seminarium för huslig utbildning finns i Göteborg, Stockholm, Umeå och Uppsala. Bestämmelser för verksamheten vid seminarium för huslig utbildning återfinns i stadgan den 21 april 1961 (nr 433) för seminarierna för huslig utbildning (senast ändrad 1968: 316). Vid sådant seminarium utbildas barnavårdslärare, hushållslärare och textillärare på treårig linje. Vidare utbildas ekonomiföreståndare på tvåårig linje.

	1968/69	Beräknad Skolöver- styrelsen	ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	187	+1	of.
Övrig personal	36	+1	of.
	223	+2	of.
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	10 295 000	+ 906 000	+ 878 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation..	—	+2 560 000	+2 560 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70..		+ 10 000	+ 3 000
Arvoden och särskilda ersättningar	30 000	of.	of.
Sjukvård m. m.	12 500	of.	of.
Resersättningar	25 500	+ 8 000	+ 8 000
Ersättning åt studerande i samband med viss övningsundervisning och praktik	19 600	of.	of.
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror		+1 338 000	+1 450 000
b) Bränsle, lyse, vatten	219 000	of.	of.
c) Städning och renhållning	308 000	+ 15 000	+ 15 000
d) Övriga expenser	560 500	+ 32 000	+ 32 000
Bidrag till studieutfärder	11 000	+ 14 600	of.
Skötsel av trädgårdar	29 900	of.	of.
Särskilda kurser för fortbildning av lärare i storhushåll	44 000	of.	of.
	11 555 000	+4 883 600	+4 946 000
Avrundat		+4 884 000	+4 945 000

Skolöverstyrelsen

Överstyrelsen föreslår oförändrad intagning av studerande vid samtliga utbildningslinjer. Antalet intagningsplatser framgår av följande sammanställning.

Seminarium	Hushållslärlarlinje		Textillärlarlinje		Barnavårds- lärlarlinje 1 ³	Ekonomi- föreståndar- linje 1 ²
	Allmän gren 1 ³	Lanthushållsin- riktad gren 1 ³	Allmän gren 1 ³	Vävin- riktad gren 1 ³		
Göteborg	48	—	48	—	12	12
Stockholm	36	—	36	12	12	12
Umeå	36	—	36	—	12	—
Uppsala	24	30	36	—	12	24
	144	30	156	12	48	48

Överstyrelsens förslag i övrigt innebär i korthet.

1. Löne- och prisomräkning m. m. 4 777 700 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 3 898 000 kr.

2. För seminariet i Göteborg föreslås en ny ordinarie tjänst som lektor i psykologi och pedagogik med allmän metodik i stället för timlärare (+12 373 kr.).

3. Särskilda medel för en halvtidstjänst som handledare för utbildningen av barnavårdslärare begärs för vart och ett av seminarierna i Göteborg och Umeå (+ 16 722 kr.).

4. För skötsel av ITV-anläggning vid seminariet i Uppsala föreslås en deltidstjänst TV-tekniker (+ 8 277 kr.).

5. För skötsel av ITV-anläggning vid seminariet i Göteborg föreslås en halvtidstjänst som TV-tekniker. Från kostnaden för denna tjänst bör dras tjänstgöringstillägg om 11 520 kr. för sammanlagt 960 auskultationstimmar, som beräknas bli ersatta av ITV-program (+ 2 952 kr.).

6. För fastighetsskötsel vid seminarierna i Umeå och Uppsala begärs ytterligare medel (+ 6 150 kr.).

7. För vissa studerande som utan föregående lärarutbildning genomgått textillinjen vid Nordiska hushållshögskolan föreslås särskilda undervisningsanordningar, så att de kan få en avkortad utbildning vid seminarium för huslig utbildning (+ 6 765 kr.).

Föredraganden

Mot skolöverstyrelsens förslag angående intagning vid seminarierna för huslig utbildning för budgetåret 1969/70 har jag ingen erinran. Det bör finnas sammanlagt 438 intagningsplatser vid seminariernas olika linjer under nästa budgetår.

Jag beräknar medel för en ordinarie tjänst som lektor i psykologi och pedagogik med allmän metodik vid seminariet i Göteborg (2). Jag är däremot inte beredd att föreslå medel till halvtidstjänster som handledare och till personalkostnader för ITV-anläggning m. m. Vad gäller frågan om produktion av ITV-program vid seminariet för huslig utbildning i Göteborg hänvisar jag till vad jag kommer att föreslå under nästföljande anslagspunkt. (3, 4 och 5) Medel bör anvisas till fastighetsskötsel vid seminarierna i Umeå och Uppsala i enlighet med överstyrelsens förslag (6).

Styrelsen för Nordiska hushållshögskolan har anhållit att förkortad textillärarytbildning vid seminarium för huslig utbildning i vissa fall skall anordnas för den, som genomgått hushållshögskolans textillinje före seminarieutbildningen. En sådan utbildning vid textillärlinje bör kunna komma till stånd inom ramen för tillgängliga medel (7).

Jag vill erinra om vad jag i det föregående — vid min anmälan av anslaget Gymnastik- och idrottshögskolorna: Utbildningskostnader — anfört om en utredning om utbildning av lärare i s. k. övningsämnen m. m.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Seminarierna för huslig utbildning: Utbildningskostnader* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 16 500 000 kr.

F 10. Seminarierna för huslig utbildning: Materiel m. m.

1967/68 Utgift		297 616 ¹	Reservation		1 097
1968/69 Anslag		346 000 ¹			
1969/70 Förslag		360 000			

¹ Anslaget Seminarierna för huslig utbildning: Materiel, böcker m. m.

Skolöverstyrelsen

1. Till löpande förbrukning och viss ersättningsanskaffning utgår för budgetåret 1968/69 346 000 kr. Detta belopp bör räknas upp på grund av prisstegringar m. m. (+ 50 000 kr.).

2. Som engångsanvisning begärs medel till dels böcker vid seminariet i Göteborg, dels ITV-utrustning vid seminarierna i Stockholm och Umeå, dels viss storköksapparatur m. m. (+ 80 000 kr.).

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor har i skrivelser den 4 oktober och 5 november 1968 hemställt om medgivande att anskaffa en anläggning för intern TV-verksamhet med anlitande av den i gällande utrustningsplan för universitet, högskolor m. m. intagna kostnadsramen (delramen) av 1 015 000 kr. för seminariet för huslig utbildning i Göteborg. Nämnden föreslår vidare att kostnadsramen betecknas som definitiv fr. o. m. budgetåret 1969/70.

Föredraganden

Jag förordar, att förevarande anslag räknas upp med 14 000 kr. och att det förs upp med sammanlagt 360 000 kr för nästa budgetår.

Jag vill i detta sammanhang meddela att skolöverstyrelsen i särskild framställning hemställt om en medelsanvisning av 2,4 milj. kr. under detta anslag för planerade nya lokaler för seminariet för huslig utbildning i Stockholm. Jag avser att behandla denna fråga vid min anmälan av särskild proposition angående bl. a. anslag för nästa budgetår till inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.

Skolöverstyrelsen och utrustningsnämnden för universitet och högskolor har tagit upp frågan om produktion av interna TV-program vid seminarierna för huslig utbildning och förslag har framlagts om anskaffning av en anläggning för intern TV vid seminariet i Göteborg. Jag anser att seminariet i Göteborg i fråga om inspelning av TV-program bör samverka med lärarhögskolan i staden på så sätt, att seminariet vid inspelningar som kan göras i studio får använda lärarhögskolans inspelningsstudio och i övriga fall lärarhögskolans transportabla inspelningsapparatur. Seminariet bör därför endast förses med videobandspelare och övrig apparatur, som behövs för att återge producerade program.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Seminarierna för huslig utbildning: Materiel m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 360 000 kr.

F 11. Slöjdlärarseminariet: Utbildningskostnader

1967/68 Utgift	820 848 ¹
1968/69 Anslag	865 000 ¹
1969/70 Förslag	1 208 000

¹ Anslagen Slöjdlärarseminariet: Avlöningar och Slöjdlärarseminariet: Omkostnader.

Slöjdlärarseminariet, som är beläget i Linköping, har till ändamål att utbilda lärare i trä- och metallslöjd. Bestämmelser för verksamheten vid seminariet återfinns i stadgan den 3 juni 1960 (nr 511) för slöjdlärarseminariet (senast ändrad 1968: 317). Utbildningen vid seminariet är ettårig.

	1968/69	Beräknad Skolöver- styrelsen	ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	12	of.	of.
Övrig personal	3,5	of.	of.
	15,5	of.	of.
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	774 000	+ 54 000	+ 54 000
Lönekostnadspålägg för befintlig organisation	—	+190 000	+190 000
Sjukvård m. m.	1 400	of.	of.
Reseersättningar	4 400	of.	of.
Ersättning åt lärarkandidater i samband med viss övningsundervisning	7 100	of.	of.
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror	—	+ 94 000	+ 95 000
b) Bränsle, lyse, vatten	28 000	of.	of.
c) Städning och renhållning	28 400	+ 2 200	+ 2 200
d) Övriga expenser	19 600	+ 1 500	+ 1 500
Bidrag till studiefärdar	2 100	+ 300	of.
	865 000	+342 000	+342 700
Avrundat			+343 000

Skolöverstyrelsen

Överstyrelsen räknar för budgetåret 1969/70 med oförändrad intagning, dvs. 120 intagningsplatser.

För löne- och prisomräkning m. m. bör beräknas 340 200 kr., varav för löne-kostnadspålägg och lokalhyror 284 000 kr.

Föredraganden

Jag vill erinra om vad jag i det föregående — vid min anmälan av anslaget Gymnastik- och idrottshögskolorna: Utbildningskostnader — anförte om en utredning om utbildning av lärare i s. k. övningsämnena m. m.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Slöjdlärarseminariet: Utbildningskostnader* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 1 208 000 kr.

F 12. Slöjdlärarseminariet: Materiel m. m.

1967/68 Utgift	47 000 ¹	Reservation	—
1968/69 Anslag	53 000 ¹		
1969/70 Förslag	56 000		

¹ Anslaget Slöjdlärarseminariet: Materiel, böcker m. m.

Skolöverstyrelsen

Anslaget bör höjas till 56 000 kr. (+ 3 000 kr.).

Föredraganden

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Slöjdlärarseminariet: Materiel m. m.* för budgetåret
1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 56 000 kr.

F 13. Yrkespedagogiska instituten

1967/68 Utgift	8 075 808
1968/69 Anslag	7 700 000
1969/70 Förslag	8 423 000

Yrkespedagogiskt institut finns i Göteborg, Linköping, Malmö, Solna, Sundsvall och Umeå. Utbildningen vid yrkespedagogiskt institut omfattar som regel en eller två terminer. Vid instituten utbildas bl. a. yrkeslärare för industrins och hantverkets områden, vissa lärare i värdeyrken, lärare i handelsyrken, vissa lärare i tekniska och merkantila läroämnen samt lärare i administrativ och teknisk databehandling. Vidare sker fortbildning av yrkeslärare i specialklass.

	1968/69	Beräknad Skolöver- styrelsen	ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	75	of.	—4
Övrig personal	20	of.	—1
	95	of.	—5
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	7 000 000	+ 347 000	— 900 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation..	—	+1 682 000	+1 038 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70..		+ 9 000	— 190 000
Sjukvård m. m.	5 000	of.	of.
Reseersättningar	35 000	+ 40 000	+ 35 000
Bränsle, lyse, vatten	30 000	of.	of.
Städning och renhållning	140 000	of.	of.
Materiel m. m.	490 000	+ 60 000	of.
Beräknade lokalhyror	—	+ 740 000	+ 740 000
	7 700 000	+2 878 000	+ 723 000

Skolöverstyrelsen

Överstyrelsen framhåller, att säkra prognoser alltså saknas för bedömning av behovet av de lärarkategorier som utbildas vid de yrkespedagogiska instituten, och föreslår oförändrat antal intagningsplatser. Antalet platser framgår av följande sammanställning, där även utbildningstiden för de olika kurserna finns angiven inom parentes.

Yrkeslärare för industrins och hantverkets områden (33 veckor)	480
Vissa lärare i vårdyrken (19 veckor)	100
Lärare i handelsyrken m. m. (15 veckor)	100
Lärare i tekniska läroämnen (vidareutbildning om 2 terminer för gymnasieingenjörer)	110
Lärare i merkantila läroämnen (vidareutbildning om 2 terminer för gymnasieekonomerna)	85
Lärare i administrativ databehandling (2 terminer)	24
Lärare i teknisk databehandling (2 terminer)	15
Yrkeslärare i specialklass m. m. (1 termin)	100

Härtill kommer dels ämnesinriktad vidareutbildning i form av korrespondensundervisning för omkring 30 gymnasieingenjörer och omkring 30 gymnasieekonomerna, dels utbildning av instruktörer för näringsliv och förvaltning för högst 200 000 kr.

Överstyrelsens förslag i övrigt innebär.

1. Löne- och prisomräkning m. m. 2 730 000 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 2 422 000 kr.

2. Överstyrelsen föreslår, att en kurs för flyginstruktörer med tolv deltagare får försöksvis anordnas under budgetåret 1969/70. Kursen förutsätts få en längd av 6 veckor. Den har av överstyrelsen i samråd med luftfartsverket kostnadsberäknats till ca 113 000 kr., varav 39 000 kr. utgör avlöningskostnader, 5 000 kr. kostnader för resor och traktamenten till medverkande personal, 60 000 kr. kostnader för flygplanshyra, lokalhyra m. m. och 9 000 kr. lönekostnadspålägg (+ 113 000 kr.).

Svenska facklärarförbundet har i en promemoria framfört synpunkter beträffande bl. a. utbildningen av lärare för yrkesundervisningen. Med utgången av läsåret 1971/72 kommer det inte att finnas behov att nyrekrytera lärare i yrkesämnena för grundskolan. Facklärarförbundet föreslår därför att endast i tjänst varande yrkeslärare inom de yrkesområden, som finns representerade i grundskolan, tas in till utbildning vid yrkespedagogiskt institut under de närmaste åren. För att övergångstidens problem skall kunna minskas är det vidare enligt samma förbund önskvärt att skolmyndigheterna iakttagit restriktivitet i fråga om inrättande av nya tjänster för lärare i yrkesämnena vid grundskola. Vad förbundet anfört om lärare i yrkesämnena anses i tillämpliga delar gälla även för sådana blivande lärare

i läroämnena, vilkas utbildningsbakgrund är handelsgymnasieexamen eller ingenjörsexamen vid tekniskt gymnasium.

Föredraganden

De båda skolreformer som beslutats vid 1968 års riksdag, dvs. översynen av grundskolans läroplan och reformeringen av det frivilliga skolväsendet, påverkar bl. a. totalbehovet av lärare och behovet i fråga om skilda lärarkategorier. Förändringarna beror till huvudsaklig del på det tillvalssystem som nu skall införas för grundskolans högstadium och den nya utformningen av yrkesutbildningen. Det är, bl. a. med hänsyn till det omfattande läroplans- och planeringsarbete som återstår, särskilt svårt att överblicka konsekvenserna i fråga om behovet av lärare i yrkesämnen, dvs. den lärargrupp som under förevarande anslag är den kvantitativt sett mest betydande. Mot denna bakgrund och med hänsyn till att anspråken på de yrkespedagogiska institutens kapacitet för utbildning av yrkeslärare varit lägre än som tidigare beräknats förordar jag att medel anvisas för en intagning av yrkeslärare som i stort sett svarar mot nu utnyttjad kapacitet.

I fråga om övriga kategorier av blivande lärare beräknar jag medel för 100 platser för lärare i vårdyrken, 50 platser för lärare i handelsyrken m. m., 40—60 platser för lärare i tekniska läroämnena, 40—60 platser för lärare i merkantila läroämnena, 24 platser för lärare i administrativ databehandling, 15 platser för lärare i teknisk databehandling och 100 platser för fortbildning av yrkeslärare i specialklass m. m. Jag beräknar vidare medel till viss ämnesinriktad vidareutbildning per korrespondens för blivande ämneslärare samt viss utbildning av instruktörer för näringsliv och förvaltning.

Överstyrelsen har föreslagit, att en kurs om sex veckor för tolv flyginstruktörer får anordnas under nästa budgetår. Kostnaden kan beräknas till ca 10 000 kr. per deltagare för en sådan kurs. Jag är inte beredd att beräkna medel till en kurs med föreliggande utformning.

Kungl. Maj:t har den 12 maj 1967 gett skolöverstyrelsen i uppdrag att efter samråd med statskontoret utreda formerna för hur de yrkespedagogiska instituten skall inlemmas i lärarhögskolororganisationen. I prop. 1968: 140 har departementschefen uttalat att detta bör ske utan dröjsmål. Yrkespedagogiskt institut finns i Göteborg, Linköping, Malmö, Solna, Sundsvall och Umeå. Till utbildning vid institutet i Sundsvall har under senare år endast ett ringa antal lärare hänvisats. Med hänsyn härtill och till vad jag i det föregående räknat med beträffande den totala intagningskapaciteten vid instituten under nästa budgetår bör någon kursverksamhet inte anordnas i Sundsvall budgetåret 1969/70.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

till *Yrkespedagogiska instituten* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 8 423 000 kr.

F 14. Ersättning till deltagare i utbildning av lärare vid yrkesundervisningen

1967/68	Utgift		12 424 406
1968/69	Anslag		14 610 000
1969/70	Förslag		11 400 000

Från anslaget bekostas vissa ersättningar till deltagare i kurser som anordnas vid de yrkespedagogiska instituten.

Skolöverstyrelsen

Anslaget bör höjas till 15 520 000 kr. (+910 000 kr.).

Föredraganden

Under hänvisning till vad jag föreslagit under föregående anslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning till deltagare i utbildning av lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 11 400 000 kr.

F 15. Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor

1967/68	Utgift		9 702 703 ¹
1968/69	Anslag		9 233 000 ¹
1969/70	Förslag		10 967 000

¹ Anslagen Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor: Avlöningar och Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor: Omkostnader

Vid institutet anordnas kurser för utbildning av lärare i hälso- och sjukvård, avdelningssköterskekurser, anestesikurser, administrativa kurser samt viss fortbildning. För verksamheten gäller bestämmelser i brev den 11 november 1966 (ändrat den 29 november 1968).

De av riksdagen godtagna riktlinjerna för vidareutbildning av sjuksköterskor m. m. (prop. 1968: 66, SU 108, rskr 259) innebär bl. a., att institutet i fortsättning- en huvudsakligen skall svara för lärarutbildning och viss kursverksamhet i anslutning till denna. Övergångsvis förutsätts dock vissa uppgifter utanför lärarutbildningen ligga kvar hos institutet. Sålunda skall i mån av behov särskilda avdelnings- sköterskekurser och anestesikurser kunna anordnas i samma omfattning som hittills och på oförändrade villkor tills vidare t. o. m. budgetåret 1970/71. I erforderlig omfattning skall tills vidare även administrativa kurser kunna anordnas vid institutet.

Genom beslut den 17 juli 1968 har Kungl. Maj:t gett skolöverstyrelsen i uppdrag att skyndsamt utreda förutsättningarna för att organisatoriskt samordna den lärarutbildning som bedrivs vid de yrkespedagogiska instituten och lärarutbild-

ningen vid sjuksköterskeinstitutet. I beslutet har även erinrats om det åt överstyrelsen den 12 augusti 1967 lämnade uppdraget angående samordning av de yrkespedagogiska instituten och lärarhögskolorna.

Kungl. Maj:t har den 29 november 1968 meddelat beslut om anvisande av ytterligare medel till institutet för budgetåret 1968/69.

	1968/69	Beräknad Skolöver- styrelsen	ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Personal</i>			
Lednings- och lärarpersonal	30,0	of.	of.
Övrig personal	15,5	of.	of.
	45,5	of.	of.
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	3 426 000	+ 936 000	+ 816 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation..	—	+ 962 000	+ 962 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70..		+ 41 000	—
Arvoden och särskilda ersättningar	11 000	+ 9 000	+ 9 000
Sjukvård m. m. åt tjänstemän	1 000	+ 2 000	+ 2 000
Reseersättningar	31 000	+ 28 000	+ 28 000
Expenser			
a) Beräknade lokalhyror	—	+ 435 000	+ 435 000
b) Övriga expenser	159 000	+ 136 000	+ 130 000
Ersättning till vissa elever	5 538 000	— 438 000	— 678 000
Övriga utgifter			
a) Inköp och underhåll av undervisningsmate- riel m. m.	60 000	+ 30 000	+ 30 000
b) Diverse utgifter	7 000	of.	of.
	9 233 000	+2 141 000	+1 734 000

Den av skolöverstyrelsen föreslagna omfattningen av verksamheten nästa budgetår — utom såvitt gäller fortbildningskurser — jämförd med planerad verksamhet innevarande budgetår framgår av följande sammanställning.

	1968/69	Antal kurser Överstyrelsens förslag för 1969/70
Lärarkurser	12	+1
Administrativa kurser	3 ¹	of.
Avdelningssköterskekurser	13	of.
Kurs för sjuksköterskor-husmödrar vid sjuk- stugor m. m.	1	—1
Anestesikurser	4	of.
Yrkeslärarkurser	2	—2
Kompletteringskurser för yrkeslärare	2	+1

¹ Enligt beslut den 29 november 1968 får ytterligare en administrativ kurs påbörjas under våren 1969.

Skolöverstyrelsen

1. Skolöverstyrelsen föreslår med hänsyn bl. a. till vissa inom överstyrelsen hösten 1967 utförda tillgångs- och behovsberäkningar rörande sjukvårdslärare att lä-

rarutbildningen vid institutet under budgetåret 1969/70 får ökad omfattning i vad gäller lärarkurser om tre terminer och kompletteringskurser för vårdyrkeslärare men att däremot inga vårdyrkeslärarkurser om 19 veckor anordnas. Övriga längre kurser föreslås bli anordnade i oförändrad omfattning med undantag av kursen för sjuksköterskor-husmödrar vid sjukstugor.

2. Överstyrelsen räknar med att sjukvårdshuvudmännen inte i någon större utsträckning kan komma att anordna fortbildning under budgetåret 1969/70 och föreslår därför att ökade medel för fortbildning vid institutet anvisas (+ 120 000 kr.).

3. För att den praktiska utbildningen skall kunna planeras effektivare beräknar överstyrelsen medel för anordnande av konferenser med rektorer vid sjuksköterskeskolor samt sjukvårdsföreståndare vid lasarett (+ 25 000 kr.).

4. Överstyrelsen förordar att deltagare i lärarkurser, kompletteringskurser för yrkeslärare samt administrativa kurser får ersättning och traktamente vid resa till och från kurs vid institutet samt för erforderliga resor vid praktikanttjänstgöring enligt samma grunder som gäller för deltagare i yrkeslärarkurser vid de yrkespedagogiska instituten (+ 250 000 kr.).

5. Institutets avdelningar i Malmö, Göteborg, Umeå och Örebro behöver en avsevärd upprustning med sjukvårdsutensilier, anatomiska modeller, preparat, AV-apparater m. m. för att undervisningen skall kunna bedrivas ändamålsenligt. Även för verksamheten i Stockholm bör ytterligare upprustning ske. För budgetåret 1969/70 beräknar överstyrelsen i likhet med institutet medelsbehovet till 90 000 kr., vilket utgör ca 150 kr. per årselev (+ 30 000 kr.).

Föredraganden

Att bedöma vilken omfattning lärarutbildningen vid sjuksköterskeinstitutet bör ha är svårt med hänsyn bl. a. till att det inte föreligger några egentliga beräkningar om hur en reformering av det frivilliga skolväsendet enligt nyligen beslutade riktlinjer påverkar behovet av sjukvårdslärare. Stor ovisshet råder också i fråga om de utbildningsbehov som utvecklingen inom sjukvården för med sig. Som departementschefen framhöll i propositionen angående riktlinjer för det frivilliga skolväsendet (1968: 140, SU 195, rskr 404) ger dock tillgängligt material underlag för den allmänna bedömningen att behovet av lärare i vårdyrken torde komma att öka avsevärt. Det ankommer, såsom också framhölls i propositionen, på skolöverstyrelsen i samverkan med statistiska centralbyrån att göra beräkningar av lärarbehov och lärartillgång.

Beträffande lärarutbildningen under budgetåret 1969/70 ansluter jag mig till överstyrelsens förslag (1), vilket innebär att tretton nya lärarkurser om tre terminer och tre kompletteringskurser för vårdyrkeslärare anordnas under samma tid medan däremot några yrkeslärarkurser om 19 veckor inte avses komma till stånd. Även i fråga om övrig kursverksamhet under nästkommande budgetår utom fortbildningen ansluter jag mig till överstyrelsens bedömning (1).

Enligt den överenskommelse som träffats med företrädare för sjukvårds- och utbildningshuvudmännen i samband med framläggandet av förslag om vidareutbildning av sjuksköterskor m. m. (prop. 1968: 66 s. 82, SU 108, rskr 259) är fortbildningen av sjuksköterskor en uppgift för huvudmännen. Med hänsyn till de svårigheter som kan uppkomma för huvudmännen att i erforderlig omfattning starta sådan verksamhet förordar jag ett oförändrat belopp av 115 000 kr. till fortbildning vid institutet under budgetåret 1969/70 (2).

Jag beräknar arvode åt en sekreterare och en redogörare vid institutet i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 29 november 1968.

Överstyrelsens förslag om medel för konferenser med rektorer och sjukvårdsföreståndare tillstyrker jag (3).

Jag är ej beredd att förorda någon ändring av grunderna för ersättning åt elever (4).

Under personalförteckningen till det innevarande budgetår på riksstaten uppförda anslaget Statens sjuksköterskeskolor: Avlöningar finns uppförd en särskild övergångsstat för ordinarie personal vid de tidigare statliga sjuksköterskeskolorna i Norrköping och Göteborg, vilka kommunaliserats den 1 januari resp. den 1 juli 1968. Enligt förutnämnda överenskommelse i samband med propositionen om vidareutbildning av sjuksköterskor skall statens sjuksköterskeskola i Stockholm liksom barnmorskeläroanstalterna, centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor och statens distriktssköterskeskola övergå till kommunal eller landstingskommunal huvudman den 1 juli 1969. Frågan om tjänstgöring och om bestridande av kostnaderna efter nämnda tidpunkt för ordinarie lärare vid sistnämnda skolor ingår i de förhandlingar som förs mellan statens förhandlingsnämnd och sjukvårdshuvudmännen. Den personal vid skolorna, som kan komma att stå kvar på stat efter den 1 juli 1969, bör lämpligen redovisas under detta anslag.

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag en anslagshöjning av 1 734 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor*
för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 10 967 000 kr.

F 16. Särskilda lärarutbildningsåtgärder

1967/68 Utgift	2 878 944	Reservation	1 593 468
1968/69 Anslag	2 240 000		
1969/70 Förslag	2 530 000		

Skolöverstyrelsen

Överstyrelsens förslag till disposition av anslaget för budgetåret 1969/70 framgår av följande uppställning.

1. Vidareutbildningskurser för folkskollärare samt terminskurser i yrkesvägledning m. m.	2 130 000
2. Studiestipendier till folkskollärare och till vissa deltagare i av Hermods anordnade kurser	120 000
3. Kurser i teoretisk yrkesorientering för blivande lärare i samhällskunskap	38 000
4. Kurs för förskollärare	141 000
5. Kurs i yrkesvägledning för särskolans lärare	341 000
6. Andra särskilda lärarutbildningsåtgärder	678 000
	3 448 000

Den utbildningsverksamhet, som bekostas från ifrågavarande anslag, beräknas under budgetåret 1968/69 kosta 3 320 000 kr. Vid medelsberäkningen för budgetåret 1968/69 beaktades reservationen under anslaget. För budgetåret 1969/70 föreslås utbildningsverksamheten få i stort sett oförändrad omfattning. Då reservationen under anslaget beräknas vara förbrukad med utgången av juni 1969, föreslår överstyrelsen att anslaget räknas upp (+ 1 208 000 kr.).

Föredraganden

Vidareutbildning av folkskollärare för tjänst som ämneslärare på grundskolans högstadium har hittills bedrivits i olika former. De egentliga ämnesstudierna har haft formen av antingen särskilda terminskurser eller reguljära ettbetygskurser. Efter den 1 juli 1969 bör vidareutbildningen förenhetligas så, att den egentliga ämnesutbildningen sker genom utbildning enligt fordringarna för ett betyg i filosofisk examen. Under förevarande anslag beräknar jag därför såvitt gäller kurser för vidareutbildning av folkskollärare endast medel till biämneskurser och kurser i psykologi och pedagogik liksom till kurser i yrkesvägledning och teoretisk yrkesorientering. Studiestipendier till folkskollärare för akademiska studier i vissa ämnen bör tills vidare utgå oförändrade. Till andra särskilda lärarutbildningsåtgärder bör för nästa budgetår beräknas 500 000 kr. I övrigt har jag ingen erinran mot överstyrelsens förslag. Jag beräknar 460 000 kr. till lönekostnadspålägg för verksamhet, som bedrivs med medel under detta anslag.

Under hänvisning till vad jag anfört i det föregående under anslagspunkten Lärarhögskolorna: Utbildningskostnader räknar jag med att från förevarande anslag skall bestridas kostnader för anordnande av sommarkurser för sådana finsktalande förskollärare, småskollärare och folkskollärare, som skall undervisa finskspråkiga barn.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Särskilda lärarutbildningsåtgärder* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 2 530 000 kr.

F 17. Lärares fortbildning m. m.

1967/68 Utgift	22 691 397	Reservation	6 288 554
1968/69 Anslag	25 865 000		
1969/70 Förslag	31 621 000		

Ur förevarande anslag bekostas fortbildning av skolledare, lärare samt personal av olika kategorier för skolans elevvårdande verksamhet m. fl. Verksamheten bedrivs till större delen dels av lärarhögskolornas fortbildningsavdelningar, dels av länskolnämnderna. Övrig fortbildning bedrivs under skolöverstyrelsens direkta ledning eller av lärarorganisationer samt Svenska Dalcroze-seminariet.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Skolöverstyrelsen	Föredraganden
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	156,5	+ 64 }	+ 15
Övrig personal	26	+ 15 }	
	182,5	+ 79	+ 15
<i>Anslag</i>			
Lärarhögskolornas fortbildningsavdelningar ..	11 270 000	+ 8 864 000	+ 1 595 000
Länskolnämndernas fortbildningsverksamhet .	11 180 000		
Övrig fortbildning	3 415 000		
Löneomräkning m. m.	—	+ 1 598 000 ¹	+ 1 490 000 ¹
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation .	—	+ 2 171 000	+ 2 171 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70 .		+ 953 000	+ 500 000
	25 865 000	+ 13 586 000¹	+ 5 756 000¹

¹ Därav överföring 125 000 kr. från anslaget Utbildning av lärare vid folkhögskolor.

Skolöverstyrelsen

Ökningen av fortbildningsverksamheten har under de senaste åren varit betydande. Medelsanvisningen under detta anslag till fortbildning av skolans befattningshavare har mellan budgetåren 1965/66 och 1968/69 ökat från ca 17,5 milj. kr. till nästan 26 milj. kr. Uppbyggnaden av organisationen för denna verksamhet är dock enligt överstyrelsens bedömning ännu inte avslutad.

Redan under det gångna budgetåret har fortbildningen av grundskolans lärare till stor del inriktats på den numera beslutade läroplansrevisionen. Under innevarande budgetår kommer denna inriktning av fortbildningsverksamheten att ytterligare markeras. Införandet av en ny läroplan för grundskolan medför fortbildningsbehov på ett flertal områden, t. ex. i matematik samt i engelska för småskollärare. För gymnasiet och fackskolans lärare måste fortbildningsverksamheten inriktas såväl på de nya skolformernas organisation och pedagogik som på förändringar i ämnesinnehållet. I fråga om yrkesskolans lärare har under det senaste året en viss effektivisering av fortbildningen kunnat ske. Den förestående reformen av yrkesutbildningen kommer emellertid att under de närmaste åren kräva en kraftig ökning av fortbildningsinsatserna för dessa lärare.

Fr. o. m. innevarande budgetår finns vid varje större lärarhögskola en fortbildningsavdelning. Viss fortbildningsverksamhet, som tidigare anordnats under överstyrelsens direkta ledning, föreslås överförd till lärarhögskolorna. Omfattningen av planerad verksamhet vid lärarhögskolornas fortbildningsavdelningar under budgetåret 1969/70 (inkl. nuvarande verksamhet) framgår av följande översikt.

Verksamhet vid lärarhögskolornas fortbildningsavdelningar budgetåret 1969/70.

Kursverksamhet

Kurstyp	Antal deltagare per år	Antal deltagar- dagar per år
Lärarkurser — till största delen anordnade sommartid . . .	11 400	88 000
Kurser för utbildning och fortbildning av		
skolledare	680	5 200
handledare	2 000	12 000
fortbildningskonsulenter	400	2 700
Huvudlärarseminarier	450	1 800
Kurser för skolläkare, skolsköterskor, elevhemsföreståndare skolkuratorer, skolpsykologer och läromedelskonsulenter (skolbibliotekarier)	600	3 900
Kurser för personal vid specialskolorna m.fl. och för för- äldrar till synskadade och hörselskadade barn	450	2 200

Övrig verksamhet

Utarbetande, sammanställning och redigering av studiematerial planeras ske i en omfattning motsvarande minst 500 000 kr. Vidare handhas språkassistentverksamheten av lärarhögskolornas fortbildningsavdelningar. Språkassistenter till ett antal motsvarande 14 heltidstjänster beräknas vara anställda 1969/70.

Överstyrelsens förslag i övrigt innebär i korthet.

1. Löne- och prisomräkning m. m. 3 769 000 kr., varav för lönekostnadspålägg 2 171 000 kr.

2. På grund av föreslagen utvidgad fortbildningsverksamhet vid lärarhögskolornas fortbildningsavdelningar behövs ytterligare medel för administrativ personal m. m. (+ 720 000 kr.).

3. Till den reguljära verksamheten vid lärarhögskolornas fortbildningsavdelningar beräknas ytterligare medel för bl.a. konferenser för fortbildningskonsulenter, handledarutbildning, huvudlärarseminarier samt utarbetande och redigering av studiematerial (+ 1 638 000 kr.).

4. För budgetåret 1969/70 föreslår överstyrelsen att ytterligare medel anslås till planering m. m. av fortbildning för lärare inom yrkesundervisningen (+ 2 000 000 kr.).

5. Överstyrelsen beräknar medel för följande nya ändamål, nämligen fortbildning i engelska för småskollärare, fortbildning av lärare i hälso- och sjukvård samt anställande av fortbildningskonsulenter för förskollärare. För fortbildning av lärare vid folkhögskolor är för innevarande budgetår anvisat ett belopp av 125 000 kr. under anslaget Utbildning av lärare vid folkhögskolor. Medlen för ändamålet bör föras över till förevarande anslag och därvid räknas upp. (+ 2 032 000 kr.)

6. För fortbildning av gymnasiets och fackskolans lärare har för innevarande år anvisats 4 980 000 kr. (exkl. lönekostnadspålägg). Motsvarande belopp föreslås bli anvisat för budgetåret 1969/70. Gällande överenskommelse rörande formerna

och villkoren för fortbildning av lärare i gymnasiet och fackskolan omfattar tiden den 1 januari 1965—den 31 december 1969. Överstyrelsen framhåller att det även efter utgången av december 1969 finns behov av sådan fortbildning och hemställer, att Kungl. Maj:t meddelar de bestämmelser som behövs.

7. Den verksamhetsform inom lärarfortbildningen som f. n. har den största bredden är studiedagarna, som omfattar ca 80 000 deltagare och ca 300 000 deltagardagar per år. Till skillnad från övriga verksamhetsformer är fortbildningen under studiedagar obligatorisk och omfattar sålunda landets samtliga lärare. Med hänsyn till storleken av det ekonomiska engagemanget i studiedagsverksamheten för såväl stat som kommun har överstyrelsen vid sin planering låtit studiedagarna och möjligheterna att höja effekten av dessa inta en central plats. Denna planering, som i första hand inriktar sig på första hälften av 1970-talet, innebär bl. a. följande:

- 1) Anknytningen mellan skilda verksamhetsformer inom lärarfortbildningen görs fastare, så att exempelvis studiedagar, kurser och enskilda studier bl. a. i korrespondensform i större utsträckning än hittills integreras innehållsmässigt till ett helt och sammanhållet fortbildningsprogram.
- 2) Huvuddelen av den stadgefästa studiedagstiden tas i anspråk för lokal utbildning av lärarna, förlagd till den egna skolenheten (kommunen, gymnasieregionen).
- 3) Kommunernas olika fortbildningsinsatser inordnas beträffande planeringen av innehållet i ökad utsträckning i den av statliga myndigheter bedrivna lärarfortbildningen.

I de fem största länen finns f. n. heltidsanställd fortbildningsledare. Överstyrelsen framhåller, att studiedagsverksamheten ställer ökade krav på länsskolnämndernas förmåga till planering och ledning, och föreslår heltidsanställning för samtliga övriga fortbildningsledare vid länsskolnämnd samt uppräknig av medlen till administrativ personal (+933 000 kr.).

8. Lärare, som uppehåller tjänst som fortbildningskonsulent, får undervisnings-skyldigheten för sin lärartjänst nedsatt med hälften och erhåller dels arvode, dels ersättning för mistade löneförmåner. En väsentlig del av en fortbildningskonsulents tid, uppskattningsvis en tredjedel, beräknas använd för planering och framställning av arbetsmaterial för studiedagar, kurser och konferenser. Återstoden av tiden disponeras för utåtriktad konsulentverksamhet såsom kontakt med lärare enskilt eller i grupp. Innevarande budgetår finns under ifrågavarande anslagspost medel för 210 fortbildningskonsulenter. För budgetåret 1969/70 föreslår överstyrelsen en utökning av antalet konsulenter till 280 (+2 494 000 kr.).

Föredraganden

Under 1960-talet har stora förändringar genomförts inom såväl det obligatoriska som det frivilliga skolväsendet. Arbetet på att förbättra vårt skolväsen måste ständigt fortgå. 1968 års riksdag har fattat beslut angående revidering av grund-

skolans läroplan (prop. 1968: 129, SU 179, rskr 366) och angående riktlinjer för det frivilliga skolväsendet (prop. 1968: 140, SU 195, rskr 404). En effektiv och välutbyggd fortbildningsorganisation är nödvändig, om man på bred front och i snabb takt vill föra ut resultaten av pedagogiskt nytänkande. Ökningen av fortbildningsverksamheten har under de senaste åren varit betydande. Inom ramen för den omfattande fortbildning som nu bedrivs bör en viss omfördelning av insatserna ske så att de fortbildningsbehov som beslutade reformer och utvecklingen i övrigt kräver kan tillgodoses. Härvid bör även alla möjligheter tas till vara att öka fortbildningseffekten genom en fortsatt rationalisering av verksamhetsformerna. En ytterligare höjning av anslaget är dock nödvändig för nästa budgetår med hänsyn till de stora anspråk på fortbildning som kan förutses.

Gymnasie- och fackskolereformen ställde anspråk på en omfattande fortbildning av lärare. Enligt vad som förutsattes i propositionen angående reformering av de gymnasiala skolorna (prop. 1964: 171 s. 498) borde den organisation för permanent lärarfortbildning som byggts upp engageras även för den övergångsvisa fortbildningen av lärare i gymnasiet och fackskolan. En riktpunkt för anordnandet av fortbildning borde vara att reduktion av lärarnas insats i undervisningsarbetet i möjligaste mån undveks. Närmare riktlinjer för utformningen av ifrågasvarande fortbildning angavs i den överenskommelse av den 14 oktober 1964 med personalorganisationerna, vilken såsom bilaga fogades till propositionen. Enligt denna överenskommelse förutsattes i anledning av reformen särskild fortbildning av lärare bli anordnad under tiden den 1 januari 1965—den 31 december 1969. Den åsyftade fortbildningen skulle vara omedelbart betingad av reformen och efter skolöverstyrelsens närmare prövning bedömas nödvändig för att lärare godtagbart skulle kunna bedriva undervisning i gymnasiet och fackskolan. Fortbildningen skulle erbjudas lärarna antingen i den formen att studiematerial avgiftsfritt ställdes till lärarnas förfogande eller i form av särskilda fortbildningskurser eller en kombination av dessa former. Lärare som överstyrelsen fann böra få tillfälle att delta i fortbildningskurs kunde efter överstyrelsens bedömande få viss befrielse från sin undervisningsskyldighet. Överstyrelsen har hemställt, att Kungl. Maj:t meddelar bestämmelser för den fortsatta verksamheten efter den 31 december 1969. Enligt min mening har emellertid det initialskede av reformen under vilket särskilda insatser bedömdes påkallade nu passerats. Jag finner därför, sedan även personalorganisationerna genom överläggningar beretts tillfälle att framföra sina synpunkter, ej skäl att vidta åtgärder för en förlängning av nyssnämnda överenskommelse. Självfallet skall däremot reguljär fortbildningsverksamhet i fortsättningen liksom hittills anordnas för lärare vid gymnasiet och fackskolan. Beträffande den lärarfortbildning som förändringen av grundskolans läroplan och införandet av den nya gymnasiala skolan ger anledning till får jag erinra om vad departementschefen anför i propositionen angående revidering av grundskolans läroplan (s. 76) och propositionen angående riktlinjer för det frivilliga skolväsendet (s. 152). Departementschefen har i dessa sammanhang framhållit betydelsen av att fortbildningen

organiseras så, att den med bästa möjliga utnyttjande av resursinsatserna låter sig kombineras med skolans verksamhet i övrigt. De hittills tillämpade formerna för reguljär fortbildning bedömdes i huvudsak ändamålsenliga. Beträffande enstaka lärarkategorier kunde dock fortbildningsbehoven möjligen visa sig vara så omfattande att en annan uppläggning och organisation av verksamheten måste övervägas. Överläggningar har inletts med personalorganisationerna angående utformningen av den fortbildningsverksamhet nyssnämnda reformer påkallar. Därvid har bl. a. behandlats fortbildning av småskollärare i engelska och av lärare i matematik i grundskolan. Personalorganisationerna har ansett att fortbildningsåtgärderna i dessa ämnen ställer krav på insatser från de deltagande lärarnas sida av en omfattning, som motiverar en från reguljär fortbildning avvikande uppläggning. Jag delar inte denna uppfattning. Det kan dock som jag tidigare antytt finnas fall där en särskild utformning av fortbildningen bör övervägas. Det ankommer i första hand på skolöverstyrelsen att med beaktande av de synpunkter jag här och i tidigare sammanhang anfört utforma fortbildningen för skilda lärarkategorier och till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag som överstyrelsen finner anledning att framlägga.

Fr. o. m. innevarande budgetår finns vid var och en av de sex större lärarhögskolorna en fortbildningsavdelning. Omfattningen av den planerade verksamheten vid dessa fortbildningsavdelningar under nästa budgetår har redovisats i det föregående. En förstärkning av personalresurserna vid dessa avdelningar har överstyrelsen bedömt som mycket angelägen. Den alltmer omfattande och differentierade verksamhet som beräknas komma att åvila fortbildningsavdelningarna gör det även enligt min mening nödvändigt att förstärka resurserna vid dessa. Jag beräknar därför medel till vissa personalförstärkningar vid lärarhögskolornas fortbildningsavdelningar samt till en utvidgning av kursverksamheten.

I skolöverstyrelsens anslagsframställning har lärarfortbildning med anledning av yrkesutbildningsreformen och fortbildning av småskollärare i engelska getts hög prioritet. För fortbildning av lärare inom yrkesundervisningen beräknas för innevarande budgetår 1 milj. kr. Jag utgår från att denna fortbildningsverksamhet bör vidgas avsevärt nästa budgetår. Detsamma bör även gälla fortbildning av småskollärare i engelska. Däremot räknar jag med att den del av anslaget som behöver tas i anspråk för fortbildning med anledning av gymnasie- och fackskolereformen skall kunna minskas betydligt.

Jag har ingen erinran mot förslaget att bestrida kostnader för fortbildning av folkhögskollärare från förevarande anslag och att sålunda hit föra över 125 000 kr. från det på riksstaten för budgetåret 1968/69 upptagna anslaget Utbildning av lärare vid folkhögskolor. Jag är däremot inte beredd att tillstyrka medel för fortbildningskonsulenter för förskollärare eller för fortbildning av lärare i hälso- och sjukvård.

Den verksamhetsform inom lärarfortbildningen som f. n. har den största bredden är studiedagarna. I denna fortbildning deltar enligt överstyrelsens uppgift ca 80 000 lärare per år under ca 300 000 deltagardagar. Vid sin planering har över-

styrelsen låtit studiedagarna och möjligheterna att höja effekten av dessa inta en central plats. Jag delar skolöverstyrelsens bedömning. Vilken förstärkning av den regionala fortbildningsorganisationen som krävs bör Kungl. Maj:t slutligt ta ställning till.

Med hänvisning till vad jag anfört i det föregående under anslagpunkten Bidrag till vissa elevorganisationer förordar jag att det, om särskilda skäl visas föreligga, bör övervägas om det är möjligt att från förevarande anslag tillgodose behov av utbildning för elevrådsfunktionärer m. fl.

Kungl. Maj:t bör liksom hittills efter förslag av skolöverstyrelsen meddela bestämmelser angående användningen av anslaget.

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 31 621 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lärares fortbildning m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 31 621 000 kr.

F 18. Bidrag till Ericastiftelsen

1967/68 Utgift	420 000
1968/69 Anslag	427 000
1969/70 Förslag	469 000

Bidrag till Ericastiftelsen utgår, enligt överenskommelse med Stockholms stad, från statens sida med ca 45 % och från stadens sida med ca 55 % av stiftelsens kostnader enligt fastställd stat.

Skolöverstyrelsen

Kostnaderna för budgetåret 1969/70 beräknas öka med 92 800 kr. Härav hänför sig sammanlagt 74 595 kr. till automatiska kostnadsökningar på grund av höjda löner, arvoden och pensionsavgifter m. m. Bidrag begärs även för hyra av undervisningslokal, anskaffande av vissa apparater och maskiner, fortbildning av f. d. elever vid den barnpsykoterapeutiska kursen samt viss siffergranskning. Överstyrelsen föreslår, att anslaget höjs med 42 000 kr., vilket utgör statsverkets andel av den beräknade utgiftsökningen.

Föredraganden

Jag förordar, att anslaget räknas upp i enlighet med överstyrelsens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, under förutsättning att Stockholms stad bidrar till verksamheten i angiven omfattning, till *Bidrag till Ericastiftelsen* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 469 000 kr.

G. Vuxenutbildning

Under innevarande budgetår har 1967 års vuxenutbildningsreform börjat genomföras i praktiken. Folkbildningsarbetet har fått förbättrade ekonomiska betingelser. Gymnasial vuxenutbildning har satts i gång i en rad kommuner som tidigare saknade sådan verksamhet. De första av TRU-kommittén producerade kurserna för radio och television har börjat sändas. Folkbildningen och TRU:s vuxenkurser når ut till ett mycket stort antal medborgare. Antalet studerande vid de statliga och kommunala skolorna för vuxna väntas öka med ca 5 000 elever per år och även folkhögskolorna får ta emot fler studerande. Inom den kommunala vuxenutbildningen har inrättats tio särskilda skolenheter på orter där vuxenutbildningen nått en särskilt stor omfattning och därjämte har på två orter inrättats en speciell utbildningsgång för heltidsstuderande vuxna.

Vi står nu inför en ny etapp i utvecklingen på vuxenutbildningens område. Ett betänkande har lagts fram om *l ä r a r u t b i l d n i n g* för folkhögskolan (SOU 1967: 47). Avsikten är att med utgångspunkt häri till årets riksdag särskild proposition skall läggas fram om en speciell lärarutbildning anpassad för de mångskiftande uppgifterna i vuxenutbildningen.

I vuxenutbildningspropositionen framhålls bl. a. att en omprövning kunde bli aktuell av nuvarande former för *s t u d i e f i n a n s i e r i n g e n* på det här aktuella området. En särskild kommitté har med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1968 tillkallas för att utreda utformningen av studiefinansieringen inom vuxenutbildningen. I avvaktan på förslag till mer långsiktiga lösningar är avsikten att till årets riksdag lägga fram förslag om vissa förändringar i studiestödet för vuxna.

En omfattande vuxenutbildning äger rum utanför den som f. n. bedrivs eller understöds av samhället. Bl. a. anordnar *l ö n t a g a r o r g a n i s a t i o n e r n a* utbildning för sina medlemmar. *Landsorganisationen* har i en framställning anhållit om statsbidrag till denna interna fackliga utbildning. Som motiv härför åberopas att utbildningens syfte är att förbereda och skola medlemmarna för engagemang i organisationer och samhällsliv. Vidare anføres att anpassningen till förändringen på arbetsplatsen och till omstruktureringen i näringslivet förutsätter en vidgad och fördjupad insikt i och kunskap om samhällsliv och arbetsmarknad. Samtidigt fyller den av fackföreningsrörelsen bedrivna utbildningen en viktig uppgift som komplement till övrig vuxenutbildning.

Landsorganisationen lägger även fram ett förslag till bidragskonstruktion.

Över framställningen har *yttranden* inhämtats av skolöverstyrelsen, universitets-

kanslersämbetet, arbetsmarknadsstyrelsen, riksrevisionsverket, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och Tjänstemännens centralorganisation. Vidare har yttranden inkommit från Arbetarnas bildningsförbund, Studieförbundet Medborgarskolan och Tjänstemännens bildningsverksamhet.

Delade meningar har kommit till uttryck i yttrandena. Förslaget tillstyrks av *arbetsmarknadsstyrelsen* och *Statstjänstemännens riksförbund*. De remissinstanser som är tveksamma eller avvisande mot förslaget pekar på möjligheten att aktualisera frågan inom ramen för bidragen till studieförbunden. Denna uppfattning uttrycks av *Tjänstemännens centralorganisation*, *Tjänstemännens bildningsverksamhet*, *Sveriges akademikers centralorganisation* och *Studieförbundet Medborgarskolan*. *Skolöverstyrelsen* och *riksrevisionsverket* anser att ett fortsatt utredningsarbete är nödvändigt, innan ställning tas till framställningen.

Inom utbildningsdepartementet pågår nu ett utredningsarbete rörande principer och former för ett statligt stöd till löntagarorganisationernas utbildningsverksamhet.

Fr. o. m. innevarande år ger riksstaten en samlad bild av de medel som under åttonde huvudtiteln ställs till vuxenutbildningens förfogande. För dessa ändamål har för detta budgetår anvisats inalles ca 192,5 milj. kr. För budgetåret 1969/70 framläggs i det följande förslag om höjning av anslagssumman med totalt ca 45 milj. kr. Det ökade utrymmet medger insatser för fler radio- och TV-program, ökat elevantal vid statlig och kommunal vuxenutbildning, speciella insatser för handikappade samt ökat stöd till studieförbunden.

G 1. Viss utbildning via radio och television m. m.

1967/68 Utgift	7 111 835	Reservation	2 423 165
1968/69 Anslag	11 035 000		
1969/70 Förslag	14 477 000		

I enlighet med riksdagens beslut 1967 (prop. 1967: 85, SU 117, rskr 277) angående vissa åtgärder inom vuxenutbildningens område finns fr. o. m. föregående budgetår detta anslag uppfört i riksstaten. Ur anslaget bestrids utgifter för försöksverksamhet med viss utbildning via radio och television m. m. Denna försöksverksamhet handhas av kommittén för TV och radio i utbildningen (TRU).

Den 13 september 1968 har Kungl. Maj:t fastställt TRU-kommitténs produktionsplan för innevarande budgetår. Enligt denna plan skall TRU under året producera 335 TV-program och 436 radioprogram (om ca 30 minuter) fördelade på fem ämnesområden, nämligen teknik och naturvetenskap, vuxenutbildning, gymnasial ungdomsutbildning och omskolning, samhällsvetenskap samt medicin. Bland vuxenutbildningsprogrammen märks kurser i psykologi, socialkunskap, kemi, matematik och statistik. De gymnasiala programmen är i första hand avsedda för den försöksverksamhet som avses påbörjas år 1970 inom ungdomsskolan med syfte att klarlägga bl. a. de lärarbesparande effekterna av undervisning via radio och tele-

vision. Inom ämnesområdet medicin skall program produceras i gynekologi, anatomi och försvars- och katastrofmedicin.

För produktionen disponeras bl. a. tre studioenheter, verkstads- och lagerutrymmen samt administrationslokaler. Kapaciteten medger en årlig inspelning av ca 425 TV-program om ca 30 minuter.

<i>Anslag</i>	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		TRU-kommittén	Departements- chefen
1. Produktion av undervisningsprogram m. m.	10 710 000	+4 167 000	+3 267 000
Därav för lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation	—	+702 000	+702 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+220 000	+220 000
2. Utrustning m. m.	325 000	+ 175 000	+ 175 000
	11 035 000	+4 342 000	+3 442 000

TRU-kommittén

1. Under budgetåret 1969/70 beräknas produktionen uppgå till 425 TV-program (inkl. 15 program för redigering) och 525 radioprogram. Av TV-programmen avser ca 150 program teknisk-naturvetenskaplig utbildning (i första hand för den nya tekniska utbildningsenheten i Linköping), ca 160 program vuxenutbildning och gymnasial ungdomsutbildning, ca 60 program samhällsvetenskaplig utbildning samt ca 40 program medicinsk utbildning.

Förutom till produktionsenheten begär kommittén medel till stödmaterial, information, försöksverksamhet och utvärdering.

Behovet av kompletterande tryckt material (liksom diabilder, stordia m. m.) till TV- och radioprogram har ytterligare understrukits genom den produktions- och försöksverksamhet som bedrivits under det gångna året. Möjligheterna att t. ex. i den högre utbildningen göra besparingar genom att med oförändrad läraråtgång kunna utbilda fler elever blir beroende av hur man kan integrera olika medier inbördes med lärarinsatser.

Gränserna mellan TV- och radioprogram samt det kompletterande materialet ut-suddas alltmer t. ex. genom användning av elektronisk styrning från TV-bandet av diabilder m. m. Den inledda försöksverksamheten tyder också på att program i v-dertagen mening (t. ex. 20—30 minuters TV-program) kommer att bli allt mindre vanliga och i stället ersättas av programmerade undervisningspass där olika medier samverkar. Längden på producerade TV- och radioavsnitt kan då variera från ett par minuter upp till 10—15 minuter där det kompletterande materialet används för elevarbete under tiden mellan programmen.

Det hittills utförda utredningsarbetet på vuxenutbildningsområdet ger vid han-den att informationen från TRU och från de centrala utbildningsmyndigheterna om den nya vuxenutbildningen via etermedierna måste intensifieras för att bl. a. kvali-tetshöjning och effektivitetsvinster skall uppnås. En viktig åtgärd har varit att starta effektmätningar av olika distributionsalternativ.

I fråga om personalen räknar kommittén med en ökning om en försöksledare för medicin och en biträdande försöksledare för skolsektorn samt viss kansliperso-nal. Arbetet med planering och administration har till viss del utförts av personal

anställd på åttonde huvudtitelns anslag till kommittéer m. m., till viss del av personal anställd på förevarande anslag. För att renodla budgetering och redovisning m. m. föreslår kommittén att de medel som tidigare belastat anslaget till kommittéer m. m. fr. o. m. nästa budgetår skall belasta innevarande anslag (+ 4 167 000 kr.).

2. För kompletterande utrustning och underhåll m. m. erfordras för budgetåret 1969/70 500 000 kr. (+ 175 000 kr.).

Departementschefen

Försöksverksamheten med radio och television utgör en mycket betydelsefull del av den vuxenutbildningsreform som beslöts år 1967. Under budgetåret 1968/69 har bl. a. etersända kurser startats i ämnena företagsekonomi och engelska. Intresset för de båda kurserna har visat sig mycket stort. Kursböckerna hade t. o. m. den 30 november 1968 sålts i en upplaga av 45 000 resp. 27 000 exemplar.

Kungl. Maj:t har som framgått av det föregående genom beslut den 13 september 1968 fastställt produktionsplan för TRU för budgetåret 1968/69. Flera nya kurser bl. a. en grundskolkurs i matematik och svenska samt kurser i konsumentkunskap, psykologi och socialkunskap kommer härigenom att framställas för utsändning via etermedierna. Kurserna skall — såsom min företrädare framhöll i prop. 1967: 85 — självfallet även kunna användas inom det fria och frivilliga folkbildningsarbetet. Kurserna är utformade med detta dubbla syfte. Härigenom vinnns en betydelsefull stimulans för folkbildningen.

Försöksverksamheten syftar också till att vidga det pedagogiska utvecklings- och rationaliseringsarbetet inom ungdomsutbildningen. Beträffande den eftergymnasiala utbildningen föreligger behov av bl. a. bandade TV-lektioner för den nya tekniska utbildningsenheten i Linköping. Lektionerna skall utformas så att de även kan användas i utbildningsväsendet i övrigt. En halvterminskurs i företagsekonomi har höstterminen 1968 utprövats med gott resultat vid Uppsala universitet och universitetsfilialen i Örebro.

Jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att uppdra åt kommittén att inkomma med förslag till produktionsplan för budgetåret 1969/70. Innevarande budgetår disponeras ett belopp av 10 710 000 kr. för produktion av undervisningsprogram och kursmaterial samt utbildning av personal m. m. Jag räknar med att ytterligare 3 267 000 kr. behöver anvisas 1969/70 för en fortsatt utvidgning av produktionsverksamheten. Förutom till den egentliga produktionen har jag då även räknat med medel till information, försök och utvärdering. Till utrustning m. m. disponeras budgetåret 1968/69 ett belopp av 325 000 kr. För nästa budgetår räknar jag med 500 000 kr. för detta ändamål. Vid mina anslagsberäkningar har jag också beaktat inkomster, som får tillgodoräknas anslaget.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Viss utbildning via radio och television m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 14 477 000 kr.

G 2. Statliga skolor för vuxna: Utbildningskostnader

1967/68	Utgift	5 227 241 ¹
1968/69	Anslag	5 693 000 ¹
1969/70	Förslag	5 101 000

¹ Anslagen Statliga skolor för vuxna: Avlöningar och Statliga skolor för vuxna: Omkostnader

För den riksrekryterande vuxenutbildningen finns statliga skolor i Norrköping och Härnösand. Vid dessa meddelas utbildning enligt läroplanerna för gymnasiet, fackskolan och grundskolans högstadium.

Undervisningen vid statens skolor för vuxna bygger på en kombination av muntlig undervisning under periodvis återkommande kurser vid skolorna och självstudier i form av brevskolstudier på hemorten (s. k. varvad undervisning). I enlighet med beslut av 1967 års riksdag anordnas även enbart brevskolundervisning i Norrköping. Bestämmelser om den riksrekryterande vuxenutbildningen har meddelats i stadgan den 9 juni 1967 för gymnasial vuxenutbildning (nr 452, ändrad senast 1968: 648).

Utbildningens omfattning framgår av följande sammanställning, som utvisar det totala antalet elever vid skolorna (för läsåret 1969/70 beräknat antal).

	1967/68	1968/69	1969/70
<i>Varvad undervisning</i>			
Norrköping	1 820	2 100	2 380
Härnösand	600	700	750
<i>Brevskolundervisning</i>			
Norrköping	500	1 250	2 250
	1968/69	Beräknad Skolöverstyrelsen	ändring 1969/70 Departements- chefen
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	54	+ 7	+ 6
Övrig personal	17	+ 5	+ 4
	71	+12	+10
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	3 338 000	+ 506 000	+ 415 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation	—	+ 800 000	+ 800 000
b) Beräknad förändring till budgetåret 1969/70		+ 80 000	+ 60 000
Arvoden och särskilda ersättningar	63 000	+ 96 000	— 7 000
Sjukvård	2 500	of.	of.
Reseersättningar	2 500	of.	+ 3 000
Expenser Norrköping	223 000	+ 90 000	+ 60 000
Expenser Härnösand	113 000	+ 43 000	+ 28 000
Expenser Statens aftonskola	1 000	— 1 000	— 1 000
Material för självstudier (överföring till G 3)	1 950 000	—1 950 000	—1 950 000
	5 693 000	— 336 000	— 592 000

Skolöverstyrelsen

1. Löne- och prisomräkning m. m. (+957 400 kr., varav för lönekostnadspålägg 800 000 kr.)

Statens skola för vuxna i Norrköping

2. För budgetåret 1969/70 beräknas det sammanlagda veckotimtalet vid norrköpingsskolan till ca 860 veckotimmar, vilket dels motiverar en personalförstärkning med fyra adjunktstjänster, dels medför ökat behov av timlärare (+ 232 000 kr.).

3. Skolan har två studierektorstjänster. Den kraftiga expansionen av skolans verksamhet motiverar enligt överstyrelsen att ytterligare en studierektorstjänst inrättas för i första hand läromedelsfrågor. Kuratorstjänsten på halvtid bör vidare omvandlas till en heltidstjänst. (+ 99 800)

4. Skolöverstyrelsen föreslår att en ny tjänst som institutionstekniker inrättas. Vidare föreslås en förstärkning av biträdesorganisationen med en kansliskrivare och ett kontorsbiträde samt medel för extra biträdeshjälp. En förstärkning av vaktmästarorganisationen med en tjänst är enligt överstyrelsen behövlig. (126 900)

5. Arvoden bör räknas till ytterligare två huvudlärare och en tjänst som institutionsföreståndare. Dessutom föreslås ökningar bl. a. beträffande medel för granskning av material för självstudier (+ 65 000 kr.) och medel för anordnande av externa laborationskurser. (+ 84 600 kr.)

6. För expenser disponeras innevarande budgetår 223 000 kr. Överstyrelsen föreslår en höjning med 90 000 kr.

Statens skola för vuxna i Härnösand

7. För budgetåret 1969/70 beräknas det sammanlagda antalet veckotimmar vid härnösandsskolan till ca 430, vilket motiverar en personalförstärkning med två adjunktstjänster. Vidare räknas medel för ytterligare en huvudlärartjänst samt med vissa smärre ändringar bl. a. beträffande medel för granskning av material för självstudier. (+ 127 000 kr.)

8. En förstärkning av vaktmästarorganisationen är nödvändig, varför överstyrelsen föreslår att medel räknas för arvode för vaktmästargöromål, motsvarande en halv tjänst. Överstyrelsen räknar vidare med ombildning av en tjänst som vaktmästare till tjänst som materialförvaltare. (+ 19 300 kr.)

9. För expenser disponeras innevarande budgetår 113 000 kr. Överstyrelsen föreslår en höjning med 43 000 kr.

Statens aftonskola

10. Enligt vad som beslutats i anledning av prop. 1967: 85 (s. 85) skall statens aftonskola vara avvecklad med utgången av budgetåret 1968/69. Den härigenom föranledda anslagsminskningen kan beräknas till 166 000 kr.

Departementschefen

De statliga skolorna har under senare år tillförts betydande resurser. Detta har möjliggjort en kraftig expansion av antalet elever. Budgetåret 1969/70 beräknas elevantalet stiga med ytterligare ca 1 350, varför det sammanlagda antalet elever

kommer att uppgå till ca 5 400. Den nya studieformen med enbart brevkolundervisning har visat sig vara attraktiv.

Med hänsyn till ökningen i antalet undervisningstimmar räknar jag i likhet med skolöverstyrelsen medel för ytterligare fyra tjänster som adjunkt vid norrköpings-skolan och två tjänster som adjunkt vid härnösandsskolan. Likaså biträder jag de för skolorna föreslagna förändringarna i fråga om arvodesmedel till huvudlärare och institutionsföreståndare. Vidare beräknar jag medel för ytterligare en tjänst som institutionstekniker, en tjänst som kansliskrivare samt en tjänst som vaktmästare vid skolan i Norrköping. I avvaktan på löneförhandlingar tar jag ej upp medel för den föreslagna ombildningen av en vaktmästartjänst till materialförvaltartjänst vid härnösandsskolan. Även vaktmästarorganisationen vid skolan i Härnösand behöver förstärkas, varför jag räknar med medel motsvarande ytterligare en halv tjänst som vaktmästare. Det ökade elevantalet ställer stora krav på elevvården och jag beräknar därför medel för ytterligare en halv tjänst som kurator vid norrköpings-skolan. Härutöver bör för norrköpingsskolans del medel beviljas till externa laborationskurser samt ytterligare medel för extra biträdeshjälp.

Till frågan om medel för granskning av material för självstudier återkommer jag vid min anmälan av anslaget till material för självstudier.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statliga skolor för vuxna: Utbildningskostnader* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 5 101 000 kr.

G 3. Statliga skolor för vuxna: Material för självstudier

Nytt anslag (förslag) 2 800 000

Innevarande budgetår utgår kostnaderna för material för självstudier vid de statliga skolorna av anslaget till omkostnader. Skolöverstyrelsen föreslår att kostnaderna för sådant material i fortsättningen skall belasta ett särskilt anslag på riksstaten. I enlighet med det föregående redovisas här också medel för arvoden för granskning av material för självstudier uppförs under förevarande anslag.

Skolöverstyrelsen

1. Överstyrelsen föreslår att 3 milj. kr. anvisas för material för självstudier. Ökningen motiveras av elevantalets utveckling (+ 1 050 000 kr.).

2. Medel för arvoden för granskning av material för självstudier har hittills belastat anslaget till avlöningar vid skolorna med 15 000 kr. Överstyrelsen föreslår en höjning med sammanlagt 67 500 kr.

Departementschefen

De statliga vuxenskolornas undervisning bygger till stor del på elevernas självstudier. Vid skolorna bedrivs också ett värdefullt arbete med granskning och sammanställning av material för dessa självstudier. Jag delar skolöverstyrelsens uppfattning om behovet av ytterligare medel för denna verksamhet och räknar således med ett belopp av 82 500 kr. härför. De övriga utgifterna, som huvudsakligen består av avgifter till korrespondensinstitut, beräknar jag till 2 717 500 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statliga skolor för vuxna: Material för självstudier* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kr.

G 4. Statliga skolor för vuxna: Undervisningsmateriel m. m.

1968/69 Anslag 238 000

1969/70 Förslag 278 000

Från anslaget bekostas materiel, böcker, utrustningskomplettering m. m. vid skolorna för vuxna i Norrköping och Härnösand.

Skolöverstyrelsen

1. Till undervisningsmateriel m. m. vid skolan i Norrköping utgår under budgetåret 1968/69 154 000 kr. Överstyrelsen föreslår en höjning med 63 000 kr. Förslaget motiveras dels med det ökade elevantalet samt tillkomsten av eltekniska grenar på gymnasiets tekniska linje.

2. Till undervisningsmateriel m. m. vid skolan i Härnösand utgår under budgetåret 1968/69 84 000 kr. Överstyrelsen föreslår en höjning med 37 000 kr. Förslaget motiveras bl. a. av att materiel som övertagits från det numera avvecklade folkskoleseminariet nu förbrukats samt att behov uppstått av en engångsupprustning av skolans bibliotek. Vidare krävs en komplettering av institutionerna i kemi och biologi.

Departementschefen

Beträffande utgifterna för utrustning gäller att vederbörande kommun svarar för inköp och underhåll av möbler och fast inredning medan staten bekostar inköp och underhåll av specialutrustning (jfr SOU 1962: 5 s. 73). För budgetåret 1969/70 beräknar jag för norrköpingsskolan under förevarande anslag ett belopp av 174 000 kr., varav 127 000 kr. till utrustningskomplettering. För härnösandsskolan räknar jag med ett medelsbehov av 104 000 kr., varav 60 000 kr. till specialutrustning, 10 000 kr. till engångsupprustning av biblioteket samt 34 000 kr. till övrig materiel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statliga skolor för vuxna: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 278 000 kr.

G 5. Bidrag till driften av kommunala skolor för vuxna

1967/68 Utgift	11 294 976
1968/69 Anslag	52 051 000
1969/70 Förslag	83 300 000

Kommunal gymnasial vuxenutbildning omfattar i enlighet med beslut av 1967 års riksdag (prop. 1967: 85, SU 117, rskr 277) utbildning motsvarande läroplanerna för grundskolans högstadium, fackskolan, gymnasiet och yrkesskolan. Den kommunala utbildningen får dessutom omfatta särskilda yrkesskolkurser och yrkesskolkurser i form av studiecirklar. Utbildningen anordnas som deltidkundervisning med kurser i ämnen (ämneskurser) eller, i fråga om yrkesskolutbildning, med yrkesskolkurser eller studiecirklar. Särskild skolenhet för ämneskurser får inrättas, om ämneskurserna beräknas varaktigt motsvara minst 16 poäng, varvid en poäng beräknas för varje påbörjat 550-tal lektioner. Vid sådan skolenhet skall finnas en ordinarie tjänst som rektor och i vissa fall en arvodestjänst som studierektor. Vid annan skolenhet skall finnas en arvodestjänst som studierektor för ämneskurserna. Statsbidrag utgår med 100 % av utgifterna för löner till lärare och skollidare. Bestämmelser om utbildningen har meddelats i stadgan den 9 juni 1967 för gymnasial vuxenutbildning (nr 452; ändrad senast 1968: 648).

Skolöverstyrelsen

1. Överstyrelsens anslagsberäkning för budgetåret 1969/70 framgår av följande sammanställning.

	Skolöverstyrelsen
Lönekostnadspålägg m. m.	18 424 000
Ämneskurser enligt läroplanerna för fackskola och gymnasium	13 685 000
Ämneskurser enligt läroplan för grundskolans högstadium	4 506 000
Skollidare m. m.	3 726 000
Tekniska skolor	20 909 000
Övriga yrkesskolkurser	36 750 000
	98 000 000
	+ 45 949 000

2. I petita för budgetåret 1968/69 har skolöverstyrelsen utgått från ett elevantal om ca 25 000 elever. Med hänsyn till det stora intresse, som visats för den lokala vuxenutbildningen räknar överstyrelsen med att tidigare uppskattat elevantal är beräknat i underkant. För budgetåret 1968/69 har skolöverstyrelsen medgett att ämneskurser på 175 orter inrättas. Ännu föreligger dock ej sådana kvantitativa data, som skulle kunna ligga till grund för en närmare bedömning av hela utbildningens omfattning. Med hänsyn härtill har skolöverstyrelsen inte frångått det tidigare upp-

skattade elevantalet för 1968/69. För budgetåret 1969/70 räknar skolöverstyrelsen med att antalet elever i ämneskurserna inom lokal vuxenutbildning skall uppgå till ca 28 000.

3. Skolöverstyrelsen föreslår att medel beräknas för 15 rektorer och 10 studierektorer vid särskilda skolenheter samt 200 arvoderade studierektorer.

4. I enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 15 mars 1968 bör skolöverstyrelsen verka för avveckling av skolformen teknisk aftonskola, dock under förutsättning att jämförbara utbildningsalternativ skapas inom den lokala vuxenutbildningen. Teknisk aftonutbildning har i dag en betydande omfattning med ett elevantal av ca 10 000. Antalet undervisningsavdelningar beräknas höstterminen 1968 till ca 535. Skolöverstyrelsen räknar med att antalet undervisningsavdelningar 1969/70 kommer att minska till ca 475 genom dels successiv avlösning dels minskad elevtillströmning.

5. Skolöverstyrelsen utgår från att antalet elever i yrkesskolkurserna budgetåret 1969/70 kommer att uppgå till ca 70 000.

6. Kostnaderna för komplettering av studentexamen belastar budgetåret 1968/69 förevarande anslag. Dessa bortfaller dock nästa budgetåret på grund av att verksamheten avvecklas med utgången av vårterminen 1969.

Departementschefen

Genom bl. a. föregående års reform har en enhetlig organisation skapats för den kommunala vuxenutbildningen och statsbidragsvillkoren har bringats i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller för ungdomsutbildningen. De vuxnas utbildningsmöjligheter har därmed kraftigt utvidgats. De erfarenheter som redan vunnits under innevarande läsår pekar mot att efterfrågan på vuxenutbildning sannolikt kommer att fortsätta att öka. Även till nästa budgetår föreslår skolöverstyrelsen därför en betydande anslagsökning.

Jag delar skolöverstyrelsens uppfattning att utbildningskapaciteten i fråga om ämneskurserna behöver förstärkas. I avvaktan på närmare underlag har jag vid mina anslagsberäkningar utgått från ett elevantal i dessa kurser om ca 28 000. Mot skolöverstyrelsens förslag om medel för femton rektorer och tio studierektorer vid särskilda vuxenutbildningsenheter har jag ingen erinran. Likaså biträder jag förslaget om medel för 200 arvoderade studierektorer.

Mot skolöverstyrelsens beräkning i fråga om den successiva avvecklingen av tekniska aftonskolor har jag ingen erinran.

Jag utgår således från samma elevantal som skolöverstyrelsen. Den ökade utbildningskapaciteten jämte det förhållandet att innevarande års anslag visat sig alltför lågt beräknat medför en förhållandevis kraftig anslagshöjning till nästa budgetår. Av beräkningstekniska skäl räknar jag dock med ett något lägre ökningsbelopp än skolöverstyrelsen eller 31 249 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till driften av kommunala skolor för vuxna* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 83 300 000 kr.

G 6. Bidrag till studiecirkelverksamhet

1967/68	Utgift		44 846 857
1968/69	Anslag		63 000 000
1969/70	Förslag		60 000 000

Enligt bestämmelserna i kungörelsen den 28 juni 1963 (nr 463) om statsbidrag till det fria och frivilliga folkbildningsarbetet (ändrad senast 1968: 298) utgår statsbidrag till studiecirkel i allmänhet med högst 75 procent av de bidragsgrundande kostnaderna. Bidragets storlek bestäms dessutom av följande regler. För allmän studiecirkel kan bidraget till kostnaderna för ledararvode och studiemateriel för varje studietimme utgöra högst 20 kr., varav högst 15 kr. för ledararvode. Statsbidrag kan i allmänhet inte utgå för mer än tre studietimmar vid varje sammankomst. För studiecirkel för handikappade kan dock skolöverstyrelsen medge undantag från denna regel. Medverkar expert eller fackman i allmän studiecirkel, som han ej tillhör, utgår statsbidrag till kostnaderna för arvode, resekostnadsersättning och traktamente med högst 30 kr. för varje studietimme.

För universitetscirkel kan bidraget till kostnaderna för ledararvode och studiemateriel utgöra högst 75 kr. för varje timme, varav högst 60 kr. kan avse ledararvode.

Skolöverstyrelsen

1. Skolöverstyrelsen finner starka skäl tala för att det maximerade bidraget per studiecirkeltimme höjs till 22 kr., av vilka högst 18 kr. får användas till ledararvode (+ 5 800 000 kr.).

2. Skolöverstyrelsen anser det angeläget att studiecirkelverksamhetens utveckling inte hindras av stela bidragsregler eller av för stor bundenhet vid studiecirkelarnas traditionella funktion och arbetssätt. Olika kombinationer med cirkelarbete, enskilda studier, storgruppsinformation med föreläsningar, intensivkurser i samverkan med folkhögskolor och program i radio-TV bör försöksvis genomföras och utprövas. Medel bör ställas till skolöverstyrelsens disposition för att användas till ifrågavarande försöks- och utvecklingsarbete (+ 1 500 000 kr.).

3. I samråd med studieförbunden har skolöverstyrelsen sett över tillämpningen av riktlinjerna för det statsunderstödda folkbildningsarbetet. Detta arbete kommer att leda till att bidrag i vissa fall ej längre ges. Skolöverstyrelsen räknar med att utgifterna för den statsunderstödda studiecirkelverksamheten härigenom minskar med ca 5 % (—3 300 000 kr.).

Arbetarnas bildningsförbund (ABF) har i två separata skrivelser lämnat synpunkter och förslag angående bidragsgrunderna för statligt stöd till studiecirkelverksamhet och studieförbund. Enligt ABF är det angeläget att finna former för en statlig bidragsgivning som håller jämna steg med kostnadsutvecklingen. ABF föreslår härvidlag att bidrag till studiecirkelverksamhet utgår med högst det belopp per studietimme som ämneslärare erhåller på grundskolans högstadium. Dock bör högst 75 % av detta belopp få utgå i bidrag till kostnader för ledararvode. Vidare

bör bidraget till fackmannamedverkan höjas. I fråga om universitetscirkel föreslås att bidrag utgår med 75 % av kostnaderna för ledararvode och studiemateriel, dock med högst det belopp som utgår för lektorsundervisning vid universitet.

Folkbildningsförbundet har anhållit att statsbidrag skall beviljas till allmän arbetsgivaravgift för handledare i statsunderstödd studiecirkel.

Departementschefen

1967 års riksdag antog ett program för det fortsatta reformarbetet på vuxenutbildningens område. En viktig del därav är samhällets stöd till det fria och frivilliga folkbildningsarbetet.

Jag vill inledningsvis erinra om att TRU-kommitténs produktion av kurser för vuxenutbildningsändamål givetvis även bör vara inriktad mot studiecirklarnas verksamhet. Det produktionsprogram som fastställts för TRU-kommittén innefattar också ett vidgat antal kurser inom detta fält. Härigenom kan studieförbunden erbjuda cirkeldeltagarna ett större och mer varierande utbud av kurser.

Som ett led i 1967 års reform ingick också att skapa klarare arbetsfördelning mellan å ena sidan studiecirklarna och å andra sidan den kommunala gymnasiala vuxenutbildningen, bl. a. för att undvika besvärande konkurrensförhållanden. Denna princip har kommit till uttryck dels i stadgan den 9 juni 1967 för gymnasial vuxenutbildning (nr 452; ändrad senast 1968: 648), dels genom särskilda beslut som meddelats av Kungl. Maj:t den 15 mars och 19 april 1968. Jag vill i detta sammanhang betona att avsikten varit att undvika att en utbildningssökande hade att i samma ämne välja mellan en studiekurs i yrkesskola och en cirkel anordnad av ett studieförbund. Jag utgår från att denna situation nu inte längre uppstår.

Antalet statsbidragsberättigade studiecirklar har ökat mycket starkt under 1960-talet. Under 1961/62 uppgick antalet till ca 77 000, 1967/68 hade det vuxit till ca 120 000. Samhällets stöd har varit av stor vikt för denna snabba ökning. Under de senaste åren har också statsbidraget förbättrats i olika etapper. Beslut härom har fattats vid 1963, 1964, 1965 och 1967 års riksdagar. Den senaste bidragshöjningen, som trädde i kraft den 1 juli 1968, innebar att högsta bidraget per studiecirkeltimme höjdes från 15 till 20 kr.

Vid sidan av det statliga stödet för studiecirklarna utgår i regel även kommunala bidrag. Omfattningen av dessa bidrag är dock svår att uppskatta. Flera olika bidragskonstruktioner förekommer och det materiella utfallet skiftar från kommun till kommun. Dåvarande Samverkande bildningsförbunden (nuv. Folkbildningsförbundet) har i en skrivelse till kommunerna framfört önskemål om utformningen av den kommunala bidragsgivningen. Förslaget upptar ett studiecirkelbidrag med 25 % av bidragsgrundande kostnader för bidragsberättigad studiecirkel, dock minst 5 kr. per studietimme. För annan bildningsverksamhet, lokal, instruktion och administration föreslår förbunden att bidrag utgår med högst 75 % av redovisade bruttokostnader, dock högst skillnaden mellan verkliga inkomster och verkliga utgifter. Härvid har förbunden utgått från att eleverna bidrar med 1/4 av kostnaderna.

Det är självfallet av betydelse att vuxenutbildningsreformen når sitt syfte att bidra till en ökad utjämning mellan och inom generationerna i vad avser möjligheter till studier och utbildning. Det är därvid av vikt att komma fram till en uppsökande verksamhet så att utbildningsmöjligheterna tas i anspråk av dem som har det största utbildningsbehovet. Önskemål har nu förts fram om en ytterligare höjning av statsbidraget till studiecirkelarna. Skolöverstyrelsen har vidare pekat på vissa tekniska brister i det nuvarande statliga bidragssystemet. Det förhållandet att bidrag till studiecirkel ges av såväl staten som kommunerna föranleder behov av ett bättre underlag för bedömningen av den lämpligaste omfattningen, inriktningen och utformningen av samhällets totala stöd.

Jag vill också framhålla att några erfarenheter av 1967 års vuxenutbildningsreform ännu inte föreligger. Det bör uppdras åt skolöverstyrelsen att i samband med sina anslagsframställningar för budgetåret 1970/71 redovisa hittills vunna erfarenheter. Med hänvisning härtill är jag inte nu beredd att föreslå ändrade bidragsgrunder.

För nästa budgetår bör anslaget föras upp med 60 milj. kr. Jag har därvid räknat med att statsbidrag skall utgå till kostnader för allmän arbetsgivaravgift för ledararvoden enligt de grunder som anges i prop. 1968: 77, trots att dessa arvoden ej är statligt lönereglerade.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till studiecirkelverksamhet* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 000 kr.

G 7. Bidrag till studieförbund

1967/68 Utgift	6 395 000
1968/69 Anslag	6 600 000
1969/70 Förslag	6 900 000

På de principiella grunder som godtagits av 1963 års riksdag (prop. 1963: 36, SU 74, rskr 190) utgår statsbidrag till de av skolöverstyrelsen godkända studieförbunden (f. n. 12). Bidraget utgår dels till organisationskostnader, dels till kostnader för pedagogisk verksamhet.

Bidraget till organisationskostnaderna skall fördelas mellan studieförbunden med hänsyn dels till kostnaderna för studiecirkelverksamhet, dels till den bidragsberättigade studiecirkelverksamhetens geografiska spridning. Till de poster som får beaktas vid beräkningen av detta bidrag hör utgifterna för instruktörer och centralt anställd personal — även den personal som sysslar med pedagogiska uppgifter — förbundsledningens lokaler, internationella förbindelser, instruktions- och inspektionsresor, konferenser och studiepropaganda.

Bidraget till pedagogisk verksamhet skall fördelas mellan förbunden i proportion till genomsnittliga antalet statsbidragsberättigade studietimmar under de tre senaste verksamhetsåren. Bidraget skall användas för åtgärder av pedagogisk natur inom studiecirkelverksamheten, i första hand till uppgifter för utbildning av ledare

för studiecirklar, framställning av studiematerial och pedagogiska hjälpmedel, anskaffande av apparater för pedagogiskt bruk samt pedagogisk försöksverksamhet. Av bidraget skall studieförbunden disponera minst 20 % för ledarutbildning, framställning av studiematerial och andra åtgärder av pedagogisk natur för studieverksamhet bland ungdom. I enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 6 juni 1968 kan skolöverstyrelsen vid behov besluta om omfördelning mellan bidraget till organisationskostnaderna och bidraget till pedagogisk verksamhet.

Fr. o. m. budgetåret 1967/68 utgår ett särskilt belopp av 100 000 kr. till studieförbundens pedagogiska verksamhet bland handikappade. Medlen skall fördelas mellan studieförbunden med hänsyn till deras insatser för att utveckla studiehjälpen och studiemetoder för handikappade.

Skolöverstyrelsen

1. Utgifterna för studieförbundens administrationskostnader har stigit kraftigt. Vidare tilldelas nu förbunden växande uppgifter inom vuxenutbildning och kulturdistribution. För att bättre anpassa statsbidraget till förbundens organisationskostnader föreslås en höjning av statsbidraget (+ 200 000 kr.).

2. Beträffande bidraget till pedagogisk verksamhet föreslår överstyrelsen oförändrat bidragsbelopp om 3,1 milj. kr. Vidare föreslås att bestämmelsen om att minst 20 % av bidraget skall användas för ledarutbildning, framställning av studiematerial m. m. för ungdom ersätts med en rekommendation av motsvarande innebörd. Nuvarande regel har lett till ett omfattande administrations- och redovisningsarbete.

3. Nu utgår 100 000 kr. till pedagogisk verksamhet för handikappade. Enligt överstyrelsen bör studieförbunden få ökade resurser för ett fortsatt utvecklingsarbete (+ 100 000 kr.).

I detta sammanhang bör anmälas att *Arbetarnas bildningsförbund* i den under föregående anslag nämnda framställningen önskat en uppräknig av förevarande anslag budgetåret 1968/69 till 10 milj. kr.

Departementschefen

Studieförbundens verksamhet utgör en mycket väsentlig del av vuxenutbildningen. Jag biträder därför skolöverstyrelsens förslag om höjning av statsbidraget till organisationskostnader med 200 000 kr. För ändamålet beräknar jag således 3,6 milj. kr. Till förbundens allmänna pedagogiska verksamhet räknar jag med ett belopp om 3,1 milj. kr. Förbundens pedagogiska verksamhet för handikappade anser jag vara mycket angelägen och räknar i enlighet med skolöverstyrelsens förslag med ett belopp på 200 000 kr. härför, vilket innebär en höjning med 100 000 kr. Likaså biträder jag förslaget om ändrade bidragsbestämmelser i fråga om bidraget till pedagogisk verksamhet. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till studieförbund* för budgetåret 1969/70 anvisa ett anslag av 6 900 000 kr.

G 8. Bidrag till driften av folkhögskolor

1967/68 Utgift	53 320 583
1968/69 Anslag	50 900 000
1969/70 Förslag	61 300 000

Ur anslaget utgår statsbidrag till driftkostnader för totalt 105 folkhögskolor. Skolornas verksamhet omfattar dels vinter- och sommarkurser, dels ämneskurser. Elevantalet vid vinterkurserna utgjorde arbetsåret 1967/68 drygt 11 000. Elevantalet i ämneskurserna uppgick till ca 4 000. Bidrag till driftkostnader för folkhögskolor utgår enligt kungörelsen den 9 december 1966 (nr 758, ändrad senast 1968: 647) till löner m. m. åt lärare och skolledare med 100 % av de faktiska kostnaderna, till kostnader för viss annan personal med, beroende på skolans storlek, 50—150 % av ett indexbundet bidragsunderlag av 79 000 kr. för 1968/69 samt till pedagogisk utrustning m. m. med 50—150 % av ett bidragsunderlag av 13 000 kr. Utöver nämnda bidrag utgår avgiftsbidrag, dvs. bidrag till vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, för rektor och lärare. Efter skolöverstyrelsens prövning i varje särskilt fall kan ur anslaget även utgå bidrag till kostnader för personell assistans åt handikappade elever vid folkhögskolor.

Skolöverstyrelsen

1. Överstyrelsens anslagsberäkningar för budgetåret 1968/69 framgår av följande sammanställning, i vilken jag även redovisar mina motsvarande beräkningar.

	Skolöverstyrelsen	Departementschefen
Lönekostnadspålägg m. m.	12 196 000	5 036 000
Förskott på bidrag till lönekostnaderna för lärare och skolledare m. m.	38 720 000	38 280 000
Förskott på bidrag till kostnaderna för viss övrig personal . .	8 172 000	8 172 000
Förskott på bidrag till kostnader för pedagogisk utrustning	1 370 000	1 370 000
Slutreglering av bidrag till lönekostnaderna för lärare och skolledare m. m.	3 913 000	3 913 000
Slutreglering av bidrag till kostnaderna för viss övrig personal	878 000	878 000
Slutreglering av bidrag till pedagogisk utrustning	151 000	151 000
Avgiftsbidrag för 1968/69	3 000 000	3 000 000
Kostnader för ökad lärartäthet vid undervisning av handikappade		500 000
	68 400 000	61 300 000
	+17 500 000	+10 400 000

2. Vid beräkningen av lönekostnaderna har hänsyn tagits å ena sidan till den minskning av lärartätheten som förutsatts i de nya bidragsbestämmelserna och å andra sidan en bedömd ökning av kursverksamheten. Minskningen hade beräknats till 25 tjänster per år eller 100 tjänster t. o. m. redovisningsåret 1970/71. Någon

reduktion av antalet lärare har dock inte gjorts vid bidragsberäkningen då antalet kursveckor torde komma att öka även de närmaste åren. Ökningen 1969/70 beräknas uppgå till 10 000 kursveckor, vilket motsvarar ca 25 lärare. Skolöverstyrelsen föreslår vidare att 40 icke-ordinarie tjänster byts mot ordinarie.

För närvarande finns vid folkhögskolorna inrättade dels 7 tjänster där ämnesläraren som en del av sin tjänstgöring fullgör uppgifter som regional bildningskonsulent inom länsbildningsförbund, dels 15 tjänster där ämnesläraren i samverkan med länsbildningsförbund eller distriktsorganisation inom studieförbund tjänstgör som ämneskonsulent.

Skolöverstyrelsen föreslår att dessa typer av kombinerade tjänster inte redovisas var för sig som hittills varit fallet. Den regionala bildningskonsulenten är i realiteten ämneskonsulent i folkbildning/vuxenutbildning. Inga skäl talar för en fortsatt uppdelning i dessa två kategorier. Överstyrelsen föreslår vidare att ytterligare 10 kombinerade tjänster inrättas.

3. Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 15 juli 1968 till Kungl. Maj:t inkommit med förslag om bl. a. att lärartätheten vid folkhögskolor, när det gäller undervisning av elever med svårare fysiskt och psykiskt handikapp m. m., bestäms till 4,0 lärartimmar per elevvecka. Vidare föreslås att verksamheten får ske på försök tills tillräcklig erfarenhet vunnits.

Departementschefen

Folkhögskolan intar en framträdande plats i vuxenutbildningsorganisationen. Många vuxna, som vill ha utbildning, väljer folkhögskolan med dess fria arbetsformer. Genom de nya statsbidragsbestämmelserna, som trädde i kraft den 1 juli 1967, har också folkhögskolan tillförts betydligt ökade ekonomiska resurser. Jag vill i detta sammanhang erinra om att min företrädare i prop. 1966: 42 angående statsbidrag till folkhögskolor betonade betydelsen av att folkhögskolornas inackorderingspriser låg på en ekonomiskt realistisk nivå. Den avsedda effekten borde dock kunna uppnås genom samråd och rekommendationer mellan tillsynsmyndigheten och huvudmännen. Det bör uppdras åt skolöverstyrelsen att i samband med anslagsframställningen för budgetåret 1970/71 redovisa läget på detta område.

Beträffande skolöverstyrelsens förslag biträder jag dessa, utom i fråga om inrättande av ytterligare ordinarie lärartjänster och s. k. kombinerade tjänster. Beträffande förslaget om redovisningen av de två olika typerna av kombinerade tjänster har jag ingen erinran.

Ett oavvisligt krav inom samhällslivet är att de handikappade ges goda möjligheter till undervisning. Under förevarande anslag beräknas medel för personell assistans åt handikappade elever. Kostnader för pedagogisk utrustning beräknas under anslaget till utrustning m. m. vid folkhögskolor. Skolöverstyrelsen har nu föreslagit att ytterligare åtgärder vidtas för att främja de handikappades studiemöjligheter. Jag delar skolöverstyrelsens mening härvidlag. För ändamålet bör föras upp ett belopp om 500 000 kr., som får disponeras av skolöverstyrelsen till försöksverksamhet med ökad lärartäthet för handikappade elever.

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till driften av folkhögskolor* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 61 300 000 kr.

G 9. Bidrag till engångsanskaffning av utrustning m. m. till folkhögskolor

1967/68 Utgift	2 837 180	Reservation	162 820
1968/69 Anslag	3 000 000		
1969/70 Förslag	3 000 000		

Av anslaget disponeras 1 milj. kr. till engångsanskaffning av dyrbarare pedagogisk utrustning m. m. Beloppet skall även kunna användas till utgifter för tekniska anordningar vid vissa folkhögskolor för att underlätta för handikappade att delta i folkhögskolkurser.

För sanering av vissa folkhögskolors ekonomi har anvisats 2 milj. kr.

Skolöverstyrelsen

Skolöverstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med oförändrat belopp, dvs. med 3 milj. kr. budgetåret 1969/70.

I detta sammanhang redovisas att av de medel som anvisats budgetåret 1968/69 har 56 folkhögskolor tilldelats sammanlagt 938 000 kr. till inköp av stadigvarande undervisningsmaterial, vilket betyder att dessa skolor upprustats för minst 1 876 000 kr.

11 skolor, som ansökt om medel till pedagogisk utrustning och tekniska anordningar för handikappade elever, har tilldelats sammanlagt ca 55 000 kr.

Departementschefen

1966 års riksdagsbeslut om statsbidrag till folkhögskolor innebar bl. a. införande av statsbidrag till dyrare pedagogisk utrustning. För sanering av folkhögskolornas ekonomi fastställdes ett belopp om totalt 10 milj. kr. under fem år. Förra budgetåret fördelades detta saneringsbidrag mellan 15 folkhögskolor. Enligt de riktlinjer som beslöts vid bidragets införande skall detta bidrag användas för återbetalning av för folkhögskolan tyngande lån. Härigenom uppnås en betydande ekonomisk lättnad för dessa skolor.

Jag räknar således i likhet med skolöverstyrelsen medel för pedagogisk utrustning med 1 milj. kr. och för saneringsbidrag med 2 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till engångsanskaffning av utrustning m. m. till folkhögskolor* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

H. Studiesociala ändamål

H 1. Centrala studiehjälsnämnden m. m.

1967/68 Utgift	3 940 266 ¹
1968/69 Anslag	3 237 000 ¹
1969/70 Förslag	5 178 000

¹ Anslagen Centrala studiehjälsnämnden m. m.: Avlöningar och Centrala studiehjälsnämnden m. m.: Omkostnader

Centrala studiehjälsnämnden är enligt instruktion den 3 december 1965 (nr 744) central förvaltningsmyndighet för ärenden om studiesocial verksamhet och därmed sammanhängande frågor i den mån sådana ärenden ej ankommer på annan myndighet. Nämnden är chefsmyndighet för studiemedelsnämnderna.

Studiemedelsnämnderna handhar studiefinansieringen för eftergymnasiala studier. För nämnderna gäller instruktion den 3 december 1965 (nr 745, ändrad 1968: 137).

Centrala studiehjälsnämnden och studiemedelsnämnderna

	1968/69	Beräknad Centrala studie- hjälsnämnden	ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Personal</i>			
Handläggande personal	11	+ 2	+ 1
Övrig personal	82	+18	+16
	93	+20	+17
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	1 977 000	+ 843 000	+ 664 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation..	—	+ 506 000	+ 506 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70..		+ 143 000	+ 101 000
Arvoden och särskilda ersättningar	195 000	+ 10 000	of.
Sjukvård m. m.	2 500	of.	of.
Reseersättningar	10 000	+ 5 000	+ 5 000
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror	—	+ 365 000	+ 365 000
b) Bränsle, lyse, vatten	4 000	+ 500	+ 500
c) Övriga expenser	407 500	+ 173 500	+ 150 500
d) Konferenser	4 000	+ 2 000	+ 2 000
e) Omkostnader vid studiemedelsnämnderna..	90 000	+ 24 000	+ 24 000
f) Kostnader för registrering av studiemedel..	547 000	+ 123 000	+ 123 000
	3 237 000	+2 195 000	+1 941 000

Centrala studiehjälsnämnden

1. Löne- och prisomräkning m. m. 1 120 000 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 871 000 kr.

2. Centrala studiehjälpnsnämndens kansli behöver förstärkas med en tjänst som förste byråsekreterare för att avlasta byråchefen vissa utredningsuppgifter (+51 300 kr.).

3. För handläggning av kvalificerade studiehjälpsfrågor bör en tjänst som byrå-assistent bytas ut mot en tjänst som förste byråsekreterare (+7 400 kr.).

4. Som chef för den sektion som handlägger frågor om studiemedel fungerar nu en förste byråsekreterare. Denna tjänst bör omvandlas till tjänst som byrådirektör (+15 900 kr.).

5. För att på ett tillfredsställande sätt kunna fullgöra de ökande arbetsåliggandena behöver nämnden en förstärkning med 18 biträden och en expeditionsvakt jämte viss extra personal (+557 000 kr.).

6. På grund av det ökade antalet ansökningar om studiemedel erfordras en personell förstärkning vid studiemedelsnämnderna motsvarande 130 400 kr.

Föredraganden

Anslaget bör som framgår av sammanställningen föras upp med 5 178 000 kr. Härvid beräknar jag medel för inrättande av en tjänst som förste byråsekreterare i A 23 (2) samt inrättande av 15 biträdestjänster och en tjänst som expeditionsvakt vid centrala studiehjälpnsnämnden. Jag godtar de ökade utgifterna för tjänster vid studiemedelsnämnderna (6).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Centrala studiehjälpnsnämnden m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 5 178 000 kr.

H 2. Studiebidrag m. m.

Jag avser att senare föreslå Kungl. Maj:t att i särskild proposition lägga fram förslag om bl. a. förstärkning av inkomstprövat tillägg till studiebidrag, ändrade regler om åldersgränsen för åtnjutande av förhöjt studiebidrag samt om studiestöd för vuxna studerande. Förevarande anslag bör i avvaktan på den särskilda propositionen tas upp med preliminärt beräknat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1969/70 till *Studiebidrag m. m.* beräkna ett förslagsanslag av 493 000 000 kr.

H 3. Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti

1967/68 Utgift	10 929 460
1968/69 Anslag	15 000 000
1969/70 Förslag	5 000 000

Från detta förslagsanslag bestrids kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti. T. o. m. budgetåret 1960/61 belastades anslaget med sådana kostnader endast i de fall låntagaren avlidit eller varaktig betalningsoförmåga inträtt. De låneformer som berörs av sådan avskrivning är lån med statlig kreditgaranti åt den som avlagt akademisk eller därmed jämförlig examen (s. k. akademikerlån), garantilån åt studerande, garantilån åt flyktingstudenter samt lån med statlig kreditgaranti åt den som genomgått polisskola (s. k. polislån). Fr. o. m. budgetåret 1961/62 bestrids från anslaget även kostnader för den avskrivning med 25 % av kapitalskulden på studielån med statlig kreditgaranti varom 1961 års riksdag fattat beslut (prop. 1961: 55, SU 131, rskr 329).

Nämnda låneformer, som är förbundna med allmän avskrivning med 25 %, har upphört enligt 1964 års riksdagsbeslut om reformering av det studiesociala stödet till studerande ungdom. Genom konstruktionen av den allmänna avskrivningen kommer dock anslaget att belastas med utgifter under en övergångstid.

Centrala studiehjälpnsnämnden föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppförs med 5 milj. kr., vilket innebär en minskning med 10 milj. kr.

Föredraganden

I enlighet med centrala studiehjälpnsnämndens förslag beräknar jag för nästa budgetår en med 10 milj. kr. minskad medelsanvisning till avskrivning av studielån med statlig kreditgaranti. Anslaget bör föras upp med 5 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.

H 4. Ersättning till postverket och riksbanken för deras bestyr med studiesocialt stöd

1967/68 Utgift	532 132 ¹
1968/69 Anslag	700 000 ¹
1969/70 Förslag	1 050 000

¹ Anslaget Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån

Förvaltningen av lån ur allmänna studielånefonden ombesörjs av postbanken. Ersättning till *postverket* för bankens kostnader för låneförvaltningar bestrids ur ifrågavarande anslag. Antalet beviljade lån under budgetåret 1969/70 kan beräknas uppgå till 35 000, vilket motsvarar en förvaltningskostnad av 900 000 kr.

Riksbanken medverkar vid utbetalning av studiemedel genom utanordning från studiemedelsfonden till penninginrättningar som inlöst studiemedelsanvisningar. *Fullmäktige i riksbanken*, som beräknar antalet utbetalningar budgetåret 1969/70 till 205 000, begär för bankens medverkan ersättning med 60 öre per utbetald studiemedelsanvisning, motsvarande en sammanlagd kostnad av 132 000 kr.

Föredraganden

Med hänvisning till vad som anförts beräknar jag för ersättning till postverket ett belopp av 900 000 kr.

Vid bedömningen av ersättningen till riksbanken utgår jag från att antalet utbetalda anvisningar blir något högre än fullmäktige beräknat, varför jag uppskattar medelsbehovet till 150 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning till postverket och riksbanken för deras bestyr med studiesocialt stöd* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 1 050 000 kr.

H 5. Bidrag till avlönande av föreståndare vid elevhem vid gymnasier m. m.

1967/68 Utgift		328 350
1968/69 Anslag		250 000
1969/70 Förslag		250 000

Enligt kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 594, ändrad senast 1967: 471) angående statsbidrag till skolhem för lärjungar vid högre skolor och till avlöning av föreståndare vid dylikt skolhem får efter skolöverstyrelsens medgivande statsbidrag med 5 500 kr. för år utgå till avlönande av föreståndare vid skolhem för lärjungar vid allmänna läroverk och vissa andra i kungörelsen angivna läroanstalter. Bidraget utgår endast för elevhem, som har annan huvudman än primärkommun.

Skolöverstyrelsen föreslår att anslaget för nästa budgetår förs upp med oförändrat belopp.

Föredraganden

Anslaget bör i enlighet med skolöverstyrelsens förslag föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till avlönande av föreståndare vid elevhem vid gymnasier m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kr.

H 6. Bidrag till hälso- och sjukvård samt motionsverksamhet för studerande

1967/68 Utgift		888 550
1968/69 Anslag		1 340 000
1969/70 Förslag		1 595 000

Från detta anslag bestrids kostnader för bidrag till hälso- och sjukvård samt motionsverksamhet för studerande i enlighet med bestämmelser som Kungl. Maj:t meddelat den 30 juni 1967.

Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande

Tillsyn över hälso- och sjukvården utövas av socialstyrelsen som har att pröva ansökningar om statsbidrag till sådan verksamhet. Statsbidrag utgår till kårorts-nämnder för hälso- och sjukvård i Göteborg, Karlstad, Linköping, Lund, Stockholm, Umeå, Uppsala, Växjö och Örebro med 10 kr. per studerande intill ett antal av 10 000 studerande samt med 5 kr. för varje ytterligare studerande.

Anslagsposten är för innevarande budgetår uppförd med 710 000 kr. *Socialstyrelsen* föreslår med hänsyn till ökningen av studerandeantalet, att anslagsposten höjs med 165 000 kr. för nästa budgetår. *Sveriges förenade studentkårer* föreslår att statsbidraget med hänsyn till kostnadsutvecklingen höjs till 14 resp. 7 kr.

Bidrag till motionsverksamhet för studerande

Bidrag till motionsverksamhet utgår till kårortsnämnder i Göteborg, Stockholm, Umeå och Uppsala. I Lund har kårortsnämnd ej inrättats.

Idrottens samarbetsnämnd har med yttrande överlämnat anslagsframställningar från kårortsnämnderna och Sveriges förenade studentkårer. De studerandes organisationer vid universitetsfilialerna i Karlstad, Linköping och Örebro har anhållit om bidrag till egen organisation för motionsverksamhet på dessa orter.

Idrottens samarbetsnämnd föreslår att anslagsposten, som f. n. är uppförd med 630 000 kr., nästa budgetår ökas med 223 500 kr. Ökningen fördelar sig på följande sätt:

1. Höjt studerandeantal och stegrad aktivitet 91 000 kr.
2. Bidrag till kårortsnämnder i Karlstad, Linköping och Örebro 25 000 kr.
3. Bidrag till fasta ledartjänster 107 500 kr.

Föredraganden

En viss uppräknig av statsbidraget till hälso- och sjukvård bör ske. Jag förordar, att bidrag fortfarande skall utgå med 10 kr. per studerande intill ett antal av 10 000 men att bidragsbeloppet höjs till 6 kr. för varje ytterligare studerande. Härvid beräknar jag det ökade anslagsbehovet för bidrag till hälso- och sjukvård till 230 000 kr.

Jag biträder förslaget från idrottens samarbetsnämnd om bidrag till kårortsnämnder för motionsverksamhet i Karlstad, Linköping och Örebro. Højningen av anslagsposten för bidrag till motionsverksamhet för studerande beräknar jag till 25 000 kr. I avvaktan på erfarenheterna av det budgetåret 1967/68 införda statsbidragssystemet är jag i övrigt inte beredd att tillstyrka några förändringar.

Kungl. Maj:t bör äga besluta om de avvikelser från bidragsreglerna som kan vara motiverade med hänsyn till filialernas snabba utbyggnad.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till hälso- och sjukvård samt motionsverksamhet för studerande* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 1 595 000 kr.

I. Internationellt-kulturellt samarbete

I 1. Kulturellt utbyte med utlandet

1967/68 Utgift	1 469 076	Reservation	276 947
1968/69 Anslag	1 531 000		
1969/70 Förslag	1 969 000		

Ur detta anslag utgår bidrag för skilda ändamål inom det internationella kulturutbytet utanför Norden enligt nedanstående sammanställning.

	1968/69	Beräknad ändring Myndighet resp. organisation	1969/70 Föredraganden
1. Bidrag till Svenska institutet:			
a) stipendieverksamhet	486 400	+ 442 000	} + 435 000 ¹
b) lektoratsverksamhet	203 000	+ 223 000	
c) brittisk-nordisk folkhögskolekurs .	23 000	of.	
d) utbyte av gästföreläsare	18 000	+ 12 000	
e) allmänt kulturutbyte	—	+ 511 000	
f) Svenska kulturhuset i Paris	—	+ 295 000 ¹	
	730 400	+ 1 483 000 ¹	
2. Bidrag till Förenta staternas undervisningsnämnd i Sverige	55 000	+ 20 000	of.
3. Bidrag till Sverige-Amerikastiftelsen för stipendier åt tre amerikanska och en kanadensisk studerande för studier vid svenska universitet och högskolor	28 800	+ 5 400	+ 3 600
4. Bidrag till centralnämnden för skolungdomsutbyte med utlandet	1 000	of.	of.
5. Bidrag till svenskt deltagande i europeiska skoldagen	10 000	+ 15 000	+ 5 000
6. Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris	31 000	+ 40 000	of.
7. Resestipendier åt universitetslärare m. fl. .	165 000	+ 50 000	+ 10 000

1968/69		Beräknad ändring 1969/70	
		Myndighet resp. organisation	Föredraganden
8. Resebidrag vid universitet och vissa högskolor för deltagande i vetenskapliga kongresser m. m.	180 000	+	50 000 + 10 000
9. Resebidrag vid musikhögskolan	6 000	+	14 000 of
10. Deltagande i internationella konferenser och kurser, anordnade av eller i samverkan med mellanstatliga organisationer på kulturområdet	50 000	--	+ 23 000
11. Svenskt bidrag till Collège d'Europe ...	—	+	13 000 —
12. Till Kungl. Maj:ts disposition	273 800	—	— 48 600
	1 531 000	+	1 690 400 + 438 000

¹ Därav hyreskostnader 150 000 kr.

Av motiveringarna inhämtas bl. a.

1. *Svenska institutet* föreslår en betydande utvidgning av stipendieverksamheten och hemställer om medel för 28 nya stipendier, varav sju till humanister och samhällsforskare från utvecklingsländer. Vidare föreslås en förlängning av stipendietiden för samtliga stipendier från åtta till nio månader, motsvarande det akademiska läsåret.

Till förbättring av de svenska utlandslektorernas lönevillkor och till undervisningen i svenska vid utländska universitet begärs en ökning med 223 000 kr. I detta belopp ingår en överföring av 15 000 kr. från tredje huvudtiteln avseende kostnaderna för svenskundervisningen i Rom.

Under rubriken allmänt kulturutbyte sammanför institutet en rad aktiviteter som huvudsakligen har personutbytet som medel. Därjämte inräknas en rad andra åtgärder som syftar till främjande av svensk litteratur, musik och scenkonst i utlandet. För sådana ändamål hemställer institutet om ett bidrag över åttonde huvudtiteln med 511 000 kr. Under innevarande budgetår utgår bidrag härför dels med 150 000 kr. av ospecificerade medel ur institutets anslag över tredje huvudtiteln, dels av medel från ett anslag till Kungl. Maj:ts disposition under samma huvudtitel. Visst stöd lämnas därjämte från kollegiet för Sverigeinformation. Institutet beräknar att härigenom under innevarande budgetår för allmänt kulturutbyte kunna disponera över sammanlagt 485 000 kr.

Genom beslut under åren 1965—1968 har Kungl. Maj:t anvisat tillsammans 6 037 000 kr. till förvärv och restaurering av fastigheten Rue Payenne 11, numera benämnd Hôtel de Marle, i Paris. Genom beslut den 15 november 1968 meddelade Kungl. Maj:t provisoriska bestämmelser rörande fastigheten att gälla intill utgången av juni 1970. Enligt bestämmelserna är Svenska kulturhuset (Centre Culturel

Suédos) i Hôtel de Marle avsett för ändamål som tjänar det svensk-franska kulturutbytet. Kulturhuset och den verksamhet som bedrivs där skall stå under inseeende av svenska ambassaden i Paris, som även äger utnyttja lokalerna för i beslutet avsedda ändamål. Huset skall tills vidare intill utgången av juni 1970 disponeras av Svenska institutet och Institut Tessin i Paris. För de av Svenska institutet disponerade lokalerna i kulturhuset beräknar byggnadsstyrelsen preliminärt en årlig kostnad av 150 000 kr. Institutet avser att i lokalerna anordna teaterföreläsningar och -symposier, konserter, foto- och grafikutställningar, filmaftnar med diskussioner, föredragsserier m. m. Vidare övervägs att dit förlägga undervisning i svenska. För genomförande av dessa aktiviteter beräknar institutet i särskild skrivelse en årlig merkostnad av 145 000 kr. utöver sin ordinarie budget.

2. *Sverige-Amerikastiftelsen* föreslår en ökning av bidraget så att de av stiftelsen förmedlade stipendierna till storleken skall motsvara de stipendier som utdelas genom Svenska institutet och styrelsen för internationell utveckling (SIDA).

5. *Sveriges ungdomsorganisationers landsråd (SUL)* begär ett ökat bidrag för Sveriges deltagande i europeiska skoldagen. Ökningen motiveras bl. a. med att landsrådets kostnader f. n. betydligt överstiger det bidrag som utgår för ändamålet.

6. *Styrelsen för svenska studenthemmet i Paris* hemställer bl. a. att hemmets föreståndare får en tjänsteställning motsvarande en svensk internatskolerektors.

7—8. *Universitetskanslersämbetet* hemställer om en ökning av vardera anslagsposten med 50 000 kr. under hänvisning till de internationella kontakternas betydelse och det ökade antalet akademiska lärare och forskare som kan komma ifråga för studieresor och deltagande i internationella kongresser.

12. För innevarande budgetår har ett bidrag av 13 000 kr. anvisats ur medel till Kungl. Maj:ts disposition för svenskt deltagande i verksamheten vid *Collège d'Europe* i Brügge, Belgien. Vid institutet bedrivs högre akademisk utbildning och forskning rörande europeiska integrationsfrågor.

Föredraganden

Ehuru Kungl. Maj:t ännu inte tagit slutlig ställning till principbetänkandet om utlandsinformation och internationellt utbyte (SOU 1967: 56) finner jag en fortsatt utveckling av Svenska institutets verksamhet inom kulturens skilda områden önskvärd. Som en följd härav anser jag det lämpligt att medel för det allmänna kulturutbytet för budgetåret 1969/70 beräknas under detta anslag. Jag finner det också värdefullt att de svensk-franska kulturförbindelserna genom statens förvärv av fastigheten Hôtel de Marle nu kan ytterligare vidgas och fördjupas.

Bidraget till institutet under detta anslag bör ökas med 435 000 kr. för budgetåret 1969/70. Av beloppet har 165 000 kr. — varav 150 000 kr. för allmänt kulturutbyte och 15 000 kr. för svenskundervisning i Rom — hittills beräknats under tredje huvudtiteln. För de av institutet disponerade lokalerna i Svenska kulturhuset i Hôtel de Marle beräknar jag medel för en hyreskostnad av 150 000 kr. under denna anslagspost. Den återstående delen av ökningen — 120 000 kr. — bör disponeras för nya stipendier, lektoratsverksamhet, utbyte av gästföreläsare samt

för allmänt kulturutbyte. Jag har därvid även beaktat de av institutet föreslagna aktiviteterna i Hôtel de Marle.

Jag anser mig inte kunna biträda förslaget om en fast tjänst för föreståndaren för det svenska studenthemmet i Paris.

Under anslagsposten till deltagande i internationella konferenser och kurser beräknar jag även medel för deltagande i sådana konferenser som anordnas av eller i samarbete med Unesco. Medel för detta ändamål har tidigare beräknats under en särskild post under anslaget till kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m. (I 2).

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 1 969 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kulturellt utbyte med utlandet* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 1 969 000 kr.

I 2. Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m.

1967/68 Utgift	1 901 544
1968/69 Anslag	2 154 000
1969/70 Förslag	2 246 000

Sverige är sedan år 1953 medlem av Förenta Nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur (Unesco). Svenska unescorådet utgör sådant nationellt råd som enligt Unescos stadga får inrättas för att med organisationens verksamhet samordna de viktigaste nationella sammanslutningarna inom utbildning, vetenskap och kultur. I rådets uppgift ingår att i Sverige allmänt främja Unescos verksamhet och stödja svenska insatser inom ramen för organisationens program.

Genom beslut den 28 juni 1968 fastställde Kungl. Maj:t ny instruktion för svenska unescorådet. I anslutning härtill har vissa förändringar av rådets sammansättning ägt rum. En viss förstärkning av rådets administrativa resurser har genomförts inom ramen för utbildningsdepartementets personalorganisation.

Ansvar för den allmänna upplysningsverksamheten i Sverige om Unesco åvilar Svenska FN-förbundet, som härför erhåller ett särskilt bidrag från detta anslag. Statsbidrag till FN-förbundets verksamhet i övrigt utom hyreskostnaderna utgår över tredje huvudtiteln.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70 Unescorådet m. fl.	Föredraganden
1. Årsbidrag till Unesco	2 000 000	+ 150 000	+ 150 000
2. Svenska unescorådets utrednings- och programverksamhet	51 000	+ 99 000	of.
3. Deltagande i konferenser m. m. anordnade av eller i samarbete med Unesco	38 000	+ 37 000	— 38 000
4. Svenskt deltagande i Unescos generalkonferens	45 000	— 45 000	— 45 000
5. Bidrag till Svenska FN-förbundet för allmän upplysningsverksamhet om Unesco	20 000	+ 75 000	+ 25 000
därav hyreskostnader	—	+ 15 000	+ 15 000
	2 154 000	+ 316 000	+ 92 000

Svenska unescorådet

2. För utrednings- och programverksamhet begär svenska unescorådet en ökning av bidraget med 99 000 kr., bl. a. för att i Sverige genomföra vissa beslut från Unescos generalkonferens i Paris hösten 1968.

Svenska FN-förbundet

5. För att bättre kunna fullgöra den allmänna upplysningsverksamheten om Unesco, främst inom utbildningsväsendet, begär Svenska FN-förbundet medel för en halvtidstjänst. Förbundet föreslår vidare en betydande uppräknig av bidragen för publikationer och kursverksamhet. Hyreskostnaderna uppgår till 15 000 kr.

Föredraganden

Genom att möjligheter nu skapats för en viss omläggning av svenska unescorådets arbetsformer och samtidigt en förstärkning av rådets administrativa resurser genomförts torde förutsättningar föreligga för ökade insatser inom Unescos verksamhetsområde.

I enlighet med svenska unescorådets förslag beräknar jag en ökning av medlen för Sveriges medlemsbidrag till Unesco med 150 000 kr. För svenskt deltagande i konferenser m. m. anordnade av eller i samarbete med Unesco har jag beräknat medel under anslaget till kulturellt utbyte med utlandet (I 1). Unescos nästa generalkonferens infaller först under hösten 1970. Med hänsyn härtill tar jag inte nu upp några medel för svenskt deltagande i generalkonferensen.

Svenska FN-förbundet bör beredas möjlighet att genom arvodesanställning av en tjänsteman på deltid utvidga upplysningsverksamheten om Unesco, främst inom utbildningsväsendet. För detta ändamål beräknar jag en ökning av bidraget med 10 000 kr. Till bestridande av förbundets hyreskostnader beräknar jag 15 000 kr. under detta anslag.

Med hänvisning i övrigt till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 2 246 000 kr.

I 3. Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar m. m.

1967/68 Utgift	144 358
1968/69 Anslag	151 000
1969/70 Förslag	156 000

Ur detta anslag utgår bidrag för svenskt medlemskap i ett fyrtiotal internationella sammanslutningar, huvudsakligen inom naturvetenskapens områden. Vidare utgår ett smärre bidrag för resekostnader för svenska representanters deltagande i ifrågavarande sammanslutningars möten.

Vetenskapsakademien begär 1 500 kr. för medlemskap i den internationella unionen för kvartärforskning.

För budgetåret 1969/70 begärs i övrigt en ökning av anslaget med sammanlagt 6 500 kr. på grund av höjda medlemsavgifter till vissa av sammanslutningarna samt för en uppräknig av medlen för resekostnader.

Föredraganden

För medlemskap i den internationella unionen för kvartärforskning och för höjda medlemsavgifter beräknar jag en ökning av detta anslag med 5 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 156 000 kr.

I 4. Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige

1967/68 Utgift	243 911	Reservation	32 234
1968/69 Anslag	290 000		
1969/70 Förslag	390 000		

Under budgetåret 1968/69 har bidrag ur detta anslag hittills utgått till nio kongresser med sammanlagt 203 000 kr. Ansökningar har ingivits om bidrag till ytterligare fyra kongresser, för vilka medel erfordras under innevarande budgetår. För budgetåret 1969/70 föreligger hittills ansökningar om bidrag med omkring 875 000 kr. till sexton kongresser och symposier avsedda att hållas under 1969 och 1970.

Föredraganden

Med hänsyn till det stora antalet ansökningar om bidrag till kongresser under åren 1969 och 1970 finner jag en uppräknig av anslaget nödvändig. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 390 000 kr.

I 5. Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.

1967/68 Utgift	398 000
1968/69 Anslag	430 000
1969/70 Förslag	910 000

	1968/69	Beräknad Instituten	ändring 1969/70 Föredraganden
1. Svenska institutet i Rom	270 000	+ 100 000	+ 80 000
därav stipendier	55 800	+ 13 200	of.
därav hyreskostnader	—	+ 60 000	+ 60 000
2. Svenska institutet i Athen	50 000	of.	of.
3. Institut Tessin i Paris	110 000	+ 452 000	+ 400 000
därav hyreskostnader för Hôtel de Marle	—	+ 400 000	+ 400 000
	430 000	+ 552 000	+ 480 000

Svenska institutet i Rom

Styrelsen för Svenska institutet i Rom ansöker om medel för att inrätta ett större stipendium för en konsthistoriker samt för att höja storleken av vissa nu utgående stipendier. Hyreskostnaden beräknas till 60 000 kr. I övrigt hänvisar styrelsen till den höjda prisnivån och de ökade lönekostnaderna i Italien.

Institut Tessin i Paris

En viss utvidgning av verksamheten föreslås i och med att institutet under 1969 beräknar att flytta in i nya lokaler. Styrelsen aktualiserar vidare frågan om löne- och pensionsförmåner för institutets föreståndare.

Som framgår av redogörelsen under anslaget till kulturellt utbyte med utlandet har Kungl. Maj:t i november 1968 beslutat, att Svenska kulturhuset (Centre Culturel Suédois) i Hôtel de Marle tills vidare intill utgången av juni 1970 skall disponeras av Svenska institutet och Tessininstitutet. I de för Tessininstitutet avsedda lokalerna skall inrymmas tre rum för utställningsändamål m. m., bibliotekslokaler, gästbostäder samt föreståndarbostad. Av gästbostäderna skall enligt de i november 1968 meddelade provisoriska bestämmelserna omkring hälften fördelas av Tessininstitutet i samråd med forskningsrådets samarbetsdelegation till forskare inom alla vetenskapsområden. Återstoden skall fördelas genom försorg av Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsorganisation (Klys) till yrkesutövare inom kulturområdet. För de av Tessininstitutet disponerade lokalerna i kulturhuset beräknar byggnadsstyrelsen preliminärt en årlig kostnad av 400 000 kr.

Till institutets grundare och föreståndare sedan år 1933 Gunnar Lundberg har sedan budgetåret 1964/65 ur institutets statsbidrag utgått ett årligt arvode, fr. o. m. 1965/66 med 20 000 kr. Härjämte åtnjuter Lundberg förmånen av fri bostad i institutets lokaler. Lundberg innehar vidare en halvtidstjänst som lokalanställt kulturråd vid svenska ambassaden i Paris. En särskild tjänst som föreståndare i Ue 20 föreslås inrättad från den 1 juli 1969, varvid Lundberg av styrelsen skulle utses till förste innehavare av tjänsten med rätt att kvarstå till utgången av juni 1973.

Lundberg har under år 1968 uppnått 65 års ålder. Hans lön som kulturråd, vilken befattning han innehaft sedan år 1945, utgör pensionsgrundande inkomst. Hans arvode som föreståndare för Tessininstitutet grundar däremot inte någon pensionsrätt. En av Tessinsällskapet tecknad pensionsförsäkring utfaller sedan år 1964 med 3 100 kr. årligen. Styrelsen hemställer om en särskild statspension från den 1 juli 1973 till Lundberg med beaktande av dennes samlade insatser för de svensk-franska kulturförbindelserna. Pensionsbeloppet borde därvid bestämmas som om Lundberg under sin tid som föreståndare innehaft en statlig tjänst med de förmåner som tillkommer en e. o. docent i Sverige.

Föredraganden

Bidraget till svenska institutet i Rom bör ökas med 80 000 kr. till 350 000 kr. Av ökningen hänför sig 20 000 kr. till ökade kostnader för institutets nuvarande verksamhet och 60 000 kr. till hyreskostnader, vilka senare i fortsättningen bör beräknas under detta anslag.

Som jag anfört vid min anmälan av anslaget till kulturellt utbyte med utlandet har Kungl. Maj:t i november 1968 fastställt provisoriska bestämmelser rörande fastigheten Hôtel de Marle i Paris. Enligt dessa skall fastigheten tills vidare intill utgången av juni 1970 disponeras av bl. a. Tessininstitutet. Inflyttning beräknas kunna ske under hösten 1969. För institutets andel av hyreskostnaderna i Hôtel de Marle bör medel beräknas med 400 000 kr. under detta anslag. För institutets verksamhet i övrigt beräknar jag ett oförändrat bidrag med 110 000 kr. Jag har därvid beaktat att behov under en kortare övergångsperiod kan föreligga jämväl av institutets nuvarande lokaler. Med hänsyn till att kostnaderna för dessa under alla omständigheter torde bli avsevärt lägre än under innevarande budgetår bör genom statsbidraget kunna täckas även de kostnader som kan uppstå i samband med flyttningen till de nya lokalerna.

Styrelsen har föreslagit att institutets nuvarande föreståndare Gunnar Lundberg beviljas en statlig pension efter sin avgång. Denna fråga kommer att underställas riksdagen genom den proposition i vilken chefen för civildepartementet lägger fram förslag om reglering av vissa pensionsfrågor. Med hänsyn till den nya situation som uppstår efter utgången av juni 1970 räknar jag med att Kungl. Maj:t låter utreda förutsättningarna för den fortsatta verksamheten inom Hôtel de Marle, såväl inom ramen för Tessininstitutets organisation som i övrigt.

Med anledning av vad jag nu anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett anslag av 910 000 kr.

I 6. Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete

1967/68 Utgift	1 946 000	Reservation	205 042
1968/69 Anslag	1 943 000		
1969/70 Förslag	2 198 000		

Från detta anslag tillgodoses en rad skilda ändamål inom ramen för det nordiska kultursamarbetet. Det svenska bidraget till det kulturella samarbetet i Norden in-skränker sig emellertid inte till medelstilldelning ur enbart detta anslag. Enligt en

inom utbildningsdepartementet upprättad översikt anslås sålunda under innevarande budgetår mer än 5,5 milj. kr. över budgeten till gemensamma projekt inom utbildningens, forskningens och kulturens områden.

	1968/69		Beräknad Myndighet resp. organisation	ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Ändamål inom högre utbildning och forskning</i>				
1. Bidrag till Nordiska institutet för folkdiktning	31 900	+	4 000	+ 4 000
2. Bidrag till gemensam nordisk journalistutbildning	37 400	+	4 400	+ 4 400
3. Stipendier åt deltagare i den nordiska journalistutbildningen	6 000		of.	of.
4. Bidrag till Vetenskapsakademien för nordiskt samarbete på marinbiologins område	51 500	+	10 500	+ 2 000
5. Nordiskt samarbete rörande forskning och undervisning i terrester ekologi	46 850	+	27 000	+ 10 000
6. Nordiskt samarbete inom den fysiska oceanografins område	80 000	+	83 000	+ 13 000
7. Nordiska kurser i språk och litteratur för universitetsstuderande	80 000		of.	of.
8. Feriekurs i svenska för studerande, företrädesvis från Finland, i nordisk filologi	45 000		of.	of.
9. Nordiska exkursioner i geologi och geografi till Island	30 000		of.	of.
10. Bidrag till Svenska landsavdelningen av Nordiska sommaruniversitetet	125 000	+	9 000	+ 9 000
11. Bidrag till svenska kommittén för nordiskt akademiskt samarbete	25 000	+	20 000	of.
12. Nordisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av Site Genevièvebiblioteket i Paris m. m.	14 200		of.	of.
13. Vissa kostnader för Nordiska hushållshögskolan	24 000		of.	of.
14. Samarbete mellan de vetenskapliga biblioteken i Norden	8 000		of.	of.
15. Nordiska samarbetskommittén för internationell politik	95 000	+	63 000	+ 25 000
16. Nordiska samarbetskommittén för arktisk medicinsk forskning	40 000	—	20 000	— 20 000
<i>Ändamål inom skolväsende och lärarutbildning</i>				
17. Bidrag till Svenska föreningen Norden för lektoratsverksamhet	94 000	+	36 000	of.
18. Bidrag till Svenska föreningen Norden för lärarutbyte inom det allmänna skolväsendet, specialskolväsendet och folkhögskolorna mellan Sverige, Norge, Danmark och Finland	45 000		of.	of.
19. Kurser i svenska för finskspråkiga lärare	40 000		of.	of.
20. Bidrag till Föreningen Nordisk folkhögskola i Genève	35 000		of.	of.
21. Bidrag till Nordens skolresetjänst för främjande av skolresor och skolungdomsutbyten mellan de nordiska länderna	7 500		of.	of.
22. Resestipendier åt studerande i grundskola, gymnasium etc. för studier i övriga nordiska länder	57 000	+	18 000	of.
23. Nordens folkliga akademi i Kungälv	208 000	+	90 800	+ 90 800

	1968/69		Beräknad Myndighet resp. organisation	ändring 1969/70 Föredraganden
<i>Övriga ändamål</i>				
24. Bidrag till Nordens hus i Reykjavik	242 900	—	111 900	—111 900
därav för byggnadskostnader	145 000		—145 000	—145 000
därav för driftutgifter	97 900		+ 33 100	+ 33 100
25. Bidrag till Svenska föreningen Nordens all- männa verksamhet	200 000	+	50 000	+ 10 000
26. Kurser i finska för svenskar	60 000	+	40 000	+ 10 000
27. Nordiska rådets litteraturpris	16 200		of.	of.
28. Stipendier åt kulturkritiker och kulturjour- nalister	22 000		of.	of.
29. Stipendieverksamhet vid svenskhemmet Voksenåsen	55 000		of.	of.
30. Översättning till svenska av finsk fack- litteratur	17 000	+	1 000	+ 1 000
31. Bidrag till inköp av svensk litteratur till isländska riksbiblioteket	3 500	+	500	+ 500
<i>Dispositionsmedel</i>				
32. Till Kungl. Maj:ts disposition	100 050		—	+ 47 200
<i>Nya ändamål samt ändamål som tidigare till- godosetts i annan ordning</i>				
33. Nordisk sommarskola för forskarutbild- ning	—	+	140 000	+100 000
34. Harmonisering av skolordningarna i Nor- den	—	+	60 000	+ 60 000
35. Modernisering av matematikundervisning- en (t. o. m. budgetåret 1967/68 anslags- post under detta anslag)	—	+	70 000	—
36. Specialpedagogisk forskning	—	+	70 000	—
37. Nordisk federation för medicinsk under- visning	—	+	40 000	—
38. Nordiska kurser i historia för universitets- studerande	—	+	30 000	—
39. Bidrag till tidskriften Nordisk Forum	—	+	40 000	—
40. Nordiska rådets musikpris	—	+	14 400	—
41. Nordiskt möte i Island för yrkesskollärare	—	+	100 000	—
	1 943 000	+	889 700	+255 000

Av motiveringarna inhämtas bl. a.

6. *Nordiska kollegiet för fysisk oceanografi* hemställer om bidrag för instrumentanskaffning och vissa andra förberedelsekostnader för en planerad medelhavs-expedition år 1971. Den svenska andelen av nämnda kostnad inom ramen för kollegiets verksamhet beräknas till 70 000 kr. under budgetåret 1969/70. För kollegiets verksamhet i övrigt föreslås en ökning av det svenska bidraget med 13 000 kr.

10. Den av *Svenska landsavdelningen av Nordiska sommaruniversitetet* begärda anslagsökningen med 9 000 kr. motiveras främst av höjda kostnader för det gemensamma nordiska sekretariatet i Köpenhamn.

15. Kungl. Maj:t har för Sveriges del — under förutsättning av riksdagens godkännande i vad avser de ekonomiska förpliktelserna — godkänt stadgar för *Nordiska samarbetskommittén för internationell politik, inklusive freds- och konfliktforskning*. I det av kommittén begärda svenska bidraget, beräknat efter en

bidragsandel av 47,4 %, ingår en av beräkningstekniska skäl betingad eftersläpning om 17 600 kr.

16. Genom beslut den 6 december 1968 har Kungl. Maj:t för Sveriges del — under förbehåll av riksdagens godkännande i vad avser de ekonomiska förpliktelserna — godkänt stadgar för *Nordiska samarbetskommittén för arktisk medicinsk forskning* (jfr prop. 1968: 1 bil. 10 s. 405, SU 43, rskr 128). Enligt stadgarna skall Sverige bidra med 40 % av kostnaderna för kommitténs verksamhet, som avses inledas i början av år 1969. Med hänsyn till en väntad reservation av omkring 20 000 kr. vid utgången av innevarande budgetår beräknas det svenska bidraget för budgetåret 1969/70 till 20 000 kr.

23. *Styrelsen för Nordens folkliga akademi i Kungälv* hemställer om en ökning av det svenska bidraget med 90 800 kr. I avvaktan på resultatet av en inom Nordiska folkhögskolan och akademien tillsatt utredning angående fördelningen av de slutliga investeringskostnaderna för skolanläggningen i Kungälv har inom ramen för den begärda ökningen upptagits ett belopp av 60 000 kr. för ränte- och amorteringskostnader.

24. *Styrelsen för Nordens hus i Reykjavik* hemställer om en ökning av det svenska bidraget till driftkostnaderna, vilken med beaktande av en viss reservation beräknas till 33 100 kr. efter en bidragsandel av 37 %.

25. För att kunna fortsätta och i viss mån utvidga sin nuvarande verksamhet anholder *Föreningen Nordens centralstyrelse* om en ökning av statsbidraget med 50 000 kr.

26. *Norrbottenskretsen av Föreningen Norden* föreslår en betydande ökning av bidraget till kurser i finska för svenskar. Intresset för dessa kurser, som påbörjades år 1964, har ökat för varje år och under 1968 har endast hälften av de sökande kunnat beredas tillträde till kurserna.

Nordiska kulturkommissionen (NKK) har föreslagit de nordiska ländernas regeringar att lämna bidrag över respektive lands budget till ett antal projekt. Till flertalet av dessa har bidrag för försöksverksamhet lämnats av Nordiska kulturfonden.

33. Till *Nordisk sommarskola för forskarutbildning* föreslås för budgetåret 1969/70 ett svenskt bidrag med 140 000 kr., beräknat efter en bidragsandel av 40 %. Inom ramen för sommarskolan planeras samnordiska kurser i seminarieform på hög nivå inom vissa specialområden, som fastställs för varje år. Försökskurser i nationalekonomi, matematik och fasta tillståndets fysik har genomförts.

34. För innevarande budgetår har på tilläggsstat I (prop. 1968: 155, SU 190, rskr 400) anvisats 60 000 kr. för en utredning om förutsättningarna för en *harmonisering av de nordiska ländernas skolordningar*. För den fortsatta utredningen under budgetåret 1969/70 beräknas motsvarande belopp.

35. Hösten 1968 inledde *Matematikundervisningens nordiska kommitté* försöksverksamhet, som beräknas pågå fem år. Kommittén skall arbeta efter de riktlinjer som i »Nordisk skolmatematik» (NU 1967: 9) dragits upp för årskurserna 1—6. Bidrag har beviljats av Nordiska kulturfonden t. o. m. år 1969.

36. Inom området *specialpedagogisk forskning* har med stöd från kulturfonden en nordisk stipendiatverksamhet igångsatts vid lärarhögskolan i Göteborg. För budgetåret 1969/70 har preliminärt beräknats ett svenskt bidrag om 70 000 kr.

37. NKK har föreslagit att statsbidrag fr. o. m. verksamhetsåret 1969 skall utgå till *Nordiska federationen för medicinsk utbildning*, ett samarbetsorgan inom läkarutbildningens område.

38. NKK har vidare lagt fram förslag om en årlig *kursverksamhet för historiestuderande* i Norden. Kurserna avses alternera mellan de nordiska länderna. För budgetåret 1969/70 föreslås ett svenskt bidrag med 30 000 kr.

Bland övriga ändamål kan nämnas:

39. Genom Svenska landsavdelningen av Nordiska sommaruniversitetet har ansökts om svenskt bidrag för utgivande av tidskriften *Nordisk Forum* under åren 1968—69.

40. I *Nordiska rådets* rekommendation nr 34/1968 föreslås att *rådets musikpris* i fortsättningen skall utdelas vartannat år. Medel för detta ändamål har tidigare beräknats under detta anslag.

Föredraganden

Ökade bidrag har begärts för en rad ändamål till vilka medel för närvarande utgår under detta anslag. Förslag har vidare inkommit om bidrag till ett stort antal nya ändamål.

Jag finner det inte möjligt att tillgodose alla önskemål. Som framgår av sammanställningen beräknar jag dock en ökning av bidragen till åtskilliga redan pågående projekt. Bland de nya ändamålen bör i första hand medel anslås för Nordisk sommarskola för forskarutbildning och för den fortsatta utredningen om en harmonisering av de nordiska skolordningarna.

Jag har också beräknat en betydande ökning av medlen till Kungl. Maj:ts disposition. Inom ramen för dessa räknar jag med att efter särskild prövning kunna tillgodose bl. a. sådana ändamål som stipendier till isländska folkhögskoleelever och Nordiska rådets musikpris.

Kungl. Maj:t har, under förbehåll av riksdagens godkännande i vad avser de ekonomiska åtagandena, godkänt stadgar för Nordiska samarbetskommittén för internationell politik, inklusive freds- och konfliktforskning och för Nordiska samarbetskommittén för arktisk medicinsk forskning. Det svenska bidraget till kommittéernas verksamhet skall enligt stadgarna utgå med 47,4 resp. 40 % av kostnaderna. Jag förordar, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens godkännande av dessa ekonomiska åtaganden.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna i det föregående angivna ekonomiska åtaganden för svensk medverkan i de nordiska samarbetskommittéerna för internationell politik och för arktisk medicinsk forskning,

b) till *Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 2 198 000 kr.

I 7. Nordiska kulturfonden

1967/68 Utgift	833 000
1968/69 Anslag	772 000
1969/70 Förslag	836 000

Nordiska kulturfonden, som instiftades år 1966 genom överenskommelse mellan de nordiska länderna, har till uppgift att genom stöd till olika nordiska kulturändamål ytterligare utveckla och stärka det nordiska kultursamarbetet. I proposition angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1968/69 (prop. 1968: 155, SU 190, rskr 400) begärde Kungl. Maj:t riksdagens bemyndigande att ingå överenskommelse om en höjning från den 1 januari 1969 av fondens be-
lopp till 3 250 000 danska kr. Sveriges andel av bidraget till fonden uppgår till 37 %. För budgetåret 1969/70 uppgår medelsbehovet till 836 000 kr.

Föredraganden

Anslaget bör för nästa budgetår föras upp med 836 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Nordiska kulturfonden* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 836 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

I. Statens affärsverksfonder m. m.

Televerkets fond

I: 1. Rundradioanläggningar

1967/68 Utgift	30 800 000	Reservation	3 100 000
1968/69 Anslag	45 500 000		
1969/70 Förslag	76 100 000		

I det följande redovisas televerkets yrkanden om investeringsanslag till rundradioanläggningar för budgetåret 1969/70. I anslutning härtill redogörs för de utgiftsändamål i övrigt, som i likhet med televerkets rundradioanläggningar bestrids med de i rundradioverksamheten inflytande avgiftsmedlen. Det gäller byggnadsstyrelsens investeringar i radio- och televisionshus, televerkets utgifter för driften av rundradions distributionsnät m. m. samt Sveriges Radios utgifter för programproduktionen. Kostnaderna för skolprogramverksamheten och programverksamheten för utlandet samt televerkets kostnader för befrielse för blinda att erlagga ljudradioavgift bestrids från anslaget Ersättning för viss rundradioverksamhet och redovisas under nämnda anslag.

Vissa av statsmakterna beslutade ändringar i avgiftssystemet återverkar fr. o. m. budgetåret 1968/69 på rundradioverksamhetens intäkter. De hittillsvarande ljudradio- och televisionslicenserna om 35 resp. 100 kr. skall enligt beslut av 1966 års riksdag (prop. 136, SU 163, rskr 388) avlösas av en allmän mottagaravgift. Härmed avses en kombinerad televisions- och ljudradioavgift, baserad på innehavet av TV-apparat. Dock bibehålls en särskild ljudradioavgift för hushåll med enbart radioapparat. Den särskilda bilradiolicensen slopas, utom för fordon i yrkesmässig trafik. Enligt beslut av 1968 års riksdag (prop. 50, SU 98, rskr 221) skall det nya avgiftssystemet införas den 1 april 1969. Den kombinerade avgiften har bestämts till 45 kr. per kvartal, medan den särskilda ljudradioavgiften skall utgå med 50 kr. per år. Från den 1 april 1970 tillkommer enligt sistnämnda riksdags beslut en tilläggsavgift om 100 kr. per år för hushåll med färgmottagare. Denna tilläggsavgift uttas samtidigt med den allmänna mottagaravgiften, vilket innebär att hushållen med färg-TV-apparat då erlägger en sammanlagd kvartalsavgift om $(45 + 25 =) 70$ kr.

I samband med omläggningen av licenssystemet ändras enligt 1966 års riksdags beslut formerna för dispositionen och fonderingen av de inflytande avgiftsmedlen. Ljudradion och televisionen skall inte längre hållas ekonomiskt åtskilda. I stället skall av de samlade avgifter som inflyter vartdera mediet tilldelas de belopp, vilka

med hänsyn till programverksamheten bedöms erforderliga. Eventuella överskott tillförs en gemensam, av televerket förvaltat fond för att kunna användas för de båda mediernas behov under andra år, då de löpande inkomsterna inte förslår att täcka utgifterna. Sålunda reserverade medel skall liksom hittills kunna utnyttjas av televerket såsom rörelsemedel mot erläggande av ränta, vilken tillförs fonden. Kostnadsredovisningen skall även fortsättningsvis vara sådan, att de verkliga kostnaderna för vardera mediet kan särskiljas.

Enligt gällande principer för rundradioverksamhetens finansiering skall av avgiftsmedel bestridas såväl de löpande kostnaderna för produktion och distribution av programmen som utgifter för omedelbar avskrivning till 100 % av investeringar i distributionsanläggningar samt radio- och TV-hus. Undantagna från avgiftsfinansiering är skolprogramverksamheten och de till utlandet riktade programsändningarna, vilka fr. o. m. budgetåret 1964/65 finansieras av skattemedel, anvisade på riksstatens driftbudget under anslaget Ersättning för viss rundradioverksamhet. Likaså bekostas av skattemedel de av TRU-kommittén framställda radio- och televisionsprogrammen, vilka delvis sänds över etern.

Ljudradion

Utgifterna för ljudradiatorörelsen under budgetåret 1967/68 omfattade enligt preliminära uppgifter 139 milj. kr., varav $(6,8 + 2,2 =)$ 9 milj. kr. avsåg avskrivning till 100 % av televerkets och byggnadsstyrelsens investeringar, samt $(100,0 + 30,0 =)$ 130 milj. kr. Sveriges Radios och televerkets driftkostnader för produktion och distribution av program. I Sveriges Radios nämnda kostnader för programproduktion ingår medel för radiohus, som tidigare ställts till bolagets förfogande men som i samband med förskjutningar i betalningsutfallet återlevererats till televerket, samt upphovsrättslig ersättning till gramfonindustrin med tillsammans 12,5 milj. kr. På inkomstsidan utgjorde avgiftsintäkterna 102,4 milj. kr. och ränteinkomsten 2 milj. kr. Totalt innebär resultatet för rörelsen ett underskott av 34,6 milj. kr., vilket medfört att ljudradians tidigare ackumulerade överskott om 1,9 milj. kr. förbyts i ett underskott om 32,7 milj. kr.

Med utgångspunkt i uppgifter lämnade i de av televerket, byggnadsstyrelsen och Sveriges Radio gjorda anslagsframställningarna rörande den avgiftsfinansierade ljudradioverksamheten redovisas i följande sammanställning de för budgetåret 1968/69 beräknade utgifterna och medelsbehoven för budgetåret 1969/70.

	1968/69	1969/70
	milj. kr.	
Investeringar		
Televerket	5,0	5,1
Byggnadsstyrelsen	2,7	3,0
Sveriges Radio	5,6	5,6
Driftkostnader		
Sveriges Radio	91,5	95,5
Televerket	32,5	34,3
	137,3	143,5

För budgetåret 1968/69, då den förut nämnda omläggningen av avgiftssystemet sker från den 1 april 1969, beräknas alltså utgifterna till 137,3 milj. kr. — inklusive vissa inventariemedel — medan intäkterna förutses bli 79 milj. kr. Resultatet innebär ett underskott om 58,3 milj. kr., varigenom det ackumulerade underskottet skulle öka till 91 milj. kr. Vid bedömningen av dessa underskott bör uppmärksammas, att en del av den kombinerade avgiften, som införs från den 1 april 1969, bör kalkylmässigt tillgodoräknas ljudradiorörelsen. — I Sveriges Radios investeringar ingår vissa inventariemedel, som tidigare ställts till bolagets förfogande men som i samband med förskjutningar i betalningsutfallet återlevererats till televerket.

De för Sveriges Radio angivna driftkostnaderna inkluderar en preliminärt beräknad utgiftspost om 700 000 kr. för markavgäld, som bolaget enligt grunder som angivits i 1966 års rundradioproposition skall erlägga för den mark som det disponerar i kvarteret Förrådsbacken i Stockholm, samt 2,3 milj. kr. avseende kompensation för upphovsrättslig ersättning till grammofonindustrin.

Det tillskott av licensmedel som fordras för ljudradion fram till omläggningen av avgiftssystemet skall i enlighet med 1966 års riksdags beslut täckas av de fonderade TV-licensmedlen.

För budgetåret 1969/70 beräknas den särskilda ljudradioavgiften inbringa 12 milj. kr. Uppgifter om de beräknade intäkterna av den kombinerade televisions- och ljudradioavgiften för samma budgetår lämnas i ett följande avsnitt rörande televisionen.

Investeringarna

I likhet med tidigare år har en översyn av planen för distributionsnätets utbyggnad företagits, varvid vissa revideringar har skett. Rörande utbyggnaden fram till den 1 juli 1969 anför *televerket* i huvudsak följande.

Vid utgången av budgetåret 1967/68 hade sammanlagt 64 FM-stationer för distribution av program 1 och 2 färdigställt, varav 46 större stationer och 18 slavstationer. De 46 större stationerna samt 8 av slavstationerna hade dessutom färdigställt för distribution av program 3.

Under budgetåret 1968/69 har nya slavstationer i Rörbäcksnäs och Drevdagen tagits i bruk. Dessutom har slavstationerna i Funäsdalen och Vietas kompletterats med sändare för program 3. De större FM-stationerna i Finnveden, Karlshamn, Kisa och Östhammar beräknas under året bli klara för reguljär drift. Dessutom beräknas ytterligare 13 slavstationer komma att uppföras. Samtliga FM-stationer kommer att vid budgetårets utgång vara utrustade för distribution av alla tre programmen. Vad beträffar övrig utbyggnad av distributionsnätet kan nämnas moderniserings- och kompletteringsarbeten på bl. a. distributionscentraler.

Vid utgången av budgetåret 1968/69 beräknas totalt 83 FM-stationer vara i drift för sändning av program 1, 2 och 3. Antalet invånare med goda mottagningsmöjligheter för samtliga tre program uppskattas vid samma tidpunkt uppgå till ca 99,5 % av befolkningen.

Vad beträffar investeringarna under femårsperioden 1969/70—1973/74 uppger *televerket* bl. a., att ett mindre antal FM-slavstationer beräknas tillkomma och

vissa stationer förses med reservkraftanläggningar för höjning av driftsäkerheten. Investeringsmedel erfordras vidare till gemensamma anläggningsdelar på större FM-TV-stationer, för distributionscentraler samt för reinvesteringar. De med utgångspunkt i 1968 års kostnadsnivå beräknade investeringskostnaderna under perioden framgår av följande sammanställning.

	1969/70	1970/71	1971/72	1972/73	1973/74
			milj. kr.		
FM-anläggningar för P1-, P2- och P3-näten	2,6				
Vissa andra ljudradioanläggningar	2,5	5,1	3,8	3,8	3,8
	5,1	5,1	3,8	3,8	3,8

Vad beträffar de i investeringsplanen för budgetåret 1969/70 upptagna projekten framhåller televerket bl. a. följande.

För FM-anläggningar för P1-, P2- och P3-näten upptaget belopp beräknas i hudsak bli behövt för färdigställande av stationerna i Motala och Östersund samt ett mindre antal slavstationer för distribution av P1, P2 och P3, för reservutrustningar för ett antal stationer samt för slutlikvider för utbyggnaden i övrigt.

Det för vissa andra ljudradioanläggningar upptagna beloppet är avsett att användas för likvider för distributionscentralen i Kaknäs i vad avser ljudradioverksamheten, för förberedande arbeten avseende nya distributionscentraler i Malmö och Göteborg samt för smärre kompletterings- och moderniseringsarbeten på vissa andra distributionscentraler.

Byggnadsstyrelsen har beräknat medelsförbrukningen för vissa avslutande kompletteringsarbeten på radiohuset i Stockholm under budgetåren 1968/69 och 1969/70 till 122 000 resp. 8 000 kr. För radio- och televisionshuset i Göteborg utgör enligt byggnadsstyrelsens investeringsplan medelsförbrukningen för budgetåret 1968/69 10,5 milj. kr. och för budgetåret 1969/70 12 milj. kr., varvid den på ljudradion fallande kostnadsdelen har beräknats utgöra 2,6 resp. 3 milj. kr. För byggnadsstyrelsens förslag lämnas en närmare redogörelse vid anmälan av investeringsanslaget Radio- och televisionshus under statens allmänna fastighetsfond.

Sveriges Radio har lämnat följande uppgifter om bolagets investeringsutgifter för ljudradion. När det gäller sådana byggnadsarbeten och inredningar, för vilka Sveriges Radio skall svara, beräknas investeringarna under budgetåren 1968/69 och 1969/70 till 200 000 resp. 600 000 kr. För investering i tekniska och administrativa inventarier beräknas en kostnad under vart och ett av dessa båda år av 3,8 milj. kr. Därutöver tillkommer under det senare budgetåret 1,2 milj. kr. för inventarier till radio- och TV-huset i Göteborg. De sammanlagda investeringsutgifterna för ljudradions del utgör således enligt denna beräkning under budgetåret 1968/69 $(0,2 + 3,8 =)$ 4 milj. kr. — vartill kommer 1,6 milj. kr. utgörande medel för radiohusinvesteringar, som tidigare ställts till bolagets förfogande men som i samband med förskjutningar i betalningsutfallet återlevererats till televerket — och under budgetåret 1969/70 $(0,6 + 3,8 + 1,2 =)$ 5,6 milj. kr.

Driftkostnaderna

Sveriges Radio framhåller bl. a. följande rörande ljudradions programproduktion.

Sändningstiden för ljudradions allmänna riksprogram var under perioden 1962/63—1965/66 konstant ca 15 500 timmar per år. I samband med utbyggnaden av den tredje programkanalen har sändningstiden utsträckts och beräknas budgetåret 1967/68 ha uppgått till ca 16 900 timmar. Budgetåret 1968/69 torde sändningstiden komma att utgöra ca 16 700 timmar. Nedgången med ett par hundra timmar sistnämnda år kan sättas i samband med strukturförändring vid införandet av ny programplan med bl. a. ökad kulturinformation i radions nyhetsprogram. Ljudradions regionala och lokala program har, jämsides med utbyggnad av distriktens resurser, ökat successivt under perioden 1962/63—1967/68 med ca 500 timmar till drygt 2 100 timmar. Under budgetåret 1968/69 förutses i stort sett oförändrad sändningstid för dessa program.

För ljudradions allmänna programproduktion omfattar Sveriges Radios förslag för budgetåret 1969/70 bl. a. ökade insatser för programtjänst på finska och inom vuxenundervisningen, medan i övrigt räknas med oförändrad sändningstid i riksprogrammet. I samband med att Sveriges Radios verksamhet under budgetåret får ny organisation, förutses behov av förstärkning av ljudradions centrala programledning, som svarar för programsamarbetet med distrikten, liksom av distriktens nyhetsservice och distriktens administration. I fråga om distrikten planeras även en utökning av programverksamheten i Uppsala och Visby samt dessutom vissa försök med lokala ljudradiosändningar.

Medelsbehovet för den avgiftsfinansierade programproduktionen kommer att öka med 4 milj. kr. till 95,5 milj. kr. budgetåret 1969/70. Det angivna medelsbehovet har beräknats i gällande penningvärde, dvs. utan hänsynstagande till de löne- och prisstegringar, som kan uppstå under budgetåren 1968/69 och 1969/70.

Televerket beräknar verkets driftkostnader för distribution av de avgiftsfinansierade ljudradioprogrammen till 34,3 milj. kr.

Avgiftsintäkterna

Televerket uppger att antalet ljudradioavgifter under budgetåret 1967/68 ökade med 33 000 till 2 934 000. Hela ökningen avsåg radiomottagare i hushåll, medan antalet fordonsradioavgifter vid budgetårets slut var detsamma som vid dess början (324 000). Ljudradiointäkterna uppgick under budgetåret till 102,4 milj. kr. mot hösten 1967 beräknade 101,1 milj. kr. Den gynnsamma avgiftsutvecklingen anses till stor del bero på den av televerket i samarbete med Sveriges Radio under budgetåret bedrivna upplysningsverksamheten angående radio- och TV-avgifter.

Beträffande utvecklingen under budgetåren 1968/69 och 1969/70 räknar televerket med att de särskilda ljudradioavgifterna efter införandet av den kombinerade TV- och radioavgiften och slopandet av fordonsradioavgifterna för inte yrkesmässigt använda bilar fr. o. m. den 1 april 1969 kommer att uppgå till 250 000 den

30 juni 1969. Ljudradiointäkterna beräknas komma att uppgå till 79 resp. 12 milj. kr. under budgetåren 1968/69 och 1969/70.

Televisionen

I följande sammanställning redovisas utfallet av televisionsverksamheten för budgetåren 1956/57—1967/68. Det till statsverket under budgetåren 1958/59 och 1959/60 återbetalade bidraget till televisionsverksamhetens driftkostnader om 10,8 milj. kr. är inte inräknat i beloppen. Inte heller har anslaget Ersättning för viss rundradioverksamhet och därpå belöpande kostnader medtagits.

	1956/57— 1966/67	1967/68 milj. kr.	Summa
Licensintäkter	1 299,2	227,5	1 526,7
Ränteinkomster	55,9	21,0	76,9
Kostnader	1 053,1	217,2	1 270,3
Överskott	302,0	31,3	333,3
Statens räntekostnader	0,9	—	0,9
Nettoöverskott, som balanserats i televerkets räkenskaper	301,1	31,3	332,4

Med utgångspunkt i lämnade uppgifter i de av televerket, byggnadsstyrelsen och Sveriges Radio gjorda anslagsframställningarna rörande den avgiftsfinansierade televisionsverksamheten redovisas i följande sammanställning de för budgetåret 1968/69 beräknade utgifterna samt medelsbehoven för budgetåret 1969/70.

	1968/69 milj. kr.	1969/70 milj. kr.
Investeringar		
Televerket	42,7	64,9
Byggnadsstyrelsen	11,2	10,2
Sveriges Radio	26,9	33,5
Driftkostnader		
Sveriges Radio	156,9	196,1
Televerket	35,0	44,4
	272,7	349,1

För budgetåret 1968/69 beräknas avgiftsintäkterna bl. a. till följd av avgiftshöjning från den 1 april 1969 öka till 283 milj. kr., vartill kommer ränteintäkter om 18,9 milj. kr. De sammanlagda intäkterna uppskattas således till 301,9 milj. kr. En mindre del av avgiftsintäkterna bör dock kalkylmässigt tillgodoräknas ljudradio-rörelsen. Utgifterna beräknas till 272,7 milj. kr., varför ett överskott om 29,2 milj. kr. förutses. Eftersom ljudradions underskott om 58,3 milj. kr. kommer att finansieras av TV-medel, kan den ackumulerade fonden vid utgången av budgetåret 1968/69 beräknas uppgå till 270,6 milj. kr.

För budgetåret 1969/70 beräknas den allmänna mottagaravgiften kunna inbringa 433 milj. kr. och den särskilda ljudradioavgiften 12 milj. kr. Därtill kom-

mer beräknade ränteintäkter om 13,8 milj. kr. Intäkterna av den särskilda färg-TV-avgiften antas inte bli större för de tre månader av budgetåret den är i kraft, än att de faller inom felmarginalen för den totala beräkningen. Sålunda upptas intäkterna totalt till 458,8 milj. kr. Utgifterna för televisionen beräknas till 349,1 milj. kr. och för ljudradion till 143,5 milj. kr. Resultatet innebär ett underskott av 33,8 milj. kr., varmed fonden vid budgetårets utgång skulle visa ett ackumulerat överskott av 236,8 milj. kr.

Vid beräkning av det ackumulerade överskottet för budgetåret 1969/70 har hänsyn tagits till att Sveriges Radio under detta budgetår väntas ta i anspråk vissa inventariemedel, som tidigare ställts till bolagets förfogande men som i samband med förskjutningar i betalningsutfallet återlevererats till televerket.

Investeringarna

I likhet med tidigare år har planen för distributionsnätets utbyggnad för program 1 översetts, varvid vissa smärre revideringar visat sig nödvändiga och lämpliga. I fråga om nätet för program 2 pågår utbyggnaden av etapp 1 i enlighet med den plan, som låg till grund för 1966 års beslut i utbyggnadsfrågan. För anpassning av det nuvarande distributionsnätet för färgsändningar har i enlighet med 1968 års beslut (prop. 1968: 50, SU 98, rskr 221) anvisats 3,5 milj. kr. av det totalt erforderliga beloppet, ca 7 milj. kr. Beträffande investeringsverksamheten fram till den 1 juli 1969 anför *televerket* bl. a. följande.

Vid utgången av budgetåret 1967/68 hade sammanlagt 160 TV-stationer för program 1 färdigställts, varav 52 större stationer och 108 slavstationer.

Under budgetåret 1968/69 kommer den permanenta TV-stationen för Stockholm att färdigställas. Stationen beräknas kunna tagas i bruk under hösten 1968. Vidare beräknas slavstationer kunna tagas i bruk i Borgsjöbyn, Duved, Hunnebostrand, Hällaström, Medstugan, Sörsjön, Björna, Guliksberg och Ljustorp. Under 1968/69 kommer anläggningsarbetena för de nya stationerna vid Östersund och Motala att slutföras resp. fortsätta och en ny effektivare antennenläggning för stationen vid Visby att färdigställas. Vidare beräknas 14 slavstationer komma att färdigställas. En större station i Hudiksvall—Ljusdalsområdet för såväl program 1 som program 2 beräknas kunna påbörjas under budgetåret. Under året beräknas utbyggnaden av distributionsnätet för program 1 i huvudsak bli klar och anpassningen av detsamma för färgsändningar att påbörjas.

Vid utgången av budgetåret 1968/69 beräknas totalt 182 TV-stationer vara i bruk för sändning av program 1, varav 52 större stationer och 130 slavstationer. Vid nämnda tidpunkt beräknas reservsändare och reservelverk ha installerats vid ca 46 större TV-stationer. Praktiskt taget alla slavstationer beräknas vara försedda med reservsändare. Antalet invånare med acceptabla mottagningsmöjligheter beräknas vid utgången av budgetåret uppgå till drygt 99 % av befolkningen.

Vad beträffar distributionsnätet för program 2 har under budgetåret 1967/68 kompletterande husbyggnadsarbeten pågått vid ett flertal stationer och installation av sändare, antenner m. m. påbörjats. Under budgetåret 1968/69 kommer påbörjade husbyggnadsarbeten, sändar- och antenninstallationer m. m. att fortsätta. Ca 15 av de 28 större stationer som planenligt skall vara färdigställda till programstarten beräknas successivt kunna tagas i provdrift under budgetåret.

Beträffande programförbindelsenätet avses radiolänklinjerna bli utbyggda i överensstämmelse med tidigare godkänd plan. Länklinjerna för television och ljudradio beräknas vid utgången av budgetåret 1968/69 ha en längd av ca 5 300 km och innehålla ca 16 400 km bildförbindelser och ca 50 000 km programförbindelser för ljud.

I fråga om utbyggnaden under femårsperioden 1969/70—1973/74 redovisar *televerket* bl. a. följande.

Med avseende på sändarnätet för program 1 kommer under femårsperioden investeringsmedel att erfordras för modernisering och komplettering av ett antal distributionscentraler samt för reinvesteringar i sändarnätet. Slavstationer beräknas komma att uppföras på i huvudsak mindre orter där dåliga mottagningsförhållanden råder. Till den 1 april 1970 beräknas distributionsnätet för program 1 vara anpassat till reguljära färgsändningar, som enligt statsmakternas beslut skall starta vid nämnda tidpunkt.

Utbyggnaden av distributionsnätet för program 2 skall enligt de av riksdagen godkända riktlinjerna ske i sådan takt att drygt 75 % av befolkningen täcks vid starttidpunkten kring årsskiftet 1969—1970 och att ca 93 % av befolkningen täcks vid utgången av budgetåret 1970/71, dvs. ett och ett halvt år efter programstarten. Den utbyggnadsplan som upprättats med sikte härpå innebär i huvudsak följande.

Vid starten av TV 2 beräknas följande 28 större stationer vara klara för sändning av program 2, nämligen Bollnäs, Borlänge, Borås, Bäckefors, Emmaboda, Finnveden, Gävle, Göteborg, Halmstad, Hörby, Karlshamn, Karlstad, Kisa, Malmö, Norrköping, Nässjö, Skövde, Stockholm, Sundsvall, Uddevalla, Varberg, Vislanda, Vännäs, Västervik, Västerås, Örebro, Östersund och Östhammar samt följande 8 slavstationer, nämligen Falun, Hälsingborg, Härnösand, Jönköping, Karlskrona, Linköping, Trollhättan och Uppsala. Fram till utgången av budgetåret 1969/70 beräknas ytterligare 7 större stationer, nämligen Boden, Motala, Mora, Skellefteå, Sunne, Visby och Örnsköldsvik samt 2 slavstationer kunna tagas i drift. Vid sistnämnda tidpunkt beräknas täckningsområdet omfatta praktiskt taget hela Svealand och Götaland, större delen av norrländska kustlandet samt Östersundsområdet. Under budgetåret 1970/71 koncentreras utbyggnadsarbetena huvudsakligen till de inre och norra delarna av Norrland, varvid 11 större stationer och ca 25 slavstationer kommer att anläggas.

För att tillgodose det ökade behovet av programförbindelser för program 2 kommer i första hand nu befintliga radiolänklinjer att kompletteras. Radiolänklinjerna för television och ljudradio beräknas vid utgången av budgetåret 1973/74 ha en längd av ca 5 800 km och innehålla ca 27 000 km bildförbindelser och ca 100 000 km programförbindelser för ljud.

De i 1968 års kostnadsnivå beräknade investeringskostnaderna under femårsperioden 1969/70—1973/74 redovisas i följande sammanställning.

	1969/70	1970/71	1971/72	1972/73	1973/74
			milj. kr.		
P1-nätet	9,8	5,5	5,5	5,5	5,5
P2-nätet	51,5	60,8	25,0	25,0	25,0
Färg-TV	3,6	—	—	—	—
	64,9	66,3	30,5	30,5	30,5

Det för *P1-nätet* upptagna beloppet om 9,8 milj. kr. för budgetåret 1969/70 beräknas i huvudsak bli behövt för att färdigställa stationerna i Motala och Östersund, anskaffa och installera reservutrustningar för ca 5 stationer, uppföra ca 15 slavstationer, slutföra den pågående utbyggnaden av programförbindelser, utföra vissa kompletterings- och moderniseringsarbeten på bl. a. distributionscentraler samt erlägga slutlikvider för utbyggnaden i övrigt.

Det belopp om 51,5 milj. kr., som upptas för utbyggnaden av *P2-nätet* under budgetåret 1969/70, beräknas bli behövt för att fortsätta utbyggnaden av stationer och programförbindelser inför programstarten vid årsskiftet 1969—1970.

I fråga om investeringsplanen för *P2-nätet* anför televerket bl. a. följande.

Riksdagsbeslutet år 1966 om utbyggnad av ett distributionsnät för *P2* i *en första etapp* under budgetåren 1966/67—1970/71 avsåg att för en i 1966 års kostnadsnivå beräknad kostnad om 152 milj. kr. med delvis provisoriska åtgärder och utan reservsändare snabbt uppnå en täckning av ca 93 %. Utbyggnaden är baserad på en komplettering av befintliga *P1*-anläggningar. För budgetåren 1966/67—1968/69 har investeringsmedel om inalles (7 + 10 + 26 =) 43 milj. kr. anvisats. För budgetåren 1969/70 och 1970/71 har beställningsbemyndiganden om inalles (50 + 59 =) 109 milj. kr. lämnats.

För påbörjande av *en andra utbyggnadsetapp*, som avser dels utbyggnad av ytterligare stationer för att uppnå en täckning av ca 99 %, dels ombyggnad av provisoriska anläggningar från etapp 1 till permanenta, dels även anskaffande av reservutrustningar för hela *P2-nätet*, har ett beställningsbemyndigande om 25 milj. kr. erhållits för 1971/72. Totalkostnaden för etapp 2-utbyggnaden beräknas uppgå till närmare 250 milj. kr. Verket avser att i anslagsframställning för budgetåret 1970/71 — med ledning av vissa mät- och driftresultat som beräknas framkomma under budgetåret 1968/69 — lägga fram en detaljerad utbyggnadsplan för de första åren av den andra utbyggnadsetappen med uppgift om härför behövliga investeringsanslag.

För fortsatt utbyggnad av distributionsnäten för program 1 och 2 har Kungl. Maj:t bemyndigat televerket att ikläda sig betalningsansvar intill ett belopp av (5,3 + 59,0 =) 64,3 milj. kr. för budgetåret 1970/71 och (5,3 + 25,0 =) 30,3 milj. kr. för budgetåret 1971/72. Några ytterligare beställningsbemyndiganden för *P1-nätets* fortsatta utbyggnad anser televerket inte erforderliga. Vad gäller *P2*-utbyggnaden bör däremot lämnas beställningsbemyndiganden om dels — utöver tidigare lämnade bemyndiganden — 1,8 milj. kr. för budgetåret 1970/71, dels 25 milj. kr. för vart och ett av budgetåren 1972/73 och 1973/74.

Det för *färg-TV* upptagna beloppet på 3,6 milj. kr. för budgetåret 1969/70 beräknas bli erforderligt för att slutföra anpassningen av det nuvarande distributionsnätet till färgsändningar.

Byggnadsstyrelsen har beräknat medelsförbrukningen för televisionshuset i Stockholm under budgetåren 1968/69 och 1969/70 till 3,3 resp. 1,2 milj. kr. För radio- och televisionshuset i Göteborg utgör enligt byggnadsstyrelsens investeringsplan medelsförbrukningen för budgetåret 1968/69 10,5 milj. kr. och för budgetåret

1969/70 12 milj. kr. Därvid har den på televisionen fallande kostnadsdelen beräknats utgöra 7,9 resp. 9 milj. kr. — För byggnadsstyrelsens förslag lämnas en närmare redogörelse vid anmälan av investeringsanslaget Radio- och televisionshus.

Sveriges Radio har lämnat följande uppgifter om bolagets investeringsutgifter för televisionen. När det gäller sådana byggnadsarbeten och inredningar, för vilka *Sveriges Radio* skall svara, beräknas investeringarna för televisionens del under budgetåren 1968/69 och 1969/70 till 4,1 resp. 3,2 milj. kr. Bolagets inventariiekostnader omfattar för ordinarie tekniska och administrativa inventarier under vart och ett av dessa år 12 milj. kr. För inventarier till den centrala nyhetsstudion för TV 1 och TV 2 erfordras 4,3 milj. kr. under budgetåret 1968/69 och 1 milj. kr. under budgetåret 1969/70. Inventariiekostnaden till TV-huset i Stockholm beräknas till resp. 6,5 milj. kr. och 7,4 milj. kr. under de båda budgetåren. Under budgetåret 1969/70 tillkommer inventariiekostnader för TV-huset i Göteborg med 3,5 milj. kr. och kostnader för färginvesteringar om 4,4 milj. kr. De sammanlagda investeringskostnaderna för televisionens del utgör således enligt denna beräkning under budgetåret 1968/69 $(4,1 + 12,0 + 4,3 + 6,5 =)$ 26,9 milj. kr. och under budgetåret 1969/70 $(3,2 + 12,0 + 1,0 + 7,4 + 3,5 + 4,4 =)$ 31,5 milj. kr. För sistnämnda budgetår tillkommer för inventarier i TV-huset i Stockholm 2 milj. kr., som tidigare ställts till bolagets förfogande men som i samband med förskjutningar i betalningsutfallet återlevererats till televerket.

Driftkostnaderna

Enligt 1966 års rundradioproposition skall TV 2 till en början omfatta en sändningstid av omkring 20 timmar per vecka, medan TV 1 i princip bör bibehållas vid nuvarande nivå tills sändningstiden är densamma i båda programmen. Andelen egenproduktion minskas från f. n. ca 55 % av de totala originalsändningarna till något under 50 % i inledningsskedet.

Sveriges Radio har vid budgetberäkningarna för 1969/70 antagit, att starten av TV 2 skall ske den 1 december 1969. Bolaget har vidare till grund för budgetberäkningarna lagt en specificerad sändningstidsplan för tiden 1.12.1969—30.6.1970, uppgjord utifrån de i rundradiopropositionen angivna förutsättningarna och med hänsyn tagen till vissa samsändningar av nyhetsprogram. Bolaget har i sammanhanget också gjort vissa antaganden rörande sändningstidens utveckling och produktions sammansättning under budgetåret 1970/71. Enligt denna plan skall sändningstiden per vecka för budgetåret 1970/71 öka med 5,5 timmar egen och 2 timmar främmande produktion.

Medelsbehovet under budgetåret 1969/70 för televisionens allmänna programproduktion anger *Sveriges Radio* till 196,1 milj. kr., vilket innebär en ökning av driftkostnaderna i förhållande till innevarande år med 39,2 milj. kr. (I det för budgetåret 1968/69 upptagna beloppet 156,9 milj. kr. ingår en preliminärt beräknad utgiftspost om 700 000 kr., utgörande televisionens del av markavgäld.)

De största ökningsposterna i 1969/70 års budget för televisionens programproduktion utgör schablonberäknade personal- och produktionskostnader. Personalbehovet för TV-produktionen enligt den av bolaget angivna sändningstidsplanen har schematiskt beräknats så, att samma personalinsats skall erfordras för veckotimme som f. n. för var och en av de olika produktionskategorierna. Tillägg har dock gjorts för förhållanden som är en följd av företagets nya organisation. Det sålunda beräknade behovet av program- och teknikpersonal för televisionen uppgår till 630 för program och 1 192 för teknik. Jämfört med tiden före början av de förtidsanställningar, som har skett inför starten av TV 2, innebär detta en ökning med 202 tjänster för programpersonal och 351 tjänster för teknikpersonal. Ökningen av övriga produktionskostnader har likaså grundats på den nuvarande medelsberäkningen för olika programkategorier.

I det nämnda behovet av personal ingår ett antal nya tjänster — 42 för program- och 53 för teknikpersonal — för budgetåret 1969/70. Härutöver behövs medel liksom för ljudradions del för nya reportertjänster för distrikten och nya tjänster för distriktens administration samt för utlandskontoren. Vidare behöver enligt bolagets beräkning förtidsanställning för budgetåret 1970/71 ske på 54 nya tjänster för program- och 105 för teknikpersonal. Slutligen upptar ökningen av driftkostnaderna medel för förstärkning med ett 75-tal nya medarbetare till de för ljudradion och televisionen gemensamma organen för administration och service, ökade kostnader för hyrfilm och publikundersökningar m. m.

Medelsbehovet har angetts i gällande penningvärde, dvs. utan hänsynstagande till de löne- och prisstegringar som kan uppstå under budgetåren 1968/69 och 1969/70.

I anslagsframställningen har Sveriges Radio även redovisat en prognos över kostnadsutvecklingen i den avgiftsfinansierade rundradioverksamheten under tiden fram t. o. m. 1973/74.

Televerket beräknar verkets driftkostnader för distribution av de avgiftsfinansierade TV-programmen till 44,4 milj. kr.

Avgiftsintäkterna

Avgiftsutvecklingen och därmed televisionens intäkter under budgetåret 1967/68 påverkades i positiv riktning av den förut nämnda upplysningsverksamhet, som televerket i samarbete med Sveriges Radio bedrev under budgetåret. Antalet TV-avgifter ökade sålunda under 1967/68 med 116 800 mot hösten 1967 beräknade 61 000 och uppgick vid budgetårets slut till 2 325 800. Avgiftsintäkterna uppgick under 1967/68 till 227,5 milj. kr. och översteg därmed det beräknade beloppet med 4,5 milj. kr.

Enligt föreliggande prognos beräknas antalet TV-avgifter vid slutet av budgetåren 1968/69 och 1969/70 komma att uppgå till 2 380 000 resp. 2 430 000. Avgiftsintäkterna för de båda budgetåren uppskattas som förut nämnts till 283 resp. 433 milj. kr.

Departementschefen

Enligt statsmakternas beslut skall TV 2 starta kring årsskiftet 1969—1970 och reguljära färgsändningar inledas i televisionens båda kanaler den 1 april 1970. Televisionens sändningstid förutsätts under budgetåret 1969/70 öka från drygt 40 timmar till drygt 60 timmar per vecka. Investeringsmedel har anvisats för utbyggnad av ett nytt distributionsnät för det andra TV-programmet. Jag vill inledningsvis också erinra om den avgiftsomläggning som sker under innevarande budgetår, den 1 april 1969, och som påverkar rundradioverksamhetens intäkter. Samtidigt med denna omläggning av avgiftssystemet kommer formerna för disposition och fondering av de inflytande medlen att ändras.

De medel som inflyter i rundradioverksamheten skall enligt gällande principer för rörelsens finansiering användas för att täcka såväl löpande kostnader för produktion och distribution av ljudradio- och televisionsprogram som utgifter för omedelbar avskrivning av investeringar i distributionsanläggningar samt radio- och televisionshus. Överskott som kan uppstå vissa år reserveras för behov under andra år, då de löpande inkomsterna inte förslår till att täcka utgifterna. Undantagna från avgiftsfinansiering är skolprogramverksamheten, programverksamheten för utlandet och de av TRU-kommittén framställda radio- och televisionsprogrammen.

För *investeringar i sändarstationer och programförbindelser* har televerket för budgetåret 1968/69 beräknat en medelsförbrukning av 47,7 milj. kr., varav 3,5 milj. kr. för färganpassning av distributionsnätet. För budgetåret 1969/70 har verket beräknat en medelsförbrukning av 70 milj. kr., vilket belopp jag tillstyrker. Av följande sammanställning framgår hur inom ramen för detta belopp televerkets investeringar beräknas komma att fördela sig på ljudradio- och televisionsradioanläggningar. Av sammanställningen framgår även — med fördelning på nämnda båda slag av anläggningar — utfallet för närmast föregående budgetår och den beräknade medelsförbrukningen innevarande budgetår.

	1967/68 Utfall	1968/69 Beräknat	1969/70 Televerket	1969/70 Departements- chefen
Televisionsradioanläggningar	24,0	42,7	64,9	64,9
Ljudradioanläggningar	6,8	5,0	5,1	5,1
	30,8	47,7	70,0	70,0

Av det för investeringar i televisionsradioanläggningar under budgetåret 1969/70 beräknade beloppet om 64,9 milj. kr. avses 9,8 milj. kr. disponerat för olika kompletterande stationsarbeten i anslutning till distributionsnätet för nuvarande TV-program, 3,6 milj. kr. för att slutföra anpassningen av detta distributionsnät till färgsändningar och 51,5 milj. kr. för att fortsätta utbyggnaden av stationer och programförbindelser för TV 2. Som framgår av det föregående är målsättningen i sistnämnda fall att bedriva utbyggnaden i sådan takt, att drygt 75 % av landets befolkning tillgodoses vid programstarten kring årsskiftet 1969—1970 och ca 93 %

ett och ett halvt år därefter. För att kunna ytterligare fullfölja utbyggnaden av detta distributionsnät bör, utöver de redan givna beställningsbemyndigandena för budgetåren 1970/71 och 1971/72 om 59 och 25 milj. kr., ytterligare beställningsbemyndiganden lämnas om dels 1,8 milj. kr. för budgetåret 1970/71, dels 25 milj. kr. för vart och ett av budgetåren 1972/73 och 1973/74. Det för investeringar i ljudradioanläggningar under budgetåret 1969/70 beräknade beloppet om 5,1 milj. kr. avses för diverse kompletterande anläggningsarbeten.

Utöver den sålunda föreslagna medelsförbrukningen bör investeringsanslaget till rundradioanläggningar inrymma sedvanlig marginal för en av konjunkturmässiga eller andra särskilda skäl påkallad ökning av medelsförbrukningen. Med hänsyn härtill och med beaktande av den beräknade behållningen vid utgången av innevarande budgetår förordar jag, att anslaget för budgetåret 1969/70 tas upp med ett belopp av 76,1 milj. kr.

Vad angår *medelsbehovet i övrigt inom rundradioverksamheten* vill jag anföra följande.

I fråga om *ljudradio* n har enligt det föregående beräknats 5,1 milj. kr. för investeringar i distributionsanläggningar. Härutöver bör för byggnadsstyrelsens investeringar i radiohus beräknas 2,6 milj. kr., vilket belopp avses disponerat för arbeten på det nya radio- och televisionshuset i Göteborg. Jag återkommer härtill i det följande vid anmälan av investeringsanslaget Radio- och televisionshus. Sveriges Radios investeringsutgifter för ljudradio, som avser kostnader för inredningar och inventarier, beräknar jag till 5,6 milj. kr. eller 1,6 milj. kr. mer än för innevarande budgetår.

Till täckande av Sveriges Radios drift- och programkostnader för ljudradions allmänna programproduktion beräknar jag för nästa budgetår 98,4 milj. kr., vilket jämfört med bolagets beräkningar för innevarande budgetår innebär en ökning med 6,9 milj. kr. Medelsökningen innebär bl. a. att Sveriges Radios önskemål om utökad programverksamhet på finska bör kunna förverkligas. Vidare bör det inom denna medelsram vara möjligt att på sätt som Sveriges Radio avser förstärka program-samarbetet med distrikten liksom att bygga ut distriktens nyhetsservice och administration. Den angivna medelsramen innefattar tillägg för löne- och prisstegringar samt en preliminärt beräknad utgift av 1 milj. kr. för markavgäld.

Televerkets driftkostnader i anslutning till ljudradio uppskattar jag till 34,3 milj. kr.

De totala utgifterna för ljudradions allmänna programverksamhet skulle enligt mina ovan redovisade beräkningar komma att för budgetåret 1969/70 uppgå till $(5,1 + 2,6 + 5,6 + 98,4 + 34,3 =)$ 146 milj. kr. Uppgifter om de beräknade intäkterna av den kombinerade televisions- och ljudradioavgiften för samma budgetår lämnar jag i det följande avsnittet rörande televisionen.

I vad avser *televisionen* bör — utöver angivna 64,9 milj. kr. för distributionsanläggningar — beräknas ett belopp av 9 milj. kr. för investeringar i televisionshus. Beloppet behövs för vissa kompletterande arbeten på televisionshuset i Stockholm och för byggnadsarbeten på radio- och televisionshuset i Göteborg.

Jag återkommer härtill i det följande vid anmälan av investeringsanslaget Radio- och televisionshus under statens allmänna fastighetsfond.

Sveriges Radios investeringsutgifter för televisionen under budgetåret 1969/70 beräknar jag liksom bolaget till 31,5 milj. kr., vilket jämfört med innevarande år innebär en ökning med 4,6 milj. kr. Beloppet innefattar kostnader för ordinarie tekniska och administrativa inventarier, för inventarier till central nyhetsstudio och till TV-husen i Stockholm och Göteborg samt för färginvesteringar. I beloppet ingår vidare kostnader för sådana byggnads- och inredningsarbeten, för vilka Sveriges Radio skall svara, bl. a. projekt avseende TV-huset i Stockholm och TV-anläggningen vid Jägersro i Malmö.

För Sveriges Radios allmänna programproduktion på televisionens område beräknar jag för budgetåret 1969/70 — bolagets första verksamhetsår med två televisionsprogram och färg-TV — ett medelsutrymme om 197,5 milj. kr. Beloppet innebär en ökning av televisionens driftkostnader i förhållande till innevarande budgetår med 40,6 milj. kr. Den beräknade kostnadsökningen hänför sig främst till helårseffekten av beslutade successiva förtidsanställningar under budgetåret 1968/69, till vissa nyanställningar av personal för budgetåret 1969/70 och till de ökade övriga produktionskostnader, som uppstår när TV 2 införs. De nyanställningar, som kostnadsökningen möjliggör, omfattar vidare förtidsanställning på ca 90 tjänster för program- och teknikpersonal för budgetåret 1970/71. Medelsberäkningen förutsätter att ett antal tjänster, både centralt och inom distrikten, skall kunna tillföras bolaget för genomförande av den beslutade nya organisationen av verksamheten. Hänsyn har även tagits till vissa andra kostnadsökningar, bl. a. för ljudradions och televisionens gemensamma organ för administration och service, för färg-TV och för diverse inredningsarbeten. Den angivna medelsramen innefattar tillägg för löne- och prisstegringar, varvid dock förutsatts att vissa rationaliseringsvinster vid en utbyggnad av televisionsverksamheten bör vara möjliga när det gäller olika gemensamma funktioner inom företaget. Jag vill i detta sammanhang peka på den produktivitetssökning som en förbättrad teknik och utbildning bör innebära för Sveriges Radio. Liksom i fråga om ljudradion innefattar medelsramen för televisionen slutligen en preliminärt beräknad kostnad för markavgäld.

Vid bestämning av denna medelsram har jag bl. a. utgått från Sveriges Radios i det föregående nämnda sändningstidsplan för tiden december 1969—juni 1970, som överensstämmer med de av riksdagen godtagna riktlinjerna. Vad gäller sändningstidens utveckling och produktionens sammansättning under budgetåret 1970/71 förutsätter jag vid medelsberäkningen att sändningstiden per vecka skall öka med 3 timmar egen och 2,5 timmar främmande produktion och totalt uppgå till 68 timmar. Dessa mina antaganden avser en ungefärlig produktionsvolym vid vissa schablonberäknade medelstillskott för verksamheten. De nämnda antagandena bör enligt min mening inte utgöra hinder för företaget att låta kanalerna öka andelen egen produktion av originalsändningarna snabbare än förutsatt och att låta TV 2 snabbare än vad som förutsatts i dessa medelsberäkningar öka sin sändningstid

under förutsättning att det kan ske inom given kostnadsram utan åsidosättande av kvalitetskravet.

Televerkets driftkostnader i anslutning till televisionen uppskattar jag till 44 milj. kr.

De av mig beräknade totala utgifterna för televisionens allmänna programverksamhet under budgetåret 1969/70 uppgår följaktligen till $(64,9 + 9,0 + 31,5 + 197,5 + 44,0 =)$ 346,9 milj. kr. Eftersom avgiftsintäkterna inom rundradiorörelsen för nästa budgetår — inklusive ränteinkomsterna på av televerket såsom rörelsemedel disponerade avgiftsmedel — kan uppskattas till 458,8 milj. kr. och ljudradians och televisionens sammanlagda utgifter utgör $(146,0 + 346,9 =)$ 492,9 milj. kr., skulle rörelsen således uppvisa ett underskott av 34,1 milj. kr. Därtill skall läggas 1 milj. kr. för täckande av nedlagda kostnader under budgetåren 1967/68 och 1968/69 för de referensinspelningar, som Sveriges Radio haft att ombesörja enligt föreskrifterna om tillämpning av radioansvarighetslagen. Den ackumulerade behållningen av avgiftsmedlen i fonden skulle därmed minska med 35,1 milj. kr. och vid utgången av budgetåret 1969/70 uppgå till 235,5 milj. kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) medge att televerket lämnas de beställningsbemyndiganden jag förordat i det föregående,

b) till *Rundradioanläggningar* för budgetåret 1969/70 anvisa ett investeringsanslag av 76 100 000 kr.

II. Statens allmänna fastighetsfond

II: 1. Byggnadsarbeten för vissa kulturändamål

1967/68 Utgift	5 483 580	Reservation	2 228 796 ¹
1968/69 Anslag	3 900 000		
1969/70 Förslag	2 900 000		

¹ Varav 764 928 kr. på det för budgetåret 1960/61 uppförda investeringsanslaget Ombyggnad och reparation av operahuset i Stockholm

Från förevarande investeringsanslag bekostas fr. o. m. budgetåret 1967/68 vissa byggnadsobjekt för kulturändamål inom utbildningsdepartementets område.

I sin anslagsframställning för budgetåret 1969/70 föreslår *byggnadsstyrelsen* att anslaget förs upp med 3,5 milj. kr. I det följande redogörs för vissa av de objekt som f. n. är aktuella. I övrigt får jag hänvisa till den redogörelse som lämnades i prop. 1968: 33.

Nybyggnad för riksarkivet. Redogörelse för denna nybyggnad lämnades senast i prop. 1968: 33 (s. 3, SU 44, rskr 129). Administrationsbyggnaden har tagits i bruk och inflyttningen i bergrumsmagasinen har igångsatts.

Med hänsyn till riksarkivets oersättliga arkivalier har stränga krav ställts på bestämda luftfuktigheter i bergmagasinen. Det automatiksystem som byggnadsstyrelsen utarbetat för ändamålet och de åtgärder som företagits i samband härmed beräknas av styrelsen kosta ca 300 000 kr. mer än vad som tidigare förutsatts. Styrelsen föreslår därför att kostnadsramen höjs med detta belopp utöver den automatiska kostnadsstegringen.

Utbyte av hissar inom Operan. En redogörelse för detta byggnadsobjekt lämnades senast i prop. 1968: 33 (s. 3). Därvid uppfördes en kostnadsram av 1 530 000 kr. i prisläget den 1 april 1967 avseende kostnader för utbyte av fondhiss, kulisshiss och dekorationshiss med tillhörande ombyggnadsarbeten.

Genom beslut den 17 maj 1968 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att installera en i styrelsens skrivelse den 30 januari 1968 redovisad ny attributhiss och utföra därmed sammanhängande ombyggnadsarbeten inom en kostnadsram av 900 000 kr. i prisläget den 1 april 1967. Kostnaderna skall förskottsvis bestridas från förevarande investeringsanslag. Arbetena med attributhissen har påbörjats under juni 1968 och hissen beräknas tas i bruk under augusti 1969.

Departementschefen

Den föreslagna höjningen av kostnadsramen för nybyggnaden för riksarkivet bör godtas. Vidare bör den förskottsvis från detta anslag avförda kostnaden för ny attributhiss inom Operans byggnad även slutligt bestridas från anslaget. Den bl. a.

härigenom ökade medelsförbrukningen medför behov av ytterligare anslag för budgetåret 1968/69. Jag kommer senare denna dag att ta upp detta medelsbehov vid anmälan av ärenden angående utgifter på tilläggsstat II till riksstaten för nämnda budgetår.

För nästa budgetår bör medel anvisas enligt följande investeringsplan och anslagsberäkning.

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart mån./år	Färdigställand mån./år
	1.4.67	1.4.68	Faktisk t. o. m. 1967/68	Beräknad för			
				1968/69	1969/70		
Nybyggnad för riksarkivet .	19 140	19 590	17 910	1 500	80	11.66	6.68
Utbyte av hissar inom Operan	1 530	2 500		1 600	600	5.67	8.69
Nybyggnad av bokmagasin för kungl. biblioteket ..	2 600	2 675	341	1 529	520	8.68	11.69
Om- och tillbyggnad av landsarkivet i Lund	3 360	3 460		1 100	1 600	11.68	5.70
Tillbyggnad av pontonhus för Wasamuseet m. m. ..	1 500	1 545	76	1 200	100	2.68	11.68
	28 130	29 770	18 327	6 929	2 900		

Anslagsberäkning

(1 000-tal kr.)

<i>Medelstillgång</i>		<i>Beräknad medelsförbrukning</i>	
Reservation 1.7.68	2 229	1968/69	6 929
Anslag för 1968/69		1969/70	2 900
riksstat	3 900		
tilläggsstat II (förslag)	800		
Anslag för 1969/70 (förslag)	2 900		
	9 829		9 829

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten för vissa kulturändamål* för budgetåret 1969/70 anvisa ett investeringsanslag av 2 900 000 kr.

II: 2. Radio- och televisionshus

1967/68 Utgift	16 206 503	Reservation	791 524
1968/69 Anslag	13 290 000		
1969/70 Förslag	11 000 000		

Detta investeringsanslag avser byggnadsarbeten för radio- och televisionshus. En särskild investeringsplan finns fastställd för anslaget. Sveriges Radio svarar för

upprättandet av programhandlingar för byggnadsobjekt och för redovisningen av dessa till Kungl. Maj:t, medan byggnadsstyrelsen har huvudansvaret för projekteringen och byggandet (jfr prop. 1966: 136, SU 163, rskr 388).

Byggnadsstyrelsen

Anslaget för budgetåret 1969/70 bör föras upp med 13 milj. kr.

Kostnadsramen för radiohus i Stockholm är i gällande investeringsplan uppförd med ett belopp av 74 738 000 kr. i prisläget den 1 april 1967 (jfr prop. 1968: 1 bil. 10 s. 422). Av ramen avser 5 501 000 kr. tidigare slutredovisade arbeten. Byggnadsstyrelsen har nu anmält att kostnaden för kontorshuset enligt slutredovisning uppgår till 23 170 000 kr. Som redovisades i prop. 1965: 1 (bil. 8 s. 288) beräknades kostnaden för huset till 23,2 milj. kr. i prisläget den 1 juli 1964. Den beräknade kostnaden i samma prisläge för studioblocket angavs i sistnämnda proposition till 44 270 000 kr. Av den förut nämnda kostnadsramen av 74 738 000 kr. i prisläget den 1 april 1967 avsåg 44 650 000 kr. detta block. Byggnadsstyrelsen föreslår nu en kostnadsram för studioblocket av 44 450 000 kr. i prisläget den 1 april 1968. För yttre arbeten m. m. tar styrelsen upp kostnadsramar av sammanlagt 1 417 000 kr. i samma prisläge.

Som redovisades i prop. 1965: 1 (bil. 8 s. 291) har byggnadsstyrelsen utfört visst projekteringsarbete för en fortsatt utbyggnad av televisionshuset i Stockholm. Den faktiska medelsförbrukningen för detta arbete har tagits upp i investeringsplanen för innevarande budgetår (jfr prop. 1968: 1 bil. 10 s. 422) med ett belopp av 1 231 000 kr.

Byggnadsstyrelsen fick den 15 december 1967 i uppdrag att utföra den nybyggnad för radio- och televisionshus i Göteborg, som redovisats i prop. 1967: 155 (bil. 6 s. 41) och prop. 1968: 1 (bil. 10 s. 422). Byggnadsarbetena påbörjades i januari 1968 och beräknas pågå till sommaren 1970.

Sveriges Radio har den 6 november 1968 lagt fram förslag till byggnadsprogram för tillbyggnad av radio- och televisionshuset i Göteborg. Den föreslagna tillbyggnaden omfattar 600 m² rumsyta och innehåller huvudsakligen kontorsrum. Tillbyggnaden föreslås bli uppförd i tre plan och förläggas i direkt anslutning till den byggnad som nu uppförs. Kostnaden för tillbyggnaden har av byggnadsstyrelsen beräknats till 1,7 milj. kr. under förutsättning att den utförs samtidigt med pågående arbeten. Kostnaden ryms enligt styrelsen inom den i investeringsplanen uppförda kostnadsramen för radio- och televisionshuset.

Departementschefen

Medelsbehovet för radio- och televisionshus för nästa budgetår beräknar jag enligt följande investeringsplan och anslagsberäkning.

Investeringsplan
(1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart mån./år	Färdig- ställande mån./år
	1.4.67	1.4.68	Faktisk t. o. m. 1967/68	Beräknad för			
				1968/69	1969/70		
<i>Radiohus i Stockholm</i>							
Slutredovisade arbeten	74 738	5 501	5 501				
Kontorshus		23 170	23 170				
Studioblock		44 450	44 431	18	1	3.63	10.67
Yttre arbeten m. m.		1 417	1 306	104	7		successivt
<i>Televisionshus i Stock- holm</i>							
Slutredovisade arbeten	706	706	706				
Ettapp I	52 880	52 880	51 176	1 650	54	7.63	9.67
Yttre arbeten m. m.	5 095	5 095	2 325	1 635	1 102		successivt
Extra grundläggning för ettapp I	5 575	4 471	4 471				
Extra grundläggning för ettapp II m. m.		1 000	989	11		8.65	5.67
Vissa projekteringsar- beten		1 231	1 231				
<i>Radio- och televisions- hus i Göteborg</i>	29 355	30 235	5 898	10 000	10 500	1.68	6.70
	168 349	170 156	141 204	13 418	11 664		

Anslagsberäkning
(1 000-tal kr.)

<i>Medelstillgång</i>		<i>Beräknad medelsförbrukning</i>	
Reservation 1.7.68	792	1968/69	13 418
Anslag för 1968/69	13 290	1969/70	11 664
Anslag för 1969/70 (förslag)	11 000		
	25 082		25 082

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Radio- och televisionshus* för budgetåret 1969/70 an-
visa ett investeringsanslag av 11 000 000 kr.

II: 3. Byggnadsarbeten vid specialskolan m. m.

1967/68 Utgift	1 437 775	Reservation	2 907 881
1968/69 Anslag	1 125 000		
1969/70 Förslag	500 000		

Från förevarande investeringsanslag bestrids kostnader för byggnadsarbeten vid specialskolan m. m. För flertalet av de objekt som är uppförda i investeringsplanen är arbetena i huvudsak slutförda.

Byggnadsstyrelsen har hemställt om ett investeringsanslag av 865 000 kr. för budgetåret 1969/70. Beträffande de aktuella byggnadsobjekten inhämtas av tillgängliga handlingar bl. a. följande.

Nybyggnad för riksinstitution i Sigtuna. Redogörelse för den gemensamma riksinstitutionen för normalbegåvade barn med grava talsskador samt för hörselskadade barn med beteendestörningar och vissa andra komplikationer lämnades i prop. 1966: 104 (s. 63), 1967: 1 (bil. 10 s. 402) och 1968: 1 (bil. 10 s. 423).

Nybyggnad för Ekeskolan. För detta byggnadsobjekt har redogörelse lämnats i prop. 1962: 190 (s. 34), 1963: 1 (bil. 10 s. 692) och 1964: 1 (bil. 10 s. 673). I investeringsplanen för innevarande budgetår är uppförd en kostnadsram för objektet av 7 685 000 kr. I skrivelse den 4 november 1968 redovisade byggnadsstyrelsen bygghandlingar för vissa yttre arbeten som inte ingick i det ursprungliga byggnadsprogrammet för objektet. Kungl. Maj:t uppdrog den 20 november 1968 åt styrelsen att utföra dessa arbeten inom en sammanlagd kostnadsram för objektet av 7 775 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1968.

Departementschefen

För nästa budgetår bör medel till byggnadsarbeten vid specialskolan anvisas enligt följande investeringsplan och anslagsberäkning.

Investeringsplan (1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart mån./år	Färdigställande mån./år
	1.4.67	1.4.68	Faktisk t. o. m. 1967/68	Beräknad för			
				1968/69	1969/70		
Nybyggnad för Ekeskolan .	7 685	7 775	7 580	195		10.63	8.65
Byggnadsarbeten för förskolan i Boden för döva barn	360	355	353	2		10.63	7.64
Om- och tillbyggnad för Åsbackaskolan	565	555	504	51		2.65	10.65
Nybyggnad för riksinstitution i Sigtuna	5 785	5 785	982	3 750	535	2.68	6.69
	14 395	14 470	9 419	3 998	535		

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

<i>Medelstillgång</i>		<i>Beräknad medelsförbrukning</i>	
Reservation 1.7.68	2 908	1968/69	3 998
Anslag för 1968/69	1 125	1969/70	535
Anslag för 1969/70 (förslag)	500		
	4 533		4 533

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid specialskolan m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kr.

II: 4. Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor

I riksstaten för innevarande budgetår finns uppfört ett investeringsanslag av 130 milj. kr. till byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor.

För nästa budgetår föreligger framställningar från byggnadsstyrelsen och tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté om investeringsanslag till byggnadsarbeten vid universiteten och berörda högskolor om sammanlagt 140 milj. kr. Beredningen av denna fråga är ännu inte avslutad. I riksstatförslaget bör tas upp ett preliminärt beräknat belopp av 120 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till *Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor* för budgetåret 1969/70 beräkna ett investeringsanslag av 120 000 000 kr.

IV. Statens utlåningsfonder

IV: 1. Allmänna studielånefonden

Investeringsanslaget till fonden berörs av den proposition som jag förutskickat under anslaget Studiebidrag m. m. I riksstatförslaget bör tas upp ett preliminärt beräknat belopp av 111 milj. kr. Med anledning härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till *Allmänna studielånefonden* för budgetåret 1969/70 beräkna ett investeringsanslag av 111 000 000 kr.

IV: 2. Studiemedelsfonden

1967/68	Utgift		500 000 000	Reservation		0
1968/69	Anslag		533 000 000			
1969/70	Förslag		660 000 000			

Ur förevarande fond, som tillkom i samband med den studiesociala reformen år 1964, utgår den återbetalningspliktiga delen av studiemedel beviljade enligt studiemedelsförordningen den 4 juni 1964 (nr 401, ändrad 1967: 884). Till kapitalinvestering för fonden har riksdagen beviljat anslag för varje budgetår sedan fondens tillkomst. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 533 milj. kr.

Återbetalningspliktiga studiemedel återbetalas genom årliga avgifter enligt bestämmelser i studiemedelsförordningen och förordningen den 15 december 1967 (nr 882) om studiemedelsavgifter.

Centrala studiehjälpnsnämnden

Nämnden föreslår att anslaget för nästa budgetår förs upp med ett belopp av 635 milj. kr., vilket innebär en ökning med 102 milj. kr. i förhållande till anslaget för innevarande budgetår.

Under höstterminen 1967 utbetalades studiemedel till 87 815 studerande och under vårterminen 1968 till 87 701 studerande. Utbetalningarna ur studiemedelsfonden uppgick höstterminen 1967 till ca 250 milj. kr., dvs. ett genomsnittsbelopp per studiemedelstagare av 2 821 kr., samt vårterminen 1968 till ca 255 milj. kr., dvs. ett genomsnittsbelopp av 2 883 kr.

För budgetåret 1969/70 har nämnden utgått från ett studerandeantal av 152 200 vid läroanstalter där studiemedel utgår. Av dessa beräknas 72 % komma att beviljas studiemedel. Till detta antal av 109 600 studiemedelstagare i Sverige kommer ett beräknat antal av 1 200 studerande i utlandet berättigade till studiemedel.

Det genomsnittliga årsbeloppet i fråga om återbetalningspliktiga medel antas till 5 925 kr., vilket utgör 93 % av maximibeloppet beräknat på ett basbelopp av 5 800 kr. Under budgetåret 1969/70 beräknas ca 21,5 milj. kr. inflyta i form av studiemedelsavgifter.

Föredraganden

Jag godtar centrala studiehjälpnsnämndens beräkningar av studerandeantal och utnyttjandegrad men har vid beräkningen tagit hänsyn till beräknade prisförändringar. Med utgångspunkt i dessa beräkningar förordar jag att investeringsanslaget höjs med 127 milj. kr. till 660 milj. kr. Jag räknar med att behov kommer att föreligga av ytterligare anslag för innevarande budgetår. I avvaktan på säkrare bedömningsunderlag uppskattar jag nu dessa behov till 64 milj. kr.

För budgetåret 1969/70 bör medel anvisas enligt följande sammanställning.

<i>Anslagsberäkning</i>			
(1 000-tal kr.)			
<i>Medelstillgång</i>		<i>Beräknad medelsförbrukning</i>	
Reservation 1.7.68	1 000	1968/69	606 000
Anslag för 1968/69		1969/70	682 000
riksstat	533 000		
tilläggsstat II (beräkning)	64 000		
Avgifter under			
1968/69	8 500		
1969/70	21 500		
Anslag för 1969/70 (förslag) ...	660 000		
	1 288 000		1 288 000

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Studiemedelsfonden* för budgetåret 1969/70 anvisa ett investeringsanslag av 660 000 000 kr.

IV: 3. Lånefonden för inventarier i studentbostäder

1967/68 Utgift	5 247 773	Reservation	5 046 448
1968/69 Anslag	1 500 000		
1969/70 Förslag	5 000 000		

Enligt kungörelsen den 5 juni 1959 (nr 371) om lån från lånefonden för inventarier i studentbostäder (ändrad senast 1966: 131) kan lån för anskaffning eller förnyelse av inventarier i studentbostäder beviljas intill ett belopp av 1 400 kr. per rum.

Bostadsstyrelsen

För budgetåret 1969/70 bör föras upp ett investeringsanslag av 5,1 milj. kr. Vidare bör 4,7 milj. kr. anvisas på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1968/69.

Under budgetåret 1967/68 beviljades 17 ansökningar om lån avseende inventarier till 5 746 rum. Styrelsen räknar med att lån kommer att medges för 6 050 rum under budgetåret 1968/69 och för 4 750 rum under budgetåret 1969/70.

Föredraganden

Med hänsyn till reservationen räknar jag inte med någon medelsanvisning på tilläggsstat. För nästa år bör 5 milj. kr. anvisas. Eftersom bostadsstyrelsen räknar med att drygt 2,8 milj. kr. i amorteringar m. m. kommer att tillgodoföras anslaget under innevarande och nästa budgetår, kan över $(5 + 1,5 + 5 + 2,8 =)$ 14,3 milj. kr. betalas ut under dessa budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lånefonden för inventarier i studentbostäder* för budgetåret 1969/70 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kr.

IV: 4. Lånefonden för studentkårlokaler

I riksstaten för innevarande budgetår är under denna anslagsrubrik uppfört ett investeringsanslag av 2 milj. kr. Vidare får lån från förevarande fond budgetåret 1968/69 beviljas intill ett sammanlagt belopp av 20 milj. kr. För nästa budgetår föreligger framställning från *statens nämnd för samlingslokaler* — som är beredande organ i vad avser lån från fonden — innebärande en höjning av anslaget till 7 milj. kr. Låneramen föreslås oförändrad. Beredningen av denna fråga är ännu inte avslutad. I riksstatförslaget bör tas upp ett preliminärt beräknat belopp av 7 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till *Lånefonden för studentkårlokaler* för budgetåret 1969/70 beräkna ett investeringsanslag av 7 000 000 kr.

Vad föredragandena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Gunnel Anderson

Register

Sid.

1 Översikt

DRIFTBUDGETEN

A. Utbildningsdepartementet m. m.

13	Utbildningsdepartementet	8 734 000
14	Kommittéer m. m.	12 200 000
14	Extra utgifter	500 000
		21 434 000

B. Allmänna kultur- och bildningsändamål

a) Konst, litteratur, musik m. m.

16	Konstnärstipendier	3 824 000
17	Konstnärbelöningar	810 000
18	Statens konstråd	141 000
19	Förvärv av konst för statens byggnader m. m.	2 200 000
20	Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.	3 260 000
22	Statens biografbyrå	462 000
23	Teater- och orkesterrådet	383 000
25	Bidrag till Operan och Dramatiska teatern	38 831 000
30	Bidrag till Svenska riksteatern	21 814 000
35	Bidrag till stadsteatrar och därmed likställda teatrar	20 245 000
36	Rikskonsertverksamhet	10 100 000
39	Bidrag till särskilda kulturella ändamål	18 542 000

b) Arkiv, museer m. m.

Riksarkivet:

47	Förvaltningskostnader	5 788 000
49	Inköp av arkivalier och böcker m. m.	68 000
50	Landsarkiven	3 783 000

Ortnamnskommissionen:

51	Förvaltningskostnader	626 000
52	Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	91 000

Landsmålsarkiven:

53	Förvaltningskostnader	1 211 000
54	Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	143 000

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum:

55	Förvaltningskostnader	7 866 000
58	Underhåll och ökande av museets samlingar m. m.	264 000

494 *Statsverkspropositionen år 1969: Bil. 10: Utbildningsdepartementet*

Sid.

59	Vård och underhåll av fornlämningar och kulturhistoriskt värdefulla byggnader	611 000
61	Uppdragsverksamhet	1 643 000
62	Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen	1 974 000
Nationalmuseet:		
63	Förvaltningskostnader	5 734 000
65	Underhåll och ökande av samlingarna m. m.	715 000
66	Uställningar av nutida svensk konst i utlandet	270 000
67	Livrustkammaren	877 000
Naturhistoriska riksmuseet:		
68	Förvaltningskostnader	4 563 000
70	Materiel m. m.	535 000
Statens sjöhistoriska museum:		
70	Förvaltningskostnader	3 188 000
72	Underhåll och ökande av samlingarna	10 000
73	Etnografiska museet	1 021 000
74	Medelhavsmuseet	352 000
75	Skoklosters slott	885 000
76	Bidrag till Nordiska museet	5 949 000
78	Bidrag till Tekniska museet	921 000
80	Bidrag till Skansen	1 768 000
83	Bidrag till vissa museer och arkiv	1 150 000
87	Svenskt biografiskt lexikon	540 000
Stifts- och landsbiblioteken:		
88	Förvaltningskostnader	963 000
89	Bokinköp och bokbindning m. m.	163 000
90	Inköp av vissa kulturföremål	100 000

c) Frivilligt folkbildningsarbete, ungdomsverksamhet m. m.

112	Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet	5 925 000
123	Bidrag till ungdomsledarutbildning	4 200 000
128	Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet	13 200 000
129	Viss upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor	600 000
130	Bidrag till verksamheten vid hemgårdar	370 000
132	Bidrag till folkbibliotek	6 155 000
134	Bidrag till föreläsungsverksamhet m. m.	2 390 000
135	Bidrag till speciella folkbildningsåtgärder	500 000
136	Bidrag till Centralförbundet för nykterhetsundervisning	1 400 000
137	Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.	2 342 000
138	Bidrag till de handikappades kulturella verksamhet	2 575 000

d) Högre konstnärlig utbildning

Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:

141	Utbildningskostnader	2 678 000
143	Undervisningsmateriel m. m.	405 000

Konstfackskolan:

143	Utbildningskostnader	6 638 000
146	Undervisningsmateriel m. m.	373 000

Musikaliska akademien med musikhögskolan:

146	Utbildningskostnader	7 171 000
149	Undervisningsmateriel m. m.	245 000
150	Bidrag till vissa musikkonservatorier	2 197 000
151	Statens scenskolor	5 537 000
154	Dramatiska institutet	450 000

Sid.

e) Radio- och TV-verksamhet

170	Viss beredskapsutrustning	550 000
170	Ersättning för viss rundradioverksamhet	31 230 000
		271 515 000

C. Kyrkliga ändamål**Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.:**

172	Förvaltningskostnader	2 899 000
174	Reparationsarbeten på domkapitelsbyggnader	9 000
175	Ersättningar till kyrkor m. m.	128 000
176	Vissa ersättningar till kyrkofonden	5 051 000
176	Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.	152 000
177	Stipendier till blivande präster för utbildning i finska och lappska språken	6 000
178	Bidrag till restaurering av äldre domkyrkor	345 000
179	Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord	1 000
180	Bidrag till svenska ekumeniska nämnden	55 000
180	Bidrag till de svenska utlandsförsamlingarna	90 000
181	Bidrag till reparationsarbeten på de svenska utlandsförsamlingarnas kyrko- byggnader	250 000
		8 986 000

D. Skolväsendet**a) Centrala och regionala myndigheter m. m.**

182	Skolöverstyrelsen	38 970 000
185	Länsskolnämnderna	21 112 000
187	Läroboksnämnden	430 000
188	Bidrag till vissa elevorganisationer	235 000
189	Bidrag till Riksförbundet Hem och Skola	100 000

b) Pedagogiskt utvecklingsarbete

190	Pedagogiskt utvecklingsarbete inom skolväsendet	13 650 000
196	Information om skolreformerna	780 000

c) Det obligatoriska skolväsendet m. m.

199	Bidrag till driften av grundskolor m. m.	2 770 000 000
207	Nomadskolor	4 245 000
	Specialskolan m. m.:	
208	Utbildningskostnader	31 480 000
213	Utrustning m. m.	1 700 000
215	Resor för elever jämte ledsagare	1 065 000
216	Bidrag till förskolverksamhet m. m. för vissa handikappade barn	1 200 000

d) Gymnasiala skolor m. m.

219	Bidrag till driften av kommunala gymnasiala skolor	1 078 000 000
233	Statliga realskolor	34 350 000
234	Bidrag till driften av högre kommunala skolor	13 000 000
	Privatskolor:	
235	Bidrag till vissa privatskolor	21 655 000

Sid.

238	Bidrag till vissa internatskolor m. m.	2 500 000
Sjöbefälsskolorna:		
239	Utbildningskostnader	8 180 000
242	Utrustning m. m.	*900 000
242	Bidrag till Bergsskolan i Filipstad	880 000
243	Bidrag till Specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande ..	232 000
244	Bidrag till driften av enskilda yrkesskolor m. m.	25 400 000
247	Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.	4 310 000
248	Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov	45 000
248	Resestipendier för yrkesutbildning	150 000
249	Vissa kurser för ingenjörer m. m.	350 000

e) Investeringsbidrag

251	Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m.	274 000 000
260	Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten för folkskoleväsendet	1 600 000
260	Bidrag till bostäder för lärare inom det obligatoriska skolväsendet	150 000
261	Bidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor	6 000 000
		4 356 669 000

E. Högre utbildning och forskning**a) Centrala myndigheter m. m.**

Universitetskanslersämbetet:

263	Förvaltningskostnader	6 347 000
264	Utredningar m. m.	1 069 000
265	Utrustningsnämnden för universitet och högskolor	1 391 000

b) Universiteten m. m.

Humanistiska fakulteterna:

283	Avlöningar till lärarpersonal	47 478 000
283	Driftkostnader	7 110 000

Teologiska fakulteterna:

287	Avlöningar till lärarpersonal	3 606 000
287	Driftkostnader	430 000

Juridiska fakulteterna:

290	Avlöningar till lärarpersonal	9 023 000
290	Driftkostnader	950 000

Samhällsvetenskapliga fakulteterna m. m.:

292	Avlöningar till lärarpersonal	53 253 000
292	Driftkostnader	7 800 000

Medicinska fakulteterna m. m.:

295	Avlöningar till lärarpersonal	76 232 000
295	Driftkostnader	51 870 000

Odontologiska fakulteterna m. m.:

309	Avlöningar till lärarpersonal	20 752 000
309	Driftkostnader	7 270 000
312	Vissa tandsjukvårdskostnader	13 664 000

Farmaceutiska fakulteten m. m.:

314	Avlöningar till lärarpersonal	3 239 000
314	Driftkostnader	2 400 000

* Beräknat belopp

Sid.

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna m. m.:		
319	Avlöningar till lärarpersonal	76 321 000
319	Driftkostnader	35 220 000
Tekniska fakulteterna m. m.:		
321	Avlöningar till lärarpersonal	100 162 000
321	Driftkostnader	45 510 000
Vetenskapliga bibliotek:		
328	Avlöningar	26 550 000
336	Bokinköp m. m.	11 240 000
338	Förvaltningarna m. m. vid universiteten och visa högskolor	23 560 000
343	Universiteten m. m.: Gemensamma driftkostnader	112 450 000
345	Decentraliserad akademisk utbildning m. m.	1 000 000
346	Bidrag till Handelshögskolan i Stockholm	1 578 000
347	Vissa kostnader för utbildningen vid filosofisk fakultet m. m.	*2 500 000
347	Vissa kostnader för reformerad forskarutbildning m. m.	*8 600 000

c) Vissa högskolor m. m.

350	Socialhögskolorna	15 141 000
354	Fortbildning av socionomer, journalister m. m.	128 000
355	Bidrag till Svenska diakonsällskapets sociala utbildningsverksamhet	311 000
356	Journalisthögskolorna	4 184 000
Nordiska afrikainstitutet:		
358	Förvaltningskostnader	469 000
359	Bokinköp, gästföreläsningar m. m.	131 000
360	Ibero-amerikanska institutet i Stockholm	*1 000
360	Vissa kurser för utländska studerande	1 170 000

d) Gemensamt för universitet och högskolor

362	Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer	300 000
362	Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden	1 800 000
363	Gästföreläsningar	369 000
363	Provisoriska åtgärder för forskarutbildning, forskarhandledning m. m.	*2 300 000
363	Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier	*8 186 000
364	Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar	1 600 000
364	Pedagogiskt utvecklingsarbete m. m. vid universitet och högskolor	2 877 000
369	Universitetens datamaskincentraler	500 000
371	Kostnader för datamaskintid	19 300 000
372	Extra utgifter vid universitet och högskolor	1 035 000

e) Vissa forskningsändamål

376	Medicinsk forskning	35 300 000
378	Humanistisk forskning	6 300 000
379	Samhällsforskning	6 400 000
381	Naturvetenskaplig forskning	36 400 000
382	Atomforskning	14 400 000
384	Europeiskt samarbete inom kärnforskningen	17 315 000
385	Europeiskt samarbete inom rymdforskningen	12 547 000
387	Särskilda forskartjänster	4 616 000
387	Institutet för arbetsmarknadsfrågor	455 000
Forskningsinstitutet för atomfysik:		
388	Förvaltningskostnader	1 712 000
389	Materiel m. m.	184 000
390	Nordiska institutet för samhällsplanering	288 000
391	Bidrag till centralinstitutet för nordisk asienforskning	185 000

* Beräknat belopp

498 *Statsverkspropositionen år 1969: Bil. 10: Utbildningsdepartementet*

Sid.

392	Bidrag till nordiska institutet för sjö rätt	92 000
392	Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik	885 000
393	Bidrag till Institutet för internationell ekonomi	671 000
393	Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut	571 000
394	Bidrag till Internationella meteorologiska institutet i Stockholm	280 000
395	Bidrag till Riksföreningen mot cancer	3 000 000

f) Inredning och utrustning

396	Inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m. . . .	*60 000 000
		1 019 978 000

F. Lärarutbildning

Lärarhögskolorna:		
397	Utbildningskostnader	175 364 000
405	Materiel m. m.	8 010 000
Folkskoleseminarierna:		
407	Utbildningskostnader	8 408 000
409	Materiel m. m.	230 000
Förskoleseminarierna:		
410	Utbildningskostnader	16 669 000
412	Materiel m. m.	945 000
Gymnastik- och idrottshögskolorna:		
412	Utbildningskostnader	5 938 000
414	Materiel m. m.	225 000
Seminarierna för huslig utbildning:		
415	Utbildningskostnader	16 500 000
418	Materiel m. m.	360 000
Slöjdläroarseminariet:		
419	Utbildningskostnader	1 208 000
420	Materiel m. m.	56 000
420	Yrkespedagogiska instituten	8 423 000
423	Ersättning till deltagare i utbildningen av lärare vid yrkesundervisningen	11 400 000
423	Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor	10 967 000
426	Särskilda lärarutbildningsåtgärder	2 530 000
427	Lärares fortbildning m. m.	31 621 000
433	Bidrag till Ericastiftelsen	469 000
		299 323 000

G. Vuxenutbildning

435	Viss utbildning via radio och television m. m.	14 477 000
Statliga skolor för vuxna:		
438	Utbildningskostnader	5 101 000
440	Material för självstudier	2 800 000
441	Undervisningsmateriel m. m.	278 000
442	Bidrag till driften av kommunala skolor för vuxna	83 300 000
444	Bidrag till studiecirkelverksamhet	60 000 000
446	Bidrag till studieförbund	6 900 000
448	Bidrag till driften av folkhögskolor	61 300 000
450	Bidrag till engångsanskaffning av utrustning m. m. till folkhögskolor	3 000 000
		237 156 000

* Beräknat belopp

Sid.

H. Studiesociala ändamål

451	Centrala studiehjälpnämnden m. m.	5 178 000
452	Studiebidrag m. m.	*493 000 000
452	Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti ..	5 000 000
453	Ersättning till postverket och riksbanken för deras bestyr med studie-socialt stöd	1 050 000
454	Bidrag till avlönande av föreståndare vid elevhem vid gymnasier m. m. ..	250 000
454	Bidrag till hälso- och sjukvård samt motionsverksamhet för studerande ..	1 595 000
		506 073 000

I. Internationellt-kulturellt samarbete

456	Kulturellt utbyte med utlandet	1 969 000
459	Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m.	2 246 000
460	Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar m. m.	156 000
461	Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige	390 000
461	Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.	910 000
463	Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete	2 198 000
468	Nordiska kulturfonden	836 000
		8 705 000

Summa för driftbudgeten **6 729 839 000****KAPITALBUDGETEN****I. STATENS AFFÄRSVERKSFONDER***Televerkets fond*

469	Rundradioanläggningar	76 100 000
		76 100 000

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

484	Byggnadsarbeten för vissa kulturändamål	2 900 000
485	Radio- och televisionshus	11 000 000
487	Byggnadsarbeten vid specialskolan m. m.	500 000
489	Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högsolor	*120 000 000
		134 400 000

IV. STATENS UTLÄNINGSFONDER

490	Allmänna studielånefonden	*111 000 000
490	Studiemedelsfonden	660 000 000
491	Lånefonden för inventarier i studentbostäder	5 000 000
492	Lånefonden för studentkärlokaler	*7 000 000
		783 000 000

Summa för kapitalbudgeten **993 500 000**Totalt för utbildningsdepartementet **7 723 339 000**

* Beräknat belopp

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1969

FÖRSTA SAMLINGEN

FJÄRDE BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov:*

*jordbruksdepartementet,
handelsdepartementet,
inrikesdepartementet,
civildepartementet,
industridepartementet,
oförutsedda utgifter,
riksdagen och dess verk m. m.,
riksgäldsfonden, avskrivning
av nya kapitalinvesteringar
och oreglerade kapitalmedels-
förluster, statens allmänna
fastighetsfond samt försvarets fastighetsfond och
beredskapsstat för försvarsväsendet*

BILAGA 11 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1969

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

ÖVERSIKT

Till jordbruksdepartementet hör förvaltningen av statens domäner, jordbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering, prisreglering på jordbrukets och fiskets områden, frökontroll, växtskydd och lantbrukskemisk service, utbildning, forskning och försök på jordbrukets, trädgårdsnäringens och skogsbrukets områden, rennäringsfrågor, lantmäteriverksamhet, kartframställning, fiskefrämjande åtgärder, djursjukvård, livsmedelshygien, natur-, vatten- och luftvård, friluftsverksamhet samt jakt och viltvård.

1967 års riksdag beslutade om allmänna riktlinjer för *jordbrukspolitiken*. I beslutet behandlades bl. a. jordbruksproduktionens framtida omfattning, prissättningen på jordbruksprodukter och statens medverkan i jordbrukets rationalisering. Beslutet innebar att jordbrukspolitiken inriktas på att främja en fortsatt, snabb rationalisering och att på sikt anpassa omfattningen av jordbruksproduktionen till den nivå som krävs för en god beredskap i fråga om livsmedelsförsörjningen.

Resurserna för jordbrukets liksom också trädgårdsnäringens rationalisering har förstärkts kraftigt. Stödet utgår numera i huvudsak i form av kreditgarantier. Ramarna för dessa fördubblas mellan budgetåren 1966/67 och 1969/70. Under motsvarande tidsperiod ökar jordfonden som har stor betydelse för strukturrationaliseringen med 100 milj. kr. till ca 280 milj. kr. Organisationen för statens medverkan i jordbruksrationaliseringen effektiviserades genom att hushållningssällskapens statliga uppgifter den 1 juli 1967 fördes över till lantbruksnämnderna.

I fråga om *skogsbruket* bör framhållas att 1968 års riksdag beslutade om samordning och effektivisering av statens skogsföretag. I beslutet fastställdes bl. a. att statens skogsbruk och skogsindustri skall bedrivas affärsmässigt och effektivt för att ge bästa möjliga samlade ekonomiska utbyte.

På *fiskets* område har skett en omläggning av formerna för prisregleringen. Efter den 1 juli 1968 fattas beslut om prisstöd — inom en av statsmakterna given ram — av en ekonomisk förening, Svensk fisk. I denna ingår företrädare för staten, fiskarorganisationerna samt sammanslutningar inom industri och handel.

Det grundläggande målet för insatserna inom *naturvården och friluftsverksamheten* är att hejda den pågående naturförstörelsen och så långt som möjligt återställa förstörd natur samt att främja allmänhetens möjligheter till friluftsliv. En rad reformer har genomförts under senare år. Genom naturvårdslagens tillkomst år 1965 skapades starkt ökade möjligheter att säkerställa naturområden för allmänhetens friluftsliv och för kulturella och vetenskapliga ändamål. År 1967 inrättades statens naturvårdsverk. Vid länsstyrelserna inrättades samtidigt naturvårdssektioner. Samma år beslutades om nya riktlinjer för statens stöd till friluftslivet. Vid 1968 års riksdag beslutades om en samordnad och utbyggd naturvårdsforskning, om ökat statligt stöd för att stimulera kommunerna till att bygga effektiva avloppsreningsverk och om en begränsning av svavelhalten i eldningsolja. Ett rådgivande organ åt regeringen i miljövårdsfrågor — miljövårdsberedningen — inrättades den 1 juli 1968.

Utbildningen och forskningen inom departementets område har under 1960-talet fått en väsentlig upprustning. Denna inleddes med 1960 och 1961 års riksdagars beslut om förstärkning av forskningen, utbildningen och försöksverksamheten vid lantbrukshögskolan och skogshögskolan. Dessa högskolor har därefter successivt tillförts ökade resurser. För veterinärhögskolan inleddes år 1965 en motsvarande förstärkning. Utvecklingen av anslagstilldelningen till högskolorna framgår av följande sammanställning.

Ändamål	Anvisade belopp ^a i milj. kr.		
	1963/64	1966/67	1968/69
Lantbrukshögskolan	16,8	24,4	32,9
Veterinärhögskolan	6,9	9,8	12,5
Skogshögskolan	9,5	13,5	16,2
Byggnadsarbeten samt inredning och utrustning av lokaler vid högskolorna	4,3	6,1	10,5
Summa	37,5	53,8	72,1

Parallellt med upprustningen av högskolorna har stödet till den forskning som bedrivs från forskningsrådsanslag byggts ut. Medlen till jordbruksforskning har mer än fördubblats mellan budgetåren 1963/64 och 1968/69. För att stärka den skogliga forskningen ombildades jordbrukets forskningsråd år 1967 till statens råd för skogs- och jordbruksforskning och samtidigt ställdes ett särskilt anslag för skoglig forskning till rådets förfogande.

I 1969 års statsverksproposition föreslås fortsatt stöd till jordbrukets rationalisering genom ökad medelstilldelning och höjda kreditramar. Även stödet till skoglig rationalisering förstärks. Förslag läggs vidare fram om ökade resurser för verksamheten vid lantmäteriet och kartverket.

En kraftig upprustning föreslås på naturvårdens område. Förslag läggs

fram om statligt stöd till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin. Till kostnaderna för sådana åtgärder föreslås utgå statsbidrag med upp till 25 %. Stödet avses behållas under en femårsperiod. För denna tid beräknas ett sammanlagt statligt stöd på 250 milj. kr. innebära investeringar i miljövårdande åtgärder inom industrin på omkring 1 miljard kr. I anslutning till proposition angående lagstiftning om skydd mot miljöfarlig verksamhet avses förslag läggas fram om utbyggnad av naturvårdsverket och inrättande av en koncessionsnämnd för miljövård.

Anslagen till högre utbildning och forskning räknas upp. På yrkesutbildningens område föreslås att utbildningen vid skogsskolorna reformeras.

Totalt beräknas jordbruksdepartementets huvudtitel stiga med 74,8 milj. kr. till 970,6 milj. kr. för budgetåret 1969/70.

Det kommande arbetet på det jordbrukspolitiska området avser i första hand att förverkliga 1967 års riksdags beslut. Särskilda sakkunniga kommer efter överläggningar med jordbrukets förhandlingsdelegation och statens jordbruksnämnds konsumentdelegation att avge förslag om jordbrukets prisreglering efter den 30 juni 1969. Förslag har lämnats av jordbruksstatistikkommittén i fråga om bl. a. den statistiska uppföljningen av de jordbrukspolitiska åtgärderna.

På fiskets område granskas utformningen av statliga stödåtgärder av fiskprisutredningen. Översynen sker mot bakgrund av bl. a. de ekonomiska svårigheterna inom näringen.

Utredningar pågår f. n. om skogsbruket. När utredningsarbetet avslutats kan ställning tas till behovet av statliga insatser för skogsbruket.

Insatserna inom naturvården kommer att intensifieras genom statliga stimulansbidrag till kommunerna och industrin samt genom skärpt lagstiftning. För ökad tillsyn av miljöfarlig verksamhet kommer naturvårdsmyndigheterna att byggas ut.

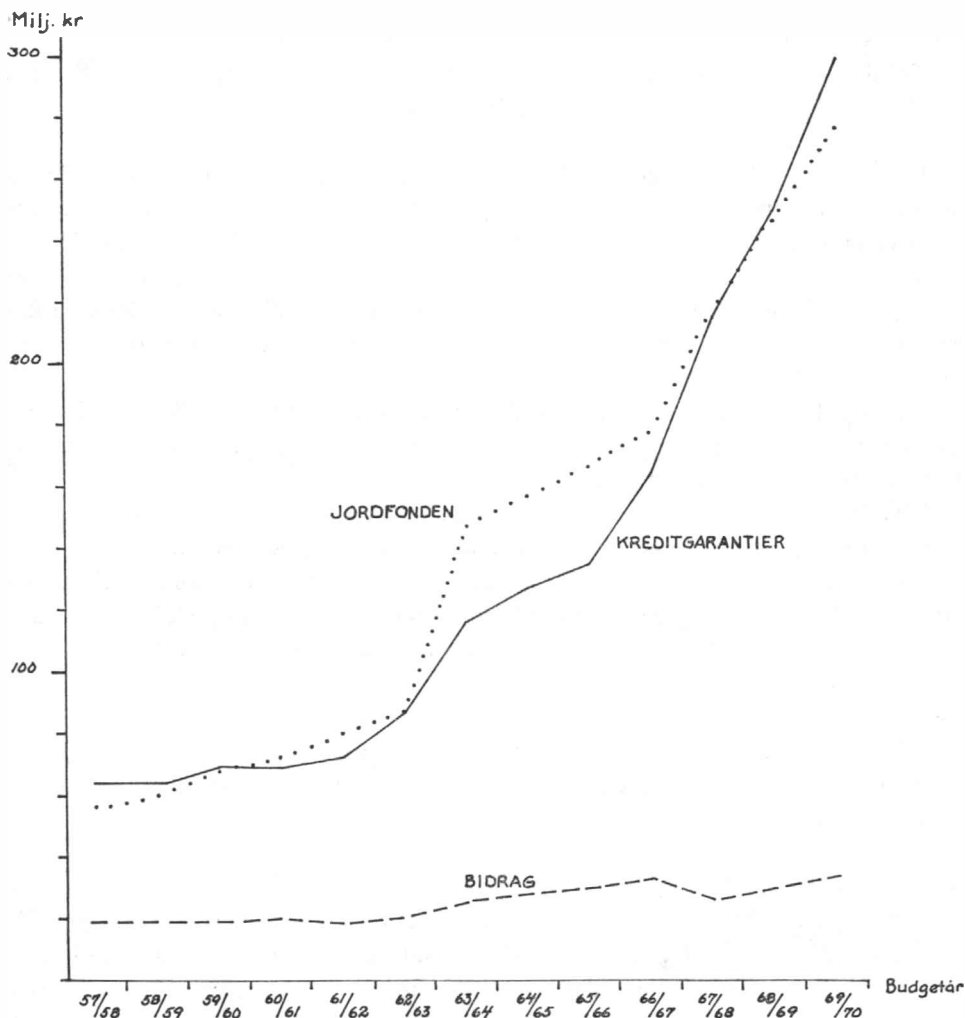
I det följande ges en kortfattad redovisning av de förslag till anslagsförändringar m. m. som läggs fram för budgetåret 1969/70 samt av det pågående internationella samarbetet.

Jordbruket och trädgårdsnäringen

Till följd av de nya jordbrukspolitiska riktlinjerna väntas anslaget till prisreglerande åtgärder minska. Detta sammanhänger främst med den successiva avvecklingen av det allmänna mjölkpristillägget. Statens kostnader för det särskilda stödet åt det mindre jordbruket beräknas också gå ned. Förslag om den statliga jordbruksprisregleringen för nästa budgetår avses bli framlagt i särskild proposition till årets riksdag. I denna kommer även att tas upp frågorna om beredskapslagringen av livsmedel m. m. samt skördeskadeskyddet. Förstärkningarna av resurserna för jordbrukets

rationalisering uppgår till sammanlagt ca 82 milj. kr. Ramarna för kreditgarantier ökar med 50 milj. kr. till 300 milj. kr. Bidragen till den särskilda rationaliseringen i bl. a. norra Sverige ökar med 1,8 milj. kr. Jordfonden föreslås få ett tillskott på 30 milj. kr. Utvecklingen av statens stöd till jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering framgår närmare av följande diagram.

Jordfondens storlek samt kreditgaranti- och bidragsramar avseende jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering

Skogsbruket

Det statliga stödet till den skogliga rationaliseringen föreslås bli förstärkt. Ramarna för statsbidrag till skogsvägbyggnad samt till samverkansområden inom de fyra nordligaste länen höjs med sammanlagt 2,5 milj. kr.

Fisket

Under fiskerilånefonden förs upp ett beräknat belopp av 1 milj. kr. i avvaktan på särskild proposition angående åtgärder på fiskerinäringens område. Stödet till utbildningsverksamheten ökas. Vidare stärks försöksverksamheten. Ytterligare personal föreslås vid fiskeriintendentorganisationen och sötvattenslaboratoriet. Förslag för att främja fritidsfisket avses bli framlagt i särskild proposition.

Lantmäteri- och kartväsendet

Lantmäteriet förstärks med kontorspersonal och med personal för uppgifter i samband med att ett nytt fastighetsregister läggs upp.

För kartläggningen har under 1960-talet gällt kartplan 1960 som fastställdes av riksdagen år 1961. För 1968 års riksdag redovisades en översyn av planen. Förslag läggs nu fram till översiktlig plan för kartläggningen under 1970-talet.

Naturvård och friluftsverksamhet

Lagstiftning om skydd mot miljöfarlig verksamhet — som avses bli framlagd i särskild proposition — kommer att medföra ökade arbetsuppgifter för naturvårdsverket. Denna lagstiftning förutsätter vidare att en koncessionsnämnd för miljövård inrättas. Anslagen till naturvårdsverket och koncessionsnämnden avses bli behandlade i särskild proposition i anslutning till lagpropositionen.

Under budgetåren 1963/64—1968/69 har sammanlagt 30,2 milj. kr. anvisats för att säkerställa naturområden för allmänhetens friluftsliv eller för kulturella och vetenskapliga ändamål. Sammanlagt hade den 1 juli 1968 ca 44 000 ha — varav ca 30 000 ha från den 1 juli 1963 — avsatts som naturreservat eller förvärvats för att avsättas som reservat (se diagram). För nästa budgetår föreslås en ökning av anslagen för att säkerställa och vårda naturområden med sammanlagt 5,4 milj. kr. till 14,7 milj. kr. Anslaget till fonden för friluftslivets främjande föreslås bli höjt med 500 000 kr. till 5,5 milj. kr.

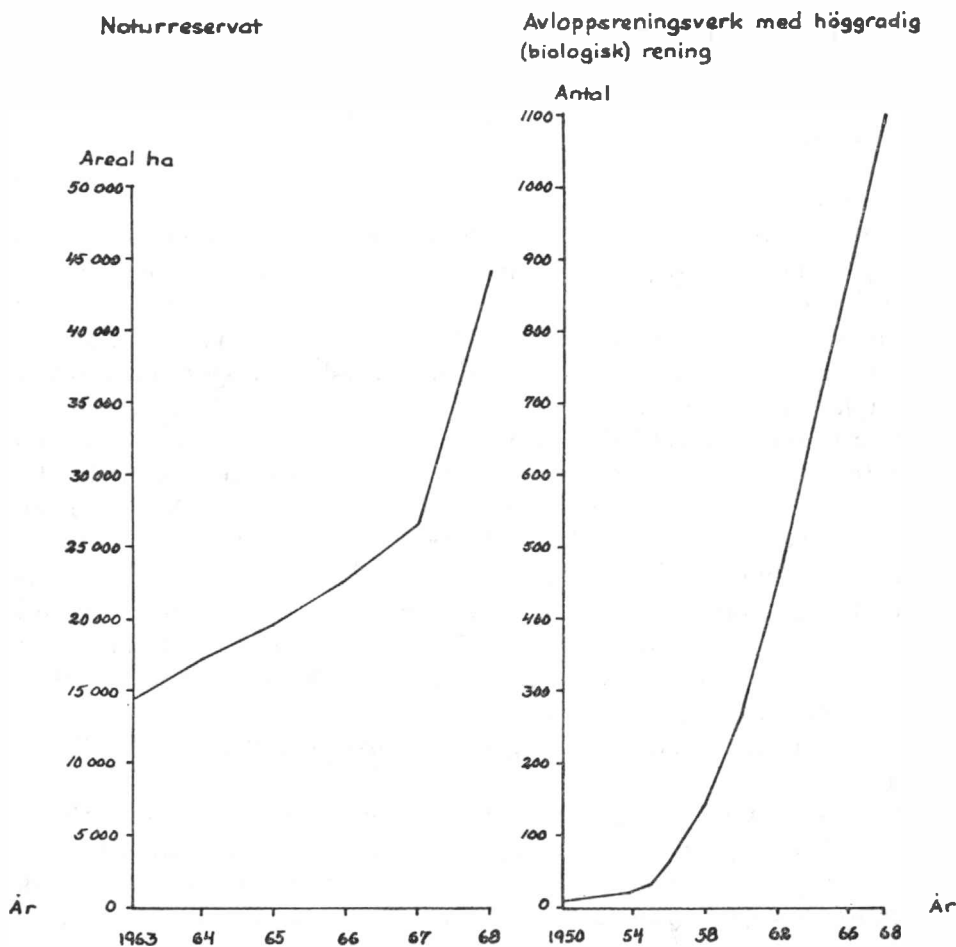
Anslaget till naturvårdsforskning föreslås öka med 2,5 milj. kr. till 9,5 milj. kr.

Statligt stöd utgår till byggande av kommunala avloppsreningsverk, till vatten- och avloppsplanering för större regioner och till restaurering av svårt förorenade vattenområden m. m. Antalet avloppsreningsverk med s. k. höggradig (biologisk) rening har stigit kraftigt under de senaste åren (se diagram). För nästa budgetår föreslås att bidragsramen för kommunala avloppsreningsverk höjs från 40 milj. kr. till 50 milj. kr.

För att komma till rätta med de industriella föroreningarna föreslås att statligt stöd införs till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin. Statsbidrag skall kunna utgå med upp till 25 % av kostnaderna för så-

dana åtgärder inom i första hand äldre industrier. Stödet beräknas också få sysselsättningspolitiska effekter. För nästa budgetår föreslås ett anslag på 50 milj. kr., vilket innebär att bidrag kan utgå till investeringar på lägst 200 milj. kr. Stödet avses behållas under en femårsperiod, under vilken statsbidraget beräknas uppgå till sammanlagt 250 milj. kr. och de statsbidragsberättigade investeringarna i miljövårdande åtgärder till storleksordningen 1 miljard kr.

Enligt de förslag som läggs fram kommer anslagen till naturvård och friluftsverksamhet att sammanlagt öka med 62,6 milj. kr. till 175,2 milj. kr. för nästa budgetår.

Utbildning och forskning

Skogshögskolan tillförs en laboratur i skogsföryngring avsedd att placeras vid avdelningen i Umeå. I övrigt föreslås en fortsatt förstärkning av i första hand anslagen till jordbruksforskning, skoglig forskning och försöksverk-

samheten vid lantbrukshögskolan. Anslagen höjs — bortsett från lönekostnadspålägg m. m. — med respektive 390 000 kr., 480 000 kr. och 620 000 kr. Anslaget till byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor tillförs ytterligare 500 000 kr. och anslaget till inredning och utrustning av lokaler vid högskolorna ytterligare 1 milj. kr.

Den nuvarande utbildningen vid statens skogsskolor föreslås upphöra och bli ersatt med en skogsteknikerutbildning den 1 juli 1970. För ändamålet inrättas två skogsinstitut förlagda till Värnamo och Sollefteå. Intagningen av elever föreslås bli sammanlagt ca 60 per år.

Service- och kontrollverksamhet

Veterinärstyrelsen föreslås få ökade medel för livsmedelshygieniskt arbete. I anslutning till förslag av veterinärväsendeutredningen om ett särskilt bolag för veterinärmedicinsk laboratorieverksamhet har tagits upp överläggningar med företrädare för jordbruksnäringen.

En förstärkning sker av inspektionsavdelningen vid statens växtskyddsanstalt. Statens centrala frökontrollanstalt tillförs medel för en klimatkammare.

Rennäringen

Särskild proposition avses läggas fram om bl. a. stödet till rennäringens rationalisering.

Internationellt samarbete

Med anledning av ett beslut av de nordiska statsministrarna vid möte i Köpenhamn våren 1968 har ett intensivt utredningsarbete bedrivits rörande ett utvidgat samarbete på jordbruks- och fiskeområdena. Under år 1968 hölls en nordisk fiskerikonferens. Vidare hölls i Göteborg en nordisk konferens på lantmäteriets område.

Sverige var under förra året medlem av FAO:s råd och av dess råvarukommitté samt av styrelsen för det internationella livsmedelsprogrammet (WFP). Sverige deltog i UNCTAD:s andra session där bl. a. internationella jordbruksproblem behandlades. I UNCTAD:s regi har förhandlingar ägt rum om upprättande av ett internationellt sockeravtal, vilket lett till att ett förslag till en konvention upprättats. Sverige har deltagit i förhandlingarna. Särskild proposition om svensk anslutning till konventionen torde komma att föreläggas 1969 års riksdag.

Sverige har under år 1968 deltagit i det internationella samarbetet på naturvårdsområdet inom bl. a. FN:s olika organ, Europarådet och OECD. Inom Europarådet har startats en europeisk vattenvårdskampanj som skall kulminera under det planerade europeiska naturvårdsåret 1970. På svenskt initiativ har FN beslutat att anordna en internationell konferens år 1972 om människans miljö.

Sammanställning

Förändringarna totalt inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde i förhållande till riksstaten för budgetåret 1968/69 framgår av följande sammanställning. Beloppen anges i milj. kr. I beloppen för budgetåret 1969/70 ingår bl. a. vissa överföringar från tolfte huvudtiteln.

	Anvisat 1968/69	Förslag 1969/70	Förändring
DRIFTBUDGETEN			
A. Jordbruksdepartementet m. m...	6,3	7,9	+ 1,6
B. Lantbruksstyrelsen.....	7,8	10,5	+ 2,7
C. Lantbrukets rationalisering och befrämjande av dess produktion, m. m.	96,8	114,4	+ 17,6
D. Jordbruksprisreglering m. m. samt särskilt stöd åt vissa jordbruk ..	282,8	203,3	— 79,5
E. Vissa kontrollanstalter på jordbru- kets område m. m.	13,7	17,9	+ 4,2
F. Forskning och undervisning på jordbrukets och trädgårdsnäring- ens områden	80,7	101,7	+ 21,0
G. Veterinärväsendet m. m.	44,9	57,6	+ 12,7
H. Skogsväsendet	91,7	105,6	+ 13,9
I. Lantmäteri- och kartväsendet ..	96,5	127,2	+ 30,7
J. Fiskeriväsendet	7,6	9,6	+ 2,0
K. Naturvårdsverksamhet	108,6	169,2	+ 60,6
L. Lappväsendet m. m.	1,5	1,8	+ 0,3
M. Diverse	23,9	4,7	— 19,2
Summa för driftbudgeten	862,8	931,4	+ 68,6
KAPITALBUDGETEN			
Statens affärsverksfonder			
Domänverket	4,1	9,9	+ 5,8
Statens allmänna fastighetsfond	7,6	8,1	+ 0,5
Statens utlåningsfonder	1,1	1,0	— 0,1
Fonden för låneunderstöd	—	—	—
Fonden för förslag till statsverket....	0,2	0,2	—
Diverse kapitalfonder	20,0	20,0	—
Summa för kapitalbudgeten	33,0	39,2	+ 6,2
Totalt för jordbruksdepartementet ..	895,8	970,6	+ 74,8

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 3 januari 1969.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Holmqvist, anmäler de frågor, som gäller utgifterna för budgetåret 1969/70 inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde, och anför.

DRIFTBUDGETEN

Nionde huvudtiteln

A. Jordbruksdepartementet m. m.

A 1. Jordbruksdepartementet

1967/68 Utgift	13 388 161
1968/69 Anslag	13 924 000
1969/70 Förslag	5 134 000

¹ Anslagen Jordbruksdepartementet: Avlöningar och Jordbruksdepartementet: Omkostnader.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70 Dep.chefen
<i>Personal</i>		
Handläggande personal	38	—
Övrig personal	31	—
	69	—

Anslag

Avlöning till departementschefen	99 000	+	4 000
Avlöningar till tjänstemän	3 291 000	+	289 000

1† Bihang till riksdagens protokoll 1969. 1 saml. Nr 1. Bil. 11

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70 Dep.chefen	
Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft	310 000	—	
Lönekostnadspålägg			
Beräknat belopp för befintlig organisa- tion	—	+	912 000
Sjukvård m. m.	10 000	+	1 000
Resersättningar	42 000	+	4 000
Expenser	132 000		—
Publikationstryck	40 000		—
	3 924 000	+	1 210 000

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Jordbruksdepartementet* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 5 134 000 kr.

A 2. Lantbruksrepresentanter

1967/68 Utgift	1436 796
1968/69 Anslag	1377 000
1969/70 Förslag	452 000

¹ Anslagen Lantbruksrepresentanter: Avlöningar och Lantbruksrepresentanter: Omkostnader.

Lantbruksrepresentanterna har till uppgift att inhämta och förmedla kunskaper om jordbruket, skogsbruket och fisket samt därmed sammanhängande näringar i de länder eller internationella organisationer som ingår i deras verksamhetsområden. F. n. är lantbruksrepresentanterna placerade i Bonn, Bryssel och Washington.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70 Dep.chefen	
<i>Personal</i>	3	—	
<i>Anslag</i>			
Arvoden och särskilda ersättningar	250 000	+	30 000
Lönekostnadspålägg			
Beräknat belopp för befintlig organisa- tion	—	+	45 000
Ersättning till kostnader för förhyrning av bostäder	75 000		—
Sjukvård m. m.	100		—
Resekostnader och expenser	51 900		—
	377 000	+	75 000

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lantbruksrepresentanter* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 452 000 kr.

A 3. Kommittéer m. m.

1967/68 Utgift		1 751 859	Reservation	16 187
1968/69 Anslag		1 750 000		
1969/70 Förslag		2 000 000		

Med hänsyn till den beräknade omfattningen av kommittéverksamheten behöver anslaget ökas med 250 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

A 4. Extra utgifter

1967/68 Utgift		169 388	Reservation	442 980
1968/69 Anslag		283 000		
1969/70 Förslag		283 000		

Anslaget bör tas upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 283 000 kr.

B. Lantbruksstyrelsen**B 1. Lantbruksstyrelsen**

1967/68 Utgift	17 330 059
1968/69 Anslag	17 820 000
1969/70 Förslag	10 545 000

¹ Anslagen Lantbruksstyrelsen: Avlöningar och Lantbruksstyrelsen: Omkostnader.

Lantbruksstyrelsen är central förvaltningsmyndighet för ärenden om lantbruket och lantbrukets rationalisering i den mån sådana ärenden inte ankommer på annan myndighet. Styrelsen är chefsmyndighet för lantbruksnämnderna, statens hingstdepå och stuteri, trädgårdsskolan i Norrköping samt lappväsendet i fråga om rennäringen. Styrelsen är också tillsynsmyndighet över statens centrala frökontrollanstalt och de lokala frökontrollanstalter som är behöriga att utföra statsplombering av utsädesvara, statens maskinprovningar, lantbrukets yrkesskolor, de lokala lantbrukskemiska kontrollanstalter för vilka styrelsen fastställt stadgar samt statens lantbruksinformation. Styrelsen skall vidare följa verksamheten vid de hushållnings-sällskap, vars stadgar styrelsen fastställt.

Inom lantbruksstyrelsen finns sju byråer, nämligen administrativa byrån, strukturbyrån, investeringsbyrån, lantbruksbyrån, husdjursbyrån, undervisningsbyrån och jordbruksekonomiska byrån. Dessutom finns en särskild arbetsenhet för översiktlig planering och en för rådgivningsfrågor. Styrelsen ställer personal till förfogande för statens lantbruksinformation.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Lantbruks- styrelsen	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Handläggande personal	80	+3	+1
Övrig personal	84	+2	—
	164	+5	+1
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	6 410 000	+ 530 000	+ 381 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+1 552 000	+1 552 000

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70			
		Lantbruks- styrelsen		Dep.chefen	
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+	43 000	+	10 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	35 000		—		—
Ersättningar till sakkunniga	50 000	+	60 000	+	25 000
Sjukvård m. m.	14 000		—		—
Reseersättningar	372 000	+	63 000	+	38 000
Därav utrikes resor	15 000	+	10 000	+	5 000
Expenser					
a) Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+	650 000	+	650 000
b) Bränsle, lyse, vatten	16 000		—		—
c) Övriga expenser	451 500	+	117 000	+	52 000
Därav engångsutgifter	—	+	67 000	+	30 000
Publikationstryck	20 000	+	11 000	+	7 000
Upplysningsverksamhet	304 000	+	16 000	+	7 000
Kostnader för viss informationsverksam- het	150 000		—		—
Övriga utgifter	—	+	8 000	+	3 000
	7 822 500	+	3 050 000	+	2 725 000
Uppbördsmedel					
Försålda formulär, blanketter och kun- görelser, m. m.	2 500		—		—
Nettoutgift	7 820 000	+	3 050 000	+	2 725 000

Lantbruksstyrelsen

I en allmän översikt konstaterar lantbruksstyrelsen att den omstrukturering och effektivisering som lantbruket genomgår innebär bl. a. att den mänskliga arbetskraften byts ut mot andra och billigare produktionsfaktorer. Härigenom ökar produktiviteten och det ekonomiska resultatet förbättras. Denna utveckling har för jordbrukets del under de senaste 20 åren skett inom ramen för en i stort sett oförändrad produktionsvolym.

Samtidigt har antalet förvärvsarbetande i jordbruket, arealen åker, antalet brukningsenheter och antalet mjölkkor minskat kraftigt. Denna minskning har gått allt snabbare. Det senaste årets konjunkturdämpning kunde ha väntats bromsa avgången av arbetskraft från jordbruket och minska takten i jordbrukets strukturuomvandling. Tillgänglig statistik tyder dock inte på detta. Inventeringar rörande arbetskraften i jordbruket visar tvärtom att antalet personer som är sysselsatta i jordbruket fortsatt att minska i allt snabbare takt. Detta gäller i särskilt hög grad för norra Sverige.

Vid fortsatt ekonomisk tillväxt i det svenska samhället kan under över-

skådlig tid väntas en snabb strukturrationalisering inom lantbruket i samband med viss krympning av jordbrukets produktionsapparat och en förbättring av den tillämpade tekniken. Samtidigt har man att räkna med att olika rationaliseringsåtgärder ökar produktiviteten och att produktionen därför inte kommer att minska i takt med produktionsapparatens krympning.

Omorganisationen av lantbruksnämnderna har genomförts snabbt och smidigt och utan nämnvärda störningar i verksamheten.

Lantbruksorganisationens verksamhet med den yttre rationaliseringen har varit betydligt större under senare år än under 1950-talet. Antalet ärenden avseende lånegaranti och statsbidrag till yttre rationalisering ökar alltså kraftigt. Antalet ansökningar om statligt ekonomiskt stöd till inre rationalisering samt till förvärv och drift av jordbruk har genomgående minskat, vilket också gäller antalet projekteringsuppdrag. Inom samtliga ärendegrupper berör ärendena emellertid större arealer, större anläggningar och större medelsbelopp.

Efterfrågan på statligt ekonomiskt stöd till jordbrukets rationalisering har varit stor under föregående budgetår. Kreditgarantiramarna för lån till olika åtgärder för jordbrukets rationalisering har sålunda utnyttjats helt. Lantbruksstyrelsen framhåller att det är av avgörande betydelse för en snabb rationaliseringstakt inom jordbruket att efterfrågan på kreditgarantier kan tillgodoses.

Den särskilda rationaliseringsverksamheten i Norrland m. m. har under det gångna budgetåret fortsatt i så snabb takt som de tillgängliga personalresurserna medgett. Styrelsen förutser att det för nästa budgetår skall bli möjligt att öka verksamhetens omfattning särskilt i de län där rationaliseringsarbetet påbörjades år 1965.

Till följd av de senaste årens medelstillskott till jordfonden har lantbruksnämnderna under det kraftigt ökade utbud av jordbruksfastigheter, som förekom under andra halvåret 1967, kunnat förvärva betydande arealer för rationaliseringsändamål. Lantbruksstyrelsen anser att det är ytterst angeläget att inköpsverksamheten kan hållas uppe på en hög nivå.

I samband med omorganisationen av lantbruksnämnderna har verksamheten inom trädgårdsområdet helt inriktats på den yrkesmässiga trädgårdsodlingen. Viss förstärkning av de personella resurserna förordas.

I fråga om lantbruksnämndernas uppgifter på fiskets område erinrar lantbruksstyrelsen om att styrelsen i remissyttrande över fritidsfiskeutredningens betänkande strukit under behovet av assistenthjälp åt fiskerikonsulenterna. Styrelsen anmäler att den med hänsyn till det stora behovet av insatser inom fiskerinäringen i Göteborgs och Bohus län har inrättat en tjänst som biträdande fiskerikonsulent i länet.

Verksamheten vid lantbrukets yrkesskolor har under budgetåret 1967/68 legat på en hög nivå. För nästa budgetår behövs för lantbruksskolornas del

främst medel för statsbidrag till byggnadsarbeten för att främja tillkomsten av rationella skolenheter. För lanthushållsskolornas del anser styrelsen att rådande oklarhet rörande den framtida organisationen av den hemtek-niska utbildningen motiverar försiktighet med investeringar.

Lantbruksstyrelsen behandlar därefter de särskilda yrkandena för bud-getåret 1969/70.

1. Löne- och prisomräkning m. m. 2 599 000 kr., varav för lönekostnads-pålägg och lokalhyror 2 202 000 kr.

2. Den starkt ökande verksamheten på trädgårdsnäringens område krä-ver att sektionen för trädgårdsärenden förstärks med en kvalificerad tjänsteman med hortonomutbildning (+ 77 000 kr.). Förstärkningen är nöd-vändig för att styrelsen skall kunna lösa de uppgifter rörande trädgårds-näringens rationalisering m. m. som enligt riksdagens beslut åligger sty-relsen.

3. För handläggning av frågor om fortbildning på det administrativa området samt för biträde med beredning av vissa personalärenden behöver administrativa byrån provisoriskt förstärkas med en byrådirektör och en kanslist samt en kontorsskrivare (+ 152 000 kr.).

4. För utredningar och undersökning som förberedelse till planerad över-gång till ny organisation för redovisning och revision behöver styrelsen under nästa budgetår anställa viss redovisningsteknisk expertis (+ 51 000 kr.).

5. Lantbruksstyrelsen har tillsatt en arbetsgrupp för utredning och be-redning av frågor som hänger samman med studium av effekten av olika rådgivningsinsatser. För ändamålet behöver anslagsposten Ersättningar till sakkunniga räknas upp med 50 000 kr. Därjämte bör posten ökas med 10 000 kr. för ersättningar till sakkunniga åt statens lantbruksinformation. (+ 60 000 kr.)

Remissyttrande

Statskontoret tillstyrker att 67 000 kr. anvisas för inköp av kontorsmaski-ner m. m.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 10 545 000 kr. Jag har därvid beräknat medel för bl. a. ytterligare en byrådirektör (2).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lantbruksstyrelsen* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 10 545 000 kr.

C. Lantbrukets rationalisering och befrämjande av dess produktion, m. m.**C 1. Lantbruksnämnderna**

1967/68 Utgift	152 945 105
1968/69 Anslag	158 507 000
1969/70 Förslag	75 693 000

¹ Anslagen Lantbruksnämnderna: Avlöningar, Lantbruksnämnderna: Omkostnader, Lantbruksnämnderna: Utrustning och Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksorganisationen.

Lantbruksnämnd skall uppmärksamt följa lantbrukets tillstånd och utveckling samt vidta eller hos lantbruksstyrelsen föreslå de åtgärder som är påkallade eller i övrigt lämpliga, särskilt för att åstadkomma en snabb strukturrationalisering inom lantbruket. Nämnden svarar även för vissa statliga åtgärder i fråga om tillsyn över växtodling och husdjursskötsel, om skörde-skadeskydd, skördeuppskattning och skördestatistik samt om försöksverksamhet och kursverksamhet inom lantbrukets område. Nämnden är vidare lokal huvudman för hemkonsulentverksamheten samt handlägger frågor inom fiskets område och andra ärenden som enligt särskilda bestämmelser ankommer på nämnden.

Lantbruksnämnd är, om ej lantbruksstyrelsen bestämmer annat, organiserad på tre enheter, nämligen en strukturenhet, en produktionsenhet och en administrativ enhet.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Lantbruks- styrelsen	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Handläggande personal	524	—	—
Övrig personal	828	+ 17	—
	1 352	+ 17	—
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	45 876 000	+ 2 958 000	+ 2 688 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation		— +11 074 000	+11 064 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 157 000	+ 105 000
Arvoden och särskilda ersättningar	490 000	—	—
Arvoden till ortsombuden	390 000	—	—
Ersättningar till sakkunniga m. m.	171 000	—	—

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70			
		Lantbruks- styrelsen		Dep.chefen	
Sjukvård m. m.	75 000	+	5 000	+	5 000
Reseersättningar	7 340 000	+	392 000	+	18 000
Expenser					
a) Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+	3 730 000	+	3 730 000
b) Bränsle, lyse, vatten	55 000	+	15 000	+	18 000
c) Anskaffning av instrument och annan fältutrustning	100 000		—		—
d) Övriga expenser	2 410 000	+	308 000	+	188 000
Utrustning	1 000 000	+	269 000	—	650 000
Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksorganisationen	150 000		—		—
Kostnader i samband med projekterings- verksamheten	300 000		—		—
Ersättning för tjänster sammanhängande med kontakter mellan lantbruksnämnd- erna och näringsutövarna	100 000		—		—
Kostnader för att insamla primärupp- gifter till fiskeristatistik beträffande saltsjöfisket	50 000	+	25 000	+	10 000
Övriga utgifter	—	+	10 000	+	10 000
	58 507 000	+	18 943 000	+	17 186 000

Lantbruksstyrelsen

1. Löne- och prisomräkning m. m. 17 541 000 kr., varav för lönekosnads-
pålägg och lokalhyror 14 804 000 kr.

2. I samband med lantbruksnämndernas och hushållningssällskapens om-
organisation förutsattes att vissa befattningshavare vid hushållningssäll-
skap, som inte innehade personalförtecknad tjänst, borde efter prövning i det
enskilda fallet kunna få arvodestjänst vid lantbruksnämnd. Så har skett be-
träffande tolv befattningshavare. Särskilda medel för att avlöna dessa be-
fattningshavare har tidigare inte beräknats. Kostnaderna har hittills täckts
med medel avsedda för tillfällig personal m. m. Anslaget bör förstärkas med
ett belopp motsvarande arvodeskostnaderna för ifrågavarande personal
(+ 451 000 kr.).

3. Lantbruksstyrelsen beräknar att för nästa budgetår medel behövs för
en personalförstärkning vid nämnderna motsvarande sju assistenter, två
kanslister och åtta biträden (+ 570 000 kr.).

4. Till lantbruksstyrelsens förfogande för att anskaffa kontorsinventarier och annan utrustning till de nya lantbruksnämnderna har hittills ställts 3 milj. kr., varav för budgetåret 1967/68 2 milj. kr. och för innevarande budgetår 1 milj. kr. Det föreligger emellertid ett behov att anskaffa ytterligare för lantbruksnämnderna angelägen utrustning. Styrelsen anser att för budgetåret 1969/70 ett belopp av 1 269 000 kr. bör anvisas för ändamålet.

Remissyttrande

Statskontoret tillstyrker att 649 000 kr. anvisas för att anskaffa kontorsinventarier och annan utrustning.

Departementschefen

Fritidsfiskeutredningen har i sitt betänkande Fritidsfisket (SOU 1968: 13) lagt fram förslag om åtgärder för att främja fritidsfisket. Betänkandet har remissbehandlats och bereds f. n. inom jordbruksdepartementet. Jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att förelägga 1969 års riksdag proposition om främjande av fritidsfisket. Redan nu vill jag dock föreslå att medel beräknas för viss personal för fritidsfiskefrågor.

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 75 693 000 kr. Den vid utgången av innevarande budgetår kvarstående reservationen under anslaget Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksorganisationen bör föras över till budgetutjämningsfonden.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lantbruksnämnderna* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 75 693 000 kr.

C 2. Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.

1967/68 Utgift	2 295 273
1968/69 Anslag	3 065 000
1969/70 Förslag	3 215 000

Anslaget används för att bestrida kostnader för kursverksamhet i syfte att främja rationaliseringen inom jordbruket och trädgårdsnäringen samt den yttre rationaliseringen inom skogsbruket.

Lantbruksstyrelsen

Av den föreslagna anslagsökningen med 200 000 kr. hänför sig 150 000 kr. till höjda arvoden, lokalhyror, annonskostnader m. m. 50 000 kr. beräknas för höjda ersättningar till kursdeltagare för att i huvudsak motsvara vad arbetsmarknadsverket kan lämna. Traktamentsstipendierna bör sålunda höjas från 8 till 10 kr. per deltagare och stipendierna för förlorad arbetstid

från högst 12 till högst 20 kr. för deltagare utan försörjningsplikt mot familj och från högst 20 till högst 30 kr. för deltagare med försörjningsplikt.

Här torde få anmälas att lantbruksstyrelsen på uppdrag av Kungl. Maj:t inkommit med förslag beträffande den fortsatta dispositionen av vissa medel som avsatts till främjande av lantbruksmötesverksamheten.

Nuvarande ordning. Lantbruksstyrelsen tillsatte år 1940 enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande statens hästexportberedning för att biträda styrelsen med att utarbeta en plan för hästexporten under andra världskriget. I samband med exporten uppstod efter hand vinster vilka beredningen fonderade. 1951 års riksdag (prop. 162, JoU 28, rskr 329) beslutade att av de då disponibla vinstmedlen på ca 5,4 milj. kr. skulle 1 milj. kr. tas i anspråk för lantbruksmötesverksamheten. Kungl. Maj:t ställde den 23 maj 1952 ifrågavarande belopp till förfogande för Hushållningssällskapens förbund att av förbundet avsättas till en särskild fond för stöd åt nämnda verksamhet. Samtidigt meddelade Kungl. Maj:t närmare föreskrifter om fondens förvaltning och användning. Enligt föreskrifterna skall fonden förvaltas av styrelsen för Hushållningssällskapens förbund och användas för att anordna central utställningstjänst för lantbruksmötesverksamheten. Såväl kapitalet som avkastningen får tas i anspråk för avsett ändamål men kapitalet får inte utan särskilt medgivande av Kungl. Maj:t tas i anspråk i sådan utsträckning att det går ner under 600 000 kr. Den 31 december 1967 uppgick fondens bokförda värde till ca 859 000 kr. Därutöver disponerar Hushållningssällskapens förbund för berörda ändamål ca 12 000 kr., som donerats särskilt till förbundet för demonstrations- och upplysningsmaterial.

Lantbruksstyrelsen. Ifrågavarande fondmedel bör enligt styrelsen alltså disponeras så att jordbruket som helhet får nytta av dem. Styrelsen framhåller att den förut bedrivna lantbruksmötesverksamheten med bl. a. djurutställningar inte längre har samma betydelse som tidigare. Den utställningsverksamhet som numera förekommer avser främst idéutställningar om utvecklingsvägar och nyheter inom jordbruket. Vidare har under senare år vuxit fram behov av upplysning till producenter och konsumenter om jordbrukets förhållanden i fråga om rationaliseringsinsatser, produktionsförutsättningar och produktutveckling. För dessa ändamål saknas medel. Däremot finns medel anvisade för information och upplysning rörande statens direkta insatser inom jordbruket. Styrelsen föreslår att fondmedlen får användas för bidrag till materialframställning och till anlitan- de av expertis för utställnings- och informationsverksamhet, som kommer jordbruket i dess helhet till godo. Medel från fonden bör kunna lämnas till såväl organisationer och sammanslutningar som myndigheter och institutioner på jordbrukets område. Som förutsättning härför bör enligt styrelsen gälla att det är fråga om objektiv upplysningsverksamhet, som

är till gagn för jordbruket, samt att anslag från riksstaten saknas för ändamålet. Förutom avkastningen bör högst 100 000 kr. av fondkapitalet årligen få tas i anspråk för berörda ändamål.

I fråga om fondens fortsatta förvaltning föreslår styrelsen, efter att ha diskuterat olika alternativ, att statens lantbruksinformation bör besluta om medelsanvändningen. Fonden bör förvaltas av statskontorets fondbyrå i enlighet med föreskrifter som utfärdas av Kungl. Maj:t. Styrelsen framhåller att om dispositionen av fonden förs över från Hushållningssällskapens förbund är det lämpligt att förbundet alltjämt har hand om utlåning av sådana befintliga fasta anläggningar som hittills anskaffats av fondmedel.

Remissyttranden. Vare sig *statskontoret* eller *riksrevisionsverket* har någon erinran mot lantbruksstyrelsens förslag. Ämbetsverken förutsätter dock att de medel på ca 12 000 kr., som donerats till Hushållningssällskapens förbund i särskild ordning, inte berörs av en eventuell överföring av fondkapitalet. Statskontoret framhåller att fondmedlen alltjämt bör disponeras enligt de principer, som framkom vid 1951 års riksdag. Vidare bör utlåningsverksamheten av befintliga fasta utställningsanordningar, vilka även i fortsättningen bör handhas av förbundet, göras helt självfinansierande. *Hushållningssällskapens förbund* delar lantbruksstyrelsens uppfattning i fråga om fondmedlens fortsatta användning. Däremot anser förbundet att det inte finns några skäl mot att förbundets styrelse även i fortsättningen får ha hand om förvaltningen av fondmedlen. Vid handläggningen av ärenden, som berör dispositionen av fonden, bör till förbundsstyrelsen kunna knytas företrädare för statens lantbruksinformation och andra berörda organisationer. Förbundet anser vidare att fondkapitalet inte får minskas annat än då särskilda skäl föreligger härför.

Departementschefen

Utställningsverksamheten på jordbrukets område har som framgår av redogörelsen i det föregående numera annan karaktär än när de särskilda medlen avsattes för lantbruksmötesverksamheten. Med hänsyn härtill kan jag i huvudsak biträda lantbruksstyrelsens förslag beträffande den fortsatta dispositionen av dessa medel. Fonden bör liksom f. n. få användas för utställningsändamål till gagn för jordbruket i dess helhet i den mån inte särskilda medel anvisas härför över riksstaten. I mån av behov bör högst 100 000 kr. per år få tas i anspråk av fondkapitalet. Som lantbruksstyrelsen föreslagit bör statens lantbruksinformation, som har till uppgift att bl. a. samordna informations- och upplysningsverksamhet på jordbrukets område, disponera berörda medel och statskontoret förvalta dem. Hushållningssällskapens förbund bör dock alltjämt ha hand om utlåningen av de fasta utställningsanordningar, som anskaffats av fondmedel. Kungl. Maj:t bör få meddela närmare föreskrifter i ämnet.

Enligt min mening bör förevarande anslag höjas med 150 000 kr. på grund av inträffade kostnadsökningar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) medge att de medel som avsatts till främjande av lantbruksmötesverksamheten får användas i överensstämmelse med de grunder som förordats i det föregående

b) till *Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 3 215 000 kr.

C 3. Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.

1967/68 Utgift	16 207 547
1968/69 Anslag	15 000 000
1969/70 Förslag	15 000 000

Från anslaget bestrids dels bidrag till yttre och inre rationalisering enligt kungörelsen den 9 juni 1967 (nr 453) om statligt stöd till jordbrukets rationalisering m. m., dels de bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlånefond, som utfästs före den 1 juli 1967. Därutöver används anslaget för vissa speciella ändamål, som angetts i kungl. brev den 19 april 1968.

Bidragsram för yttre och inre rationalisering

Budgetår	Ram	Beviljade bidrag m. m.
1966/67	22 000 000	21 695 000
1967/68	18 000 000	15 967 000
1968/69	15 000 000	

Lantbruksstyrelsen

Styrelsen föreslår

1. att anslaget tas upp med 16 milj. kr. och att därav får tas i anspråk medel för speciella ändamål i samma utsträckning som för innevarande budgetår,

2. att av bidragsramen på 15 milj. kr. får disponeras 10 milj. kr. för bidrag till yttre rationalisering och 5 milj. kr. för bidrag till inre rationalisering med rätt för Kungl. Maj:t att jämka fördelningen,

3. att de år 1962 gjorda utfästelserna angående statligt ekonomiskt stöd till vissa torrlägnings- och andra rationaliseringsåtgärder i bl. a. Kvismaredalen i Örebro län skall gälla om åtgärderna slutförts eller kan antas bli slutförda senast den 31 december 1979.

Beträffande de olika yrkandena anför styrelsen i huvudsak följande motivering.

1. Styrelsen beräknar att för utbetalning av beviljade rationaliseringsbidrag och för övriga utgiftsändamål behövs 16 milj. kr. utöver de vinstmedel som anslaget tillförs i samband med försäljning av jordfondsfastigheter.

2. Bl. a. i avvaktan på ytterligare erfarenheter av tillämpningen av nuvarande bidragsbestämmelser räknar styrelsen med att ramarna för bidrag till yttre och inre rationalisering kan hållas oförändrade.

3. Statligt ekonomiskt stöd till torrlägnings- och andra rationaliseringsåtgärder i Kvismaredalen, Mosjöbotten och Västra Mosjön i Örebro län får lämnas bl. a. enligt av 1962 års riksdag givna grunder (prop. 196, JoU 35, rskr 411). Enligt övergångsbestämmelserna till kungörelsen den 9 juni 1967 (nr 453) om statligt stöd till jordbrukets rationalisering m. m. gäller äldre bestämmelser i fråga om statsbidrag, om utfästelse om bidraget gjorts före den 1 juli 1967 och den åtgärd bidraget avser slutförts eller kan antas bli slutförd senast den 31 december 1971. Med hänsyn till företagets stora omfattning och nuvarande planeringssituation bedömer styrelsen att åtgärderna inte kan slutföras förrän vid slutet av 1970-talet. Arbetet med huvudavloppen beräknas kunna sättas igång under år 1969 och pågå under ca fem år. För därpå följande fullföljdsåtgärder beräknas ytterligare ca fem år.

Departementschefen

Statens stöd till jordbrukets rationalisering utgår huvudsakligen i form av kreditgarantier och bidragsgivningen begränsas i princip till att avse åtgärder som har nära samband med strukturrationaliseringen. Jag vill erinra om att all bidragsgivning till inre rationalisering i samband med särskild rationalisering fr. o m. budgetåret 1968/69 skall belasta anslaget Bidrag till särskilda rationaliseringsåtgärder i Norrland, m. m. Liksom lantbruksstyrelsen anser jag att bidragsramarna bör tas upp med sammanlagt 15 milj. kr. (2). För utbetalningar från anslaget beräknar jag oförändrat 15 milj. kr. (1). Av anslaget bör få tas i anspråk medel för speciella ändamål i samma utsträckning som under innevarande budgetår.

Jag biträder vidare lantbruksstyrelsens förslag om utsträckt tid för att infria utfästelser om bidrag till torrlägnings- och rationaliseringsåtgärder i Kvismaredalen, Mosjöbotten och Västra Mosjön i Örebro län.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) medge, att under budgetåret 1969/70 statsbidrag beviljas till yttre rationalisering intill ett belopp av 10 000 000 kr. och till inre rationalisering intill ett belopp av 5 000 000 kr., med rätt för Kungl. Maj:t att jämka fördelningen mellan ändamålen

b) till *Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kr.

C 4. Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering m. m.

1967/68 Utgift	176 320	Reservation	516 561
1968/69 Anslag	100 000		
1969/70 Förslag	100 000		

Ur anslaget betalas ut statsbidrag enligt bestämmelserna i kungörelsen den 19 april 1968 (nr 377) om statligt stöd till trädgårdsnäringens rationalisering. Därutöver disponeras anslaget för bidrag till Svenska fruktfrämjandet.

Lantbruksstyrelsen

Under budgetåret 1967/68 har 32 trädgårdsföretag beviljats bidrag med sammanlagt 191 070 kr. Behovet av medel för bidrag till trädgårdsrationalisering beräknas till högst 200 000 kr. Vidare förutsätts att bidrag till Svenska fruktfrämjandet lämnas med 50 000 kr. Med hänsyn till reservationen bör anslaget föras upp med oförändrat belopp av 100 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder lantbruksstyrelsens förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering m. m.*
för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av
100 000 kr.

C 5. Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti

1967/68 Utgift	123 193
1968/69 Anslag	500 000
1969/70 Förslag	500 000

Från anslaget bestrids utgifter för att täcka förluster på grund av statlig garanti för lån till jordbrukets yttre och inre rationalisering, förvärv och drift av jordbruk, maskinhållning inom jordbruket, uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål, trädgårdsnäringens rationalisering m. m. samt inköp av avelshästar och ridhästar.

Lantbruksstyrelsen

A. A n s l a g m. m.

Styrelsen föreslår att anslaget tas upp med oförändrat 500 000 kr. Trots att kreditgarantigivningen ökat betydligt under senare år anser styrelsen att det med hänsyn till belastningen inte finns anledning till ändring av anslaget.

B. Kreditgarantiramar

Ändamål	1966/67			1967/68			1968/ 69	Beräknad ändr. 1969/70	
	fast- ställd ram	utvid- gad ram	be- vilj. garan- ti	fast- ställd ram	jäm- kad o. utvid- gad ram	be- vilj. garan- ti	fast- ställd ram	Lant- bruks- styrel- sen	Dep. chefen
	milj. kr.								
1. Yttre rationalisering ..	45,0	52,0	52,0	65,0	65,5	65,1	80,0	+20	+10
2. Inre rationalisering	38,0	45,0	45,0	50,0	66,0	65,5	70,0	+30	+20
3. Jordförvärvslån	30,0	30,0	28,8	37,0	39,0	38,9	45,0	+15	+10
4. Driftslån	20,0	20,0	18,4	30,0	31,0	30,9	35,0	+15	+10
5. Maskinlån				7,0	2,5	2,2	7,0	—	—
6. Lagerhus m. m.	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	—	—
7. Trädgårdsnäringens ra- tionalisering m. m.	6,0	6,0	5,2	7,0	7,0	4,6	9,0	—	—
8. Inköp av avelshästar och ridhästar	0,5	0,5	0,1	0,5	0,5	0,1	0,5	—	—
Summa	143,5	157,5	153,5	200,5	215,5	211,3	250,5	+80	+50

1—4. Ramarna för lån till yttre och inre rationalisering, jordförvärvslån och driftslån har under budgetåret 1967/68 utnyttjats i det närmaste helt. De föreslagna ökningarna behövs för att möta den ökade efterfrågan på lånegarantier som följer av en väntad fortsatt stegrad takt i jordbrukets rationalisering. Ramen för lån till inre rationalisering uppgick för budgetåret 1967/68 efter utvidgning till 66 milj. kr. Den fastställda ramen för 1968/69 är 70 milj. kr. De ändrade bestämmelserna för garantier för jordförvärvslån och driftslån har medfört att i genomsnitt större garantibelopp beviljats. Därmed har uppkommit ett behov av väsentligt ökade ramar.

5. Den relativt sett ringa efterfrågan på garantier för maskinlån under 1967/68 torde delvis hänga samman med att det statliga stödet för gemensam maskinhållning lagts om från den 1 juli 1967. Styrelsen föreslår i avvaktn på ytterligare erfarenheter en oförändrad ram om 7 milj. kr.

6. Ramen på 4 milj. kr. till kreditgaranti för lån till lagerhus m. m. för budgetåret 1967/68 har utnyttjats helt. Behovet av statlig lånegaranti under budgetåret 1969/70 beräknas överstiga 10 milj. kr. Med hänsyn bl. a. till att en viss del av kreditbehovet torde kunna tillgodoses av kreditinstitut utan anspråk på statlig garanti, begränsar styrelsen sitt förslag till oförändrad ram på 4 milj. kr.

7. Fr. o. m. innevarande budgetår gäller delvis nya bestämmelser i fråga om statligt ekonomiskt stöd till trädgårdsnäringens rationalisering. I avvaktan på närmare erfarenhet av tillämpningen av de nya bestämmelserna föreslår styrelsen att garantiramen för lån till trädgårdsnäringens rationalisering m. m. behålls oförändrad, 9 milj. kr.

8. Ramen för kreditgarantier för lån för inköp av avelshästar och ridhästar behöver inte ändras. Liksom hittills bör den få fördelas på avsedda ändamål enligt styrelsens beslut.

I detta sammanhang bör anmälas en av lantbruksstyrelsen i samråd med bostadsstyrelsen gjord undersökning av egnahemslåneverksamheten.

Lantbruksstyrelsen fick den 12 maj 1967 i uppdrag att i samråd med bostadsstyrelsen undersöka lokaliseringen och den nuvarande användningen av de fastigheter vars innehavare alltjämt åtnjuter lån ur egnahemslånefonden samt att inkomma med de förslag till ändrade räntebestämmelser för lånen och därmed sammanhängande frågor som undersökningens resultat kunde föranleda till.

Historik och nuvarande förhållanden. Egnahemslånefonden inrättades år 1904 och avvecklades år 1948. Fonden tillkom för att genom egnahemslån bereda mindre bemedlade arbetare tillfälle att på landsbygden förvärva eget hem. Lån lämnades till förvärv av jordbrukslägenheter eller, där bostaden var det väsentliga, bostadslägenheter. För att underlätta lånenas återbetalning delades dessa i två delar, en amorteringsdel och en stående del. På grund av de ändrade förhållandena i samhället under de följande årtiondena beslöt 1939 års riksdag om viss ändrad inriktning för egnahemslåneverksamheten. Den fortsatta verksamheten borde inte inriktas på vare sig att tillföra jordbruksnäringen en ökad befolkning eller att främja en stegring av jordbruksproduktionen genom jordbruksnybildning. Långivningen borde inriktas på dels förvärv av bostadsegnahem och stödjordbruk samt förstärkning av ofullständiga jordbruk, dels förvärv av jordbruk av sådan storlek, som utan nämnvärt anlitande av lejd arbetskraft kunde brukas av innehavaren och hans familj och ge denna full bärgning därav. Egnahemslånen lämnades ut av hushållningssällskap, kommuner, aktiebolag och ekonomiska föreningar (låneförmedlare), vilka för ändamålet fick egnahemsstatslån från egnahemslånefonden. Efter den 30 juni 1940 övertog egnahemsnämnderna hushållningssällskapens uppgifter i dessa avseenden. Lånebeloppet uppgick i fråga om jordbrukslägenhet ursprungligen till minst hälften och högst fem sjättedelar av köpeskillingen eller av låneförmedlaren godkänt värde på fastigheten och i fråga om bostadslägenhet till minst hälften och högst tre fjärdedelar av nämnda värde. Halva lånet var från början stående. Fr. o. m. år 1920 utgjorde den stående delen 60 % av det fastighetsvärde som låg till grund för lånet. För bostadslån beviljade efter utgången av juni 1940 utgjorde den stående delen dock 50 % av fastighetsvärdet. Den stående delen kan i regel inte sägas upp till betalning förrän amorteringsdelen bort slutföras. Vid eventuell uppsägning har låntagaren sex månaders uppsägningstid. Låntagare kan få behålla lånet tills vidare, om det skulle vara svårt för honom att på godtagbara villkor få ett mot den

stående delen svarande lån hos annan långivare. Räntan på egnahemslånen har reglerats genom ett flertal författningar. På lån som beviljats före år 1920 fastställdes räntan till 3,6 %. För lån beviljade efter 1919 men före den 1 juli 1940 fastställdes räntan ursprungligen till 4,75 % men ändrades vid ett flertal tillfällen. Därefter har räntan fastställts till 3,6 %.

Bestämmelserna rörande egnahemslåneverksamheten återfinns i bl. a. kungörelsen den 7 juni 1940 (nr 589) angående den statliga egnahemsverksamheten (ändrad senast 1946: 237). Bestämmelserna om räntan på vissa äldre egnahemslån återfinns i kungörelsen den 7 juni 1940 (nr 596) om nedsättning av räntan på vissa äldre lån från egnahemslånefonden (ändrad senast 1968: 324).

Lantbruksstyrelsen. Den 1 juli 1967 kvarstod 15 194 lån, varav 5 517 utgjorde bostadslån och 9 677 lån till jordbruksegnahem. Den sammanlagda lånesumman uppgick till 75,6 milj. kr. Härav utgjorde den stående delen 65,8 milj. kr. motsvarande ca 4 300 kr. per lån.

Styrelsens undersökning visar att de fastigheter, vars innehavare har kvarstående lån under egnahemslånefonden, är förhållandevis jämnt fördelade över landet. Så gott som alla bostadslägenheter med bostadslån ligger inom eller i närheten av tätorter. Mer än 90 % av låntagarna bor permanent på fastigheterna. Jordbrukslägenheterna synes i stor utsträckning ha en belägenhet som försvårat eller omöjliggjort för låntagarna att bilda brukningsenheter med ändamålsenlig storlek och ägoanordning. Den vid egnahemsreformen år 1940 avsedda rationaliseringen av mindre jordbruk har ej kunnat fullföljas. De stödjordbruk, vars ägare beviljats egnahemslån till förvärvet, torde också i förhållandevis många fall varit otillfredsställande belägna med hänsyn till kravet på stadigvarande arbetstillgång inom orten.

Resultatet av undersökningen rörande jordbrukslägenheterna liknar i åtskilliga avseenden resultatet av undersökningen om arbetarsmåbruksverksamheten. Genom beslut av 1967 års riksdag (prop. 95, JoU 25, rskr 280) har den stående delen av arbetarsmåbrukslånen eftergetts. Övervägande skäl talar enligt lantbruksstyrelsen för att eftergift i viss omfattning även medges beträffande den stående delen av lån från egnahemslånefonden. Styrelsen föreslår att den stående delen av egnahemslånen — dock högst 4 000 kr. per lån — efterges generellt. Förslaget innebär att sammanlagt högst 35,9 milj. kr. skulle efterges.

Vad gäller räntan på stående delar för egnahemslån som beviljats efter år 1919 men före den 1 juli 1940 har denna hittills fastställts till 3,6 % för ett eller två år i taget. Räntan för lån som lämnats ut efter den 30 juni 1940 har, som tidigare påpekats, en gång för alla bestämts till 3,6 %. Det är därför enligt styrelsens mening knappast skäligt att nu införa högre ränta för de äldre lånen. Styrelsen föreslår därför att den årliga räntan på stående delen av lån från egnahemslånefonden som beviljats efter år 1919 men före den 1 juli 1940 skall fr. o. m. år 1969 fastställas till 3,6 % under förut-

sättning att, om lånet utgör statslån till låneförmedlare, denne medger innehavaren av egnahemslån från statslånet samma nedsättning av räntan.

Remissyttranden. Yttranden har avgetts av riksrevisionsverket, länsstyrelserna i Kristianstads, Älvsborgs, Värmlands och Norrbottens län, fullmäktige i riksbanken, Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF) och Svenska kommunförbundet. Ingen av remissinstanserna har någon erinran mot lantbruksstyrelsens förslag om nedsättning av räntan. Förslaget om viss eftergift av den stående delen av egnahemslånen har i allmänhet inte heller föranlett någon erinran. *Fullmäktige i riksbanken* avstyrker emellertid förslaget om eftergift. Fullmäktige framhåller bl. a. att en avskrivning av ifrågavarande lånedelar skulle gynna den grupp småbrukare, som tidigare varit särskilt gynnad genom egnahemslånens låga ränta. Denna grupp skulle få den ytterligare förmånen i förhållande till övriga jordbrukargrupper att inte behöva betala tillbaka det lånade kapitalet. Fullmäktige pekar också på att åtskilliga låntagare redan slutbetalat amorteringsdelen och på riksbankens uppmaning löst de stående delarna av sina lån. Under år 1967 och fram till början av november 1968 löstes sålunda sammanlagt ca 4 260 lån i riksbanken.

Departementschefen

Enligt riktlinjerna för den nya jordbrukspolitiken skall stödet till jordbrukets rationalisering lämnas främst i form av kreditgarantier. Jag förordar för nästa budgetår att garantier får beviljas för lån till yttre och inre rationalisering med vardera 90 milj. kr., för jordförvärvslån med 55 milj. kr. och för driftslån med 45 milj. kr. Garantiramarna för maskinlån, för lån till lagerhus m. m., för lån till trädgårdsnäringens rationalisering och för lån till inköp av avelshästar och ridhästar bör vara oförändrat 7 milj. kr., 4 milj. kr., 9 milj. kr. respektive 500 000 kr. Anslaget bör för nästa budgetår tas upp med oförändrat 500 000 kr.

Räntan på stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter år 1919 men före den 1 juli 1940, bör enligt min mening vara densamma som för lån som beviljats före respektive efter denna tidsperiod. Jag biträder därför lantbruksstyrelsens förslag att räntan på dessa stående delar permanent sätts till 3,6 %. Likaså bör räntan på köpeskilling för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad på åbolägenhet, som år 1920 eller senare sålts från kronoegendom, permanent sättas till 3,6 % i den mån köpeskillingen förräntas efter samma grunder som gällt eller gäller för den stående delen av egnahemslån för jordbrukslägenhet som beviljats före den 1 juli 1940. Beträffande lantbruksstyrelsens förslag i övrigt i fråga om lån från egnahemslånefonden är jag f. n. inte beredd föreslå någon åtgärd.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- a) medge att den årliga räntan på den stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter år 1919

men före den 1 juli 1940 fr. o. m. år 1969 får utgå efter 3,6 %

b) medge att ränta på köpeskilling för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad på åbolägenhet som år 1920 eller senare sålts från kronoegendom får, i den mån köpeskillingen förräntas efter enahanda grunder som gällt eller gäller för den stående delen av före den 1 juli 1940 beviljat egnahemslån för jordbrukslägenhet, fr. o. m. år 1969 utgå efter 3,6 %

c) medge att för budgetåret 1969/70 statlig kreditgaranti får lämnas för lån till yttre rationalisering med 90 000 000 kr., för lån till inre rationalisering med 90 000 000 kr., för jordförvärvslån med 55 000 000 kr., för driftslån med 45 000 000 kr., för maskinlån med 7 000 000 kr., för lån för uppförande av lagerhus för jordbruksändamål m. m. med 4 000 000 kr., för lån till trädgårdsnäringens rationalisering m. m. med 9 000 000 kr. samt för lån till inköp av avelshästar och ridhästar med 500 000 kr., med rätt för Kungl. Maj:t att jämka fördelningen mellan de fem förstnämnda ändamålen

d) till *Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

C 6. Bidrag till särskilda rationaliseringsåtgärder i Norrland, m. m.

1967/68 Utgift	5 824 578
1968/69 Anslag	15 000 000
1969/70 Förslag	15 000 000

Från anslaget utbetalas bidrag till särskild rationalisering inom norrlands-länen, Kopparbergs och Värmlands län samt inom den del av Älvsborgs län som omfattar landskapet Dalsland enligt kungörelsen den 9 juni 1967 (nr 453) om statligt stöd till jordbrukets rationalisering m. m. Anslaget disponeras vidare för vissa produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland.

Bidragsram för särskild rationalisering

Budgetår	Ram
1968/69	15 200 000

¹ Realförstärkning med ca 2 milj. kr.

Lantbruksstyrelsen

Styrelsen föreslår

1. att anslaget tas upp med 15 milj. kr.,
2. att av anslaget får disponeras 150 000 kr. för produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall,
3. att den ram, inom vilken bidrag till särskild rationalisering får beviljas, fastställs till 18 milj. kr.

Som motiv för yrkandena anför styrelsen bl. a. följande.

1. Eftersom viss eftersläpning i utbetalningen av beviljade statsbidrag förekommer kan anslaget föras upp med oförändrat 15 milj. kr.

2. Behovet av medel för att bestrida kostnader för mera tillfälliga insatser på olika områden inom det norrländska jordbruket kvarstår.

3. Mot bakgrunden av de goda erfarenheterna av denna verksamhet och det av lantbruksnämnderna redovisade ökade behovet av bidrag synes det styrelsen angeläget att resurserna ytterligare förstärks. Ramen för bidrag till särskild rationalisering bör därför tas upp med 18 milj. kr. för budgetåret 1969/70.

I gemensam skrivelse har *lantbruksstyrelsen*, *lantmäteristyrelsen* och *skogsstyrelsen* lämnat redogörelse för verksamheten med särskild rationalisering av jordbruket i Älvsborgs, Värmlands och Kopparbergs län samt inom norrlandslänen. Redogörelsen omfattar tiden den 1 juli 1967—den 30 juni 1968.

Sammanlagt har t. o. m. den 30 juni 1968 godkänts 138 områden med 385 brukningsenheter.

Lantbruksstyrelsen har efter samråd med lantmäteristyrelsen och skogsstyrelsen under budgetåret 1967/68 godkänt tio områden för särskilda rationaliseringsinsatser varigenom tillkommit elva brukningsenheter. Vidare har godkänts utvidgning av ett tidigare godkänt område. Den genomsnittliga åkerarealen vid de brukningsenheter som under budgetåret fått arealtillskott har ökats från 21 till 29 ha och skogsmarksarealen från 80 till 108 ha. Lantbruksnämndernas rationaliseringsreserv i anslutning till områdena uppgick den 30 juni 1968 till 3 363 ha åker och 22 133 ha skogsmark.

Till inre rationalisering har sedan starten av den särskilda rationaliseringen budgetåret 1960/61 beviljats statsbidrag med sammanlagt 26 370 000 kr. Huvuddelen av bidragen avser investeringar i ekonomibyggnader. Hittills har 189 färdigställts, 90 påbörjats och 14 projekterats.

Departementschefen

Som jag framhållit under anslaget Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m. belastar all bidragsgivning till inre rationalisering i samband med särskild rationalisering numera förevarande anslag.

Erfarenheterna av verksamheten med särskild rationalisering är goda.

Under innevarande budgetår får bidrag beviljas till denna verksamhet med 15,2 milj. kr. På grund av det ökade medelsbehovet beräknar jag att bidragsramen för nästa budgetår behöver höjas med 1,8 milj. kr. till 17 milj. kr. Med hänsyn till eftersläpningen vid utbetalningarna av beviljade bidrag beräknar jag anslagsbehovet för nästa budgetår till 15 milj. kr. Jag har då beräknat 150 000 kr. för produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) medge att under budgetåret 1969/70 statsbidrag beviljas till särskild rationalisering intill ett belopp av 17 000 000 kr.

b) till *Bidrag till särskilda rationaliseringsåtgärder i Norrland, m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kr.

C 7. Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m.

1967/68 Utgift	1 105 271
1968/69 Anslag	1 620 000
1969/70 Förslag	1 600 000

Anslaget används i huvudsak för bidrag till investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på bestående kronolägenheter, till avträdes- och flyttningersättningar åt innehavare av kronolägenheter samt för att bestrida vissa andra utgifter i fråga om sådana lägenheter.

Lantbruksstyrelsen

Styrelsen beräknar att det sammanlagda medelsbehovet för statsbidrag och ersättningar för budgetåren 1968/69 och 1969/70 är 1 373 000 kr. Inkomsterna beräknas för samma period till 158 000 kr. För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats 620 000 kr. Ramen för budgetåret 1969/70 bör fastställas till 600 000 kr.

Styrelsen stryker under att det av främst sociala skäl är angeläget att här avsedda investeringar i byggnader m. m. kommer till stånd.

Domänstyrelsen

Styrelsen planerar en årlig nedläggning av omkring 100 kronolägenheter. Medelsbehovet för budgetåret 1969/70 beräknas uppgå till oförändrat 1 milj. kr., varav 750 000 kr. för avträdesersättningar och flyttningarsbidrag, 180 000 kr. för byggnadshjälp och virke, 20 000 kr. för skatter och 50 000 kr. för övriga åtgärder.

Departementschefen

Anslaget bör i enlighet med ämbetsverkens förslag minskas med 20 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kr.

C 8. Befrämjande av husdjursaveln m. m.

1967/68 Utgift	1 110 079	Reservation	1 135 555
1968/69 Anslag	1 418 000		
1969/70 Förslag	1 300 000		

Från anslaget bestrids bidrag till avelsföreningar och liknande organisationer. Vidare utgår från anslaget stöd åt hästaveln. Sistnämnda stöd koncentreras i huvudsak till hästpremiering, hingsthållningsbidrag och bidrag till vissa andra kvalitetsbefrämjande åtgärder enligt beslut av 1966 års riksdag. Från anslaget utgår också bidrag till befrämjande av mjölkavkastningskontroll.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Lantbruks- styrelsen	Dep.chefen
1. Bidrag till avelsföreningar och liknande organisationer	183 000	+ 37 500	—
2. Stöd åt hästaveln	935 000	—	— 118 000
3. Befrämjande av mjölkavkastningskontroll	300 000	—	—
	1 418 000	+ 37 500	— 118 000

Lantbruksstyrelsen

1. Anslagsposten är avsedd för bidrag till avelsföreningarna för nötboskap, får, svin, fjäderfä och kaniner för av dem bedriven rådgivnings- och upplysningsverksamhet, ägnad att främja och påskynda rationaliseringen av animalieproduktionen, samt till nämnden för avkommeundersökning av tjurar. Den begärda ökningen avser en höjning av bidragen till Svenska fåravelsföreningen (+ 10 000 kr.), Svenska svinavelsföreningen (+ 16 500 kr.) och nämnden för avkommeundersökning av tjurar (+ 11 000 kr.).

3. Enligt beslut av 1968 års riksdag har för budgetåret 1968/69 ställts 300 000 kr. till lantbruksstyrelsens förfogande för att försöksvis användas för att stimulera till ökad anslutning till kontrollen och andra åtgärder ägnade att främja en rationell mjölkproduktion. I avvaktan på erfarenheter av denna försöksverksamhet föreslår styrelsen att anslagsposten tas upp med oförändrat 300 000 kr.

Här torde få anmälas en framställning av *Östergötlands läns hushållningssällskap* om dispositionen av vissa hästexportmedel.

Under första världskriget meddelade Kungl. Maj:t förbud mot försäljning till utlandet av hästar men medgav i särskilda fall tillstånd till sådan utförsel. Vid försäljningarna, som skedde från bl. a. Östergötlands län, medverkade hushållningssällskapen. Kungl. Maj:t meddelade vissa föreskrifter angående försäljningarna. Bl. a. skulle en del av försäljningssumman behållas av sällskapet och användas i första hand för att täcka vissa kostnader i samband med försäljningen och i andra hand för att avsättas till en fond för främjande av hästaveln inom sällskapets område eller tillföras befintlig sådan fond. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 9 maj 1917 skall förevarande hushållningssällskaps förvaltningsutskott få använda fondmedlen — efter beslut av Kungl. Maj:t på förvaltningsutskottets framställning — även för annat för lanthushållningen gagneligt ändamål. Fonden uppgår f. n. till 298 400 kr. men har endast i mindre omfattning kunnat utnyttjas för att främja hästaveln. Sällskapet har därför begärt att få använda avkastningen av fonden även för annat ändamål som kan gagna jordbruket.

Lantbruksstyrelsen har inte något att erinra mot att avkastningen, i den mån den inte behöver tas i anspråk för hästavelns främjande, får användas såsom hushållningssällskapet föreslagit. Styrelsen framhåller vidare att sällskapet enligt sina stadgar inte får ta upp arbetsuppgift som berör lantbruksnämndens verksamhet utan föregående överenskommelse med styrelsen eller, efter styrelsens bemyndigande, med nämnden. Enligt styrelsens mening bör denna bestämmelse tillämpas på användningen av berörda fondmedel, om dessa skulle komma att få användas för annat ändamål än för främjande av hästaveln. *Statskontoret* delar lantbruksstyrelsens uppfattning. *Östergötlands läns hästavelsförening* begär däremot att hushållningssällskapets framställning skall lämnas utan bifall.

Departementschefen

Medelsbehovet för stöd åt hästaveln beräknar jag minska med 45 000 kr. på grund av minskat behov av medel för hingsthållningsbidrag. På grund av reservationen under anslaget bör mellertid detta kunna minska med ytterligare 73 000 kr. till 1,3 milj. kr.

Vad gäller användningen av vissa hästexportmedel vill jag erinra om att Kungl. Maj:t beträffande alla hushållningssällskap meddelat beslut om inrättande av fonder av sådana medel. Med hänsyn till 1967 års riksdags beslut angående de nya lantbruksnämndernas organisation, m. m. (prop. 74, JoU 18, rskr 214) synes det lämpligt att Kungl. Maj:t bemyndigar lantbruksstyrelsen att med beaktande av nämnda riksdagsbeslut i mån av behov meddela bestämmelser om användningen av dessa hästavelsfonder för andra ändamål till gagn för jordbruket. Om inte riksdagen har något att erinra häremot avser jag senare föreslå Kungl. Maj:t en sådan delegering.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

a) godkänna vad jag i det föregående förordat i fråga om användningen av vissa hästexportmedel

b) att till *Befrämjande av husdjursaveln m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 1 300 000 kr.

C 9. Statens hingstdepå och stuteri

1967/68 Utgift	1 026 952
1968/69 Anslag	1 037 000
1969/70 Förslag	1 382 000

¹ Anslagen Statens hingstdepå och stuteri: Avlöningar och Statens hingstdepå och stuteri: Omkostnader.

Verksamheten vid statens hingstdepå och stuteri avser främst att tillgodose halvblodsavelns behov av goda beskällare. Rekryteringen av hingstarna sker dels från stuteriet och dels genom inköp av hingstfölar.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Lantbruks- styrelsen	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Handläggande personal	2	—	—
Övrig personal	23	—	—
	25	—	—
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	699 000	+ 31 000	+ 31 000
Lönekostnadspålägg			
Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+ 168 000	+ 168 000
Särskilda löneförmåner	2 000	—	—
Sjukvård m. m.	1 000	—	—
Reseersättningar	15 000	—	—
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+ 145 000	+ 145 000
b) Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark	—	+ 26 000	+ 26 000
c) Bränsle, lyse, vatten	20 000	— 500	— 500
d) Övriga expenser	7 000	+ 500	+ 500
Häst- och fölinköp	40 000	—	—
<i>Övriga utgifter</i>			
a) Beklädnad	6 000	—	—
b) Furage	120 000	— 20 000	— 20 000

	1967/68	Beräknad ändring 1969/70			
		Lantbruks- styrelsen		Dep.chefen	
c) Lantbeskällares underhåll	79 000	—	—	—	4 000
d) Inventariers underhåll	12 000	—	—	—	—
e) Jordbruket	20 000	+	5 000	+	5 000
f) Hästsjukvård	3 000	—	—	—	—
g) Utskylder och utgifter i övrigt.....	13 000	—	6 000	—	6 000
	1 037 000	+	349 000	+	345 000

Lantbruksstyrelsen

Löneomräkning m. m. 370 000 kr., varav för lönekostnadspålägg, lokalhyror och ersättning till domänverkets fond för upplåten mark 339 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens hingstdepå och stuteri* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 1 382 000 kr.

C 10. Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen

1967/68 Utgift	87 170	Reservation	30 588
1968/69 Anslag	96 000		
1969/70 Förslag	96 000		

Från anslaget bestrids kostnader dels för åtgärder till främjande av biskötseln, dels för statsbidrag till Sveriges fröodlareförbund.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Lantbruks- styrelsen	Dep.chefen
1. Främjande av biskötseln	81 000	—	—
2. Bidrag till Sveriges fröodlareförbund ..	15 000	—	—
	96 000	—	—

Lantbruksstyrelsen

1. Sveriges biodlares riksförbund begär oförändrat bidrag för budgetåret 1969/70. Styrelsen föreslår ett oförändrat bidrag. Ej heller för övriga åtgärder för att främja biskötseln anser styrelsen att det behövs ökad anslagsgivning.

2. Sveriges fröodlareförbund har anhållit om statsbidrag för budgetåret 1969/70 med 30 000 (+ 15 000) kr. Yrkandet motiveras med kostnadsökningar genom höjda arbetslöner m. m. i samband med ett intensifierat upplysningsarbete på utsädesområdet och vissa undersökningar. Lantbruksstyrelsen föreslår att bidrag utgår med oförändrat 15 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder lantbruksstyrelsens förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 96 000 kr.

C 11. Bidrag till Svensk matpotatiskontroll

1967/68	Utgift		100 000	Reservation		—
1968/69	Anslag		100 000			
1969/70	Förslag		110 000			

Från anslaget bestrids kostnader för Svensk matpotatiskontroll (SMAK) verksamhet. SMAK har till uppgift att genom olika åtgärder verka för att inom landet saluförd matpotatis är av fullgod beskaffenhet. SMAK står under ledning av en styrelse, i vilken bl. a. konsumenterna, odlarna och handeln är företrädde.

Av anslaget för innevarande budgetår är 15 000 kr. avsedda för SMAK:s allmänna verksamhet och 85 000 kr. för upplysningsverksamhet. SMAK har utöver anslaget fått 150 000 kr. av införselavgiftsmedel.

Lantbruksstyrelsen

I sin upplysningsverksamhet under budgetåret 1969/70 kommer SMAK att ägna fortsatt uppmärksamhet bl. a. åt storhushållens inköp av potatis. Med hänsyn till att kostnaderna för löner, resor, trycksaker och annat material har stigit och kan väntas stiga ytterligare har SMAK hemställt att bidraget för budgetåret 1969/70 räknas upp med 10 000 kr. vilket lantbruksstyrelsen tillstyrker. Styrelsen förutsätter att SMAK liksom hittills skall anvisas bidrag av införselavgiftsmedel.

Departementschefen

Jag biträder lantbruksstyrelsens förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Svensk matpotatiskontroll* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 110 000 kr.

C 12. Restitution av bensinskatt till trädgårdsnäringen

1967/68	Utgift		288 575
1968/69	Anslag		400 000
1969/70	Förslag		400 000

Anslaget avser kollektiv återbäring av skatt på bensin, som förbrukas till jordfräsar inom yrkesmässig trädgårdsodling.

Viss del av anslaget disponeras av Kungl. Maj:t för bidrag till Svenska grönsaksfrämjandet. I övrigt disponeras anslaget av lantbruksstyrelsen i samråd med av Kungl. Maj:t utsedda representanter för trädgårdsnäringen för bidrag till vissa för trädgårdsnäringen allmännyttiga ändamål. Medel som inte betalas ut som bidrag förs vid utgången av följande budgetår över till trädgårdsnäringens bensinskattfond, som förvaltas av statskontoret. Fonden får disponeras för samma ändamål som anslaget.

Lantbruksstyrelsen

Anslaget bör föras upp med 400 000 kr. Under budgetåret 1967/68 har Kungl. Maj:t disponerat 150 000 kr. och lantbruksstyrelsen 368 705 kr. för bidrag. Medelstillgången vid utgången av budgetåret uppgick till 1 019 187 kr. Därav utgjorde 442 235 kr. beviljade men ej utbetalade bidrag.

Departementschefen

Jag förordar att Svenska grönsaksfrämjandet under budgetåret 1969/70 skall få disponera restituerade bensinskattmedel i samma utsträckning som under innevarande budgetår.

Som lantbruksstyrelsen föreslagit bör anslaget föras upp med 400 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Restitution av bensinskatt till trädgårdsnäringen* för budgetåret 1969/70 anvisa ett anslag av 400 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

D. Jordbruksprisreglering m. m. samt särskilt stöd åt vissa jordbruk

D 1. Statens jordbruksnämnd

Det är min avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen lägga fram särskild proposition angående reglering av priserna på jordbrukets produkter, m. m. I propositionen avses komma att behandlas även vissa frågor angående statens jordbruksnämnds organisation, beredskapslagringen och skördeskadeskyddet.

Med hänvisning härtill hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens jordbruksnämnd* för budgetåret 1969/70 beräkna ett förslagsanslag av 8 000 000 kr.

D 2. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område

Med hänvisning till vad jag anför under punkten D 1 hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1969/70 beräkna ett förslagsanslag av 98 000 000 kr.

D 3. Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.

Med hänvisning till vad jag anför under punkten D 1 hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.* för budgetåret 1969/70 beräkna ett förslagsanslag av 24 000 000 kr.

D 4. Särskilt stöd åt det mindre jordbruket

1967/68 Utgift	76 736 227
1968/69 Anslag	76 000 000
1969/70 Förslag	49 500 000

Medlen från detta anslag utbetalas av statens jordbruksnämnd och lantbruksstyrelsen. Jordbruksnämnden disponerar anslaget för att utbetala extra mjölkpristillägg i norra Sverige. Lantbruksstyrelsen disponerar anslaget dels för att utbetala särskilt övergångsbidrag och avgångsvederlag enligt kungörelsen den 9 juni 1967 (nr 422), dels för utbetalning med anledning av besvärssärenden i fråga om arealtillägg och övergångsbidrag enligt tidigare bestämmelser.

Statens jordbruksnämnd

Anslaget bör i vad avser det extra mjölkpristillägget beräknas till 37 milj. kr., en ökning med 1 milj. kr. jämfört med budgetåret 1968/69. Nämnden har grundat sin beräkning på dels att det extra mjölkpristillägget skall utgå enligt nu gällande grunder även under budgetåret 1969/70, dels senaste uppgifter om mjölkinvägningsen.

Lantbruksstyrelsen

För särskilt övergångsbidrag har för år 1967 disponerats sammanlagt omkring 10,5 milj. kr.

För år 1967 utgår bidraget till den del det motsvarar det tidigare leveranstillägget med en tredjedel av det fastställda beloppet. För år 1968 skall det däremot utgå med hela det fastställda beloppet. Den kostnadsökning som skulle följa härav torde dock komma att uppvägas av att antalet bidragsberättigade sjunker på grund av bl. a. bestämmelserna om åldersgräns och avgångsvederlag. Styrelsen uppskattar därför medelsbehovet under budgetåret 1969/70 för utbetalning av särskilt övergångsbidrag till ca 10,5 milj. kr.

Utgifterna för avgångsvederlag under budgetåret 1967/68 uppgick till ca 1 milj. kr. För budgetåret 1969/70 väntas kostnaderna för avgångsvederlag stiga till följd av att ett större antal bidragsberättigade kan väntas upphöra med jordbruksdriften. Styrelsen räknar för budgetåret 1969/70 med ett belopp av 5 milj. kr. för ändamålet.

Departementschefen

Extra mjölkpristillägg har för innevarande budgetår utgått med 36 milj. kr. För nästa budgetår beräknar jag medelsbehovet till samma belopp. För särskilt övergångsbidrag och avgångsvederlag bör för nästa budgetår beräknas 13,5 milj. kr. Sammanlagt bör således anslaget föras upp med 49,5 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Särskilt stöd åt det mindre jordbruket* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 49 500 000 kr.

D 5. Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket

1967/68 Utgift	1 042 374	Reservation	695 764
1968/69 Anslag	937 000		
1969/70 Förslag	1 218 000		

Medlen utbetalas av lantbruksstyrelsen för att täcka kostnader för den jordbruksekonomiska undersökningen.

Lantbruksstyrelsen

Efter förslag av jordbruksstatistikkommittén (Stencil Jo 1967:17) har Kungl. Maj:t den 29 december 1967 föreskrivit att urvalet av gårdar i 1968 års jordbruksekonomiska undersökning (JEU) skall ske enligt de grunder som angetts i kommitténs förslag.

I avvaktan på förslag från jordbruksstatistikkommittén rörande JEU:s framtida omfattning beräknar styrelsen preliminärt kostnaderna för JEU för budgetåret 1969/70 till 1 168 000 kr.

Ur anslaget har hittills utgått 50 000 kr. per budgetår för att främja ordnad bokföring vid mindre jordbruk. Denna bidragsform anses i sin nuvarande utformning sakna praktisk betydelse. Lantbruksstyrelsen föreslår därför att den upphör den 1 juli 1969. Styrelsen förordar att medlen i stället får användas för resultatanalyser för att följa upp rationaliseringsutvecklingen vid ett begränsat antal företag. För 50 000 kr. erhålls 250 analyser.

Departementschefen

Lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet föranleder ingen erinran från min sida. Jag kan vidare godta styrelsens förslag att bidrag för att främja ordnad bokföring vid mindre jordbruk inte skall utgå nästa budgetår. Motsvarande belopp har beräknats för vissa resultatanalyser.

Anslaget bör föras upp med 1 218 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 1 218 000 kr.

D 6. Kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd

Med hänvisning till vad jag anfört under punkten D 1 hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd* för budgetåret 1969/70 beräkna ett reservationsanslag av 22 575 000 kr.

E. Vissa kontrollanstalter på jordbrukets område m. m.**E 1. Statens centrala frökontrollanstalt: Förvaltningskostnader**

1967/68 Utgift	15 624 361
1968/69 Anslag	16 140 000
1969/70 Förslag	7 674 000

¹ Anslagen Statens centrala frökontrollanstalt: Avlöningar och Statens centrala frökontrollanstalt: Omkostnader.

Anstalten är centralt organ för den statliga frökontrollverksamheten. Den undersöker utsädesvaror och statsplomberar sådan vara som uppfyller vissa kvalitetskrav. Anstalten bedriver forskning och försöksverksamhet för att utveckla analysmetoder och för att främja att fullgott utsäde tillhandahålls samt ger i anslutning till sin verksamhet råd och anvisningar till främst jordbrukare. Anstalten har hand om uppbörden av växtförädlingsavgifter.

Anstalten leds av en styrelse. Chef för anstalten är en föreståndare. Anstalten omfattar en huvudinstitution samt två öppna och två slutna filialer. De båda slutna filialerna utför frökontroll vid W. Weibull AB och AB Hallands Frökontor. För uppdrag som lämnas anstalten tas ut avgifter enligt taxa.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Statens centrala frökontrollanstalt	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Handläggande personal	22	—	—
Övrig personal	175	— 8	— 8
	197	— 8	— 8
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	4 411 000	+	59 000
Lönekostnadspålägg		+	66 000
a) Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+1 059 000	+1 059 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70	—	31 000	— 31 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	9 000	+	5 000
Sjukvård m. m.	18 000	+	2 000
Reseersättningar	87 000	—	10 000
Därav utrikes resor	4 000	+	6 000
		+	1 000

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70 Statens centrala Dep.chefen frökontrollanstalt			
Expenser					
a) Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+	350 000	+	350 000
b) Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark	—	+	22 000	+	22 000
c) Bränsle, lyse, vatten	70 000	+	5 000	+	5 000
d) Övriga expenser	140 000	+	8 000	+	8 000
Publikationstryck	4 000	+	1 000	+	1 000
Övriga utgifter					
a) Skatter och onera	5 000		—		—
b) Provtagning och plombering	487 000	+	35 000	+	35 000
c) Fältkontroll m. m.	410 000	+	10 000	+	10 000
d) Utsädeskontroll vid vissa företag ...	366 000		—		—
e) Diverse förbrukningsartiklar	93 000	+	7 000	+	7 000
f) Inköp av viss utrustning	40 000	+	5 000	+	5 000
	6 140 000	+	1 527 000	+	1 534 000

Statens centrala frökontrollanstalt

1. Löne- och prisomräkning m. m. 1 644 000 kr., varav för lönekostnads-pålägg, lokalhyror och ersättning till domänverkets fond för upplåten mark 1 431 000 kr.

2. Som följd av rationaliseringar kan åtta biträdestjänster dras in. I gen-gäld bör dock åtta tjänster bytas ut mot samma antal tjänster i högre löne-grad. (— 157 000 kr.)

Departementschefen

Genom vissa rationaliseringsåtgärder vid anstalten kan åtta biträdes-tjänster dras in. Med hänsyn härtill kan anslaget minskas med 198 000 kr. (2). På grund härav och med hänvisning i övrigt till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till Statens centrala frökontrollanstalt: Förvaltnings-kostnader för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 7 674 000 kr.

E 2. Statens centrala frökontrollanstalt: Utrustning

1967/68 Utgift	117 572	Reservation	256 468
1968/69 Anslag	—		
1969/70 Förslag	150 000		

Statens centrala frökontrollanstalt

En klimatkammaranläggning behövs vid anstaltens filial i Stora Råby. Kostnaden beräknas till 275 000 kr.

Departementschefen

Jag tillstyrker att en klimatkammaranläggning med en beräknad kostnad av 275 000 kr. anskaffas vid filialen i Stora Råby. För nästa budgetår bör för ändamålet beräknas 150 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens centrala frökontrollanstalt: Utrustning* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kr.

E 3. Statens växtskyddsanstalt

1967/68 Utgift	14 019 296
1968/69 Anslag	14 400 000
1969/70 Förslag	5 613 000

¹ Anslagen Statens växtskyddsanstalt: Avlöningar och Statens växtskyddsanstalt: Omkostnader.

Anstalten är centralt statligt organ för uppgifter på växtskyddets område samt för åtgärder till skydd av vegetabiliska produkter. Den bedriver forskning och praktiska försök i syfte att skydda den inhemska växtodlingen mot sjukdomar och skador, som förorsakas av virus, växter eller djur eller som är av fysiogen art, samt utför undersökningar och utredningar rörande skador, som insekter m. fl. förorsakar på lagrade vegetabiliska produkter. Anstalten anordnar vidare växtskyddskurser för konsulenter och instruktörer samt lämnar allmänheten råd och upplysningar i anslutning till sin verksamhet. Den svarar även för kontroll av import och export av växter och växtprodukter.

Anstalten leds av en styrelse. Chef för anstalten är en föreståndare. Anstalten består av en central huvudinstitution samt filialer, som är förlagda till olika delar av landet.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Statens växt- skyddsanstalt	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Handläggande personal	38	+ 1	—
Övrig personal	68	+ 4	+ 1
	106	+ 5	+ 1

	1968/69		Beräknad ändring 1969/70		
			Statens växt- skyddsanstalt		Dep.chefen
<i>Anslag</i>					
Avlöningar till tjänstemän	3 065 000	+	349 000	+	167 000
Lönekostnadspålägg					
a) Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+	736 000	+	736 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+	49 000	+	7 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	8 000	+	4 000	+	4 000
Avlöningar till personal för särskilda un- dersökningar	306 000	—	22 000	+	14 000
Lönekostnadspålägg					
a) Beräknat belopp för befintlig perso- nal	—	+	74 000	+	74 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+	2 000		—
Sjukvård m. m.	6 000	+	3 000	+	2 000
Reseersättningar	154 000	+	26 000	+	15 000
Därav utrikes resor	14 000	+	2 000	+	1 000
Expenser					
a) Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+	90 000	+	90 000
b) Bränsle, lyse, vatten	72 000	+	11 000	+	11 000
c) Övriga expenser	100 000	+	37 000	+	5 000
Därav engångsutgifter.....	—	+	31 000		—
Publikationstryck	34 000	+	2 000	+	2 000
Särskilda undersökningar	183 000	+	12 000	+	15 000
Övriga utgifter					
a) Skatter och onera	5 000	+	1 000	+	1 000
b) Frakter och transporter.....	46 000	+	4 000	+	2 000
Därav engångsutgifter.....	14 000	+	—		—
c) Instrument, apparatur m. m.	52 000	+	52 000	+	3 000
Därav engångsutgifter.....	—	+	47 000		—
d) Förbrukningsartiklar o. d.	58 000	+	17 000	+	3 000
Därav engångsutgifter.....	—	+	10 000		—
e) Arbetskostnader	140 000	+	43 000	+	8 000
Lönekostnadspålägg					
a) Beräknat belopp för befintlig personal.....	—	+	34 000	+	34 000
b) Beräknad ändring till budget- året 1969/70		+	2 000		—
f) Ersättning till försöksvärdar m. m....	23 000		—		—
g) Lokalhyra	36 000	+	5 000	+	5 000

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70			
		Statens växt- skyddsanstalt		Dep.chefen	
h) Kostnader för växtskyddskurser	21 000	—		—	
i) Städning och renhållning	64 000	+	2 000	+	1 000
Lönekostnadspålägg					
Beräknat belopp för befintlig per- sonal	—	+	11 000	+	11 000
j) Kontroll av plantskoalester	27 000	+	3 000	+	3 000
	4 400 000		+1 547 000		+1 213 000

Statens växtskyddsanstalt

1. Löne- och prisomräkning m. m. 1 166 000 kr., varav för lönekostnads-
pålägg och lokalhyror 945 000 kr.

2. För att bl. a. minska användningen av starkt giftiga kemikalier för be-
kämpning av skadegörare bör ekologiska undersökningar bedrivas vid an-
stalten. Härför behövs försöksledare och ett kvalificerat biträde (+ 130 000
kr.).

3. En arvodesbefattning för trädgårdsbrukets växtskydd som f. n. bekos-
tas av medel för anstaltens särskilda undersökningar bör föras över på an-
staltens stat. För teknisk biträdeshjälp för tjänsten behövs ett biträde.
(+ 39 000 kr.)

4. För att effektivisera främst den inrikes bekämpningen av vissa växt-
sjukdomar bör inspektionsavdelningen förstärkas med en försökstekniker
(+ 40 000 kr.).

5. En tjänst som vaktmästare vid filialen i Rönnebydalen bör bytas ut
mot en tjänst som försökstekniker. Biträdespersonalen i övrigt behöver
förstärkas med ett kvalificerat biträde för att förbättra anstaltens möjlighe-
ter till nematodforskning. (+ 45 000 kr.)

6. Ökade medel behövs för särskilda undersökningar (+ 21 000 kr.).

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 5 613 000
kr. Jag har därvid beräknat medel för bl. a. ytterligare en försökstekniker
(4). Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens växtskyddsanstalt* för budgetåret 1969/70
anvisa ett förslagsanslag av 5 613 000 kr.

E 4. Bekämpande av växtsjukdomar

1967/68 Utgift	113 734
1968/69 Anslag	150 000
1969/70 Förslag	150 000

Från anslaget bestrids ersättningar för förluster till följd av åtgärder mot spridning av växtsjukdomar. Bl. a. utgår ersättningar vid utrotande av berberis och bekämpande av vissa potatissjukdomar.

Lantbruksstyrelsen

Anslaget bör föras upp med oförändrat belopp.

Departementschefen

Jag biträder lantbruksstyrelsens förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bekämpande av växtsjukdomar* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kr.

E 5. Statens lantbrukskemiska laboratorium

1967/68 Utgift	1 ¹ 565 826
1968/69 Anslag	1 ¹ 560 000
1969/70 Förslag	2 275 000

¹ Anslagen Statens lantbrukskemiska laboratorium: Avlöningar och Statens lantbrukskemiska laboratorium: Omkostnader.

Statens lantbrukskemiska laboratorium är centralt organ för statlig kemisk analysverksamhet i fråga om produkter av jordbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring samt förnödenheter för dessa näringars behov. Laboratoriet utför analyser och undersökningar på uppdrag av myndigheter eller enskilda och fungerar som servicelaboratorium för forsknings- och försöksinstitutioner på jordbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens områden. Laboratoriet utvecklar analys- och provtagningsmetoder av betydelse för den lantbrukskemiska analysverksamheten samt lämnar råd och upplysningar i ämnen som hör till laboratoriets verksamhetsområde.

Laboratoriet leds av en styrelse. Chef för laboratoriet är en föreståndare. Inom laboratoriet finns två avdelningar, en jordavdelning och en foderavdelning, samt en särskild sektion för metodutveckling.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Statens lant- brukskemiska laboratorium	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Handläggande personal	9	—	—
Övrig personal	39	—	—
	48	—	—

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Statens lant- brukskemiska laboratorium	Dep.chefen
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	1 277 000	+ 109 000	+ 84 000
Lönekostnadspålägg			
Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+ 307 000	+ 307 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	3 000	+ 4 000	+ 4 000
Sjukvård m. m.	5 000	+ 3 000	+ 3 000
Reseersättningar	8 000	—	—
Därav utrikes resor	4 000	+ 2 000	—
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+ 310 000	+ 310 000
b) Bränsle, lyse, vatten	50 000	—	—
c) Övriga expenser	71 000	+ 2 000	+ 2 000
Publikationstryck	10 000	—	—
Övriga utgifter			
a) Underhåll av byggnader	1 000	—	—
b) Inventarier och apparater	45 000	+ 10 000	+ 2 000
c) Förbrukningsmaterial	90 000	+ 3 000	+ 3 000
	1 560 000	+ 748 000	+ 715 000

Statens lantbrukskemiska laboratorium

Löne- och prisomräkning m. m. 713 000 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 617 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens lantbrukskemiska laboratorium* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 2 275 000 kr.

E 6. Statens maskinprovningar

1967/68 Utgift	11 588 594
1968/69 Anslag	11 472 000
1969/70 Förslag	2 023 000

¹ Anslagen Statens maskinprovningar: Avlöningar och Statens maskinprovningar: Omkostnader.

Statens maskinprovningar har till uppgift att prova i allmänna handeln förekommande maskiner för jordbruk, skogsbruk, trädgårdsbruk och mejerihantering samt att lämna upplysningar om deras beskaffenhet genom att ge ut tryckta meddelanden rörande verkställda provningar. Institutionen skall vidare prova maskiner och redskap, som inte förs i marknaden, och härvid lämna redogörelse för proven till den som beställt provningen. Bland övriga uppgifter ingår att lämna allmänheten råd och upplysningar samt att verka för en ändamålsenlig maskinanvändning.

Maskinprovningarna leds av en styrelse och har en föreståndare som chef. Inom maskinprovningarna finns en huvudexpedition, tre allmänna avdelningar och en mejeriavdelning.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70 Statens maskin- Dep.chefen provningar	
<i>Personal</i>			
Handläggande personal	10	+ 1	—
Övrig personal	17	+ 1	—
	27	+ 2	—
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	914 000	+ 139 000	+ 48 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+ 221 000	+ 221 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 21 000	—
Ersättning till sakkunniga m. fl.	18 000	+ 2 000	+ 2 000
Sjukvård m. m.	1 000	—	—
Reseersättningar	84 000	—	—
Därav utrikes resor	2 000	+ 3 000	+ 1 000
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+ 280 000	+ 280 000
b) Bränsle, lyse, vatten	40 000	—	—
c) Övriga expenser	88 000	—	—
Publikationstryck	157 000	—	—
<i>Övriga utgifter</i>			
a) Ersättning för arbete m. m.	37 000	—	—
b) Provningsutrustning och instrument	95 000	—	—
c) Förbrukningsmaterial	35 000	—	—
d) Underhåll av tomt och planteringar..	3 000	—	—
	1 472 000	+ 663 000	+ 551 000

Statens maskinprovningar

1. Löne- och prisomräkning m. m. 551 000 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 501 000 kr.

2. För provningen av maskiner för skogsbruket behövs en försöksledare och en verkstadsförman (+ 96 000 kr.).

3. En tjänst som förman och tre tjänster som montör bör bytas ut mot tjänster som verkstadsförman respektive tekniker (+ 16 000 kr.).

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens maskinprovningar* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 2 023 000 kr.

F. Forskning och undervisning på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden

F 1. Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader

1967/68 Utgift	122 763 494
1968/69 Anslag	222 918 000
1969/70 Förslag	33 855 000

¹ Anslagen Lantbrukshögskolan: Avlöningar, Lantbrukshögskolan: Omkostnader, Statens lantbruksbyggnadsförsök: Avlöningar och Statens lantbruksbyggnadsförsök: Omkostnader.

² Anslagen Lantbrukshögskolan: Avlöningar och Lantbrukshögskolan: Omkostnader.

Vid lantbrukshögskolan bedrivs utbildning, forskning, försöksverksamhet och rådgivning på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden. Forsknings- och undervisningsorganisationen är uppdelad på 19 institutioner. Utbildningen, som är femårig med första läsåret förlagt utanför högskolan, är uppdelad på en agronom- och en hortonomlinje. Intagningen uppgår till 105 studerande per läsår, varav 80 på agronomlinjen och 25 på hortonomlinjen. Försöksverksamheten, som följer ett program som årligen fastställs av högskolestyrelsen (riksförsöksprogrammet), bedrivs inom institutionernas försöksavdelningar och vid högskolans försöksstationer i skilda delar av landet. Genom konsulentavdelningen förmedlas resultaten av forskning och försöksverksamhet till bl. a. de statliga rationaliseringsorganen på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70		
		Lantbruks- högskolan	Dep.chefen	
<i>Personal</i>				
Utbildning, forskning och försöksverksamhet				
Lärare, försöksledande personal m. fl. . .	216	+ 13	—	
Övrig personal	206	+ 19	—	
Bibliotek m. m.				
Handläggande personal	3	—	—	
Övrig personal	11	+ 1	+ 1	
Centrala förvaltningen				
Handläggande personal	11	+ 1	—	
Övrig personal	72	+ 1	—	

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Lantbruks- högskolan	Dep.chefen
Konsulentavdelningen			
Handläggande personal	15	+ 2	—
Övrig personal	11	+ 3	—
	545	+ 40	+ 1
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	20 200 500	+ 2 666 500	+ 1 085 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+ 5 077 000	+ 5 077 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 371 000	+ 8 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	373 500	+ 57 000	+ 49 000
Sjukvård m. m.	34 000	+ 3 000	+ 3 000
Reseersättningar	286 000	+ 31 000	+ 20 000
Därav utrikes resor	8 000	+ 16 000	+ 1 000
Beräknade lokalhyror för nuvarande lo- kaler.....	—	+ 4 286 000	+ 4 286 000
Bränsle, lyse, vatten	850 700	+ 47 000	+ 47 000
Vissa expenser vid högskolans förvalt- ning	230 000	+ 20 000	+ 10 000
Renhållning och städning	740 400	+ 216 000	+ 216 000
Telegram och telefon	125 000	+ 55 000	+ 55 000
Licentiaid- och doktorandstipendier ...	112 900	—	—
Bidrag till tryckning av doktorsavhand- lingar m. m.	9 000	—	—
Driftskostnader för baljväxtlaboratoriet	72 000	—	—
Utländska forskare	25 000	+ 20 000	—
Ersättning till Alnarps egendom för väg- underhåll m. m.	18 000	+ 500	—
Underhåll av park och prydnadsanlägg- ningar vid Alnarp	22 000	+ 3 000	+ 1 000
Datamaskinbearbetning	—	+ 106 000	+ 80 000
	23 099 000	+ 12 959 000	+ 10 937 000
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>			
Försålda baljväxtkulturer, publikationer m. m.	181 000	—	—
Nettoutgift	22 918 000	+ 12 959 000	+ 10 937 000

Lantbrukshögskolan

Det är nödvändigt att forskning, försök och utvecklingsarbete i ökad omfattning sätts in på jordbrukets område. En hög effektiviseringstakt är av avgörande betydelse för möjligheterna att såväl förse landet med billigare kvalitetsmässigt högtstående livsmedel som liberalisera utrikeshandeln med livsmedel. Önskemålet om ett ökat engagemang från högskolans sida i biståndsverksamheten kräver också en förstärkt forsknings- och utbildningskapacitet. En effektiv insats kan i annat fall inte göras för u-ländernas livsmedelsförsörjning.

1. Löne- och prisomräkning m. m. 10 773 000 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 9 363 000 kr.

2. Med hänsyn till radiobiologins stora betydelse bör ämnet företrädas av en professor. Laboruren i ämnet kan samtidigt dras in (+ 8 000 kr.).

3. En laboratur i jordbearbetning föreslogs redan av jordbrukshögskoleutredningen och bör nu inrättas. Laboratorn skall svara bl. a. för metodutveckling på jordbearbetningens område (+ 82 000 kr.).

4. Forskning och undervisning rörande lantbrukets anpassningsproblem blir alltmer angelägen till följd av pågående förändringar inom jordbruk och landsbygd. En laboratur knuten till institutionen för ekonomi och statistik bör därför inrättas (+ 82 000 kr.).

5. En tjänst som universitetslektor vid institutionen för lantbrukets byggnadsteknik bör inrättas med placering vid Ultuna (+ 82 000 kr.).

6. Högskolan har viktiga uppgifter att genomföra inom miljövården. Till de frågor som i första hand försöksmässigt bör undersökas hör bl. a. vattenföroreningar genom avfall från jordbruket. En tjänst som statsagronom i vattenvård bör därför inrättas (+ 82 000 kr.).

7. Det är synnerligen angeläget att den upprustning av forsknings- och försöksresurserna på husdjursförädlingens område som utredningen rörande husdjursförädling föreslog och som påbörjades budgetåret 1967/68 fortsätts. En tjänst som försöksledare för ull- och pälsproduktion och en som statsagronom i produktkvalitet bör inrättas (+ 151 000 kr.).

8. För verksamheten vid institutionerna behövs i övrigt följande personalökning: en docent, två förste konsulenter, en byrådirektör, två forskarassistenter, speciallärare, 5 000 assistenttimmar och sju biträden (+ 782 000 kr.).

9. För försöksverksamheten begärs ytterligare två försöksassistenter och fem biträden (+ 279 000 kr.).

10. Konsulentavdelningen behöver förstärkas med en statskonsulent, en förste byråsekreterare och tre biträden. För biblioteket i Ultuna och för den centrala förvaltningen föreslås en förste biblioteksassistent respektive en laboratorieintendent och en expeditiionsvakt. Medel begärs till extra arbetskraft i parkerna vid Ultuna och Alnarp samt till underhåll av park- och prydnadsanläggningar vid Alnarp. (+ 367 000 kr.)

Remissyttranden

Försvarets forskningsanstalt och statens råd för skogs- och jordbruksforskning tillstyrker högskolans förslag till förstärkning av institutionen för radiobiologi.

Statens naturvårdsverk tillstyrker förslaget om en tjänst som statsagronom i vattenvård.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 33 855 000 kr. Jag har därvid beräknat medel för bl. a. ytterligare en förste biblioteksassistent (10).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 33 855 000 kr.

F 2. Lantbrukshögskolan: Materiel m. m.

1967/68 Utgift	13 705 667	Reservation	1 161 887
1968/69 Anslag	13 811 000		
1969/70 Förslag	4 112 000		

¹ Anslaget Lantbrukshögskolan: Materiel m. m. samt lantbrukshögskolans andel av anslagen Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m. och Reseunderstöd för studier m. m.

Från anslaget bestrids omkostnaderna för institutionernas verksamhet.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Lantbruks- högskolan	Dep.chefen
Materiel m. m.	1 998 000	+ 391 000	+ 198 000
Apparater	1 686 000	+ 171 000	+ 100 000
Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet	90 000	+ 20 000	—
Resebidrag till utländska studie- och kongressresor m. m.	37 000	+ 25 000	+ 3 000
	3 811 000	+ 607 000	+ 301 000

Lantbrukshögskolan

Av den begärda anslagshöjningen hänför sig 146 000 kr. till löne- och prisomräkning samt lönekostnadspålägg. Till exkursioner beräknas 25 000 kr. och för anskaffande av materiel och apparater 254 000 kr. respektive 137 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till vad föredraganden tidigare denna dag under åttonde huvudtiteln anfört beträffande vissa för universiteten m. m. gemensamma frågor förordar jag att de medel till stipendier för att främja ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet som hänför sig till jordbrukets högskolor tas upp under respektive högskolas materielanslag. Likaså bör bidrag till utländska studie- och kongressresor m. m. vid högskolorna och forskares vetenskapliga verksamhet m. m. och till reseunderstöd för studier m. m. som hänför sig till jordbrukets högskolor bör föras över till respektive högskolas materielanslag.

De reservationer som vid utgången av budgetåret 1968/69 finns på de anslagsposter under reservationsanslagen till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m. och till reseunderstöd för studier m. m. som hänför sig till jordbrukets högskolor bör föras över till respektive högskolas materielanslag.

Jordbrukets högskolor bör i samma utsträckning som fakulteterna under åttonde huvudtiteln få ta i anspråk materielanslagen för internordiska resor och för reseersättning till studerande vid längre resor i samband med obligatoriska moment i utbildningen. Jag har vid beräkningen av anslagen beaktat dessa medelsbehov.

På grund härav och med hänvisning i övrigt till sammanställningen beräknar jag anslaget till 4 112 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Materiel m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 4 112 000 kr.

F 3. Lantbrukshögskolan: Bokinköp m. m.

1967/68 Utgift	392 596	Reservation	66 847
1968/69 Anslag	532 000		
1969/70 Förslag	577 000		

Från anslaget bestrids omkostnaderna för högskolans biblioteks- och publikationsverksamhet.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Lantbruks- högskolan	Dep.chefen
Biblioteksverksamheten	283 000	+ 85 000	+ 23 000
Publikationsverksamheten	249 000	+ 76 000	+ 22 000
	532 000	+ 161 000	+ 45 000

Lantbrukshögskolan

Av den begärda anslagshöjningen hänför sig 28 000 kr. till prisstegringar.

Departementschefen

Anslaget bör ökas med 45 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Bokinköp m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 577 000 kr.

F 4. Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten

1967/68 Utgift		16 323 888	Reservation		1 136 241
1968/69 Anslag		7 750 000			
1969/70 Förslag		10 480 000			

¹ Anslagen Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten och Statens lantbruksbyggnadsförsök: Försöksverksamheten.

Från anslaget bestrids kostnaderna för högskolans försöksverksamhet.

Lantbrukshögskolan

1. Ökade insatser krävs inom jordbrukssektionen för utveckling av nya produkter och kvaliteter. Försök rörande markvårdsproblem bör sättas igång. Vidare behövs ökade resurser för försök som syftar till att minska de biologiska riskerna i produktionen.

2. På husdjursområdet bör verksamheten bl. a. inriktas på de betydelsefulla problem, som rör kvalitetsfrågor och djurens hållbarhet vid ökad intensitet i produktionen. Färdigställandet av försöksstallarna vid Kungsängen och Röbäcksdalen innebär att kapaciteten ökat avsevärt för nötkreatursförsök. Om kapaciteten till fullo skall kunna utnyttjas behövs en utökning av anslaget.

3. En planerad utbyggnad av försök med prydsväxter under glas kan börja realiseras under budgetåret 1969/70. Den nya försöksavdelningen inom trädgårdssektionen för växtpatologi behöver vidare ökade resurser.

4. En utökad försöksverksamhet behövs rörande tillväxtproblemen i lantbruksföretag. Likaså bör resurserna för ekonomisk analys av biologiska och tekniska försök utökas.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår höjas med 2 730 000 kr. till 10 480 000 kr. Av anslagshöjningen hänför sig 2 110 000 kr. till lönekostnadspålägg och ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 10 480 000 kr.

F 5. Lantbrukshögskolan: Lantbruksdriften vid försöksstationerna m. m.

1967/68 Nettoinkomst	1 263
1968/69 Anslag	1 000
1969/70 Förslag	1 000

Anslaget avser jordbruksdriften vid de egendomar som lantbrukshögskolan disponerar för sin försöksverksamhet. För jordbruksdriften vid var och en av dessa gårdar fastställer Kungl. Maj:t årligen en stat.

Lantbrukshögskolan

Anslaget bör föras upp med oförändrat 1 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder lantbrukshögskolans förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Lantbruksdriften vid försöksstationerna m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

F 6. Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m.

1967/68 Utgift	3 879 238	Reservation	2 029 042
1968/69 Anslag	4 000 000		
1969/70 Förslag	5 000 000		

Från anslaget bestrids kostnader för inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor och andra institutioner, som har anknytning till forsknings- och försöksverksamhet inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde.

Lokal- och utrustningsprogramkommittén för jordbrukets högskolor (LUP-kommittén) har till uppgift bl. a. att utarbeta utrustningsprogram inefattande förslag till kostnadsramar för nämnda institutioner. Kommittén skall successivt överlämna förslag till utrustningsnämnden för universitet och högskolor som begär anslag i utrustningsfrågor och som sedan har att efter statsmakternas bestämmande vidta de åtgärder som behövs för programmens förverkligande. Byggnadsstyrelsen har hand om den verksamhet som avser planering och upphandling av snickeriinredning samt elarmatur och möbler m. m.

Inredning

I fråga om inredningsobjekt, som inte tidigare redovisats för riksdagen, anføres följande.

Byggnadsstyrelsen

*Lantbrukshögskolan**Alnarp*

Lagerbyggnad för frukt- och bärodling. Kostnaden för inredning beräknas till 50 000 kr. Kostnaden bör föras upp som definitiv ram.

Oförutsedda mindre inredningsobjekt

Delramen bör ökas och föras upp med 700 000 kr.

*Institutsstyrelsen**Institutet för skogsförbättring*

För de nya lokalerna i Umeå behövs inredning för 200 000 kr.

*Utrustning**Utrustningsnämnden för universitet och högskolor*

I fråga om utrustningsobjekt, som inte tidigare redovisats för riksdagen, anför nämnden följande.

*Lantbrukshögskolan**Ultuna*

Försöksdjur. Medel behövs för anskaffande av försöksdjur till de nya stallarna vid Kungsängen.

Alnarp

Ladugård. En ladugård har byggts om för södra husdjursförsöksdistriktet.

Röbäcksdalen

Försöksdjur. Nötkreaturstallarna för försöksstationen beräknas bli färdigställda under våren 1969. Medel behövs därför för anskaffande av försöksdjur.

Oförutsedda mindre utrustningsobjekt

För budgetåret 1969/70 har LUP-kommittén beräknat en definitiv kostnadsram för anskaffning av utrustning till mindre objekt för vilka någon särskild kostnadsram ej beräknats i utrustningsplanen.

Departementschefen

De kostnadsramar som tas upp i följande inredningsplan bör godtas.

Anslagsbehovet för nästa budgetår för inredning beräknar jag till 1 650 000 kr. enligt följande sammanställning.

Anslagsberäkning avseende inredning

(1 000-tal kr.)

<i>Medelstillgång</i>		<i>Beräknad medelsförbrukning</i>	
Medelsreservation 30.6.1968 ..	1 340		
Anslag för 1968/69	650	1968/69	1 700
Anslag för 1969/70 (förslag)	1 650	1969/70	1 940
Summa	3 640	Summa	3 640

Inredningsplan

(1 000-tal kr.)

Inredningsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			
	definitiv ram	delram t.o.m. 30/6 70	art ¹	t.o.m. 30/6 68	beräknad	
					1968/69	1969/70
Lantbrukshögskolan						
Ultuna						
Växtodling, nybyggnad	625	—	2a	418	1 700	1 940
Växtpatologi, nybyggnad	850	—	2a	649		
Genetik och växtförädling, om- byggnad (försökslada)	45	—	1	43		
Genetik och växtförädling, om- och tillbyggnad	750	—	1	—		
Ekonomibyggnader m. m., Kungsängen, etapp I	100	—	1	—		
Kemi	150	—	1	—		
Diverse arbeten	120	—	1	—		
Ekonomibyggnader m. m., Kungsängen, etapp II	1 250	—	1	—		
Matsal	319	—	1	—		
Alnarp						
Lagerbyggnad för frukt- och bärodling	50	—	3	—		
Växthus och försörjningsan- läggning	50	—	1	—		
Röbäcksdalen						
Ny och ombyggnad av djur- stallar m. m.	200	—	1	—		
Statens lantbrukskemiska laboratorium						
Nybyggnad i Ultuna	1 065	—	1	907		
Institutet för skogsförbättring						
Lokaler i Umeå	200	—	3	—		
Oförutsedda mindre inred- ningsobjekt	—	550	2b	43		
	5 774	550		2 060	1 700	1 940
	6 324			5 700		

¹ Art av kostnadsram för resp. objekt

1. Tidigare godtagen kostnadsram

2a. Förslag till ändrad kostnadsram (tidigare definitiv ram)

2b. Förslag till ändrad kostnadsram (tidigare delram)

3. Förslag till ny kostnadsram

De kostnadsramar som tas upp i följande utrustningsplan bör godtas.

Utrustningsplan

(1 000-tal kr.)

Objekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			
	defini- tiv ram	delram t.o.m. 30/6 70	art ¹	t.o.m. 30/6 68	beräknad	
					1968/69	1969/70
Lantbrukshögskolan						
Ultuna					2 260	3 070
Telefonväxel	—	115	1	60		
Kemi m. m.	535	—	1	168		
Genetik och växtförädling . . .	1 750	—	1	—		
Ekonomibyggnader m. m., Kungsängen, etapp II	—	4 400	1	—		
Försöksdjur	—	510	3	—		
Alnarp						
Distriktsförsöksstationer	300	—	1	126	2 260	3 070
Frukt- och bärödling (lagerbyggnad)	55	—	1	9		
Nybyggnader för trädgårds- sektionen		400	1	—		
Telefonväxel		70	1	—		
Ladugård	80	—	3	—		
Röbäcksdalen						
Djurstallar	—	350	1	—	150	—
Försöksdjur	—	150	3	—		
Veterinärhögskolan						
Medicinsk kemi	300	—	1	150	150	—
Skogshögskolan						
Paviljonger	62	—	1	29	120	30
Telefonväxel	—	120	1	—		
Statens lantbrukskemiska laboratorium		2 100	1	501	800	300
Oförutsedda mindre utrust- ningsobjekt						
Budgetåret 1967/68	177		2a	57	270	320
Budgetåret 1968/69	200		1	—		
Budgetåret 1969/70	200		3	—		
Vissa utredningskostnader	100		2a	—		
	3 759	8 215		1 100	3 600	3 720
	11 974			8 420		

¹ Art av kostnadsram för resp. objekt

1. Tidigare godtagen kostnadsram

2a. Förslag till ändrad kostnadsram (tidigare definitiv ram)

2b. Förslag till ändrad kostnadsram (tidigare delram)

3. Förslag till ny kostnadsram

Anslagsbehovet för nästa budgetår för utrustning beräknar jag till 3 350 000 kr. enligt följande sammanställning.

Anslagsberäkning avseende utrustning

(1 000-tal kr.)

<i>Medelstillgång</i>		<i>Beräknad medelsförbrukning</i>	
Medelsreservation 30.6.1968 ..	620		
Anslag för 1968/69	3 350	1968/69	3 600
Anslag för 1969/70 (förslag)	3 350	1969/70	3 720
Summa	7 320	Summa	7 320

Byggnadsstyrelsen respektive utrustningsnämnden får för varje i inrednings- och utrustningsplanerna upptaget objekt lägga ut beställningar in- till högst det belopp, som angetts som kostnadsram för objektet, med avdrag för de medel som förbrukats vid tidpunkten för beställningen. För nästa budgetår innebär detta att medgivande bör lämnas att beställa inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högstskolor m. m. dels för byggnadsstyrelsen till ett sammanlagt belopp av (6 324 000 — 5 700 000 =) avrundat 600 000 kr., dels för utrustningsnämnden till ett sammanlagt belopp av (11 974 000 — 8 420 000 =) avrundat 3,5 milj. kr., allt att betalas tidigast under budgetåret 1970/71.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högstskolor m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

F 7. Stöd till kollektiv jordbruksteknisk forskning

1967/68 Utgift	1785 000
1968/69 Anslag	1785 000
1969/70 Förslag	935 000

¹ Anslaget Bidrag till Jordbrukstekniska institutet.

Statens nuvarande stöd till jordbruksteknisk forsknings- och utvecklingsverksamhet regleras i ett mellan staten och Stiftelsen Svensk jordbruksteknisk forskning ingånget avtal angående driften vid Jordbrukstekniska institutet. Enligt avtalet skall staten och stiftelsen bidra till institutets verksamhet med ett årligt belopp som för statens del uppgår till 785 000 kr. och för stiftelsens del till minst 393 000 kr. Avtalet, som avser perioden den 1 juli 1964—den 30 juni 1969, har den 25 juni 1968 sagts upp av stiftelsen som samtidigt begärt att få träffa nytt avtal.

Jag vill till en början beröra de riktlinjer för statligt stöd till den kollektiva tekniska forskningen som redovisats i prop.¹ 1968: 68 angående ökat statligt stöd till teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete. Propo-

sitionen har godkänts av riksdagen (SU 131, rskr 304). Riktlinjerna innebär att det statliga stödet skall avse genomförandet av ett preciserat forskningsprogram i stället för att, såsom hittills ofta varit fallet, utgå som bidrag till driften av ett särskilt institut. Principerna för programbudgetering skall ligga till grund för verksamhetens planering och kostnadsredovisning. Vidare anges att industrin vid finansieringen av forskningsprogrammet bör svara för större delen av kostnaderna.

Dessa riktlinjer bör enligt min mening gälla även statens fortsatta stöd till den kollektiva jordbrukstekniska forskningen. Vad gäller kostnadsfördelningen mellan staten och näringslivet anser jag det dock inte vara möjligt att på en gång ändra denna i enlighet med nämnda riktlinjer. Beträffande Jordbrukstekniska institutet svarar staten nu för två tredjedelar av det kontanta bidraget. Dessutom upplåter staten kostnadsfritt lokaler åt institutet. Med utgångspunkt från de angivna principerna och på grundval av ett av stiftelsen framlagt forskningsprogram — som utarbetats efter samråd med lantbrukshögskolan — har företrädare för staten den 27 november 1968 under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande träffat avtal med företrädare för Stiftelsen Svensk jordbruksteknisk forskning om gemensam finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet på det jordbrukstekniska området. Avtalet avser tiden den 1 juli 1969—den 30 juni 1972. Enligt avtalet åtar sig staten att medverka i finansieringen av verksamheten genom ett årligt bidrag av 935 000 kr. För detta ändamål bör ett särskilt reservationsanslag anvisas. Vid beräkningen av beloppet har åtagandet att hyresfritt tillhandahålla lokaler avlösts av ett kontantbidrag av motsvarande värde. Statens bidrag ligger därför på samma nivå som enligt nu gällande avtal. Stiftelsen å sin sida åtar sig att under hela avtalsperioden tillskjuta sammanlagt lägst 1 260 000 kr. Detta innebär en ökning med 27 000 kr. per budgetår i förhållande till nuvarande bidrag, om bidraget fördelas lika under de tre budgetåren. Ansvar för genomförandet av det avtalade programmet avses åvila Jordbrukstekniska institutet.

Om det blir aktuellt att ta upp överläggningar från stiftelsens sida om nytt avtal efter utgången av det som nu träffats, utgår jag från att det forskningsprogram som bör ligga till grund för ett sådant avtal görs upp efter samråd med lantbrukshögskolan.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal angående stöd till kollektiv jordbruksteknisk forskning i enlighet med vad jag anfört

b) till *Stöd till kollektiv jordbruksteknisk forskning* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 935 000 kr.

F 8. Bidrag till Sveriges utsädesförening

1967/68 Utgift	3 550 259
1968/69 Anslag	3 827 000
1969/70 Förslag	4 225 000

Sveriges utsädesförening har till uppgift att genom försöks- och förädlingsarbete verka för sädesslagens och frösorternas utveckling. Statsbidraget används till avlöning av föreningens ca 80 ordinarie tjänstemän och arbetarpersonal samt till vissa omkostnader.

Sveriges utsädesförening

1. Löne- och prisomräkning m. m. 373 000 kr.
2. Föreningen inrättade föregående år 15 extra tjänster för personal som tidigare varit arvodesanställd och avlönad med medel från växtförädlingsfonden. Medel begärs för att täcka pensionskostnaderna för denna personal (+ 58 000 kr.).
3. För att täcka en del av kostnaderna för en personlig arvdestjänst för försöksledaren H. Zienkiewics har statsbidraget till föreningen för innevarande budgetår räknats upp med 20 000 kr. Beloppet bör höjas till 40 000 kr. (+ 20 000 kr.).
4. För verksamheten vid ärftlighetsinstitutionen behövs ytterligare 25 000 kr.

Yttrande

Lantbrukshögskolan, som yttrat sig över utsädesföreningens anslagsframställning beträffande punkterna 1—3, förklarar att den ställer sig tveksam till ett statsbidrag till pensionsavgifter för personal som avlönas genom växtförädlingsavgifter. Framställningen i övrigt tillstyrks av högskolan.

Departementschefen

För nästa budgetår bör anslaget höjas med 398 000 kr. till 4 225 000 kr. Jag har därvid beräknat medel för bl. a. en utökning av verksamheten vid ärftlighetsinstitutionen (4).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Sveriges utsädesförening* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 4 225 000 kr.

F 9. Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling

1967/68 Utgift	687 000
1968/69 Anslag	661 000
1969/70 Förslag	718 000

Från anslaget utgår bidrag till W. Weibull AB för den praktiskt vetenskapliga verksamheten vid Weibullsholm, till den växtförädling som bedrivs av Algot Holmberg och Söner AB och till Institutet för växtförädling av frukt och bär. Sistnämnda bidrag regleras i ett avtal den 18 februari 1965, ändrat senast den 7 juni 1968, mellan staten och Stiftelsen för växtförädling av frukt och bär rörande driften vid institutet under tiden den 1 juli 1965—den 30 juni 1970. Enligt avtalet skall staten bidra till kostnaderna för institutets verksamhet med ett årligt belopp av 463 000 kr. medan stiftelsen förbinder sig att bidra med anslag om minst 289 000 kr. för budgetår. Bidragen kan under vissa förutsättningar bli föremål för nya förhandlingar.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Bidrags- mottagaren	Dep.chefen
Bidrag till den praktiskt vetenskapliga verksamheten vid Weibullsholm	220 000	+ 210 000	+ 5 000
Bidrag till Institutet för växtförädling av frukt och bär	411 000	+ 52 000	+ 52 000
Bidrag till växtförädlingsarbetet vid Algot Holmberg och Söner AB	30 000	+ 90 000	—
	661 000	+ 352 000	+ 57 000

W. Weibull AB med Weibullsholms växtförädlingsanstalt, Institutet för växtförädling av frukt och bär samt Algot Holmberg och Söner AB har hemställt om ökade bidrag för nästa budgetår.

Yttrande

Lantbrukshögskolan, som yttrat sig över framställningarna rörande bidrag till verksamheten vid Weibullsholm och till Institutet för växtförädling av frukt och bär, tillstyrker framställningarna. Beträffande bidraget till verksamheten vid Weibullsholm anför högskolan att den i första hand tillstyrker 5 000 kr. för kostnadsökningar för bevarandet av det genetiskt intressanta ärtmaterialet vid Weibullsholm men att den i andra hand också tillstyrker ytterligare statsbidrag. Högskolan anser dock att kortfristiga forskningsprojekt i princip bör bekostas av forskningsrådsmedel.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår höjas med 57 000 kr. till 718 000 kr. Jag har därvid beräknat 52 000 kr. för ökat bidrag till Institutet för växtförädling av frukt och bär med hänsyn till ändring den 7 juni 1968 av avtalet mellan staten och Stiftelsen för växtförädling av frukt och bär och 5 000 kr. för ökat bidrag till W. Weibull AB för att täcka de ökade kostnaderna för bevarandet av det genetiskt värdefulla ärtmaterialet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 718 000 kr.

F 10. Jordbruksforskning

1967/68 Utgift		4 600 486	Reservation		1 040 850
1968/69 Anslag		4 510 000			
1969/70 Förslag		5 575 000			

Anslaget disponeras av statens råd för skogs- och jordbruksforskning för bidrag till forskning inom jordbrukets och trädgårdsnäringens områden.

Statens råd för skogs- och jordbruksforskning

Det svenska jordbruket genomgår en rad betydelsefulla förändringar, vars verkningar inte är klarlagda ur biologiska, tekniska och ekonomiska synvinklar. Avsevärt ökade forskningsinsatser behövs därför. Problemen inom växtodling och trädgårdsskötsel kräver ökad uppmärksamhet. Forskningen inom animalieproduktionens område har varit eftersatt. Behovet av teknisk och ekonomisk jordbruksforskning är vidare stort. Mutations- och virusforskning kräver fortsatt stöd.

Anslaget bör ökas med 4 125 000 kr. till 8 635 000 kr.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår höjas med 1 065 000 kr. till 5 575 000 kr. I denna ökning ingår lönekostnadspålägg med ett beräknat belopp av 675 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Jordbruksforskning* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 5 575 000 kr.

F 11. Åtgärder för att förebygga skördeskador

1967/68 Utgift		392 331	Reservation		217 846
1968/69 Anslag		480 000			
1969/70 Förslag		570 000			

Från anslaget utgår bidrag till forskning och försöksverksamhet rörande skördeskador.

Statens råd för skogs- och jordbruksforskning

Anslaget bör ökas med 90 000 kr. till 570 000 kr.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår höjas med 90 000 kr. till 570 000 kr. I denna ökning ingår lönekostnadspålägg med ett beräknat belopp av 70 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Åtgärder för att förebygga skördeskador* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 570 000 kr.

F 12. Alnarpsinstitutet: Förvaltningskostnader

1967/68 Utgift	12 830 220
1968/69 Anslag	11 752 000
1969/70 Förslag	2 529 000

¹ Anslagen Alnarpsinstitutet: Avlöningar och Alnarpsinstitutet: Omkostnader.

Alnarpsinstitutet har till uppgift att meddela undervisning på jordbrukets och trädgårdsnäringsens områden. Inom institutet finns en lantbruksavdelning och en trädgårdsavdelning. Vid lantbruksavdelningen finns lantmästar- och ladugårdsförmanskurser. Vid trädgårdsavdelningen anordnas trädgårdsteknikerkurs, trädgårdsförmanskurs, grundläggande yrkeskurs och propedeutisk kurs för hortonomie studerande. Till lantmästarkurserna antas läsåret 1969 128 elever. Vid trädgårdsavdelningen antas 20 elever till teknikerkursen, 40 till förmanskursen, 64 till grundkurserna och 25 till den propedeutiska kursen.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Alnarps- institutet	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Personal för undervisning	37	+ 1	—
Övrig personal	6	—	—
	43	+ 1	—
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	1 633 000	+ 116 900	+ 67 100
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+ 390 700	+ 391 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 11 500	—
Arvoden och särskilda ersättningar.....	24 000	— 500	— 500
Reseersättningar	15 400	—	—
Därav utrikes resor	2 500	—	—
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+ 331 000	+ 331 000

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Alnarps- institutet	Dep.chefen
b) Övriga expenser	18 500	+ 2 500	+ 2 500
Elevernas studieresor	27 300	+ 10 400	+ 5 700
Övriga utgifter			
a) Driftkostnader för extra lantmästar- kurs	19 800	— 19 800	— 19 800
b) Kosthåll för elever	390 000	—	—
c) Utställningsmateriel m. m.	1 000	—	—
d) Ersättning till Alnarps trädgårdar för visst biträde av förmanspersonal....	6 000	—	—
e) Diverse utgifter	2 000	—	—
f) Försök med testning av sökande till lantmästarkursen	5 000	—	—
	2 142 000	+ 842 700	+ 777 000
Särskilda uppbördsmedel			
Kostavgifter för elever	390 000	—	—
Nettoutgift	1 752 000	+ 842 700	+ 777 000

Alnarpsinstitutet

1. Löne- och prisomräkning m. m. 795 500 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 721 700 kr.

2. En ny adjunktstjänst behövs vid trädgårdsavdelningen (+ 61 300 kr.).

3. Driftkostnader för extra lantmästarkurs föreslås överförda till anslaget Alnarpsinstitutet: Materiel m. m. (— 14 000 kr.).

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till Alnarpsinstitutet: Förvaltningskostnader för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 2 529 000 kr.

F 13. Alnarpsinstitutet: Materiel m. m.

1967/68 Utgift	1303 277	Reservation	2 518
1968/69 Anslag	1278 000		
1969/70 Förslag	301 000		

¹ Anslagen Alnarpsinstitutet: Materiel, Alnarpsinstitutet: Nyanskaffning och underhåll av utrustning och Alnarpsinstitutet: Bokinköp och bokbindning samt Alnarpsinstitutets andel av anslaget Reseunderstöd för studier m. m.

Från anslaget bestrids kostnaderna för materiel och utrustning samt för inköp och bindning av böcker m. m.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Alnarps- institutet	Dep.chefen
<i>Anslag</i>			
Materiel	80 000	+ 19 000	+ 9 000
Utrustning	170 000	+ 38 000	+ 13 000
Bokinköp m. m.	25 000	+ 4 000	+ 1 000
Resebidrag till utländska studie- och kongressresor m. m.	3 000	—	—
	278 000	+ 61 000	+ 23 000

Alnarpsinstitutet

Anslaget bör föras upp med 339 000 (+ 61 000) kr. Av den begärda ökningen består 14 000 kr. av överföring från anslaget Alnarpsinstitutet: Förvaltningskostnader.

Departementschefen

Med återopande av vad jag anfört under punkten F 2 tar jag under detta anslag upp resebidrag till utländska studie- och kongressresor m. m. Vidare bör till anslaget föras medel för utrustning och bokinköp m. m. De reservationer som vid utgången av budgetåret 1968/69 finns på de nuvarande reservationsanslagen till materiel m. m., nyanskaffning och underhåll av utrustning samt bokinköp och bokbindning liksom också på de poster under reservationsanslaget till reseunderstöd för studier m. m., som hänför sig till institutet, bör föras över till förevarande anslag.

På grund härav och med hänvisning i övrigt till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Alnarpsinstitutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 301 000 kr.

F 14. Trädgårdsskolan i Norrköping

1967/68 Utgift	1484 720
1968/69 Anslag	1554 000
1969/70 Förslag	817 000

¹ Anslagen Trädgårdsskolan i Norrköping: Avlöningar, Trädgårdsskolan i Norrköping: Omkostnader samt Trädgårdsskolan i Norrköping: Nyanskaffning och underhåll av utrustning.

Vid trädgårdsskolan i Norrköping anordnas grundläggande yrkesutbildning och trädgårdsförmansutbildning samt fortbildningskurser. I grundläggande yrkeskurser undervisas årligen ca 60 elever och i förmanskurser ca 30 elever.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Lantbruks- styrelsen	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Lärarpersonal	6	—	—
Övrig personal	9	—	—
	15	—	—
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	440 000	+ 21 500	+ 21 500
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+ 105 900	+ 106 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 200	—
Arvoden och särskilda ersättningar.....	2 000	—	—
Sjukvård m. m.	1 500	—	—
Reseersättningar	4 500	+ 500	+ 500
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+ 125 000	+ 125 000
b) Bränsle, lyse, vatten	35 000	—	—
c) Övriga expenser	49 500	+ 10 500	+ 10 000
Utrustning	65 000	+ 10 000	—
<i>Övriga utgifter</i>			
a) Elevernas studieresor	8 000	+ 800	+ 1 000
b) Kosthåll för elever m. m.	200 500	—	—
c) Förbrukningsartiklar för odlingarna	20 600	+ 4 800	+ 1 200
d) Diverse utgifter	2 500	—	—
	829 100	+ 279 200	+ 265 200
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>			
Kostavgifter m. m. för elever	255 800	—	—
Ersättningar från blomsterskolan	19 300	+ 2 200	+ 2 200
	275 100	+ 2 200	+ 2 200
Nettoutgift	554 000	+ 277 000	+ 263 000

Lantbruksstyrelsen

1. Löne- och prisomräkning m. m. 260 800 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 230 900 kr.

2. Extra arvodet för tillsyn av elever som varit oförändrat sedan budgetåret 1963/64 föreslås uppräknat med 1 200 kr.

3. För bokinköp samt anskaffning av utrustning och förbrukningsartiklar för odlingarna m. m. behövs ytterligare 15 000 kr.

Departementschefen

Medel till utrustning vid trädgårdsskolan bör tas upp under detta anslag. Den vid utgången av innevarande budgetår kvarstående reservationen under anslaget Trädgårdsskolan i Norrköping: Nyanskaffning och underhåll av utrustning bör föras över till budgetutjämningsfonden.

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 817 000 kr. Jag har därvid beräknat medel för bl. a. uppräkning av det extra arvodet för tillsyn av elever (2). Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Trädgårdsskolan i Norrköping* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 817 000 kr.

F 15. Bidrag till driften av lantbrukets yrkesskolor m. m.

1967/68 Utgift	25 036 164
1968/69 Anslag	24 942 000
1969/70 Förslag	29 000 000

Från anslaget bestrids utgifter för bidrag till driften av lantbruksskolor och lanthushållsskolor. Vid lantbruksskolorna anordnas förberedande, grundläggande och specialiserad yrkesutbildning, ladugårdsförmansutbildning, arbets- och driftsledarutbildning samt vid vissa lantbruksskolor grundläggande yrkesutbildning på trädgårdsområdet. Vid lanthushållsskolorna anordnas grundläggande och specialiserad yrkesutbildning. Varje skolas kursprogram fastställs av lantbruksstyrelsen och statsbidraget beräknas med hänsyn till verksamhetens omfattning.

Bidragsbestämmelserna återfinns i kungörelsen den 13 september 1963 (nr 493) om statsbidrag till lantbruks-, trädgårds- och lanthushållsskolor (ändrad senast 1968: 682). Dessa bestämmelser innebär i korthet, att statsbidrag utgår för avlöningsförmåner för rektor och lärare (avlöningsbidrag), avgifter enligt lagen om allmän försäkring (avgiftsbidrag), kostnader för elevernas hälsovård (hälsovårdsbidrag) samt skolans övriga driftkostnader (allmänt driftbidrag).

Från anslaget bestrids vidare enligt kungörelsen den 30 juni 1949 (nr 455) utgifter för undervisningsmateriel för maskinundervisning (ändrad senast 1957: 197). Bidrag utgår dessutom till bl. a. pedagogisk utbildning av lärare enligt Kungl. Maj:ts beslut den 18 september 1963 och den 10 februari 1967.

Lantbruksstyrelsen

Antalet lantbruksskolor har från läsåret 1952/53 till hösten 1968 minskat från 62 till 44. Samtidigt har elevantalet ökat från ca 2 600 till drygt 3 000 per år. Antalet lanthushållsskolor är f. n. 40.

1. Löne- och prisomräkning m. m. 3 905 000 kr., varav för lönekostnads-
pålägg 3 069 000 kr.

2. Gålö lantbruksskola lades ned med utgången av budgetåret 1967/68
(— 276 000 kr.).

3. Den fortlöpande omfördelningen av arbetsuppgifterna föranleder bl. a.
en ökning av antalet yrkeslärare och speciallärartimmar (+ 261 000 kr.).

4. En viss ökning av verksamheten medför behov av ökade driftbidrag och
hälsovårdsbidrag med 116 000 kr.

5. Ökad övergång till praktisk undervisning kräver en omfattande utrust-
ning för maskinundervisning. Med hänsyn härtill bör bidraget ökas med
100 000 kr.

6. Bidraget till pedagogisk utbildning och fortbildning av lärare bör ökas
med 4 000 kr.

7. Den pedagogiska försöksverksamheten bör byggas ut (+ 30 000 kr.).

Departementschefen

Till följd av ökad verksamhet vid lantbruksskolorna bör för avlönings-
bidrag beräknas en höjning med 261 000 kr. samt för drift- och hälsovårds-
bidragen en höjning med 116 000 kr. (3, 4). Nedläggningen av Gålö lant-
bruksskola föranleder en minskning av medelsbehovet med 276 000 kr. För
undervisningsmateriel beräknar jag ytterligare 42 000 kr. och för pedago-
gisk försöksverksamhet ytterligare 10 000 kr. (5, 7). Anslaget bör totalt
ökas med 4 058 000 kr. varav 3 905 000 kr. till följd av lönekostnadspåläg-
get samt löne- och prisstegringar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår
riksdagen

att till *Bidrag till driften av lantbrukets yrkesskolor m. m.*
för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av
29 000 000 kr.

F 16. Bidrag till byggnadsarbeten vid lantbrukets yrkesskolor

1967/68 Utgift		5 994 050	Reservation		5 975 623
1968/69 Anslag		4 000 000			
1969/70 Förslag		3 000 000			

Från anslaget utgår bidrag till kostnader för byggnadsarbeten vid lant-
brukets yrkesskolor. Bidragsbestämmelserna återfinns i kungörelsen den
22 december 1939 (nr 910) angående statsbidrag till nybyggnader m. m. vid
vissa anstalter för lantbruksundervisning (ändrad senast 1951:582), kun-
görelsen den 25 mars 1960 (nr 45) om inskränkning i tillämpningen av sist-
nämnda kungörelse samt i kungörelsen den 21 april 1961 (nr 405) om stats-
bidrag till byggnadsarbeten vid lantbruksundervisningsanstalter. 1939 års
kungörelse skall tillämpas i fall där statsbidrag beviljats eller de med bi-

dragsansökan avsedda byggnadsarbetena igångsatts före den 1 april 1960. Bidragsbestämmelserna i 1961 års kungörelse innebär att statsbidrag kan beviljas huvudman för undervisningsanstalt till att anskaffa eller upprusta permanenta skollokaler, elevhem och, om särskilda skäl föreligger, även till lärarbostäder samt för att uppföra provisoriska skollokaler. Bidrag utgår med högst hälften eller, om särskilda skäl föreligger, högst tre fjärdedelar av ett visst bidragsunderlag. Till kostnader för provisoriska skollokaler utgår dock ett väsentligt lägre statsbidrag. Bidrag utgår även till audivisuell utrustning.

Lantbruksstyrelsen

1. En investeringsram på 4 milj. kr. bör fastställas för investeringar enligt bestämmelserna i kungörelsen den 21 april 1961 (nr 405). Anslaget bör omvandlas till förslagsanslag.

2. Av byggnadsarbeten som påbörjats eller färdigställt före den 1 april 1960 återstår för behandling endast Kvinnersta lantbruksskola. Resterande bidragsbehov uppgår till ca 495 000 kr.

3. Ökad kapacitet kommer efter hand att behövas vid lantbruksskolorna. Den fortgående rationaliseringen genom nedläggning av små skolor måste åtföljas av en successiv utbyggnad av återstående skolor. På grund av den ovisshet som råder om den hemtekniska utbildningens omfattning och organisation bör några mer omfattande investeringar tills vidare inte företas vid lantbruksskolorna.

4. Statsbidrag bör få utgå till den enskilda skolan Dingle lantbruksskola.

Departementschefen

Jag är inte beredd att nu tillstyrka en omläggning av anslagskonstruktionen. För bidrag enligt bestämmelserna i 1939 års kungörelse angående statsbidrag till nybyggnader m. m. vid vissa anstalter för lantbruksundervisning och 1961 års kungörelse om statsbidrag till byggnadsarbeten vid lantbruksundervisningsanstalter bör beräknas ett gemensamt belopp av 3 milj. kr. Kungl. Maj:t bör få bevilja bidrag till byggnadsarbeten vid den enskilda skolan Dingle lantbruksskola. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till byggnadsarbeten vid lantbrukets yrkes-
skolor* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag
av 3 000 000 kr.

G. Veterinärväsendet m. m.**G 1. Veterinärstyrelsen**

1967/68 Utgift	11 991 535
1968/69 Anslag	11 984 000
1969/70 Förslag	2 796 000

¹ Anslagen Veterinärstyrelsen: Avlöningar och Veterinärstyrelsen: Omkostnader.

Veterinärstyrelsen är central förvaltningsmyndighet för ärenden om den allmänna hälso- och sjukvården bland husdjuren, djurskyddet, livsmedelskontrollen samt veterinärväsendet. Verksamheten är uppdelad på tre fackbyråer, nämligen allmänna byrån, hygienbyrån och hälsokontrollbyrån, samt en administrativ byrå.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Veterinär- styrelsen	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Handläggande personal	21	+1,5	+ 1
Övrig personal	20	+1	—
	41	+2,5	+ 1
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	1 712 000	+ 168 000	+ 149 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+ 412 000	+ 412 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 21 000	+ 12 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	38 000	+ 5 000	+ 15 000
Sjukvård m. m.	3 000	—	—
Reseersättningar	67 000	+ 8 000	+ 8 000
Därav utrikes resor	5 000	—	—
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+ 160 000	+ 160 000
b) Bränsle, lyse, vatten	3 000	+ 1 000	+ 1 000
c) Övriga expenser	129 000	+ 10 000	+ 10 000
Därav engångsutgifter	25 000	—	—
Publikationstryck m. m.	28 000	— 5 000	+ 45 000

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Veterinär- styrelsen	Dep.chefen
Undersökningskostnader			
a) Instrumentutrustning m. m.	1 000	—	—
b) Provtagning och analyser	10 000	—	—
	1 991 000	+ 780 000	+ 812 000
Uppbördsmedel			
Försäljning av publikationer	7 000	—	—
Nettoutgift	1 984 000	+ 780 000	+ 812 000

Veterinärstyrelsen

1. Löne- och prisomräkning m. m. 662 000 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 572 000 kr.

2. Styrelsen begär förstärkning av hygienbyrån med en tjänst som hälsovårdskonsulent. Vidare behövs ökad biträdeshjälp motsvarande en biträdestjänst. På administrativa byrån behövs ytterligare en halv tjänst som amanuens. (+ 116 000 kr.)

3. Veterinärväsendeutredningen har i betänkandet Veterinärmedicinsk rådgivnings- och laboratriveksamhet (Stencil Jo 1968: 3) lagt fram vissa förslag i fråga om denna verksamhet. Bl. a. föreslås viss omläggning av den organiserade djurhälsokontrollverksamheten samt att ett bolag bildas med uppgift att driva veterinärmedicinska laboratorier.

Styrelsen föreslår att i avvaktan på behandlingen av nämnda betänkande bör för bidrag till främjande av juverhälsokontroll hos nötkreatur för budgetåret 1969/70 beräknas ett oförändrat medelsbehov av 280 000 kr.

Remissyttrande

Livsmedelsstadgekommittén tillstyrker styrelsens anslagsframställning såvitt avser förstärkning av hygienbyrån med en tjänst som hälsovårdskonsulent.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 2 796 000 kr. Jag har därvid beräknat medel för bl. a. en tjänst som hälsovårdskonsulent samt ytterligare 20 000 kr. för tillfällig arbetskraft (2).

Med anledning av förslaget av veterinärväsendeutredningen om ett särskilt bolag för driften av veterinärmedicinska laboratorier har överläggningar tagits upp med företrädare för jordbruksnäringen. I avvaktan på att dessa överläggningar slutförs har under förevarande anslag beräknats 60 000 kr. under posterna arvoden och särskilda ersättningar samt publikationstryck m. m. för vissa ändamål som jag avser att återkomma till i annat sammanhang. Därvid avses även komma att behandlas veterinärstyrelsens för-

slag om medel till juverhälsokontroll hos nötkreatur. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till Veterinärstyrelsen för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 2 796 000 kr.

G 2. Veterinärstaten

1967/68 Utgift	15 559 325
1968/69 Anslag	14 303 000
1969/70 Förslag	18 335 000

¹ Anslagen Veterinärstaten: Avlöningar och Veterinärstaten: Omkostnader.

Från anslaget avlönas personal i länsveterinär- och distriktsveterinärorganisationen. Vidare bekostas bl. a. den kursverksamhet som veterinärstyrelsen bedriver.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Veterinär- styrelsen	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Länsveterinärer	25	—	—
Distriktsveterinärer	285	—	—
Veterinärstipendiater	12	+6	—
	322	+6	—
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	12 500 000	+ 683 000	+ 683 000
Lönekostnadspålägg			
Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+3 009 000	+ 3 009 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	217 000	+ 22 000	—
Sjukvård m. m.	13 000	—	—
Reseersättningar	1 411 000	+ 250 000	+ 175 000
Lokalhyror			
Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+ 55 000	+ 55 000
Expensmedel till länsveterinärerna	24 000	—	—
Kursverksamhet	110 000	+ 125 000	+ 110 000
Omkostnader vid karantänsanstalten i Haparanda för husdjur	3 000	—	—
Undersökningskostnader			
a) Instrumentutrustning m. m.	10 000	—	—
b) Provtagning och analyser	15 000	—	—
	14 303 000	+4 144 000	+ 4 032 000

Veterinärstyrelsen

1. Löne- och prisomräkning m. m. 3 897 000 kr., varav för lönekostnads-
pålägg och lokalhyror 3 064 000 kr.

2. Antalet veterinärstipendiater behöver ökas med sex (+ 22 000 kr.).

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t
föreslår riksdagen

att till *Veterinärstaten* för budgetåret 1969/70 anvisa ett
förslagsanslag av 18 335 000 kr.

G 3. Täckande av vissa kostnader för köttbesiktning vid kontrollslakterier

1967/68 Utgift	5 222 126
1968/69 Anslag	5 555 000
1969/70 Förslag	7 251 000

Från anslaget avlönas personal som utför köttbesiktning m. m. vid kon-
trollslakterierna. Statens utgifter för ändamålet täcks av slakteriföretagen
enligt särskild taxa. Taxeintäkterna redovisas på riksstatens inkomstsida.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Veterinär- styrelsen	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Veterinärer	83	—	—
Assistenter	10	—	—
	93	—	—
<i>Anslag</i>			
Avlöningar och arvoden	5 273 000	+ 377 000	+ 377 000
Lönekostnadspålägg			
Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+ 1 299 000	+ 1 299 000
Sjukvård m. m.	2 000	—	—
Reseersättningar	280 000	+ 20 000	+ 20 000
	5 555 000	+ 1 696 000	+ 1 696 000

Veterinärstyrelsen

Löne- och prisomräkning m. m. 1 696 000 kr., varav för lönekostnadspå-
lägg 1 299 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t
föreslår riksdagen

att till Täckande av vissa kostnader för köttbesiktning vid kontrollslakterier för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 7 251 000 kr.

G 4. Statens veterinärmedicinska anstalt

1967/68 Utgift	18 163 995
1968/69 Anslag	18 117 000
1969/70 Förslag	10 346 000

¹ Anslagen Statens veterinärmedicinska anstalt: Avlöningar och Statens veterinärmedicinska anstalt: Omkostnader.

Anstalten utför praktiskt-vetenskapliga undersökningar och bedriver forskning inom veterinärmedicinens och livsmedelshygienens områden. Anstalten producerar sera, vacciner och andra bakteriologiska preparat för djursjukvård. Anstalten bedriver upplysnings- och rådgivningsverksamhet bl. a. i fråga om bekämpning av kreaturssjukdomar.

För utförda undersökningar och tillhandahållna preparat utgår ersättning enligt särskild taxa om inte annat är stadgat. Taxan fastställs av veterinärstyrelsen efter samråd med riksrevisionsverket. Ersättningarna redovisas på riksstatens inkomstsida.

Inom anstalten finns sju avdelningar, nämligen bakteriologiska avdelningen, virologiska avdelningen, patologisk-anatomiska avdelningen, kemiska avdelningen, parasitologiska avdelningen, produktionsavdelningen och konsulentavdelningen, samt en ekonomisektion.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Statens veterinär- medicinska anstalt	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Handläggande personal	41	+ 3	—
Övrig personal	152	+ 4	—
	193	+ 7	—
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	5 600 000	+ 777 000	+ 339 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation.....	—	+ 1 346 000	+ 1 346 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 120 000	+ 20 000
Arvoden och särskilda ersättningar	137 000	+ 33 000	+ 30 000
Avlöningar till personal för särskilda undersökningar	250 000	— 26 000	— 73 000

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70 Statens veterinär- Dep.chefen medicinska anstalt			
Lönekostnadspålägg					
a) Beräknat belopp för befintlig organisation.....	—	+	61 000	+	61 000
b) Beräknad ändring till budget- året 1969/70		—	10 000	—	20 000
Sjukvård m. m.	20 000	+	5 000	+	5 000
Reseersättningar	55 000	+	23 000	+	6 000
Därav utrikes resor	10 000	+	5 000	+	2 000
Expenser					
a) Beräknade lokalhyror för nu- varande lokaler	—	+	385 000	+	385 000
b) Bränsle, lyse, vatten	160 000	+	25 000	+	25 000
c) Övriga expenser	98 000	+	15 000	+	10 000
Publikationstryck	12 000	+	4 000	+	4 000
Särskilda undersökningar	163 000	—	20 000	—	20 000
Övriga utgifter					
a) Inköp och underhåll av inven- tarier och apparatur	350 000	+	213 000	+	40 000
b) Förbrukningsartiklar	555 000	+	45 000	+	45 000
c) Inköp av bakteriologiska prepa- rat	300 000		—		—
d) Inköp och underhåll av djur ..	240 000		—		—
e) Tvätt och inre renhållning	114 000	+	26 000	+	26 000
f) Yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m.	2 000		—		—
g) Diverse utgifter	61 000		—		—
	8 117 000	+	3 022 000	+	2 229 000

Statens veterinärmedicinska anstalt

1. Löne- och prisomräkning m. m. 2 242 000 kr., varav för lönekostnads-
pålägg och lokalhyror 1 792 000 kr.

2. Patologisk-anatomiska avdelningen föreslås förstärkt med en labora-
torstjänst och en tjänst som institutionstekniker. Samtidigt kan en tjänst
som laboratorieveterinär dras in. (+ 56 000 kr.)

3. För ekologisk biocidforskning bör kemiska avdelningen förstärkas med
en laboratorstjänst jämte två tjänster som laboratorieassistent. (+ 137 000
kr.)

4. En tjänst som konsulent i ungnöts- och fårsjukdomar bör inrättas. De
med särskilda medel avlönade konsulenterna för viltssjukdomar respektive
renskötseln bör föras över på anstaltens stat. Tjänsten som konsulent i vilt-

sjukdomar bör samtidigt ombildas till personlig professur åt docenten Karl Borg. Konsulentavdelningen behöver förstärkas även med en tjänst som laboratorieveterinär. (+ 308 000 kr.)

5. För att förbättra tillgången på laboratorieutbildade veterinärer bör medel anvisas för två arvodesanställda aspirantveterinärer (+ 37 000 kr.).

6. Ökade resurser behövs för anstaltens särskilda undersökningar avseende bl. a. tillverkning av mul- och klövsvjukevaccin m. m. Från den till särskilda undersökningar knutna leukosforskargruppen bör en laboratorieveterinär och två laboratorieassistenter föras över till statsepizootologens förfogande. (+ 56 000 kr.)

7. Biträdespersonalen i övrigt bör förstärkas med en kvalificerad biträdestjänst vid produktionsavdelningen (+ 27 000 kr.).

Remissyttrande

Anslagsframställningen, såvitt avser förstärkning av kemiska avdelningen samt överföring av kostnaderna för konsumenten i viltsjukdomar på anstaltens stat, tillstyrks av *statens naturvårdsverk*.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen, i vilken avlöningskostnaderna för en laboratorieveterinär och två laboratorieassistenter som f. n. bestrids från posten till avlöningar till personal för särskilda undersökningar förts över till posten till avlöningar till tjänstemän (6), hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens veterinärmedicinska anstalt* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 10 346 000 kr.

G 5. Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m.

1967/68 Utgift		91 892	Reservation		190 731
1968/69 Anslag		275 000			
1969/70 Förslag		125 000			

Anslaget är avsett för inköp av sådan laboratorieutrustning m. m. som krävs under beredskapstillstånd och krig.

Veterinärstyrelsen

Den beräknade kostnaden för att fullfölja anskaffningen av utrustning för beredskapslaboratorierna uppgår till 125 000 kr. utöver hittills anvisade belopp. Styrelsen föreslår att skyddsmasker m. m. för krigsplacerad veterinär personal får anskaffas till en kostnad av ca 100 000 kr. vid sidan av

nämnda utrustning. För beredskapslaboratorierna felande medel bör ställas till styrelsens förfogande under senare budgetår.

Departementschefen

Jag biträder veterinärstyrelsens förslag om att anslaget skall föras upp med 125 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m.*
för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av
125 000 kr.

G 6. Bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar, m. m.¹

1967/68 Utgift		1 295 569
1968/69 Anslag		1 300 000
1969/70 Förslag		1 400 000

¹ Tidigare anslagsrubrik: Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar, m. m.

Anslaget är avsett främst för kostnader och ersättningar i samband med bekämpande av eller beredskap mot smittsamma husdjurssjukdomar, såsom salmonella och mul- och klövsjuka.

Veterinärstyrelsen

Anslaget bör med hänsyn till väntad belastning föras upp med 1 400 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder veterinärstyrelsens förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar, m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av
1 400 000 kr.

G 7. Lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård

1967/68 Utgift		405 712
1968/69 Anslag		300 000
1969/70 Förslag		300 000

Anslaget utbetalas och disponeras av samtliga länsstyrelser enligt kungörelsen den 12 april 1946 (nr 164) om statsbidrag till mindre bemedlade för djursjukvård m. m. (ändrad senast 1963: 96).

Veterinärstyrelsen

Anslaget bör föras upp med oförändrat belopp.

Departementschefen

Jag biträder veterinärstyrelsens förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kr.

G 8. Veterinärhögskolan: Förvaltningskostnader

1967/68 Utgift	111 282 277
1968/69 Anslag	111 049 000
1969/70 Förslag	14 973 000

¹ Anslagen Veterinärhögskolan: Avlöningar och Veterinärhögskolan: Omkostnader.

Vid veterinärhögskolan bedrivs undervisning och forskning på det veterinärmedicinska området. Verksamheten är uppdelad på 16 institutioner. Vid högskolan bedrivs även djursjukvård. Utbildningen vid högskolan omfattar till veterinärmedicin kandidatexamen två läsår och till veterinärmedicin licentiatexamen ytterligare tre och ett halvt läsår. Intagningen uppgår till 50 studerande per läsår. Till högskolan hör en försöksgård förlagd till Skara.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Veterinär- högskolan	Dep.chefen
Personal			
Utbildning och forskning			
Lärare m. fl.	107	+ 23	—
Övrig personal	125	+ 23	+ 2
Biblioteket			
Handläggande personal	3	+ 1	—
Övrig personal	3	+ 1	—
Centrala förvaltningen			
Handläggande personal	3	—	—
Övrig personal	27	+ 4	—
	268	+ 52	+ 2
Avlöningar till tjänstemän	8 846 400	+ 2 422 000	+ 546 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+ 2 151 000	+ 2 151 000

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Veterinär- högskolan	Dep.chefen
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 441 000	+ 9 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	145 600	+ 46 000	+ 43 000
Avlöningar till personal för särskilda un- dersökningar	37 000	+ 11 000	+ 11 000
Sjukvård m. m.	14 000	+ 4 000	—
Reseersättningar	25 500	+ 45 000	+ 1 000
Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+ 925 000	+ 925 000
Bränsle, lyse, vatten	309 000	+ 3 000	+ 3 000
Vissa expenser vid högskolans för- valtning	445 800	+ 114 000	+ 90 000
Doktorandstipendier	47 000	—	—
Bidrag till tryckning av doktorsavhand- lingar	10 000	+ 10 000	—
Ersättning för avskaffade examensav- gifter	1 000	—	—
Utländska forskare	10 000	+ 10 000	—
Kursmikroskop m. m. för studerande...	100 000	+ 150 000	—
Underhåll av park	7 700	—	+ 1 000
Utgifter för djursjukvården	1 050 000	+ 144 000	+ 144 000
	11 049 000	+ 6 476 000	+ 3 924 000

Veterinärhögskolan

En avsevärd förstärkning av de personella resurserna bör ske. En fortsatt upprustning behövs bl. a. för att förverkliga den nya studieplanen med förkortad studietid. Styrelsens förslag bygger i huvudsak på veterinärhögskoleutredningens betänkanden Veterinärmedicinsk forskning och undervisning, del I och II (SOU 1962: 33 och 1964: 12).

1. Löne- och prisomräkning m. m. 3 771 000 kr., varav för lönekostnads-
pålägg och lokalhyror 3 076 000 kr.

2. Institutionen för sjukdomsgenetik och husdjurshygien bör delas upp i
två institutioner. En professur i sjukdomsgenetik bör till följd härav inrät-
tas (+ 93 000 kr.).

3. Med hänsyn till den intensifierade forskning som vid högskolan be-
drivs på radiobiologins och radioekologins område behövs en professur i äm-
net (+ 93 000 kr.).

4. Till följd av den ökade betydelsen av den farmakologiska forskningen
och undervisningen bör en laboratur i toxikologi tillkomma (+ 85 000 kr.).

5. Ytterligare fyra docenttjänster bör tillföras högskolan (+ 295 000 kr.).

6. I övrigt behövs följande tjänster för verksamheten vid institutionerna: två universitetslektorer, två speciallärare, en klinikveterinär, två laboratorieveterinärer, en forskningsingenjör (försöksgården), fyra forskarassistenter, 4 500 assistenttimmar, tre kvalificerade och 13 övriga biträden (+ 1 744 000 kr.).

7. Vid biblioteket behövs en förste bibliotekarie och ett biträde (+ 101 000 kr.).

Remissyttrande

Försvarets forskningsanstalt tillstyrker högskolans förslag om inrättande av en tjänst som professor i radiobiologi och radioekologi.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 14 973 000 kr. Jag har därvid beräknat medel för bl. a. ytterligare två institutionsbiträden (6).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till Veterinärhögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 14 973 000 kr.

G 9. Veterinärhögskolan: Materiel m. m.

1967/68 Utgift	11 133 770	Reservation	481 247
1968/69 Anslag	11 386 000		
1969/70 Förslag	1 488 000		

¹ Anslaget Veterinärhögskolan: Materiel m. m. samt veterinärhögskolans andel av anslagen Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m. och Reseunderstöd för studier m. m.

Från anslaget bestrids omkostnaderna för institutionernas verksamhet.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Veterinär- högskolan	Dep.chefen
Materiel m. m.	691 000	+ 150 000	+ 79 000
Apparater	558 000	+ 1 100 000	+ 21 000
Främjande av ograduerade forskares ve- tenskapliga verksamhet.	120 000	+ 80 000	—
Resebidrag till utländska studie- och kon- gressresor m. m.	17 000	—	+ 2 000
	1 386 000	+ 1 330 000	+ 102 000

Veterinärhögskolan

1. Av den begärda höjningen av anslagsposten till materiel m. m. hänförs sig 135 000 kr. till prisstegring.

2. För att bestrida kostnader för den fr. o. m. 1968/69 anskaffade data-terminalen behövs 15 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag anfört under punkten F 2 bör under detta anslag tas upp medel till stipendier för att främja orgraduerade forskares vetenskapliga verksamhet samt till resebidrag till utländska studie- och kongressresor m. m. Anslaget bör till följd härav höjas med 120 000 respektive 17 000 kr. Jag förordar att anslaget i övrigt ökas med 102 000 kr. Jag har därvid beaktat den engångsanvisning som skett för innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Veterinärhögskolan: Materiel m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 1 488 000 kr.

G 10. Veterinärhögskolan: Bokinköp m. m.

1967/68 Utgift		100 000	Reservation		—
1968/69 Anslag		110 000			
1969/70 Förslag		120 000			

Från anslaget bestrids omkostnader för verksamheten vid högskolans bibliotek.

Veterinärhögskolan

Prishöjningar på böcker och tidskrifter medför ökade utgifter med 20 000 kr. Därutöver behöver anslaget höjas med 45 000 kr.

Departementschefen

Anslaget bör höjas med 10 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Veterinärhögskolan: Bokinköp m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 120 000 kr.

G 11. Veterinärhögskolan: Försöksverksamhet

1967/68 Utgift		104 806	Reservation		2 020
1968/69 Anslag		100 000			
1969/70 Förslag		100 000			

Från anslaget bestrids kostnader för högskolans försöksgård i Skara.

Veterinärhögskolan

Anslaget bör föras upp med oförändrat belopp.

Departementschefen

Anslaget bör föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Veterinärhögskolan: Försöksverksamhet* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

G 12. Veterinärhögskolan: Lantbruksdriften vid försöksgården

1967/68 Nettoinkomst	29 693
1968/69 Anslag	1 000
1969/70 Förslag	1 000

Veterinärhögskolan

Anslaget bör föras upp med 1 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder veterinärhögskolans förslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Veterinärhögskolan: Lantbruksdriften vid försöksgården* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

G 13. Veterinärinrättningen i Skara

1967/68 Utgift	1238 775
1968/69 Anslag	1311 000
1969/70 Förslag	401 000

¹ Anslagen Veterinärinrättningen i Skara: Avlöningar och Veterinärinrättningen i Skara: Omkostnader.

Inrättningen, som organisatoriskt lyder under veterinärhögskolan, är sjukvårdsanstalt för husdjur. Vid inrättningen får även bedrivas vetenskapliga undersökningar rörande husdjurens sjukdomar. Taxa för inrättningen fastställs av högskolestyrelsen.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70 Veterinär- högskolan	Dep.chefen
Personal			
Veterinärer	4	+ 1	—
Övrig personal	13	—	—
	17	+ 1	—

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Veterinär- högskolan	Dep.chefen
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	307 500	+ 65 000	+ 15 500
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+ 74 000	+ 74 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 11 500	—
Arvoden och särskilda ersättningar.....	2 500	+ 500	+ 500
Omkostnader	1 000	—	—
	311 000	+ 151 000	+ 90 000

Veterinärhögskolan

1. Löneomräkning m. m. 89 500 kr., varav för lönekostnadspålägg 74 000 kr.

2. Med hänsyn till ökad klinikverksamhet vid inrättningen erfordras ytterligare en tjänst som klinikveterinär (+ 61 000 kr.).

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Veterinärinrättningen i Skara* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 401 000 kr.

H. Skogsväsendet

H 1. Skogsstyrelsen

1967/68 Utgift	14 024 069
1968/69 Anslag	14 117 000
1969/70 Förslag	5 590 000

¹ Anslagen Skogsstyrelsen: Avlöningar och Skogsstyrelsen: Omkostnader.

Skogsstyrelsen har till uppgift att leda de statliga åtgärderna för att främja det enskilda skogsbruket. Styrelsen är centralt organ för skogsvårdsstyrelsernas verksamhet och central myndighet för skoglig yrkesutbildning samt virkesmätning och skogsstatistik. Skogsstyrelsen leds av en styrelse. Chef för skogsstyrelsen är en generaldirektör. Inom verket finns två skogsbyråer, en administrativ byrå samt en avdelning för yrkesutbildning och en för virkesmätning och statistik.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Skogs- styrelsen	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Handläggande personal	39	+ 4	+ 1
Övrig personal	52	+ 5	—
	91	+ 9	+ 1
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	3 371 000	+ 541 000	+ 199 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+ 808 000	+ 808 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 86 000	+ 13 000
Arvoden och särskilda ersättningar	27 000	—	—
Sjukvård m. m.	10 600	+ 7 800	+ 6 100
Reseersättningar	171 000	+ 44 000	+ 21 500
Därav utrikes resor	10 000	+ 5 000	—
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+ 400 000	+ 400 000

	1968/69		Beräknad ändring 1969/70		
			Skogs- styrelsen	Dep.chefen	
b) Bränsle, lyse, vatten	4 400	+	200	+	200
c) Provmätningar m. m.	16 000		—	—	4 000
d) Övriga expenser	421 000	+	84 000	+	22 200
Därav engångsutgifter	3 500	+	50 000	+	2 000
Publikationstryck	51 000	+	3 000	+	3 000
Blankettryck	80 000	+	4 000	+	4 000
	4 152 000		+1 978 000		+1 473 000
Särskilda uppbördsmedel					
Inkomst av fotogrammetrisk uppdrags- verksamhet	35 000	+	10 000		—
Nettoutgift	4 117 000		+1 968 000		+1 473 000

Skogsstyrelsen

Skogsbrukets och skogsindustrins betydelse för den fortsatta välståndsutvecklingen är svårbedömbart av många orsaker. För skogsbrukets del beror detta självfallet främst på vanskligheten att bedöma förutsättningarna för ett lönsamt skogsbruk med hänsyn till de långa omloppstiderna. I fråga om skogsindustrin föreligger stora svårigheter att på lång sikt förutse efterfrågan på skogsprodukter på världsmarknaden.

Skogsnäringen har under de senaste 18 åren mer än tredubblat sitt bruttoproduktionsvärde. Bortsett från smärre svängningar har tillväxttakten under 1950-talet kunnat hålla jämna steg med den snabba ökningen av bruttonationalprodukten. Under 1960-talet har däremot tillväxttakten inom skogsnäringen varit lägre än i näringslivet i allmänhet. Exportvärdet av skogsindustriprodukter visar under artonårsperioden i det närmaste lika kraftig relativ ökning som bruttoproduktionsvärdena. För år 1967 beräknas exportvärdet uppgå till 6,1 miljarder kr. I förhållande till vår totalexport visar emellertid exportvärdena under perioden en fallande trend från drygt 40 % under 1950-talets början till 26 % år 1967.

Flera skäl talar enligt skogsstyrelsen för att anläggning av nya skogsbestånd på marker som lämpar sig för skogsproduktion kan anses vara lönsamt på lång sikt ur såväl företagsekonomisk som samhällsekonomisk synvinkel. Styrelsen pekar bl. a. på den väntade ökade konsumtionen av skogsprodukter till följd av den snabba befolkningstillväxten och höjningen av levnadsstandarden i världen. Västeuropa utgör redan ett markant under-skottsområde i fråga om virkesproduktion. För övervägande delen av vår skogsmark saknas ekonomiskt bärkraftiga alternativ till markens användning för virkesproduktion. Samma sak gäller beträffande större delen av den areal som tas ur jordbruksproduktionen. Då förutsättningarna för vår

skogsnäring även på kortare sikt bör betraktas som gynnsamma måste det anses berättigat att behålla kravet på uthållighet i skogsbruket. Om detta skall kunna ske krävs ökade insatser av det allmänna för att skapa tillförsikt inför framtiden hos de i skogsnäringen engagerade.

Av virkesbalansutredningens betänkande Virkesbalanser 1967 (SOU 1968: 9) framgår att den svenska skogsmarkens förmåga att producera virke är god och delvis utnyttjad. En betydande ökning av de årliga avverkningsuttagen är möjlig och en däremot svarande expansion av skogsindustrin kan ske. De senare årens utveckling har för skogsbruket också medfört starkt förbättrade kvantitativa avsättningsmöjligheter. Trots denna kvantitetökning har emellertid skogsbrukets lönsamhet starkt försvagats. Sålunda har årsavverkningens genomsnittliga rånettovärde i kronor per skogskubikmeter (m^3sk) vid fast penningvärde sjunkit till hälften från år 1950 till år 1968. Rationaliseringarna inom skogsnäringen har drivits med stor kraft. Takten har dock inte varit tillräcklig för att stå emot kostnadsökningarna. Om skogsnäringens tidigare goda konkurrenskraft skall kunna återställas krävs därför åtgärder för att underlätta snabbast möjliga rationalisering inom det enskilda skogsbruket. Främst gäller detta givetvis privata skogsbruket, där det stora antalet ägare och splittringen på en mångfald små brukningsenheter medför svårigheter att anpassa skogsdriften. Skogsstyrelsen stryker under den stora betydelse som effektiv grundutbildning av ungdomar och löpande fortbildning av redan yrkesverksamma har för rationella och säkra arbetsmetoder. Snabbast möjliga utbyggnad av skogsbilvägnätet ges likaså hög prioritet när det gäller att hålla kostnaderna nere.

Beträffande yrkandena under detta anslag anför skogsstyrelsen.

Mot bakgrunden av skogsbrukets allmänna situation framstår det som angeläget att en förstärkning kan ske av skogsstyrelsens resurser i främst personellt hänseende. Härigenom blir det möjligt för ämbetsverket att tillfredsställande fullgöra de mångskiftande viktiga uppgifter som ankommer på verket såsom centralt statligt organ för skogsnäringens och det enskilda skogsbrukets förkovran.

1. Löne- och prisomräkning m. m. 1 401 000 kr., varav för lönekostnads-pålägg och lokalhyror 1 208 000 kr.

2. För att styrelsen skall kunna öka sina insatser beträffande planering, utredning och information samt i fråga om internationell skoglig verksamhet föreslås en förstärkning med en byrådirektörstjänst för generaldirektörens sekretariat (+ 88 000 kr.).

3. För att åstadkomma samordning av rationaliseringsinsatserna inom skogsvårdsorganisationen bör vid skogsstyrelsen inrättas en särskild enhet för administrativ rationalisering (AR-enhet). Tills vidare bör medel anvisas för anställning av en chef för enheten och en assistent samt för utnyttjande av viss experthjälp utanför organisationen (+ 167 000 kr.).

4. För att nämnden för skoglig flygbildteknik skall kunna utveckla sin ut-

bildningsverksamhet krävs en assistenttjänst för den till första skogsbyrån hörande sektionen för skoglig flygbildteknik (+ 58 000 kr.). De ökade kansli- och skrivgöromålen nödvändiggör att byrån förstärks med ett biträde (+ 26 000 kr.). (+ 84 000 kr.)

5. För att styrelsen skall kunna öka sina insatser beträffande bevakning, registrering och rådgivning i samband med skador på växande skog bör andra skogsbyrån förstärkas med en byrådirektörstjänst (+ 76 000 kr.).

6. De stegrade arbetsuppgifterna av personaladministrativ och kameral natur kräver förstärkning av administrativa byrån med två kvalificerade biträden (+ 66 000 kr.).

7. Virkesmätningssavdelningen behöver förstärkas med en byrådirektör för utredningsarbete, handläggning av skogsvärderings- och taxeringsfrågor m. m. (+ 73 000 kr.).

8. Som ett led i strävandena att rationalisera kontorsarbetet behöver anskaffas en plockningsmaskin och en stötapparat. Vidare behövs en kombivagn för gods- och personaltransporter samt budskickning. (+ 20 200 kr.)

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 5 590 000 kr. Jag har därvid beräknat medel för bl. a. ytterligare en byrådirektör (3).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Skogsstyrelsen* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 5 590 000 kr.

H 2. Bidrag till skogsvårdsstyrelserna

1967/68 Utgift	131 923 620
1968/69 Anslag	133 117 000
1969/70 Förslag	38 407 000

¹ Anslagen Bidrag till skogsvårdsstyrelserna: Avlöningar och Bidrag till skogsvårdsstyrelserna: Omkostnader.

Skogsvårdsstyrelserna har till uppgift att främja och stödja den enskilda skogshushållningen samt verka för att skogsvårdsarbetet inom de enskilda skogarna bedrivs på ett planmässigt sätt. Styrelserna skall också utöva den uppsikt och vidta de åtgärder som enligt gällande skogsvårds-, naturvårds- och andra författningar ankommer på dem.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Skogs- styrelsen	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Förvaltningspersonal	253	—	—
Teknisk personal	449	—	—
Undervisningspersonal	115	—	—
	817	—	—

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Skogs- styrelsen	Dep.chefen
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	25 440 000	+1 280 000	+ 1 194 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organi- sation	2 188 000	+ 490 000	+ 490 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 9 000	—
c) Kostnader för pensionsavgången skogsvårdsstyrelsepersonal	—	+4 300 000	+ 4 300 000
Arvoden och särskilda ersättningar.....	158 000	+ 32 000	+ 32 000
Skogsvårdsstyrelsernas allmänna verk- samhet	576 000	+1 395 000	+ 85 000
Oförutsedda utgifter	100 000	+ 200 000	—
Arvoden till styrelseledamöter	105 000	—	—
Resekostnader och traktamenten till sty- relseledamöter	60 000	—	—
Investeringar i skogsbruksskolor	1 100 000	—	—1 100 000
Amorteringar på byggnadslån	190 000	+ 120 000	—
Driftskostnader vid skogsbruksskolor...	3 100 000	+ 224 000	+ 100 000
Rabattering av vissa förrättningskost- nader (Z, AC och BD län)	100 000	—	—
Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark	—	+ 189 000	+ 189 000
	33 117 000	+8 239 000	+5 290 000

Skogsstyrelsen

Antalet förrättningsdagar har under budgetåret 1967/68 uppgått till drygt 384 000 vilket innebär en ökning i förhållande till det närmast föregående budgetåret med omkring 42 000 dagar. Ökningen avser huvudsakligen skogliga beredskapsarbeten som under året totalt utgjorde 230 000 dagar eller 60 % av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet. För innevarande budgetår har staten vid sin medelsanvisning till skogsvårdsstyrelsernas offentliga verksamhet räknat med 107 000 förrättningsdagar. Med hänsyn till svårigheterna att bedöma utvecklingen av skogsvårdsstyrelsernas medverkan i skogliga beredskapsarbeten föreslår skogsstyrelsen att anslagstilldelningen till styrelsernas offentliga verksamhet för budgetåret 1969/70 grundas på oförändrat antal förrättningsdagar.

Beträffande förrättningsdagskostnaden betonar styrelsen vikten av att denna anpassas efter det verkliga kostnadsläget. Den verkliga kostnaden per förrättningsdag var budgetåret 1967/68 237 kr. Med utgångspunkt härifrån

och med beaktande av förväntade kostnadsstegringar under innevarande budgetår och det närmast följande har skogsstyrelsen beräknat att dagkostnaden under 1969/70 kommer att uppgå till 254 kr. Skogsstyrelsen har därvid tagit hänsyn till de besparingar som bör kunna uppnås genom den föreslagna AR-enhetens verksamhet. Vid 107 000 dagar skulle det statliga bidraget till skogsvårdsstyrelsernas offentliga förrättningsverksamhet komma att uppgå till 27 178 000 kr. Vidare förutsätter skogsstyrelsen att 5 188 000 kr. skall beräknas vid sidan av förrättningsdagskostnaderna för vissa utgifter av offentlig natur, vilka tagits upp i det föregående under de sju sista posterna i sammanställningen. Om statsverkets inkomst av skogsvårdsavgifter förblir oförändrat 10,2 milj. kr. torde för budgetåret 1969/70 till den med statsmedel finansierade delen av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet få beräknas ett totalt bidrag om 42 566 000 kr. I fråga om fördelningen på olika anslag föreslår styrelsen följande. Tjänstebrevskostnader för skogsvårdsstyrelserna förutsätts skola bestridas från anslaget Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser. Utgifterna för reseersättningar åt undervisningspersonal bör belasta anslaget Bidrag till vissa skogsbrukskurser m. m. samt vissa förrättningskostnader anslaget Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. Beloppen under nyss uppräknade anslag har för nästa budgetår beräknats till respektive 360 000, 700 000 och 150 000 kr. eller sammanlagt 1 210 000 kr. Resterande 41 356 000 kr. bör anvisas under anslaget Bidrag till skogsvårdsstyrelserna.

Beträffande de särskilda yrkandena under anslaget anför styrelsen följande.

1. Löne- och prisomräkning m. m. 6 205 000 kr., varav för lönekostnads-pålägg och ersättning till domänverkets fond för upplåten mark 4 755 000 kr.

2. Vid skogsvårdsstyrelserna är f. n. inrättade 76 tjänster som assistent i A 18. Av dessa är endast 44 upptagna på personalförteckning. Styrelsen föreslår att antalet personalförtecknade assistenttjänster ökas med tio i utbyte mot samma antal ordinarie tjänster som biträdande skogsvårdskonsulent (+ 95 000 kr.).

3. Statsbidraget till amorteringar på byggnadslån har alltsedan skogsvårdsstyrelsernas omorganisation den 1 juli 1960 utgått med oförändrat belopp av 190 000 kr., vilket numera endast täcker omkring hälften av medelsbehovet (+ 120 000 kr.).

4. Højningen av bidraget till skogsbruksskolor föranleds bl. a. av att flera av skolanläggningarna nu varit i drift så länge att ett starkt behov av reparationer föreligger (+ 224 000 kr.).

Departementschefen

Antalet förrättningsdagar för skogsvårdsstyrelsernas offentliga verksamhet beräknades för innevarande budgetår till 107 000. Någon ändring av denna beräkning bör ej ske.

Medelstilldelningen per förrättningsdag bör höjas från 219 kr. till 239 kr. Utgiftsramen för skogsvårdsstyrelsernas ej taxebelagda verksamhet blir med utgångspunkt från detta belopp 25 573 000 kr. För vissa andra kostnader av offentlig natur som tagits upp under de sju sista posterna i sammanställningen bör beräknas 3 844 000 kr. Hit bör bl. a. föras skogsvårdsstyrelsernas kostnader för ersättning till domänverkets fond för upplåten mark. Anslagsdelen investeringar i skogsbruksskolor, som för innevarande budgetår ingår bland nyss nämnda kostnader av offentlig natur, bör däremot beräknas under ett nytt anslag Bidrag till byggnadsarbeten vid skogsbrukets yrkesskolor. Skogsvårdsstyrelserna tillförs även belopp som ungefär svarar mot inflytande skogsvårdsavgifter. Som chefen för finansdepartementet tidigare denna dag anmält bör statsverkets inkomst av dessa avgifter för nästa budgetår beräknas till oförändrat 10,2 milj. kr.

Jag förordar sålunda att den totala kostnadsramen för den med statsmedel finansierade delen av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet för budgetåret 1969/70 bestäms till 39 617 000 kr. Fördelningen på olika anslag bör ske enligt följande. Tjänstebrevskostnaderna bör bestridas från anslaget Ersättning till postverket för befordran av tjänstebrevsförsändelser. Vidare bör utgifterna för reseersättningar åt undervisningspersonal belasta anslaget Bidrag till vissa skogsbrukskurser, m. m. samt vissa förrättningskostnader anslaget Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. Dessa utgifter bör för nästa budgetår beräknas till 360 000, 700 000 resp. 150 000 kr. eller sammanlagt 1 210 000 kr. Återstående 38 407 000 kr. bör anvisas under förevarande anslag. Häri bör ingå kostnaderna för pensionsavgången skogsvårdsstyrelsepersonal, som för innevarande budgetår bestrids från anslaget Personalpensionsförmåner m. m.

Liksom hittills bör Kungl. Maj:t få fastställa dispositionsstat för den statliga anslagsgivningen till skogsvårdsstyrelsernas omkostnader samt bemyndiga skogsstyrelsen att i övrigt fördela anslaget mellan skogsvårdsstyrelserna och fastställa inkomst- och utgiftsstater. I samband härmed bör skogsstyrelsen även få meddela erforderliga föreskrifter rörande staternas tillämpning.

Jag vill i detta sammanhang föreslå, att riksdagens medgivande inhämtas till att även under budgetåret 1969/70 statlig kreditgaranti enligt kungörelsen den 3 juni 1960 (nr 373) om statlig garanti för lån till viss skoglig plantskoleverksamhet får beviljas intill ett belopp av 1 milj. kr.

Anslaget bör räknas upp med 5 290 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) medge att under budgetåret 1969/70 beviljas statlig kreditgaranti för lån till skoglig plantskoleverksamhet intill ett belopp av 1 000 000 kr.

b) till *Bidrag till skogsvårdsstyrelserna* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 38 407 000 kr.

H 3. Bidrag till skogsförbättringar¹

1967/68 Utgift	8 068 594
1968/69 Anslag	8 000 000
1969/70 Förslag	8 000 000

¹ Tidigare anslagsrubrik: Statens skogsförbättringsanslag.

Huvuddelen av anslaget utnyttjas för att lämna bidrag till skogsplantering på sämre jordbruksmark. I övrigt lämnas stöd till istandsättning av skogar med otillfredsställande skogstillstånd, bl. a. vissa restskogar, till skogsdikning samt till åtgärder mot skadegörelse av skogsinsekter. Bidragsbestämmelserna återfinns i kungörelsen den 21 maj 1948 (nr 239) om statsbidrag till vissa skogsförbättrande åtgärder (ändrad senast 1961: 109).

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	Dep.chefen
<i>Rambelopp</i>			
Skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark	6 000 000	—	—
Övriga åtgärder	2 500 000	+ 200 000	—
	8 500 000	+ 200 000	—
<i>Anslag</i>	8 000 000	—	—

Skogsstyrelsen

1. Under det senaste året har oförändrat ca 12 000 ha nedlagd jordbruksmark skogsodlats med stöd av medel ur anslaget. Den årliga minskningen av jordbruksarealen uppgår f. n. till 60 000 à 70 000 ha. Vid skogsstyrelsens och lantbruksstyrelsens utredning år 1967 angående användningen av den under åren 1956—66 nedlagda jordbruksmarken framkom bl. a. att ca 160 000 ha jordbruksmark lämpad för skogsodling låg outnyttjad.

Den för budgetåret 1967/68 anvisade ramen för bidrag till skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark har inte helt förbrukats. Av ramen återstod vid budgetårets slut ca 460 000 kr. ofördelade. Skogsvårdsstyrelserna har beviljats 160 000 kr. ur anslagsdelen för att upprätta markanvändningsplaner. Skogsstyrelsen förutsätter att den sistnämnda verksamheten även fortsättningsvis får ske med anlitande av anslagsdelen och föreslår att rambeloppet för skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark tas upp med oförändrat belopp, 6 milj. kr.

2. Ramen för bidrag till övriga åtgärder används bl. a. för att återföra gamla restskogsmarker till produktivt skick samt till skogsdikning och bekämpning av skogsinsekter. Fr. o. m. budgetåret 1968/69 får behövliga medel disponeras för åtgärder m. m. mot skadegörelse av skogsinsekter från

anslaget utan att bidragsramarna belastas. Den tidigare omfattande bidragsgivningen till bekämpning av skogsinsekter har emellertid medfört ett ackumulerat behov av bidragsmedel till återväxtåtgärder och dikning. Då vidare en avsevärd ökning av bidragsgivningen till skogsdikning — kombinerad med skogsgödsling — är önskvärd föreslår skogsstyrelsen att rambeloppet räknas upp med 200 000 kr. till 2,7 milj. kr. I samråd med skogshögskolan föreslår skogsstyrelsen att 100 000 kr. av ramen får tas i anspråk för fortsatt försöksverksamhet budgetåret 1969/70 med mekaniserad dikning, gödsling och skogsodling av myrmark.

3. Utbetalningarna under anslaget beräknar skogsstyrelsen till oförändrat 8 milj. kr.

Departementschefen

Verksamheten med skogsplantering på sämre jordbruksmark är angelägen och bör fortgå i oförminskad takt. Jag föreslår därför att ramen för statsbidrag till skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark för nästa budgetår tas upp med oförändrat belopp, 6 milj. kr. (1). Även ramen till övriga åtgärder bör enligt min mening tas upp med oförändrat belopp, 2,5 milj. kr. (2). I detta belopp räknar jag in 100 000 kr. till fortsatt försöksverksamhet med mekaniserad dikning och skogsodling kombinerad med gödsling av myrmark. För utbetalningar under anslaget beräknar jag 8 milj. kr. (3).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) medge att under budgetåret 1969/70 beviljas statsbidrag med högst 6 000 000 kr. till skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark samt med högst 2 500 000 kr. till med anslaget i övrigt avsedda ändamål, med rätt för Kungl. Maj:t att jämka fördelningen

b) till *Bidrag till skogsförbättringar* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 000 kr.

H 4. Vägbyggnader på skogar i enskild ägo

1967/68 Utgift	12 469 781
1968/69 Anslag	13 000 000
1969/70 Förslag	13 300 000

Statsbidrag utgår för att bygga skogsbilvägar. Till skogshuvudvägar av särskild betydelse ur fritidssynpunkt kan förhöjt bidrag lämnas. Bidragsbestämmelserna återfinns i kungörelsen den 30 juni 1943 (nr 530) om statsbidrag till vissa väg- och flottledsbyggnader m. m. (ändrad senast 1967: 376).

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Skogs- styrelsen	Dep.chefen
<i>Rambelopp</i>			
Skogsvägbyggnadsföretag	13 000 000	+4 000 000	+ 1 500 000
Förhöjning av statsbidraget vid fritids- vägar	500 000	—	—
	13 500 000	+4 000 000	+ 1 500 000
<i>Anslag</i>	13 000 000	+ 500 000	+ 300 000

Skogsstyrelsen

1. Den statsunderstödda verksamheten med skogsvägbyggnad har även under budgetåret 1967/68 varit omfattande. Förutom 13,5 milj. kr. ur detta anslag har vissa medel från anslaget Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. samt beredskapsmedel stått till förfogande för detta ändamål. Bidrag har därigenom under året kunnat beviljas till att bygga sammanlagt 1 529 km skogsvägar. Försöksverksamhet med omläggning eller förbättring av äldre vägnät inom vissa avgränsade transportområden har pågått under året och värdefulla erfarenheter har erhållits. Det enskilda skogsbilvägnätets sammanlagda längd är f. n. ca 182 000 km. Denna längd behöver emellertid enligt skogsvårdsstyrelserna ökas ut med ca 35 000 km motsvarande en byggnadskostnad av ca 900 milj. kr. innan skogsvägnätet kan anses ändamålsenligt utbyggt med hänsyn till moderna avverknings- och skogsvårdsmetoder. Vidare är standarden på stora delar av det nu befintliga skogsvägnätet otillfredsställande. Kostnaderna för erforderliga förbättringsarbeten har uppskattats till ca 500 milj. kr.

Behovet av såväl utbyggnad som förbättring av skogsbilvägnätet är sålunda trängande med hänsyn både till den tekniska utvecklingen och till skogsbrukets lönsamhetsförsvagning. I Norrland kan vägutbyggnad hindra 0-områdenas tillväxt. Nedläggningen av allt fler biflottleder förstärker behovet av snabb vägutbyggnad. Enligt skogsstyrelsen bör skogsvägbyggnad ges hög prioritet i förhållande till de statsbidragsberättigade skogsvårdsåtgärderna under anslagen Bidrag till skogsförbättringar respektive Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. Styrelsen föreslår en höjning av rambeloppet under anslagets huvuddel med 4 milj. kr.

2. Utbetalningarna under anslaget beräknar skogsstyrelsen till 13,5 milj. kr.

Departementschefen

Verksamheten med att bygga skogsvägar är angelägen och bör ökas ytterligare. Jag föreslår därför att ramen för statsbidrag till skogsvägar för nästa budgetår höjs med 1,5 milj. kr. till 14,5 milj. kr. Ramen för statsbidrag

till fritidsvägar bör tas upp med oförändrat belopp (1). För utbetalningar under anslaget beräknar jag 13,3 milj. kr. (2).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) medge att under budgetåret 1969/70 beviljas dels statsbidrag med högst 14 500 000 kr. till vägbyggnader på skogar i enskild ägo, dels förhöjt statsbidrag med högst 500 000 kr. till skogshuvudvägar av särskild betydelse ur fritidssynpunkt

b) till *Vägbyggnader på skogar i enskild ägo* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 13 300 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

H 5. Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.

1967/68 Utgift	4 903 043
1968/69 Anslag	7 000 000
1969/70 Förslag	7 000 000

Statsbidrag utgår till enskilda markägare i de fyra nordligaste länen. Huvuddelen av anslaget utnyttjas för bidragsgivning inom s. k. samverkansområden (lokaliserade till de delar av länen, där skogen ej är att hänföra till svärförnygrad), medan en mindre del utgår för att fullgöra planerade åtgärder inom skogsvårdsområden i lappmarken. Bidragsbestämmelserna återfinns i kungörelsen den 14 juni 1940 (nr 599) om villkor för statsbidrag från anslaget till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. (ändrad senast 1960: 327) samt i kungl. brev den 3 juni 1960 angående bl. a. det särskilda stödet åt skogsbruket i övre Norrland.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Skogsstyrelsen	Dep.chefen
<i>Rambelopp</i>			
Samverkansområden	8 500 000	+2 000 000	+1 000 000
Skogsvårdsområden	1 100 000	—	—
	9 600 000	+2 000 000	+1 000 000
<i>Anslag</i>	7 000 000	+ 500 000	—

Skogsstyrelsen

1. Under budgetåret 1967/68 har fastställts samverkansområden med en total areal av 219 000 ha. Sedan verksamhetens början år 1960 har 435 områden med en areal av 1 039 000 ha blivit fastställda. Detta innebär att ca 30 % av den skogsmark som bedöms lämplig för områdesbildning nu ingår i samverkansområden.

Med hänsyn till skogsägarnas stora intresse för att bilda samverkansområden önskar skogsvårdsstyrelserna bilda nya områden i en något snabbare takt än som f. n. sker. Behövliga personella resurser finns. Skogsstyrelsen föreslår att rambeloppet för statsbidrag till skogliga åtgärder inom samverkansområden räknas upp med 2 milj. kr.

2. Belastningen på anslaget har minskat under budgetåret 1967/68 i förhållande till det föregående budgetåret. Förklaringen härtill torde i huvudsak vara att de skogliga beredskapsarbetena varit mycket omfattande den aktuella perioden. Många skogsvårdsåtgärder berättigade till bidrag ur förevarande anslag har sålunda utförts och bekostats såsom beredskapsarbete. För budgetåret 1969/70 beräknar skogsstyrelsen utbetalningarna under anslaget till 7,5 milj. kr.

Departementschefen

Verksamheten med samverkansområden har mötts med mycket stort intresse. Jag föreslår därför att bidragsramen till samverkansområden höjs med 1 milj. kr. till 9,5 milj. kr. Rambeloppet bör, förutom förvaltningsbidrag, avse skogsstyrelsens utfästelser om bidrag. Bidragsramen avseende skogsvårdsföretag i lappmarken bör tas upp med oförändrat belopp (1). För utbetalningar från anslaget beräknar jag 7 milj. kr. (2).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) medge att under budgetåret 1969/70 utfästs statsbidrag på högst 9 500 000 kr. till skogliga åtgärder inom samverkansområden i de fyra nordligaste länen samt på högst 1 100 000 kr. för att fullfölja skogsvårdsföretag i lappmarken, med rätt för Kungl. Maj:t att jämka fördelningen

b) till *Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 000 kr.

H 6. Skogshögskolan: Förvaltningskostnader

1967/68 Utgift	12 454 126
1968/69 Anslag	12 230 000
1969/70 Förslag	16 365 000

¹ Anslagen Skogshögskolan: Avlöningar och Skogshögskolan: Omkostnader.

Vid skogshögskolan bedrivs utbildning, forskning och försöksverksamhet på skogsbrukets område. Verksamheten är uppdelad på 13 institutioner fördelade på fyra institutionsgrupper. Utbildningen vid högskolan är fyraårig. De första tre åren omfattar vardera tre terminer och det fjärde året två terminer. Undervisningen är under första läsåret förlagd till Garpenberg men i övrigt huvudsakligen till Stockholm. Intagningen uppgår till 40 studerande per läsår.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Skogs- högskolan	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Utbildning, forskning och försöksverksamhet			
Lärare, försöksledande personal m. fl....	130	+ 13	+ 1
Övrig personal	149	+ 12	—
Biblioteket			
Handläggande personal	2	—	—
Övrig personal	6	+ 1	—
Centrala förvaltningen			
Handläggande personal	6	—	—
Övrig personal	29	+ 2	—
	322	+ 28	+ 1
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	11 051 200	+ 1 628 000	+ 514 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organisation	—	+ 2 620 000	+ 2 620 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		+ 267 000	+ 16 000
Arvoden och särskilda ersättningar....	147 500	+ 17 000	+ 27 000
Arvoden m. m. för samarbetsnämnden för jordbrukets högskolor	29 300	—	—
Sjukvård m. m.	30 000	+ 3 000	—
Reseersättningar	48 000	+ 4 000	+ 4 000
Därav utrikes resor	15 000	—	—
Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+ 775 000	+ 775 000
Vissa lokalhyror	15 000	—	—
Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark	—	+ 17 000	+ 17 000
Bränsle, lyse, vatten	330 000	+ 53 000	+ 45 000
Vissa expenser vid högskolans förvaltning	124 700	+ 19 000	+ 19 000
Därav engångsutgifter	—	+ 10 000	+ 10 000
Renhållning och städning	305 000	+ 63 000	+ 55 000
Telegram och telefon	82 000	+ 45 000	+ 41 000
Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar m. m.	15 000	—	—
Licentiand- och doktorandstipendier ...	58 000	—	—

	1968/69		Beräknad ändring 1969/70		
			Skogs- högskolan	Dep.chefen	
Underhåll av parker och byggnader	17 000	+	8 000	+	2 000
Utgifter för uppdragsverksamhet och tillfälliga undersökningar	100		—		—
Kostnader för samarbetsnämnden för jordbrukets högskolor	2 000		—		—
	12 254 800	+	5 519 000	+	4 135 000
Särskilda uppbördsmedel					
Inkomster från uppdragsverksamhet och tillfälliga undersökningar	100		—		—
Avgifter för bränsle och elektriskt ljus	7 000		—		—
Försäljning av publikationer	12 100		—		—
Hyresinkomster	5 600		—		—
	24 800		—		—
Nettoutgift	12 230 000	+	5 519 000	+	4 135 000

Skogshögskolan

Den ökade internationella konkurrensen på skogsbrukets område gör det nödvändigt att höja effektiviteten inom näringen. Detta måste ske dels genom en minskning av skogsbrukets omkostnader, dels genom en ökning av produktionen per arealenhet. Ett hårdigare och mer snabbväxande plantmaterial måste komma till användning samtidigt som ändamålsenligare driftsplanering samt rationellare avverknings- och virkesmätningssmetoder införs. Om högskolan skall kunna bidra till en förbättring av det svenska skogsbrukets konkurrensmöjligheter måste den få ökade personella resurser.

1. Löne- och prisomräkning m. m. 4 028 000 kr., varav för lönekostnads-pålägg, lokalhyror och ersättning till domänverkets fond för upplåten mark 3 412 000 kr.

2. Den ökade rationaliseringen inom skogsbruket ställer stora krav på en väl utvecklad virkesmätningsteknik. En laboratur i virkesmätning bör därför inrättas. Samtidigt kan en tjänst som övningsledare dras in. (+ 23 000 kr.)

3. Vid institutionen för skogsförnygring föreligger behov av en laboratur inom ämnesområdet skogsodling och återväxtvård i norra Sverige. Tjänsten bör placeras vid universitetet i Umeå dit en avdelning av högskolan blir förlagd (+ 97 000 kr.).

4. I enlighet med 1956 års skogshögskole- och skogsforskningskommittés uttalande bör försöksledartjänster vid respektive institutionen för skogsproduktion, institutionen för skogstaxering samt institutionen för skogsteknik omvandlas till laboraturer (+ 36 000 kr.).

5. I natur- och landskapsvård behövs en universitetslektor. Ämnet är

fr. o. m. läsåret 1966/67 eget ämne. Samtidigt kan ett speciallärararvode på 19 100 kr. dras in. (+ 74 000 kr.)

6. Vid institutionen för växtekologi och marklära bör en laboratur inrättas inom ämnesområdet skogsträdens utvecklingsfysiologi med särskild hänsyn till deras naturliga tillväxtregulatorer (hormoner) och till möjligheterna att förhindra, stimulera eller styra tillväxtprocesser med hjälp av naturliga såväl som syntetiska substanser (+ 97 000 kr.).

7. Resistensen mot olika svampsjukdomar hos främst tall och gran bör undersökas. För forskning på området bör en laboratur i skoglig resistensforskning vid institutionen för skogsbotanik inrättas (+ 97 000 kr.).

8. En laborator bör tillsättas som chef för fytotronen (+ 97 000 kr.).

9. En laboratur i populationsekologi med speciell hänsyn till ekonomiskt betydelsefulla fågel- och däggdjursarter bör inrättas vid institutionen för skoglig vertebratekologi (+ 97 000 kr.).

10. För att lätta undervisningsbördan främst för professorn vid institutionen för skogsuppskattning och skogsindelning bör inrättas en tjänst som universitetslektor i utbyte mot en förste assistenttjänst (+ 23 000 kr.).

11. Arbetsuppgifterna för datacentralen har ökat på såväl forsknings- som undervisningsområdet. En byrådirektör behövs som är inriktad på programmerings- och systemarbete (+ 82 000 kr.).

12. För verksamheten vid institutionerna föreslås dessutom — i vissa fall med indragning av lägre tjänst — en forskardocent, en förste forskningsingenjör, en forskarassistent, en skogscytolog, en fältmeteorolog, en virkes tekniker och en fältassistent. Härutöver begärs 1 000 assistenttimmar, fyra kvalificerade samt tolv övriga biträdestjänster. (+ 904 000 kr.)

13. Dessutom behövs ett arvode på 11 000 kr. till viltvårdare och ett belopp på 40 000 kr. för översättningsarbeten.

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 16 365 000 kr. Jag har därvid beräknat medel för bl. a. en laboratur i skogsföryngring (3).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Skogshögskolan: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 16 365 000 kr.

H 7. Skogshögskolan: Materiel m. m.

1967/68 Utgift	13 335 001	Reservation	859 990
1968/69 Anslag	13 942 000		
1969/70 Förslag	4 262 000		

¹ Anslaget Skogshögskolan: Materiel m. m. samt skogshögskolans andel av anslagen Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m. och Reseunderstöd för studier m. m.

Från anslaget bestrids omkostnaderna för institutionernas verksamhet.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	Dep.chefen
		Skogs- högskolan	
Materiel m. m.	3 416 000	+ 741 000	+ 218 000
Apparater.	468 000	+ 213 000	+ 100 000
Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet	41 000	—	—
Resebidrag till utländska studie- och kongressresor	17 000	—	+ 2 000
	3 942 000	+ 954 000	+ 320 000

Skogshögskolan

1. Av den begärda höjningen av anslagsposten till materiel m. m. hänförs sig 161 000 kr. till prisstegring.

2. Det ökade materielbehovet till följd av begärd personalökning medför en kostnad av 220 000 kr. För att tillgodose institutionernas behov av medel till omkostnaderna för forsknings- och försöksverksamheten behövs 360 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag anfört under punkten F 2 bör under detta anslag tas upp medelsanvisningar till stipendier för att främja ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet samt resebidrag till utländska studie- och kongressresor m. m. Anslaget bör till följd härav höjas med 41 000 respektive 17 000 kr. Anslaget bör i övrigt ökas med 320 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Skogshögskolan: Materiel m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 4 262 000 kr.

H 8. Skogshögskolan: Bokinköp m. m.

1967/68 Utgift	115 383	Reservation	999
1968/69 Anslag	121 000		
1969/70 Förslag	131 000		

Från anslaget bestrids omkostnaderna för verksamheten vid högskolans bibliotek.

Skogshögskolan

De automatiska kostnadsökningarna för periodiska skrifter samt för inköp och inbindning av böcker beräknas till 7 000 kr. Härutöver begärs 25 000 kr., varav 15 000 kr. för komplettering av periodicasviter och litteraturbestånd inom nytillkomna forskningsområden samt 10 000 kr. för installation av en snabbtelefonanläggning.

Departementschefen

Anslaget bör ökas med 10 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Skogshögskolan: Bokinköp m. m.* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 131 000 kr.

H 9. Skoglig forskning

1967/68 Utgift		620 359	Reservation		379 641
1968/69 Anslag		1 500 000			
1969/70 Förslag		2 250 000			

Anslaget disponeras av statens råd för skogs- och jordbruksforskning och används tillsammans med medel från fonden för skoglig forskning för att främja forskning som är ägnad att gagna skogsbrukets utveckling och stärka skogsnäringens bärkraft.

Statens råd för skogs- och jordbruksforskning

Skogsbrukets lönsamhet har successivt försvagats sedan 1950-talets början. Ytterligare försvagning kan väntas främst beroende på ogynnsam kostnadsutveckling. För att återställa skogsnäringens tidigare goda konkurrenskraft behövs starkt ökade insatser på alla områden där snabba och omfattande kostnadsänkningar bedöms vara möjliga. Ökad forskning måste sättas in för att förbättra näringens lönsamhet.

Anslaget bör ökas med 2 222 000 kr. till 3 722 000 kr.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår höjas med 750 000 kr. till 2 250 000 kr. I denna ökning ingår lönekostnadspålägg med ett beräknat belopp av 270 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Skoglig forskning* för budgetåret 1969/70 anvisa ett reservationsanslag av 2 250 000 kr.

H 10. Bidrag till Institutet för skogsförbättring

1967/68 Utgift		880 000
1968/69 Anslag		740 000
1969/70 Förslag		740 000

Mellan staten och Stiftelsen Skogsförbättring har den 7 februari 1967 ingåtts avtal om att inrätta och driva ett forsknings- och serviceinstitut benämnt Institutet för skogsförbättring. Enligt avtalet som trätt i kraft den 1 juli 1967 och i första hand gäller t. o. m. den 30 juni 1972, bidrar staten till kostnaderna med 740 000 kr. för budgetår och stiftelsen med minst 1 110 000 kr. för budgetår. Under vissa förutsättningar kan bidraget bli föremål för nya förhandlingar.

Institutet för skogsförbättring

Anslaget bör föras upp med oförändrat 740 000 kr.

Departementschefen

Jag biträder institutets förslag som överensstämmer med i det föregående angivet avtal. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Institutet för skogsförbättring* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 740 000 kr.

H 11. Statens skogsmästarskola

1967/68 Utgift	1656 295
1968/69 Anslag	1627 000
1969/70 Förslag	1 016 000

¹ Anslagen Statens skogsmästarskola: Avlöningar och Statens skogsmästarskola: Omkostnader.

Statens skogsmästarskola har till uppgift att utbilda skogsmästare med kompetens för anställning som förvaltare i det mindre och det medelstora skogsbruket samt i andra befattningar i allmän och enskild tjänst inom skogsbruk och träförädling, där högre kompetens än skogsskola är önskvärd, dels som innehavare och förvaltare av kombinerade jordbruks- och skogsegendomar, dels som självständiga företagare inom skogshantering och trävarurörelse. Vid skolan antas årligen 30 elever.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Skogs- styrelsen	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Skolledare och lärare	5	—	—
Övrig personal	5	—	—
	10	—	—
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	322 000	+ 23 000	+ 23 000
Lönekostnadspålägg			
Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+ 78 000	+ 78 000
Arvoden och särskilda ersättningar	44 000	+ 2 000	+ 2 000
Sjukvård m. m.	1 000	—	—
Reseersättningar	30 700	+ 7 400	+ 3 300
<i>Expenser</i>			
a) Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+ 265 000	+ 265 000
b) Bränsle, lyse, vatten	35 000	—	+ 10 000
c) Övriga expenser	97 700	— 2 900	— 7 700
Övriga utgifter	96 600	+ 22 500	+ 15 400
	627 000	+ 395 000	+ 389 000

Skogsstyrelsen

1. Löne- och prisomräkning m. m. 372 100 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 343 000 kr.

2. För upprättande av arkivförteckning samt uppordnande av skolans arkiv, vissa reseersättningar, undervisningsmateriel m. m. behöver anslaget höjas med 21 300 kr.

3. Anslaget bör ökas med 13 500 kr. för inredning av elevrum. Hyrorna för elever som inkvarteras i samhället beräknas härigenom minska med 11 900 kr. per år.

Departementschefen

Under punkten H 12 tar jag upp frågan om organisationen av bl. a. skogsmästarutbildningen. Med hänvisning till sammanställningen hemställer jag, alt Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens skogsmästarskola* för budgetåret 1969/70 anvisa ett förslagsanslag av 1 016 000 kr.

H 12. Statens skogsskolor m. m.

1967/68 Utgift	11 986 040
1968/69 Anslag	11 861 000
1969/70 Förslag	2 050 000

¹ Anslagen Staten skogsskolor m. m.: Avlöningar och Statens skogsskolor m. m.: Omkostnader.

Statens skogsskolor har till uppgift att utbilda personal med kompetens för anställning som kronojägare, skogsvårdskonsulent, skogsvaktare och motsvarande befattning inom skogsbruket. Vid skogsskolorna antogs år 1968 60 elever.

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Skogs- styrelsen	Dep.chefen
<i>Personal</i>			
Skolledare och lärare	19	— 5	— 5
Övrig personal	14	— 4	— 4
	33	— 9	— 9
<i>Anslag</i>			
Avlöningar till tjänstemän	1 252 000	— 183 600	— 184 000
Lönekostnadspålägg			
a) Beräknat belopp för befintlig organi- sation	—	+ 294 000	+ 294 000
b) Beräknad ändring till budgetåret 1969/70		— 48 500	— 49 000

	1968/69	Beräknad ändring 1969/70	
		Skogs- styrelsen	Dep.chefen
Arvoden och särskilda ersättningar.....	69 000	— 10 500	— 10 000
Sjukvård	2 000	— 400	—
Reseersättningar	72 000	+ 3 000	— 4 000
Expenser			
a) Beräknade lokalhyror för nuvarande lokaler	—	+ 251 000	+ 251 000
b) Beräknad ändring av lokalhyror till budgetåret 1969/70		— 23 300	— 23 000
c) Bränsle, lyse, vatten	79 000	— 16 000	— 16 000
d) Övriga expenser	243 000	— 16 200	— 53 000
Övriga utgifter	256 000	— 31 500	— 38 000
	1 973 000	+ 218 000	+ 168 000
Särskilda uppbördsmedel			
Vissa kostersättningar	112 000	— 21 000	— 21 000
Nettoutgift	1 861 000	+ 239 000	+ 189 000

Skogsstyrelsen

1. Löne- och prisomräkning m. m. 596 000 kr., varav för lönekostnadspålägg och lokalhyror 545 000 kr.

2. Nedläggningen av Hällnäs skogsskola och slopandet av skogsskoleundervisningen i Bjärka-Säby reducerar medelsbehovet med 112 000 kr.

3. Till följd av att intagningen av elever vid skogsskolorna sänks till 60 kan anslaget minska med 300 000 kr.

4. För att anskaffa möbler och transportfordon samt för att utveckla testmetodik m. m. behövs ytterligare 55 000 kr.

I detta sammanhang får jag anmäla de av skogsbrukets yrkesutbildningskommitté avgivna betänkandena Skoglig yrkesutbildning I (SOU 1965: 67) och Skoglig yrkesutbildning II (SOU 1967: 38) såvitt gäller organisationen av utbildningen vid skogsmästarskolan och skogsskolorna. Kommitténs förslag om utbildningen vid skogsbruksskolorna har behandlats i propositionen angående riktlinjer för det frivilliga skolväsendet (prop. 1968: 140, SU 195, rskr 404). I fråga om flera av utredningens förslag fordras inte beslut av riksdagen. För överblickens och sammanhangets skull redovisas dock kortfattat även vissa av dessa förslag.

Nuvarande förhållanden. Yrkesutbildningen inom det skogliga området bedrivs vid skogsbruksskolor, statens skogsskolor och statens skogsmästarskola. Skogsskolorna har till uppgift att utbilda kronojägare,

skogsvårdskonsulent, skogsvaktare och andra arbetsledare på denna nivå inom skogsbruket. Skogsskolorna är fyra och förlagda till Älvsbyn i Norrbottens län, Bispgården i Jämtlands län, Bjurfors i Kopparbergs län och Kolleberga i Kristianstads län. Kompletteringskurser hålls även i Araby i Kronobergs län. Skolorna står under överinseende av skogsstyrelsen. För varje skola finns en lokalstyrelse med relativt begränsade uppgifter. Undervisningen utgörs av en fyra månaders förberedande utbildning vid en kompletteringskurs varefter följer en elva och en halv månaders huvudkurs.

Skogsmästarskolans uppgift är att utbilda förvaltare i det mindre och medelstora skogsbruket, befattningshavare i allmän eller enskild tjänst där högre kompetens än skogsskola är önskvärd, innehavare och förvaltare av kombinerade jord- och skogsbruk samt självständiga förelagare inom skogshantering och trävarurörelse. Skolan är förlagd till Skinnskatteberg i Västmanlands län. Ledningen av skolan utövas av en styrelse. Skolan står under skogsstyrelsens överinseende. Skolans huvudkurs pågår 16 månader. Som grundutbildning godtas dels examen från skogsskola, dels realexamen eller slutbetyg från klass 9 g i grundskolan jämte studentexamensbetyg i ämnena matematik, fysik, kemi och biologi, dels annan fackutbildning inom lantbruket, teknik eller handel. För sökande som inte gått igenom skogsskola anordnas en särskild preparandkurs.

K o m m i t t é n s f ö r s l a g. Kommittén tar upp frågan om yrkesutbildningen på det skogliga området från två utgångspunkter, nämligen dels som en intern angelägenhet för skogsnäringen med syfte att tillgodose skogsbrukets behov av arbetskraft, dels som ett samhällets engagemang i avsikt att erbjuda ungdomen önskad utbildning. Kommittén framhåller att dessa båda utgångspunkter mycket väl låter sig förenas. Planeringen och dimensioneringen av yrkesutbildningen måste ta hänsyn till både näringslivets behov av arbetskraft och elevernas önskemål om utbildning. Ingen av faktorerna bör enligt kommitténs mening ges ett absolut företräde. Kommittén framhåller vidare att skogsutbildningen självfallet måste inriktas på yrkesverksamhet inom skogsbruket men att den därför inte kan betraktas som en från annan yrkesutbildning isolerad verksamhet som har betydelse enbart för skogsnäringen. Utbildningsvägarna på det gymnasiala åldersstadiet betraktas alltmör som ett system vars olika delar bör hänga samman med varandra.

Kommittén diskuterar frågan om olika typer av utbildningsblock, dvs. en på breda yrkesområden inriktad utbildning. Gemensam grundutbildning för jord- och skogsbruk är en typ men även andra kombinationer övervägs, t. ex. mellan skogsbruk och skogsindustri samt mellan skogsbruk och verkstadsindustri. Då arbetet inom skogsbruket på de flesta punkter kräver andra kunskaper och färdigheter än arbetet inom jordbruket finner kommittén dock en gemensam grundläggande utbildning för jord- och skogsbruk

inte vara befogad som normal linje. Gemensam grundutbildning för skogsbruket och andra näringar avvisas.

I fråga om utbildningen ställer kommittén som främsta krav att denna inom varje led bör anpassas efter yrkeskraven och sålunda bilda en avslutad utbildning som kvalificerar för visst slag av yrkesarbete. Genomgång av ett led bör dock även kunna utgöra grund för utbildning i nästa led om en sådan anordning överensstämmer med elevernas önskemål och tjänar näringslivets intressen. Utbildningen i ett senare led skall alltså kräva sådana kunskaper och färdigheter som meddelas i det föregående ledet.

Tillgången på skogsskoleutbildade har enligt kommitténs mening under senare år varit större än efterfrågan. Undersökningar som kommittén utfört pekar mot att bolagen anser sig kunna reducera den skogsskoleutbildade personalen med 10—15 %. Även vid domänverket och skogsvårdsstyrelserna är en reduktion av personalen sannolik. I samband med utbyggnad av verksamheten med skogsbruksområden bedöms däremot skogsägareföreningarnas behov av skogsskoleutbildad personal komma att öka något. Enligt kommitténs mening kan man genom att koncentrera utbildningen till få orter och vidta åtgärder för vidareutbildningen och fortbildningen vid varje skolenhet göra utbildningsorganisationen flexibel. Sådana ändringar av elevantalet som föranleds av växlande konjunkturer kan då genomföras utan svårighet. Utbildningen på skogsskolenivå bör omfatta 96 elever årligen.

För skogsmästarna har arbetsmarknaden under de senare åren varit mera gynnsam än för de skogsskoleutbildade. Prognosen visar fortsatt ökat behov av skogsmästare.

Målet för utbildningen på skogsskolenivå bör enligt kommittén vara att meddela de studerande kunskaper i skogsproduktion, skogsteknik, ekonomi, personalledning och administration så att de i sin yrkesverksamhet skall kunna planlägga och leda allmänt förekommande arbeten i beståndsanläggning, beståndsvård och drivning (avverkning och transport). De utexaminerade eleverna bör kunna tas i anspråk för bl. a. sådana arbetsledande uppgifter som åvilar kronojägare, inspektorer och skogsvårdskonstuler.

Kommittén anser att skogsmästarkursen bör ge kunskaper i biologiska, tekniska och ekonomiska frågor rörande skogsbruk och träförädling. Skogsmästarna bör kunna fullgöra arbetsuppgifter i förvaltnings- och stabs-tjänst eller driva egen rörelse inom skogsbruk, kombinerat skogsbruk och jordbruk eller träförädling.

Beträffande den framtida organisationen av utbildningen föreslår kommittén att de nuvarande kompletteringskurserna och skogskurserna vid skogsskolorna samt skogsmästarskolan ersätts med tre nya skolenheter kallade skogsinstitut. Vid alla tre instituten bör finnas en skogstekniker-

kurs som ersätter den nuvarande utbildningen vid skogsskolorna. Vid ett av instituten bör anordnas en skogsmästarkurs som ersätter skogsmästarskolan. Institutet bör lokaliseras till respektive norra, mellersta och södra Sverige. Vid det mellansvenska institutet bör skogsmästarkursen och preparandkurs för denna bli anordnade. Vidareutbildning och fortbildning för befälspersonal bör bedrivas vid alla tre instituten. Vid varje institut bör tas in 32 elever per år för skogsteknikerutbildning. Inlagningen till skogsmästarutbildning föreslås bli 32 elever per år.

Enligt kommitténs uppfattning kan i princip behovet av skogstekniker och skogsmästare tillgodoses vid två institut. En sådan koncentration finner dock kommittén inte lämplig med hänsyn till de speciella krav som vidare- och fortutbildning ställer.

Grundutbildningen för inträde till skogsteknikerkursen bör enligt kommitténs mening vara ettårig grundkurs i skogsbruksskola och minst tio månaders praktik i skogsarbete. För inträde i skogsmästarkursen bör fordras genomgången skogsteknikerkurs. Även sökande med annan utbildning bör kunna beredas inträde i sistnämnda kurs. I likhet med vad som nu gäller bör för dessa anordnas en särskild preparandkurs.

Skogsteknikerkursen skall vara en förhållandevis bred grundutbildning med koncentration av undervisningen på sådana ämnen och moment som är av betydelse för kommande specialisering. Undervisningen föreslås därför bli begränsad till ett lärostoff som ligger mellan vad som behandlas i skogsbruksskola och det som bör tas upp i företagens interna fort- eller vidareutbildning. Någon linjeindelning bör ej förekomma. Studietiden bör bli tre terminer. Utbildningen bör av pedagogiska skäl och med hänsyn till arbetskraftsbehovet inom skogsföretagen börja en hösttermin.

Timantalet vid skogsteknikerkursen föreslås bli reducerat från 40 veckotimmar vid nuvarande skogsskola till 35. Gällande läroplan vid skogsskolorna upptar 19 olika ämnen. Institutens läroplan bör enligt kommitténs uppfattning inte spaltas upp på detta sätt. Antalet ämnen föreslås därför reducerat till tio med ett främmande språk som tillvalsämne. Hela antalet undervisningstimmar blir i så fall 285 timmar mindre än enligt nuvarande förhållanden. De ämnen som bör ingå i skogsteknikerkursen är svenska, matematik, fysik och kemi, skogsproduktion, skogsteknik, mätningsslära, virkeslära, förelagsekonomi, personalledning samt miljövärd.

Läroplanen för skogsmästarkursen har kommittén lagt upp enligt samma principer som för skogsteknikerkursen. Det nuvarande timantalet per vecka anser kommittén vara för högt. Kommittén föreslår därför att undervisningen skall omfatta 35 timmar per vecka under de två första terminerna och 20 timmar per vecka under den tredje terminen. Den schemabundna undervisningen reduceras i kommitténs förslag med 300 timmar jämfört med nuvarande förhållanden. De ämnen som skogsmästarkursen

skall omfatta bör enligt kommittén bli matematik, fysik, mätningsslära, skogsproduktion, skogsteknik, skogsekonomi, förvaltningslära, träförädling, planläggningsteknik och miljövard.

Övre åldersgränsen för inträde i skogsmästarkurs bör vara 22 år även i fortsättningen. Skäl att uppställa formella inträdesfordringar vid sidan av genomgången skogsteknikerkurs anser kommittén inte föreligga. Det bör ankomma på styrelsen för skogsinstitutet att utforma anvisningar beträffande förkunskaper för sökande utan skogsteknikerkurs. Nuvarande gruppindelning efter allmän eller fackbetonad förutbildning föreslås utgå. Två tredjedelar av de antagna eleverna bör dock ha skogsteknikerutbildning.

I fråga om lokaliseringen av skogsinstitutet ställer kommittén först upp ett antal punkter som grund för sin bedömning. Dessa punkter är tillgång på övningsskogar och skogliga institutioner, tillgång på samhällsservice, rekryteringsområdenas beskaffenhet, samordning av olika skoltyper samt kostnaderna. Vid sin avgränsning av lämpliga områden för lokalisering grundar sig kommittén på bl. a. lantbruksstyrelsens inventering angående regional bedömning av jord- och skogsbrukets strukturförändringar. Inom de lämpliga områdena anser kommittén att endast orter på mindre än en halv timmes restid från gymnasieort kan komma i fråga. Därigenom faller vissa orter bort som uppfyller kraven i fråga om skogsförhållanden och samhällsservice m. m. Vidare avför kommittén många orter på grund av otillfredsställande läge inom rekryteringsområdet, bristande möjligheter till samordning med andra skolor eller frånvaro av skogsindustrier.

För norra Sverige föreslår kommittén Sollefteå som lämpligaste lokaliseringsort för ett skogsinstitut. Andra orter som diskuteras är Bispgården, Lycksele och Älvsbyn. Bispgården accepteras inte av kommittén även om den finner de skogliga förutsättningarna, rekryteringsområdet och nuvarande skollokaler vara tillfredsställande. För utökning av kapaciteten fordras enligt kommitténs uppfattning alltför omfattande investeringar. Av samma skäl anses Älvsbyn vara olämpligt. Därtill kommer att Älvsbyn är beläget för långt norrut. Lycksele är enligt kommitténs mening inte heller lämpligt med hänsyn till de skogliga förutsättningarna och avståndet från rekryteringsområdets tyngdpunkt. Investeringskostnaderna för ett institut i Sollefteå beräknar kommittén till 4,3 milj. kr.

För skogsinstitutet i mellersta Sverige föreslår kommittén Skinnskatteberg som lokaliseringsplats. Andra orter vilka kan komma i fråga är Bjurfors (Avesta), Gammelkroppa och Katrineholm. I fråga om möjligheterna till samordning med andra skolor har Katrineholm inte bättre förutsättningar än Skinnskatteberg. Ur kommunikationssynpunkt och i förhållande till kraven på samhällsservice har Gammelkroppa mindre gynnsamt läge. Byggnadsbeståndet vid Bjurfors skogsskola representerar enligt kommitténs uppfattning inte något väsentligt värde vid en eventuell utbyggnad.

I Avesta är samhällsservicen bättre än i Skinnskatteberg. Sistnämnda ort erbjuder emellertid goda förutsättningar för undervisning. Skogsindustrier finns på orten. Investeringskostnaderna för om- och tillbyggnad blir enligt kommitténs bedömning lägre än exempelvis för nya lokaler i Avesta. Skinnskatteberg har bättre bostadssituation än vad orten med hänsyn till sin storlek ger anledning förmoda. Investeringskostnaderna för ett institut i Skinnskatteberg uppgår till ca 4,9 milj. kr.

När det gäller södra Sverige finner kommittén Värnamo vara lämpligaste lokaliseringsplats. En annan tänkbar ort är Växjö. De båda orterna bedöms vara jämställda i fråga om samhällsservice. Värnamotrakten har bättre variationer i fråga om skogsförhållandena än Växjöregionen. Med hänsyn till kommunikationer och läge inom rekryteringsområdet förordar kommittén Värnamo. På grund av ändringar i skolorganisationen beräknas en stor del av lokalerna i landstingets centrala yrkesskola i Värnamo bli lediga år 1970. Den tekniska skolan avvecklas då i samband med att fackskola införs. Skogsinstitutet kan enligt vad kommittén erfarit inrymmas utan att några tillbyggnader behöver ske. Investeringskostnaderna för ett institut i Värnamo beräknar kommittén till 300 000 kr.

Kommittén föreslår statligt h u v u d m a n n a s k a p för de tre skogsinstituten. I ledningen för instituten bör stå en särskild styrelse. Denna bör utgöras av nio ledamöter som representerar olika myndigheter och organisationer inom skogsbruket. Styrelsen bör tillsättas av Kungl. Maj:t. Vid varje institut bör utses en undervisningsnämnd som skall biträda styrelsen och som dessutom skall vara kontaktorgan mellan denna och skogsnäringen. Kommittén förordar att den centrala tillsynen av instituten skall föras över till skolöverstyrelsen. Någon regional tillsyn är inte behövlig.

Kommittén har funnit att skäl talar för en omprövning av 1962 års riksdags principbeslut (prop. 115, JoU 10, rskr 16) om inrättande av en c e n t r a l m a s k i n u t b i l d n i n g av arbetsledare inom skogsbruket. Kommittén anser att förutsättningarna för en sådan utbildning inte längre föreligger. Den snabba mekaniseringen har förändrat situationen och en koncentration av maskinutbildningen till en skola medför ogynnsamma pedagogiska konsekvenser. Undervisningen skulle tvingas bli förlagd till olika tidpunkter i de tre skogsteknikerkurserna och skulle inte kunna integreras med övriga ämnen i önskvärd omfattning. Ansvaret för detta väsentliga avsnitt i undervisningen dras därmed undan från ledning och lärare vid skogsinstituten samtidigt som instituten inte får behövlig personal och utrustning för en effektiv fortbildningsverksamhet.

I fråga om l ä r a r u t b i l d n i n g e n föreslår kommittén att en pedagogisk ämneslärarkurs om 20 veckor för blivande lektorer och adjunkter vid skogsinstituten och skogsbruksskolorna anordnas med några års mellanrum. En kontinuerlig vidareutbildning bör enligt kommitténs mening

byggas upp. Lärarutbildningen bör förläggas tillsammans med motsvarande utbildning för lantbrukets yrkesskolor till Jälla lantbruksskola utanför Uppsala.

De sammanlagda kostnaderna för de tre instituten uppskattas av kommittén till 9,4 milj. kr. Om ett mellansvenskt institut förläggs till annan plats än Skinnskatteberg beräknar kommittén de sammanlagda kostnaderna till ca 13,2 milj. kr. De årliga kostnaderna för avlöningar uppskattas av kommittén till 1,5 milj. kr. och för verksamheten i övrigt till 0,8 milj. kr.

Enligt kommitténs tidsplan skall de första skogsteknikerkurserna ta sin början höstterminen 1970. Kommittén föreslår att skolöverstyrelsen övertar den centrala tillsynen av instituten den 1 juli 1970.

Ledamoten i kommittén N. B. Hansson anför i särskild reservation att skogsteknikerkursen bör omfatta fyra terminer varigenom skogsmästar-kursen blir överflödig.

Remissyttrandet över kommitténs betänkanden har avgetts av arbetarskyddsstyrelsen, statskontoret, byggnadsstyrelsen, skolöverstyrelsen, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen efter hörande av skogsvårdsstyrelserna och lokalstyrelserna för statens skogsskolor, arbetsmarknadsstyrelsen, länsstyrelserna i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kristianstads, Västmanlands, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, samtliga landsting, centrala studiehjälpnämnden, skogshögskolan, statens skogsmästarskola, yrkesutbildningsberedningen, skogspolitiska utredningen, Svenska stadsförbundet, Svenska kommunförbundet, Svenska landstingsförbundet, Sveriges lantbruksförbund, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Skogs- och lantarbetsgivareföreningen, Skogsvårdsstyrelsernas förbund, Föreningen Skogsbrukets arbetsgivare, Skogsindustriernas samarbetsutskott, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Svenska skogsarbetareförbundet, Svenska lantarbetareförbundet, Svenska skogsmästareförbundet, De skogsskoleutbildade tjänstemännens samarbetsråd, Sveriges agronom- och lantbrukslärareförbund, Sveriges jägmästares och forstmästares riksförbund, Forskningsstiftelsen Skogsarbeten samt Stiftelsen Värmlands och Örebro läns skogsskola.

Flertalet av remissinstanserna biträder utredningens förslag att den nuvarande skogsskoleutbildningen ersätts med den föreslagna skogsteknikerutbildningen och förläggs till ett antal skogsinstitut. I fråga om skogsmästarutbildningen görs vissa erinringar liksom i fråga om utbildningstiden för skogstekniker, antalet institut och lokaliseringen av dessa.

Remissinstanserna tillstyrker i princip vad utredningen anfört rörande utbildningen på det skogliga området. I fråga om utbildningskapaciteten anser *arbetsmarknadsstyrelsen, Föreningen Skogsbrukets arbetsgivare, Skogsindustriernas samarbetsutskott, Svenska lantarbetareför-*

bundet, Svenska skogsarbetareförbundet, Forskningsstiftelsen Skogsarbeten, Sveriges akademikers centralorganisation samt Sveriges jägmästares och forstmästares riksförbund att 96 elever per år är en för hög intagning till skogsteknikerutbildningen. Arbetsmarknadsstyrelsen betonar att tillsynsmyndigheten bör kunna ändra elevantalet vid växlande konjunkturer. Domänstyrelsen och skogsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag till intagning.

Domänstyrelsen och flertalet övriga remissinstanser tillstyrker förslaget om inträdesfordringar eller lämnar detta utan erinran. Föreningen Skogsbrukets arbetsgivare, Skogsindustriernas samarbetsutskott samt Skogs- och lantarbetsgivareföreningen anser skogsbruksskola och skogspraktik vara en otillfredsställande grund och föreslår i stället genomgången fackskola som villkor för intagning till skogsteknikerkurs. Forskningsstiftelsen Skogsarbeten, Stiftelsen Värmlands och Örebro läns skogsskola och De skogsskoleutbildade tjänstemännens samarbetsråd har i huvudsak samma uppfattning. Skogsmästarskolan anser att den skogliga yrkesutbildningen på längre sikt måste anpassas till en integrerad gymnasieskola.

När det gäller skogsteknikerkursens längd tillstyrker domänstyrelsen tre terminer under förutsättning att fort- och vidareutbildning kan anordnas. Fyra terminers skogsteknikerutbildning förordas av länsstyrelsen i Västerbottens län och Kalmar läns norra landsting. Även skogsstyrelsen förordar fyra terminer såvida inte resurserna för fort- och vidareutbildning därigenom inskränks.

Skogsvårdsstyrelsernas förbund, styrelsen för skogshögskolan, landstinget i Östergötlands län och Sveriges akademikers centralorganisation ifrågasätter behovet av en särskild skogsmästarkurs. Skogsstyrelsen anser att behovet av skogsmästarkurs bör övervägas om skogsteknikerkursen förlängs. Lärarkollegiet vid skogshögskolan och Svenska skogsmästareförbundet bedömer ett samgående med högskolan som lämpligt. Även skogsmästarskolan finner skäl tala för att frågan härom uppmärksammas. Sveriges jägmästares och forstmästares riksförbund framhåller att ökad utexamination från skogshögskolan bör räcka för att tillgodose ett framtida större behov av tjänstemän inom det skogliga området.

Domänstyrelsen, länsstyrelsen i Jämtlands län, landstinget i Östergötlands län, Svenska skogsarbetareförbundet och Svenska lantarbetsgivareförbundet förordar att antalet skogsinstitut begränsas till ett eller två.

I fråga om lokaliseringen godtar remissinstanserna i allmänhet de förutsättningar som föreslagits som underlag. Domänstyrelsen framhåller betydelsen av samhällsservice. Orter som är tveksamma ur denna synpunkt bör enligt styrelsen inte komma i fråga. Sveriges skogsägareföreningars riksförbund och Sveriges lantbruksförbund anser däremot att tillgången på samhällsservice övervärderats. Lantbruksstyrelsen sätter i fråga om inte samförläggning med andra skolor borde tillmätas större betydelse.

För ett skogsinstitut i Sollefteå uttalar sig *skogsstyrelsen, länsstyrelsen i Västernorrlands län, landstinget i samma län och landstinget i Östergötlands län*. Skogsstyrelsen betonar att möjlighet till samförläggning med befintlig skogsbruksskola lämpad för fullgod maskinutbildning finns i Sollefteå och att staden är mera centralt belägen inom det tilltänkta rekryteringsområdet än exempelvis Älvsbyn. *Domänstyrelsen* avstyrker förslaget om Sollefteå och föreslår i stället att institutet förläggs till Umeå eller Östersund. *Arbeterskyddsstyrelsen* betonar att Lycksele ligger i centrum av rekryteringsområdet. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* föreslår Bispgården eller Östersund och *länsstyrelsen i Västerbottens län* Lycksele. Övriga remissinstanser lämnar förslaget utan erinran.

Förläggningen av ett skogsinstitut till Skinnskatteberg tillstyrks av *skogsmästarskolan, Riksförbundet Landsbygdens folk och länsstyrelsen i Västmanlands län*. *Skogsstyrelsen* föreslår alternativt Avesta. *Domänstyrelsen* föredrar Avesta, Falun eller Gävle-Sandvikenområdet. *Landstinget i Kopparbergs län, Föreningen Skogsbrukets arbetsgivare, Svenska skogsarbetsreförbundet och Skogsindustriernas samarbetsutskott* förordar också Avesta (Bjurfors). Övriga remissinstanser lämnar utredningens förslag utan erinran.

Lokalisering av ett skogsinstitut till Värnamo tillstyrks av *skolöverstyrelsen samt länsstyrelsen och landstinget i Jönköpings län. Domänstyrelsen, arbetskyddsstyrelsen samt länsstyrelsen och landstinget i Kronobergs län* förordar i stället Växjö. *Länsstyrelsen i Kristianstads län* föreslår Kolleberga. *Skogsstyrelsen* tar inte ställning till frågan om institutet bör förläggas till Växjö eller Värnamo.

Kommitténs förslag i fråga om statligt h u v u d m a n n a s k a p för skogsinstituten tillstyrks av bl. a. *Svenska stadsförbundet, Svenska kommunförbundet, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges lantbruksförbund och Svenska lantarbetareförbundet. Domänstyrelsen* tillstyrker att tillsynen förs över till skolöverstyrelsen. I denna fråga hänvisar *skolöverstyrelsen, skogsstyrelsen och statskontoret* till organisationskommittén för behandling av vissa frågor rörande jordbrukets, skogsbrukets och trädgårdsnäringens skolor som tillsatts med uppgift bl. a. att överväga organisatoriska frågor om inordnande av dessa skolor under skolöverstyrelsens och länsskolnämndernas tillsyn. Kommunalt huvudmannaskap förordas av *skolöverstyrelsen och landstinget i Västernorrlands län. Sveriges jägmästares och forstmästares riksförbund samt Sveriges agronom- och lantbrukslärareförbund* anser att skogsstyrelsen fortfarande skall vara tillsynsmyndighet. *Sveriges akademikers centralorganisation* avstyrker förslaget om huvudmannaskap och tillsynsmyndighet. *Yrkesutbildningsberedningen* förutsätter att frågan om huvudmannaskap löses i ett större sammanhang.

Utredningens ställningslagande till frågan om en central maskinskola delas av praktiskt taget alla remissorgan som yttrat sig i frågan.

De remissinstanser som har anknytning till skogsbruket tillstyrker förslaget om lärarutbildning. *Lantbruksstyrelsen* föreslår att lärarutbildningen för skogsbruket och lantbrukets yrkesskolor bör ske gemensamt. *Skolöverstyrelsen* framhåller att det är rationellt att knyta an ifrågavarande utbildning till annan befintlig lärarutbildning. Anknytning bör i första hand ske till den verksamhet som bedrivs vid de yrkespedagogiska instituten. Det bör ankomma på styrelsen att förlägga lärarutbildningen till lämpligt institut, vilket torde medföra betydande materiella och personella besparingar. Styrelsen bör även utarbeta och fastställa läroplaner.

Departementschefen

Under detta anslag tar jag först upp skogsbrukets yrkesutbildningskommittés förslag angående utbildningen vid statens skogsskolor och statens skogsmästarskola.

Utbildningen vid skogsbruksskolorna kommer, som nämnts i det föregående, enligt beslut av riksdagen att i stort sett stämma överens med vad som kommer att gälla för övrig yrkesutbildning på denna nivå. Som framgår av den föregående redogörelsen föreslår utredningen att den nuvarande utbildningsgången inom den skogliga yrkesutbildningen, dvs. skogsbruksskola — skogsskola — skogsmästarskola, i princip skall behållas. Utbildningen skall alltså alltjämt omfatta tre led. Varje led skall vara en avslutad utbildningsetapp men skall även bilda grund för det följande ledet. Utbildningen vid skogsskolorna föreslås av utredningen bli ersatt av en skogsteknikerutbildning. Målet för denna utbildning bör enligt kommittén i stort sett bli detsamma som för skogsskoleutbildningen. Även målet för skogsmästarutbildningen föreslår utredningen bli i stort sett oförändrat. Jag har inte något att erinra häremot.

Kommittén bedömer att utbildningskapaciteten bör vara 96 elever per år vid skogsteknikerutbildningen och 32 elever per år vid skogsmästarutbildningen. Arbetsmarknadsstyrelsen liksom flera remissinstanser med anknytning till skogsindustrin och skogsbruket samt arbetstagarorganisationerna finner att en intagning av 96 elever leder till överskott på skogstekniker. Jag vill erinra om att vid skogsskolorna antogs år 1967 endast 80 elever. Efter att ha samrått med arbetsmarknadsstyrelsen, domänverket och skogsägarorganisationerna har skogsstyrelsen under hösten 1968 hos Kungl. Maj:t hemställt om en minskning av intagningen till skogsskoleutbildningen med 20 elever. Kungl. Maj:t har den 8 november 1968 föreskrivit att utbildningen vid skogsskolorna fr. o. m. den kurs som påbörjas första halvåret 1969 skall omfatta 60 elever. Reduceringen skall genomföras på så sätt att verksamhe-

ten vid Kolleberga skogsskola avvecklas sedan den nu pågående huvudkursen avslutats.

Den minskning i efterfrågan på skogsskoleutbildad personal som sedan flera år varit rådande föränleds av den strukturrationalisering som pågår inom skogsnäringen men torde även ha sin grund i konjunkturedgången. Ytterligare minskning av efterfrågan på arbetskraft med skogsskoleutbildning är emellertid inte sannolik. Skogsteknikerutbildningen bör därför enligt min mening avse en intagning av ca 60 elever per år. I fråga om utbildningen av skogsmästare bör intagningen som hittills avse ca 30 elever per år.

Beträffande organisationen av utbildningen föreslår kommittén att de nuvarande huvudkurserna och kompletteringskurserna vid skogsskolorna ersätts av en skogsteknikerkurs omfattande tre terminer. Skogsmästarutbildningen föreslås ersatt av en skogsmästarkurs med samma längd. De nya kurserna bör enligt utredningen förläggas till tre skogsinstitut. Vid varje institut skall finnas en skogsteknikerkurs. Vid ett av instituten skall även finnas skogsmästarkurs. I likhet med remissinstanserna tillstyrker jag att huvudkurserna och kompletteringskurserna vid skogsskolorna ersätts med skogsteknikerkurser och att dessa förläggs till nya skolenheter kallade skogsinstitut.

Antalet skogsinstitut har kommittén föreslagit till tre med en årlig intagning av 32 elever vid varje. Som jag tidigare nämnt har intagningen vid skogsskolorna redan reducerats till 60 elever per år. Med hänsyn härtill finns enligt min mening inte behov av mer än två skogsinstitut. Intagningen bör vid varje institut bli ca 30 elever per år. Institutet bör dock ges en sådan kapacitet att utrymme finns för vidareutbildning samt för viss expansion om efterfrågan på skogstekniker ökar. Utredningens förslag i fråga om den närmare utformningen m. m. av skogsteknikerkursen kan jag i huvudsak ansluta mig till. Det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta i denna fråga.

I fråga om skogsmästarutbildningen har remissinstanserna fört fram förslag i olika riktningar. Några instanser — som samtidigt vill ha en förlängning av skogsteknikerutbildningen till fyra terminer — ifrågasätter om det över huvud föreligger behov av en skogsmästarkurs. Andra instanser — såsom styrelsen för skogsmästarskolan, Svenska skogsmästareförbundet och lärarkollegiet vid skogshögskolan — pekar på det samband som råder mellan utbildningen vid skogsmästarskolan och skogshögskolan. Jag delar uppfattningen att verksamheten vid skogsmästarskolan kan knytas närmare till högskolan. Enligt min mening bör dock skogsmästarutbildningen vara kvar som en självständig utbildning. Jag har ingen erinran mot kommitténs förslag om skogsmästarutbildningens innehåll och närmare utformning. Det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta i denna fråga.

Kommittén föreslår att de tre instituten förläggs till respektive norra (Sollefteå), mellersta (Skinnskatteberg) och södra Sverige (Värnamo). Även om vissa remissinstanser haft invändningar mot de orter som kom-